

ФАНТАСТИКА

ИМЕНИЕТО НА ФАРНЪМ

Робърт Хайнлайн

 ciela

РОБЪРТ ХАЙНЛАЙН ИМЕННИЕТО НА ФАРНЪМ

Превод: Васил Велчев

chitanka.info

ИСКАТЕ МИР? ТОГАВА СЕ ПРИГОТВЕТЕ ЗА ВОЙНА!

Хю Фарнъм е практичен човек, постигнал всичко в живота си сам. Когато усеща, че над главата му надвисват облаците на ядрената война, той решава да построи противоядрено убежище под къщата си. Докато дълбоко в сърцето си копнее за мир, той се готви за война. Въобще не подозира, че термоядреният взрив ще разкъса времето и ще запрати убежището му в свят без следа от човешко присъствие.

Не успели да се установят и да си припомнят какъв е бил животът без високотехнологичните човешки постижения, Хю и малката групичка хора с него разбират, че все пак те не са сами. Ядрената война, която е запратила Фарнъм две хиляди години напред в бъдещето, е унищожила всички цивилизации, обитаващи Северното полукълбо. И те се озовават в един съвсем различен свят, в който царува нов ред.

Тук, в този нов свят, на Фарнъм и неговото семейство е отредено да бъдат роби като принадлежащи към расата, която едва не е унищожила света. Когато оцелява при ядрената война, Фарнъм не възнамерява да става роб никому, но тираничната власт на Избраната раса се е разпростряла над целия свят. Дори и да успее да избяга, къде би могъл да отиде?

На Алън Нурс

ГЛАВА 1

— Не, не е слухово апаратче — обясни Хюбърт Фарнъм. — Това е радиоапарат, настроен на аварийната честота.

Барбара Уелс спря наред хапката.

— Господин Фарнъм! Наистина ли мислите, че ще ни нападнат?

Домакинът ѝ сви рамене.

— Кремъл не ме посвещава в тайните си.

Синът му се обади:

— Тате, стига плаши дамите. Госпожо Уелс...

— Наричай ме Барбара. Ще подам молба в съда да ми позволят да не използвам вече „госпожа“.

— За това не ти трябва разрешение.

— Внимавай, Барб — каза сестра му Карън, — безплатният съвет винаги излиза скъпо.

— Мълчи там. Барбара, въпреки цялото ми уважение към моя достоен баща, на него му се привиждат духове. Война няма да има.

— Надявам се да си прав — отвърна сериозно Барбара Уелс. — Защо смяташ така?

— Защото комунистите са реалисти. Те никога няма да започнат война, в която може да пострадат, дори да е възможно да я спечелят. Така че никога няма да обявят война, която ще загубят.

Майка му заяви:

— Тогава дано спрат с тези ужасни кризи. Куба. Цялата врява около Берлин — все едно на някого му пука! А сега и това. Хората се изнервят. *Джоузеф!*

— Да, госпожо?

— Донеси ми кафе. С бренди. Кралско кафе.

— Да, госпожо. — Прислужникът, млад негър, взе чинията ѝ, която почти не беше докоснала.

Младият Фарнъм каза:

— Татко, не измислените кризи разстройват майка, а паниката, в която изпадаш. Трябва да се спреш.

— Няма.

— Трябва! Майка не си изяде вечерята... И всичко заради онзи глупав бутон, който си пхнал в ухото си. Не можеш...

— Престани, Дюк.

— Сър?

— Когато се премести в свой апартамент, решихме, че ще останем приятели. Като мой приятел ценя мнението ти, но това не ти дава правото да се месиш в отношенията между мен и твоята майка и моя съпруга.

— Стига, Хюбърт — рече жена му.

— Извинявай, Грейс.

— Не бъди толкова строг с момчето. Това ме изнервя.

— Дюк не е момче. И не съм направил нищо, с което да те изнервя. Съжалявам.

— И аз съжалявам, майко. Но ако татко смята, че се месея, тогава... — Дюк се ухили. — Трябва да си намеря собствена жена, която да изнервям. Барбара, ще се омъжиш ли за мен?

— Не, Дюк.

— Казах ти, че е умна — намеси се сестра му.

— Карън, замълчи за малко. Защо не, Барбара? Аз съм млад, здрав съм. Някой ден може би дори ще имам клиенти. Междувременно ти ще ни издържаш.

— Не, Дюк, съгласна съм с баща ти.

— А?

— Всъщност би трябвало да кажа, че баща ми е съгласен с твоя. Не знам дали тази вечер татко се разхожда наоколо с радиостанция, но съм сигурна, че я слуша. Дюк, във всеки от семейните автомобили има по един комплект за оцеляване.

— Без майтап!

— В колата ми, паркирана пред вашата къща, същата, с която аз и Карън ходим на училище, има един комплект в багажника. Татко ми го купи, преди да се върна в колежа. Той приема нещата на сериозно, аз също.

Дюк Фарнъм отвори уста, после я затвори.

— Какви неща е избрал баща ти, Барбара? — попита баща му.

— О, най-различни. Десет галона^[1] вода. Храна. Една туба с бензин. Лекарства. Спален чувал. Пушка...

— Ти можеш ли да стреляш?

— Татко ме научи. Освен това лопата, брадва, дрехи. О, да, и едно радио. Непрекъснато ми повтаря, че най-важното нещо е „къде“. Ако съм в училище, той ще очаква да отида в мазето под гимнастическия салон. Но ако съм тук, татко ще очаква от мен да се отправя към планините.

— Няма да ти се наложи.

— Сър?

— Татко искаше да каже, че винаги си добре дошла в нашата „дупка за извънредни ситуации“ — обясни Карън.

Лицето на Барбара придоби питащо изражение. Домакинът обясни:

— Нашето бомбоубежище. „Щуротията на Фарнъм“, както я нарича синът ми. Мисля, че там ще си в по-голяма безопасност, отколкото ако хукнеш към хълмовете, нищо, че се намираме само на петнайсет километра от военната база. Ако бият тревога, ще се заровим в него. Нали, Джоузеф?

— Да, сър. Така ще продължа да се водя на заплата.

— Как ли пък не. Щом завият сирените, веднага те уволнявам и започвам да ти взимам наем.

— И аз ли ще плащам наем? — попита Барбара.

— Ти ще миеш чиниите. Всички ще го правим. Дори Дюк.

— Мен не ме бройте — мрачно обяви той.

— А? Чиниите не са много, синко!

— Не се шегувам, татко. Хрущов каза, че ще ни погребее! Ти реализираш думите му на практика. Аз не възнамерявам да пълзя в някаква дупка в земята!

— Както пожелаете, сър.

— Синко! — Майка му остави чашата си на масата. — Разбира се, че ще слезеш в убежището, ако започнат атака! — Очите ѝ се насълзиха. — Обещай на мама!

Младият Фарнъм я погледна с упорито изражение на лицето, после въздъхна.

— Добре де. Ако ни нападнат... Ако пуснат сирените, имам предвид. Нападение няма да има. Тогава ще сляза във вашата дупка за извънредни ситуации. Но, татко, правя го само за да успокоя нервите на майка!

— Въпреки това си добре дошъл!

— Добре. Хайде да отидем в хола и да поиграем карти, с твърдото намерение да сложим край на тази тема. Става ли?

— Съгласен съм. — Баща му се изправи и предложи ръка на съпругата си. — Скъпа?

В хола Грейс Фарнъм отказа да играе бридж.

— Не, скъпи, твърде съм разстроена. Ти поиграй с младите и... Джоузеф! Джоузеф, донеси ми само още мъничко кафе. Кралско, имам предвид. Не ме гледай така, Хюбърт, много добре знаеш, че ми помага.

— Искаш ли да ти донеса милтаун^[2], скъпа?

— Не ми трябва лекарства. Просто искам още малко кафе.

Разделиха се на двойки. Дюк тъжно поклати глава.

— Горката Барбара. Здравно се държи за татко. Предупреди ли я, сестричке?

— По-добре задръж предупрежденията за себе си — посъветва го баща му.

— Тя има право да знае, татко. Барбара, този малолетен престъпник, който седи срещу теб, е толкова оптимистичен в анонсирането, колкото е песимистичен в... да речем, други неща. Така че внимавай за скрити клопки. Ако се окаже, че има слаби карти...

— Защо не се гръмнеш, Дюк. Барбара, коя система предпочиташ? Италианската?

Тя се ококори.

— Единственото италианско нещо, което познавам, е вермутът, г-н Фарнъм. Аз играя стандартен американски бридж на Горен. Без никакви екстри, просто играя по книгата.

— По книгата, да — съгласи се Хюбърт Фарнъм.

— По книгата, да — като ехо повтори синът му. — Но коя книга? Татко е склонен да следва съветите на „Алманах на фермера“, особено ако противниците му имат лоши карти. Тогава ги скъсва от контри и реконтри. След това ще ти натяква, че ако си била тръгнала с кари...

— Съветнико — прекъсна го баща му, — защо не вземеш да раздадеш тия карти? Или да ти ги натикам в гърлото?

— Смирено отстъпвам. Да вкараме ли малко тръпка в играта? Например по цент на точка?

Барбара бързо отвърна:

— Малко ми е много.

— Вас, момичета, това не ви касае — обясни Дюк. — Само мен и татко. Така си изкарвам наема за офиса.

— Дюк иска да каже, че по този начин все повече затъва в дългове към своя старец — поправи го баща му. — Редовно му обирах джобните, докато учеше в гимназията.

Барбара млъкна и се включи в играта. Залозите я изнервяха, нищо, че парите не бяха нейни. Допълнително я изнервяше подозрението, че партньорът ѝ е играч от класа.

Когато разбра, че господин Фарнъм намира играта ѝ за задоволителна, тя се поотпусна, но вниманието ѝ остана съсредоточено върху картите и посрещаше с облекчение раздаванията, в които беше „мор“. Тя използваше тези моментни почивки, за да изучава Хюбърт Фарнъм.

Реши, че го харесва заради начина, по който се оправяше със семейството си, но и заради стила, с който играеше бридж — тихо, замислено, точен в обявяването на анонсите и понякога брилянтен в преценките. Възхити се на начина, по който той спечели последната взятка при една игра, която Барбара от глупост едва не провали, като започна с асо.

Тя знаеше, че Карън очаква от нея да излезе с Дюк този уикенд и това изглеждаше разумно. Дюк беше също толкова красив, колкото и Карън, освен това бе и изгодна партия за брак... Обещаващ млад адвокат, една година по-голям от нея, със свежо и обезоръжаващо излъчване на хищник.

Зачуди се дали той се надява да спи с нея. Дали Карън очаква това да се случи и сега ги наблюдава отстрани, като тайничко се забавлява?

Е, нямаше да се случи!

Барбара с готовност си признаваше, че веднъж е загубила, но отхвърляше предположението, че всяка разведена жена е готова да скочи в леглото. По дяволите, тя не беше спала с никого от онази ужасна нощ, когато си събра багажа и си тръгна. Защо хората си мислят...

Дюк я гледаше. Очите им се срещнаха, тя се изчерви и отмести поглед към баща му.

Реши, че г-н Фарнъм е на около петдесет. И изглеждаше на толкова. Оредяваща и вече посивяваща коса, самият той слаб, почти

мършав, с леко очертаващо се шкембенце, уморени очи с бръчици около тях и още по-дълбоки бръчки по бузите. Не беше красавец... С внезапна топлина Барбара осъзна, че ако Дюк Фарнъм притежаваше поне половината от силния мъжки чар на баща си, ластичният колан нямаше да е голяма защита. После я обзе моментен гняв към Грейс Фарнъм. Що за извинение имаше тази жена за това, че е алкохоличка, капризна и дебела, и егоистка, когато има такъв мъж?

Тази мисъл беше прогонена от осъзнаването, че Карън може да стане точно като госпожа Фарнъм. Майка и дъщеря си приличаха, с изключение на това, че Карън не беше пропаднала. Представата накара Барбара да потръпне. Тя харесваше Карън повече от всички останали в женския клуб, в който попадна, щом се върна в колежа.

След последната взятка Хюбърт Фарнъм я погледна.

— Три пики, печелим играта и робера. Добър анонс, партньоре. Тя отново се изчерви.

— Искаш да кажеш, добре изиграно. Качвах доста често.

— Съвсем не. Щяхме най-много да изгубим една взятка. Който не рискува, не печели. Карън, Джоузеф легна ли си?

— Учи. Има контролно.

— Мислех да го поканим да се включи в играта. Барбара, Джоузеф е един от най-добрите играчи в тази къща — винаги рискува в най-подходящия момент. Освен това учи за счетоводител и винаги брои картите. Карън, можеш ли да ни приготвиш нещо, за да не безпокоим Джоузеф?

— Нали сме рода, шефе. Водка и тоник за теб?

— И нещо за хапване.

— Хайде, Барбара. Да се заемем с обслужването.

Хюбърт Фарнъм ги изпрати с поглед, докато си мислеше колко е жалко, че такова хубаво дете като госпожа Уелс е имало толкова несполучлив брак. Добър играч на бридж, с добър характер, може би малко върлинеста и с конска физиономия, но с хубава усмивка и собствено мнение. Ако Дюк имаше малко здрав разум...

Но Дюк нямаше. Хюбърт отиде при жена си, която клюмаше до телевизора, и попита:

— Грейс? Грейс, скъпа, готова ли си за лягане? После ѝ помогна да отиде в спалнята...

Когато се върна, завари сина си сам. Той седна до него.

— Дюк, съжалявам за различията, които имахме на вечеря.

— Това ли? О, забрави.

— Предпочитам да имам твоето уважение, отколкото да бъдеш толерантен към мен. Знам, че не одобряваш моята дупка за извънредни ситуации. Но ние никога не сме обсъждали защо я построиш.

— Че какво има да обсъждаме? Ти смяташ, че Съветският съюз ще ни нападне. Мислиш, че тази дупка в земята ще ти спаси живота. И двете ти идеи са вредни. Нездравословни. Особено за майка. Ти я принуждаваш да пие, а това не ми допада. Още повече не ми харесва да ми напомняш — на мен, един адвокат, — че не трябва да се намесвам в отношенията между съпруг и съпруга. — Дюк се надигна. — Ще си тръгвам.

— Моля те, синко! Нямам ли право да се защита?

— Уф... Добре де, добре! — Дюк седна.

— Аз уважавам твоето мнение. Не го споделям, но много други го правят. Може би повечето, тъй като голяма част от американците изобщо не полагат усилия да се спасят. Но за онова, което спомена преди, грешиш. Аз не очаквам СССР да ни нападне и не вярвам, че скривалището ще е достатъчно, за да ни спаси живота.

— Тогава защо обикаляш наоколо с тази слушалка в ухото и изкарваш акъла на майка?

— През живота си не съм катастрофирал с кола. Но въпреки това имам автомобилна застраховка. Това скривалище е моята застрахователна полица.

— Но ти току-що каза, че то няма да ти спаси живота!

— Не, казах, че се съмнявам да е достатъчно. Може би щеше да спаси живота ни, ако живеехме на сто и петдесет километра оттук. Но Маунтин Спрингс е главна цел... и никой не може да построи нещо достатъчно здраво, за да издържи на директно нападение.

— Тогава защо се тормозиш?

— Казах ти защо. Това е най-добрата застраховка, която мога да си позволя. Нашето скривалище няма да издържи на директна атака, но ще издържи на близък удар — а руснаците не са супермени и ракетите са своенравни. Намалил съм риска до минимум. Това е най-доброто, което мога да направя.

Дюк се поколеба.

— Татко, не умея да съм дипломатичен.

— Тогава не се и опитвай.

— Значи ще бъда откровен. Трябва ли да съсипеш живота на майка, да я превърнеш в алкохоличка само заради възможността някаква си дупка в земята да ти позволи да живееш още някоя и друга година? Дали ще си заслужава да си жив след това — в една опустошена страна, в която всичките ти приятели са мъртви?

— Може би не.

— Тогава *защо*?

— Дюк, ти не си женен.

— Това е очевидно.

— Синко, и аз трябва да съм откровен. Минаха години, откакто изгубих интерес към това да остана жив. Ти си вече голям, живееш сам, сестра ти също вече е пораснала жена, въпреки че още ходи на училище. Колкото до мен... — той сви рамене. — Единственото удоволствие, което ми остана, е някоя и друга игра на бридж. Както вече знаеш, моят брак не ми предлага много общуване.

— Напълно съм наясно, но вината за това е твоя. Ти тласкаш майка към нервен срив.

— Ще ми се да беше толкова просто! В самото начало... Ти още учеше право, когато построих скривалището по време на Берлинската криза. Майка ти живна и спря да пие. Наливаше си едно мартини и просто го зарязваше, вместо да изпива по четири, както тази вечер. Дюк, Грейс_иска_това скривалище.

— Може и така да е. Но ти изобщо не я успокояваш, като обикаляш наоколо с тази слушалка в ухото.

— Може би не. Но нямам друг избор.

— Какво искаш да кажеш?

— Грейс ми е *съпруга*, синко. „Да обичаш и да се грижиш“ означава също да ѝ запазя живота, ако мога. Това скривалище може и да го запази. Но *само* ако тя е в него. Колко продължи тревогата тази вечер? Петнайсет минути, ако имаме късмет. Но три минути може да са достатъчни, за да я отведа в убежището. Ако обаче не чуя тревогата, няма да имам три минути. Затова слушам. По време на всяка криза.

— Ами ако се случи, докато спиш?

Баща му се усмихна.

— Ако новините са лоши, спя със слушалката в ухото. Ако са наистина лоши, както тази вечер, тогава двамата с Грейс спим в

скривалището. Ще накараме момичетата да спят там. И ти си поканен.

— Няма да стане.

— Не мисля така.

— Татко, да предположим, че извършат нападение. Само да предположим, защото руснаците не са глупави. Защо да строим скривалище точно в целта? Да предположим, че майка наистина има нужда от него, за да си успокои нервите, което може и да е така. Защо не го построи на по-отдалечено място и не я измъкна от тази каша?

Хюбърт Фарнъм въздъхна.

— Синко, тя няма да се съгласи. Това е нейният дом.

— Накарай я тогава!

— Дюк, опитвал ли си се някога да накараш жена да направи нещо, което не желае? А и слабостта ѝ към чашката — по дяволите, засилващият се алкохолизъм — не прави нещата по-лесни. Трябва да се справя с това по най-добрия възможен начин. Както и да е... Дюк, казах ти, че нямам много причини да живея. Но все пак има една.

— Която е?

— Ако онези лъжливи, измамни копелета хвърлят бомбите си върху Съединените щати, ми се ще да поживея достатъчно дълго, за да ида в ада със стил — в комплект с осем руски войници!

Фарнъм се сви в стола си.

— Сериозно говоря, Дюк. Мисля, че Америка е най-доброто нещо в историята, и ако онези негодници унищожат страната ни, ми се ще да убия неколцина от тях. Осем, не по-малко. Почувствах облекчение, когато Грейс отказа да се преместим.

— Защо, татко?

— Защото не искам някакъв си зурлест селяндур с маниери на свиня да ме прогони от дома ми! Аз съм свободен човек! И възнамерявам да си остана такъв. Направих всичко, което можах. Бягството изобщо не би ми доставило удоволствие. Аз... А, ето ги и момичетата.

Карън влезе, носейки питиетата, след нея вървеше Барбара.

— Здравсти. Барб видя кухнята ни и реши да направи палачинки „Креп Сюзет“^[3]. Защо сте толкова мрачни? Лоши новини?

— Не, но ако включиш телевизора, може да хванем част от новините в десет. Барбара, тия прехвалени палачинки ухаят страхотно! Искаш ли да те наема за готвач?

— Ами Джоузеф?

— Ще го задържим като иконом.

— Приемам!

— Хей — обади се Дюк, — ти отхвърли предложението ми за почтено брачно съжителство, а сега промени мнението си и прие да живееш в грях с моя старец. Защо така?

— Не чух да се споменава думата „грях“.

— Ама ти *не знаеш ли*? Барбара... Баща ми е прочут сексуален маниак.

— Вярно ли е, господин Фарнъм?

— Ами...

— Затова уча право, Барбара. Направо се разорихме да наемаме Джери Гислър всеки път когато татко се забърка в някоя каша.

— Хубави дни бяха — съгласи се бащата на Дюк. — Но, Барбара, това беше преди много години. Сега моята слабост е бриджът.

— В такъв случай очаквам по-висока заплата...

— Тихо, деца — каза силно Карън. После усили звука.

„... принципно се съгласиха с три от четирите предложения на президента и приеха поканата да се срещнат отново, за да обсъдят четвъртото, свързано с присъствието на техните подводници в наши териториални води. Вече можем спокойно да заявим, че кризата, най-остра от всички в годините след Втората световна война, изглежда, преминава в изглаждане на разногласията, което е приемливо за двете страни. Прекъсваме, за да ви съобщим вълнуващи новини от «Дженеръл Мотърс», след което ще ви представим задълбочен анализ...“

Карън изключи телевизора. Дюк заяви:

— Точно както ти казах, татко. Можеш да извадиш тая тапа от ухото си.

— После. Сега съм твърде зает с палачинките. Барбара, очаквам да ми ги приготвяш всяка сутрин за закуска.

— Татко, стига си се опитвал да я съблазниш, а цепи картите. Искам да си върна парите.

— Нощта ще бъде дълга — господин Фарнъм довърши палачинката и се надигна да остави чинията. На вратата се позвъни. — Аз ще отворя.

Той излезе от стаята и се върна след малко.

— Кой беше, татко? — попита Карън. — Цепих вместо теб, сега сме партньори. Придобий доволен вид.

— Възхитен съм. Само не забравяй, че играта не започва с анонс на единайсет. Май някой се беше изгубил. Може би някой смахнат?

— Сигурно е бил този, с когото имах среща. Уплашил си го.

— Възможно е. Плешив стар глупак, вир-вода и доста парцалив!

— Точно той е — потвърди Карън. — Президентът на братството „Делта Капа Епсилон“. Върви го извикай, татко.

— Късно е вече. Той ми хвърли един поглед и избяга. Кой е наред да анонсира?

Барбара продължи да се опитва да играе машинално. Но непрекъснато ѝ се струваше, че Дюк обявява твърде високо; тогава се улови, че самата тя обявява твърде ниско и се опита да се пребори със себе си. Няколко пъти влязоха вътре в този дълъг, мрачен робер, който в края на краищата спечелиха, но като цяло губеха точки.

Беше истинско удоволствие да изгуби следващия робер с Карън за партньор. Смениха се и тя отново се оказа срещу господин Фарнъм. Той ѝ се усмихна.

— Този път ще ги смачкаме!

— Ще се опитам.

— Просто си играй играта. По книгата. Дюк ще се погрижи да сбърка.

— Затъкни си устата с парите, татко! Искаш ли един страничен облог от сто долара на този робер?

— Сто да бъдат!

Барбара се сети за жалките седемнайсет долара, останали в портмонето ѝ, и се подразни. Раздразнението ѝ се засили още повече, когато първият кръг анонси завърши с пет трефи, обявени от Дюк. Тогава тя осъзна, че той е обявил повече, отколкото трябва, и щеше да остане по-ниско, ако беше покрила импаса му.

— Искаш ли да удвоим залога, губернаторе? — попита Дюк.

— Става!

Вторият кръг бе по-успешен за нея: неин договор на четири пики. На всичко отгоре успя да реализира докрай козовете си, преди да предаде реда. Усмивката на партньора ѝ беше достатъчна награда, но я накара да се разтрепери.

— И двата отбора получават по точка — каза Дюк. — Резултатът се изравнява. Как ти е кръвното, татенце? Да удвоим ли залога?

— Възнамеряваш ли да уволниш секретарката си?

— Без празни приказки или ще ти връча бялото перо^[4].

— Четиристотин. Можеш да продадеш колата си. Господин Фарнъм раздаде. Барбара вдигна своите карти и се намръщи. По принцип не бяха чак толкова лоши — две дами, две валета, едно асо и поп, — но нямаше дълга боя, а и попът не беше покрит. В общи линии, комбинацията бе от онези, които тя беше свикнала да нарича „ни тъй, ни инак“. Оставаше ѝ само да се надява, че това ще е един от кръговете, в които всички пасуват.

Партньорът ѝ вдигна картите си и ги погледна.

— Три без коз.

Барбара потисна възклицанието си, но Карън ахна.

— Татко, да не си болен?

— Анонсирайте.

— Пас.

Барбара си помисли: „Господи, какво да правя сега?“

Анонсът на партньора ѝ обещаваеше дваисет и пет точки и шлем. Тя държеше тринайсет... Трийсет и осем точки в двамата — голям шлем.

Поне така пишеше в книгата! Барбара, момиче, три без коз е дваисет и пет, дваисет и шест или дваисет и седем точки — добави тринайсет и ето ти голям шлем.

Но дали господин Фарнъм играеше по книгата? Или това беше баражен анонс, за да спечели робера и да сложи край на този абсурден залог?

Ако реши да пасува, тогава играта и роберът — и четиристотинте долара — им бяха гарантирани. Но големият шлем (ако успееш да го направят) беше, ох, около петнайсет долара при залозите, с които играеха Дюк и баща му. Да рискува четиристотин долара от парите на партньора си срещу шанса да спечелят петнайсет? Абсурд!

Дали да не опита шлемовото споразумение на Блекууд^[5]? Не, не! Нямаше достатъчно поддържащи анонси.

Дали това не беше едно от онези обявявания, за които я предупреждаваше Дюк? Но пък партньорът ѝ беше казал да играе според книгата.

— Седем без коз — каза твърдо тя.

Дюк подсвирна.

— Благодаря, Барбара. Татко, обединяваме се срещу теб. Контра.

— Пас.

— Пас — като ехо повтори Карън.

Барбара отново погледна картите си. Този самотен поп изглеждаше отчайващо гол. Но... Или отборът имаше трийсет и осем точки, или ги нямаше.

— Реконтра.

Дюк се ухили.

— Благодаря ти, сладурче. Ти си наред, Карън.

Господин Фарнъм хвърли картите и припряно стана от масата. Синът му се провикна:

— Хей, върни се да си вземеш лекарството!

Господин Фарнъм пусна телевизора, после отиде, пусна и радиото и смени станцията.

— Тревога — изрече рязко той. — Някой да каже на Джоузеф. После бързо изтича навън.

— Върни се! Няма да се измъкнеш с толкова елементарен номер!

— Млъквай, Дюк — сопна му се Карън.

Телевизионният екран примигваше:

— ... прекратява предаването. Веднага превключете станциите си на аварийната честота! Успех, довиждане и Бог да ви благослови!

Екранът угасна, а се включи радиото:

— ... не е учебна тревога! Това не е учебна тревога! Приберете се в скривалищата си! Аварийните екипи да се явят на позициите си! Не излизайте навън! Ако нямате скривалище, останете в най-добре защитената стая на вашия дом. Това не е учебна тревога! Радарът на системата за ранно предупреждение засече неидентифицирани балистични обекти, длъжни сме да приемем, че са ракети. Приберете се в скривалищата си. Аварийните екипи да се явят...

— Той говори сериозно — каза Карън със страхопочитание. — Дюк, покажи на Барб къде да отиде. Аз ще събудя Джоузеф.

Тя изхвърча от стаята.

— Не вярвам — поклати глава Дюк.

— Дюк, как да стигнем до скривалището?

— Ще ти покажа — той бавно се надигна, събра картите, като ги напъха в различни джобове. — Моите и на сестра ми са в панталона, твоите и на татко са в палтото. Да вървим. Искаш ли си куфара?

— Не!

[1] Галон — американска мярка за течности, равна на 3,78 л. — Бел.прев. ↑

[2] Милтаун — мепробамат, сънотворно и седативно средство. — Бел.прев. ↑

[3] Палачинки „Креп Сюзет“ — фламбирани палачинки с карамел, портокалов сок и ликьор. Популярен десерт във Франция и Белгия. — Бел.прев. ↑

[4] Бялото перо е символ на малодушие. — Бел.прев. ↑

[5] Шлемовото споразумение на Блекууд — най-използваното в бриджа. Наречено на Айсли Блекууд, който е написал няколко книги на тази тема. Целта на споразумението не е да се търси шлем, а да се спре навреме, ако няма шлем. — Бел.прев. ↑

ГЛАВА 2

Дюк я поведе през кухнята до стълбите към мазето. Господин Фарнъм вече бе слязъл до половината, носейки жена си на ръце. Тя изглеждаше заспала. Дюк рязко изрече:

— Чакай, татко! Аз ще я нося.

— Слез долу и отвори вратата!

Вратата беше направена от стомана и вградена в стената на мазето. Изгубиха няколко секунди, защото Дюк не успя веднага да се справи с ключалката ѝ. Накрая господин Фарнъм предаде жена си на сина си и сам отвори вратата. Стълбите продължаваха надолу. Двамата понесоха отпуснатата като парцалена кукла госпожа Фарнъм, като я държаха за ръцете и краката, и я внесоха в стаята, която се разкри зад втора врата. Помещението се намираше на два метра под мазето и Барбара реши, че се простира точно под градината им. Тя отстъпи, докато Дюк внасяше госпожа Фарнъм вътре.

После се появи и господин Фарнъм.

— Барбара, веднага влизай вътре! Къде е Джоузеф? А Карън? Двамата се втурнаха по стълбите. Карън бе цялата червена, изглеждаше възбудена и щастлива. Джоузеф гледаше с див поглед, беше по тениска и панталони, бос. Той рязко спря.

— Господин Фарнъм, ще ни ударят ли?

— Боя се, че да. Влизай вътре.

Младият негър се обърна и изкрещя:

— *Доктор Ливингстън предполагам!*

После хукна обратно по стълбите.

— О, Господи — въздъхна господин Фарнъм и притисна юмруци към слепоочията си. После продължи с обичайния си глас: — Влизайте вътре, момичета. Карън, дръпни резетата, но се ослушвай за мен. Ще чакам колкото е възможно.

Той погледна часовника си.

— Пет минути.

Момичетата влязоха. Барбара прошепна:

— Какво му стана на Джоузеф? Да не би да изперка?

— Ами нещо такова. Доктор-Ливингстън-предполагам е името на котката ни. Обожава Джоузеф, а нас просто ни търпи.

Карън затвори вратата от тежка стомана и започна да я заключва с дебелите двацет и пет сантиметра резета.

Изведнъж спря.

— Проклета да съм, ако я заключа напълно, докато татко е още навън!

— Изобщо не я заключвай.

Карън поклати глава.

— Ще дръпна само две резета, за да ме чуе, че заключвам. Котката може да е на километър оттук.

Барбара се огледа. Стаята имаше формата на буквата „Г“; бяха влезли през единия ръкав. До дясната стена бе опряно двуетажно легло; Грейс Фарнъм лежеше на долния етаж и все още спеше. Лявата стена беше запълнена с претъпкани рафтове; проходът между тях не бе по-широк от вратата. Таванът беше нисък и извит, изработен от гофрирана стомана. Зад ъгъла се виждаха краищата на друго двуетажно легло. Дюк не се забелязваше, но скоро се появи иззад ъгъла и започна да подрежда масата за карти. Тя го наблюдаваше с изумление как вади тестето, което бе прибрал — преди колко време? Струваше й се, че беше час, а всъщност бяха минали по-малко от пет минути.

Дюк я видя, ухили се и нареди сгъваеми столчета около масата.

На вратата се почука. Карън дръпна резетата. Джоузеф, препъвайки се, врхлетя вътре, следван от господин Фарнъм. Великолепна червеникава персийска котка скочи от ръцете на негъра и започна да души наоколо. Карън и баща й отново пуснаха резетата. Той погледна съпругата си и каза:

— Джоузеф, помогни ми да залостим вратата.

— Да, сър!

Дюк се приближи.

— Готови ли сме, капитане?

— Остана само плъзгащата се врата. Трябва да я залостим.

— Ела после да те натупам — Дюк махна с ръка към масата. Баща му се вторачи в него.

— Дюк, сериозно ли предлагаш да завършим *играта*, докато някой ни напада?

— Сериозен съм като четиристотин долара. А други сто ми нашепват, че никой не ни напада. След половин час ще отменят тревогата, а в утрешните вестници ще пише, че северното сияние е заблудило радара. Ще си довършим ли играта, или губиш служебно?

— Ами... Партньорката ми ще я довърши, аз съм зает.

— Нали после няма да оспориш играта й?

— Разбира се, че няма.

Барбара се оказа седнала до масата, с усещането, че се намира в някакъв сън. Тя вдигна картите на партньора си и ги погледна.

— Давай, Карън.

— О, по дяволите — каза Карън и пусна тройка спатия. Дюк замислено гледаше картите си.

— Какво ли да хвърля? — запита се той.

— Няма значение. Ще играя със свалени карти.

— По-добре Недей.

— Не, твърдо съм решила — тя показва картите.

Дюк ги погледна.

— Да — съгласи се той. — Остави ги на масата, татко ще иска да види това.

Той сметна нещо наум.

— Да кажем примерно две хиляди и четиристотин точки. Татко!

— Да, синко?

— Пиша ти чек за четиристотин деветдесет и два долара и нека това ми бъде за урок.

— Няма нужда да...

Всички светлини угаснаха. Подът подскочи под краката им. Барбара усети плашещ натиск върху гърдите си, опита се да се изправи, но беше повалена. Наоколо се разнасяше бучене като от гигантски мотриси, а подът се клатеше като кораб в бурно море.

— Татко!

— Да, Дюк! Ранен ли си?

— Не знам. Но ще ти напиша чек за петстотин деветдесет и два долара!

Подземният грохот продължаваше. През бученето Барбара успя да чуе как господин Фарнъм се засмя.

— Зарежи — извика той, — доларът току-що се обезцени.

Госпожа Фарнъм започна да пищи:

— Хюбърт, Хюбърт, къде си?_Хюбърт!_ Накарай това да спре!

— Идвам, скъпа — светъл лъч проряза тъмнината и се насочи към леглата до вратата. Барбара надигна глава и видя, че това е домакинът ѝ, който пълзеше на четири крака, стиснал фенерче в устата си. Той стигна до леглото и успя да успокои Грейс; писъците ѝ затихнаха.

— Карън?

— Да, татко?

— Добре ли си?

— Да, само леко съм натъртена. Столът ми падна върху мен.

— Добре, пусни аварийното осветление, но недей да ставаш. Пълзи. Аз ще ти светя оттук. После вземи аптекката със спринцовките и... Ох! Джоузеф!

— Да, сър?

— Здрав ли си?

— Добре съм, шефе.

— Опитай се да убедиш този космат Фалстаф^[1] да дойде при теб, че се е вкопчил в мен.

— Той просто се държи приятелски, господин Фарнъм.

— Да, но не искам да си показва приятелското отношение, докато бия инжекция. Извикай го.

— Готово. Ела тук, Док! Док, Док, Док! Рибка, Док!

Няколко минути по-късно бученето отшумя, подът се успокои, госпожа Фарнъм беше повалена от инжектираното успокоително, две лампички мъждукаха в едното коридорче, а господин Фарнъм разучаваше положението.

Щетите бяха минимални. Няколко консерви бяха изпадали от рафтовете въпреки парапетите; няколко бутилки ром се бяха натрошили. Единствено алкохолът бе напълнен в бутилки, но те бяха наредени в телени касети и голяма част бяха оцелели. Най-голямата загуба беше радиото на батерии. То бе паднало от стената и се бе разбило.

Господин Фарнъм пълзеше по пода и събираше частите му. Синът му погледна надолу.

— Не си прави труда, татко. Събери го с метлата и го изхвърли.

— Мога да спася някои части.

— Че какво знаеш ти за радиоапаратите?

— Нищо — призна баща му, — но имам книги.

— Книгата няма да го поправи. Трябваше да си вземеш и едно резервно.

— Аз имам и резервно.

— Ами включи го, за Бога! Искам да разбера какво се е случило! Баща му бавно се изправи и го погледна.

— И аз бих искал да разбера. Не мога да чуя нищо по портативната радиостанция. Нищо чудно, тя е късовълнова. Но резервното радио е опаковано в стиропор и сигурно е здраво.

— Ами включи го тогава!

— После.

— Как ли пък не! Къде си го сложил?

Господин Фарнъм тежко въздъхна.

— Мисля, че повече няма да търпя такова отношение.

— Какво? Извинявай. Просто ми кажи къде си сложил резервното.

— Няма да ти кажа. Може и без него да останем. Ще изчакам, докато се убедя, че няма да има повече атаки.

Синът му сви рамене.

— Добре, щом си решил да бъдеш толкова твърд. Но всички ние искаме да чуем новините. Това е мръсен номер, ако питаш мен.

— Никой не те е питал. Казах ти, че повече няма да търпя такова отношение. Щом толкова държиш да разбереш какво се е случило навън, можеш да излезеш. Ще отлостя тази врата, ще ти отключая и стоманената, а външната можеш да си отвориш сам.

— Какво? Не ставай глупав.

— Но не забравяй да я затвориш след себе си. Не искам да зее отворена — и заради взривовете, и заради радиоактивността.

— Това е друг въпрос. Имаш ли нещо, с което да измерим радиоактивността? Трябва да вземем мерки...

— МЛЪКНИ!

— Какво? Стига ми се прави на строг баща.

— Дюк, помолих те да замълчиш и да ме изслушаш. Ще го направиш ли?

— Ами... добре. Но не ми харесва да ми крещиш в присъствието на останалите.

— Тогава говори по-тихо.

Двамата се намираха в първия коридор, близо до вратата. До тях тихо похъркваше госпожа Фарнъм. Останалите се бяха оттеглили в другия ръкав, за да не стават свидетели на скандала.

— Готов ли си да ме изслушаш?

— Готов съм, сър — студено промълви Дюк.

— Добре. Синко, аз не се шегувах. Или ще напуснеш... или ще правиш точно каквото ти кажа. Това означава и да си затваряш устата, когато ти кажа. Кое от двете избираш? Незабавно пълно подчинение с усмивка на уста? Или предпочиташ да си тръгнеш?

— Не си ли позволяваш твърде много?

— Възнамерявам да си позволявам. Убежището е нашата спасителна лодка, а аз съм нейният капитан. Заради доброто на всички смятам да поддържам дисциплина. Дори ако трябва да изхвърля някого зад борда.

— Сравнението е неподходящо. Жалко, че си служил във флота, татко. Това ти е вкарало в главата разни романтични представи.

— А аз съжалявам, че ти не си служил в армията, Дюк. Изобщо не мислиш реалистично. Та кое избираш? Ще изпълняваш ли заповедите ми, или ще си тръгнеш?

— Знаеш, че няма да си тръгна, изобщо не говориш сериозно. Та навън ме чака смъртта!

— Значи ще изпълняваш заповедите ми?

— Ами ще сътруднича. Но относно тази абсолютна диктатура — татко, тази вечер ти наблегна на факта, че си свободен човек. Е, аз също съм такъв. Ще ти съдействам, но няма да изпълнявам безумни заповеди. Колкото до това да си затварям устата, ще се опитам да бъда дипломатичен, но когато сметна, че е необходимо, ще защитавам мнението си. Свобода на словото. Това устройва ли те?

Баща му въздъхна.

— Изобщо не ме устройва, Дюк. Сега се отдръпни, искам да отворя вратата.

— Не прекалявай с шегите, татко.

— Не се шегувам. Смятам да те изкарам оттук.

— Татко... Хич не ми се иска да го казвам... но мисля, че не ти стиска. Аз съм много по-едър от теб и много по-млад.

— Знам. Нямам намерение да се бия с теб.

— Тогава да зарежем тези глупости.

— Дюк, ако обичаш. Аз построих това скривалище. Допреди два часа ти ми се подиграваше заради него, казваше, че сигурно съм ненормален. Сега, след като се оказа, че грешиш, искаш да се възползваш от него. Съгласен ли си?

— О, да, безспорно. Разбрах ти мисълта.

— И въпреки това се опитваш да ми налагаш своите идеи за управлението му. Казваш ми, че е трябвало да взема резервно радио, при положение че самият ти нищо не си донесъл тук. Не можеш ли да се държиш като мъж, да се подчиниш и да правиш каквото ти кажа? След като разчиташ изцяло на моето гостоприемство?

— Леле! Нали ти казах, че ще ти съдействам?

— Но не го правиш. Пускаш глупави забележки, пречкаш ми се, отговаряш ми, губиш ми времето, а има толкова много неща за вършене. Дюк, не ми трябва твоето съдействие при твоите условия и по твоя преценка. Докато сме в това скривалище, искам пълното ти подчинение.

Дюк поклати глава.

— Набий си в главата, че вече не съм дете, татко. Обещавам ти съдействие, но друго не мога да обещаая.

Господин Фарнъм поклати глава със съжаление.

— Може би ще е по-добре, ако ти започнеш да командваш, а аз да ти се подчинявам. Но аз доста съм мислил какво да правя при тази ситуация, а ти не си. Синко, очаквах, че майка ти ще изпадне в истерия и се бях подготвил за това. Не мислиш ли, че съм предвидил и ситуация, подобна на тази?

— Как така? Пълна случайност е, че изобщо съм тук.

— Казах подобна ситуация. Можеше да е всеки друг. Дюк, ами ако се бяхме събрали с приятели вкъщи тази вечер или пък някой непознат се беше появил, като този човек, който позвъни на вратата? Щях да ги вкарам в скривалището. Предвидил съм допълнителни места. Мислиш ли, че при всичкото планиране, което съм направил, не съм предвидил, че някой ще изгуби контрол? И не съм измислил начин да го вкарам в релси?

— Как?

— В една спасителна лодка как ще разбереш кой е капитанът?

— Това гатанка ли е?

— Не. Капитанът е човекът с пистолета.

— Аха. Сигурно си скрил и пистолет тук долу. Но той не е у теб сега и значи... — Дюк се ухили. — Татко, не мога да си представя, че ще ме застреляш. Би ли могъл?

Баща му впери поглед в него, после сведе очи.

— Не. Някой непознат може би. Но ти си ми син.

Той въздъхна.

— Добре, надявам се, че ще ми съдействаш.

— Поне това мога да ти обеща.

— Благодаря ти. Сега, ако ме извиниш, имам работа за вършене.

Господин Фарнъм се обърна.

— Джоузеф!

— Да, сър?

— Намираме се в ситуация седем.

— Ситуация седем ли, сър?

— Да, дори положението се влошава. Внимавай с инструментите и не губи време.

— Веднага, сър.

— Благодаря ти. — Той се обърна към сина си: — Ако наистина искаш да съдействаш, можеш да събереш парчетата на това радио. Моделът му е същия като на резервното. Може да използваме частите му, за да ремонтираме другото, ако се наложи. Ще го направиш ли?

— Да, разбира се. *Казах ти*, че ще ти съдействам.

Дюк коленичи на пода и продължи работата, която беше прекъснал малко преди това.

— Благодаря ти — баща му се обърна и тръгна към другия коридор.

— Господин Дюк! Горещете!

Дюк погледна през рамо и видя Джоузеф, който бе насочил към него автоматичен пистолет „Томпсън“. Той веднага скочи на крака.

— Какво става, по дяволите!

— Не мърдайте или ще стрелям! — каза Джоузеф.

— Да — поклати глава бащата на Дюк. — Той не чувства угризения като мен. Джоузеф, ако мръдне, застреляй го.

— Татко! Какво става тук?

Господин Фарнъм се обърна към дъщеря си.

— Връщай се обратно!

— Но, татко...

— Млъквай! Да ви видя и двете на другото долно легло. Карън от вътрешната страна. *Тръгвайте!*

Карън тръгна. Барбара се вторачи в пистолета, който вече беше в ръцете на домакина ѝ, и бързо се запъти към долното легло в другия коридор.

— Искам да се прегърнете — добави рязко той. — Едната да не позволява на другата да мърда.

После бързо се върна в първия коридор.

— Дюк.

— Да?

— Бавно свали ръце и си разкопчай панталоните. Остави ги да паднат, но не излизай от тях. След това бавно се обърни с лице към вратата. Дръпни резетата.

— Татко...

— Млъкни. Джоузеф, ако тръгне да прави нещо различно от това, което съм му казал, стреляй. Може отначало да се целиш в краката му, но обезателно го простреляй.

С преbledняло лице и замаяна физиономия Дюк направи точно каквото му беше наредено; остави панталоните си да паднат, обърна се, препъвайки се, и започна да дърпа резетата. Баща му го остави да продължи, докато дръпна половината резета.

— Дюк, спри. В следващите няколко секунди ще се реши дали ще си тръгнеш, или ще останеш. Знаеш какви са условията.

Дюк се поколеба само за секунда.

— Приемам.

— Ще трябва да ги променя. Няма да се подчиняваш само на мен, ще се подчиняваш и на Джоузеф.

— На Джоузеф?

— Моят помощник-командир. Имам нужда от такъв, Дюк; не мога да стоя буден през цялото време. С удоволствие щях да взема теб за заместник, но ти не искаше да имаш нищо общо. Затова обучих Джоузеф. Той знае къде се намира всичко, как работи, как да го

поправи. Така че той е моят заместник. И така... Готов ли си да му се подчиняваш със същата охота? Без да му се репчиш?

Дюк бавно отговори:

— Обещавам.

— Добре. Но обещание, изречено под натиск, не обвързва. Съществува друга форма на подчинение, която се прилага в случай на насилие. Като юрист би трябвало да знаеш за какво говоря. Искам твоята гаранция като затворник. Заклевах ли се да се подчиняваш на условията, докато не напуснем това скривалище? Честно споразумение — твоята клетва в замяна на това да не те изгоня от убежището?

— Заклевам се.

— Благодаря ти. Пусни резетата и си обуи панталоните. Джоузеф, свали пистолета.

— Добре, шефе.

Дюк залости вратата, закопча си и панталоните. Когато се обърна, баща му му подаде оръжието, с дръжката напред.

— За какво ми е това? — попита Дюк.

— Постъпи както намериш за добре. Ако не смяташ да спазиш клетвата си, по-добре да разбере още сега.

Дюк взе пистолета, махна пълнителя и извади патрона от магазина. Погледна го, върна го обратно, презареди и върна оръжието на баща си.

— Клетвата ми остава в сила. Вземи.

— Задръж го. Винаги си бил дебелоглав, но никога не си бил лъжец.

— Добре... шефе — синът му пхна пистолета в джоба си. — Тук е доста горещо.

— И ще става още по-горещо.

— А? Имаш ли представа какво количество радиация ни облъчва?

— Нямам предвид радиацията. Огнена буря.

Той отиде до мястото, където се съединяваха коридорите, погледна към термометъра, а после към китката си.

— Трийсет градуса, а са минали само три минути от удара. Ще стане още по-лошо.

— Колко по-лошо?

— Откъде да знам, Дюк? Не знам колко далеч оттук са паднали бомбите, колко мегатона са били, колко се е разпрострял огънят. Дори не знам дали къщата над главите ни гори, или е била отнесена от взривната вълна. Нормалната температура тук е около десет градуса. Не отива на добре, но нищо не можем да направим по въпроса. Всъщност има едно нещо. Съблечи се по гащета. Аз ще го направя.

Той отиде в другия коридор. Момичетата все още лежаха на долното легло, прегърнати и тихи. Джоузеф седеше на пода, облегнат на стената, а котакът лежеше в скута му. Карън се ококори, щом видя баща си да идва, но нищо не каза.

— Можете да ставате, момичета.

— Благодаря — отвърна Карън. — Доста е топло да се гушкаме така.

Барбара се отдръпна и Карън седна.

— Така си е. Чухте ли какво стана оттатък?

— Нещо се поскарахте — предпазливо изрече Карън.

— Да. И това ще е последното ни скарване. Аз съм шефът, Джоузеф е моят заместник. Ясно ли е?

— Да, татко.

— Госпожице Уелс?

— Аз ли? О, да, разбира се. Това е вашето скривалище. Благодарна съм, че ме приехте в него, благодарна съм, че съм жива! И моля ви, господин Фарнъм, наричайте ме Барбара.

— Извинявай. Наричай ме Хю, предпочитам го пред Хюбърт. Дюк, вече всички сме на малки имена. Не ми викай татко, казвай ми Хю. Джо, зарежи господин и госпожа. Ясно ли е?

— Добре, шефе, щом казваш.

— Нека бъде „Добре, Хю“. А сега, момичета, сваляйте всичко, сутиени, чорапогащи и всякакви такива, после съблечете и Грейс, и загасете лампата там. Горещо е и ще става все по-горещо. Джо, остани само по гащета.

Господин Фарнъм свали якето си и започна да разкопчава ризата.

— Тъъ, аз съм си добре — заяви Джоузеф.

— Не те питах как си, а ти казах да го направиш.

— Тъъ... *Шефе, не нося гащета!*

— Така е — потвърди Карън. — Накарах го да побърза и нямаше време да ги обуе.

— И какво от това? — Хю погледна бившия си прислужник и се изхили. — Джо, голям си пъзльо. Трябваше да назнача Карън за заместник.

— Това ме устройва.

— Вземи си един чифт гащета от склада и се преобуй в тоалетното помещение. Междувременно покажи и на Дюк къде се намира. Карън, а ти покажи на Барбара. После ще се съберем на съвещание.

Съвещанието започна пет минути по-късно. Хю Фарнъм седеше на масата и разбъркваше картите. Когато всички седнаха, той попита:

— Някой иска ли да играем бридж?

— Татко, ти се шегуваши!

— Казвам се Хю. Не се шегувам, една игра бридж може да успокои нервите ви. Махни цигарата, Дюк.

— О... Извинявай.

— Мисля, че утре вече ще можеш да пушиш. Тази вечер пуснах доста силно чистия кислород, за да не влиза въздух отвън. Нали видя бутилките в тоалетното помещение?

В пространството между двата коридора имаше бутилки за въздух, резервоар за вода, походна тоалетна, запаси и оставаше малко място, където човек можеше да се изкъпе прав. Там се намираха и входните отвори и тръбите на вентилацията, които сега бяха здраво запушени, имаше и вентилатор, който се задвижваше с ръка, уловители за въглероден диоксид и водоизпарител. До това помещение се стигаше през малък сводест проход между леглата.

— С кислород ли са пълни? Мислех, че е сгъстен въздух.

— Щяха да заемат много място. Не можем да си позволим да палим огън, дори цигара. Отворих един шлюз с датчици за топлина и радиация — стойностите и на двете са много високи, гайгеровият брояч трещи като картечница. Хора, не знам колко дълго ще караме на бутилиран въздух. Изчислих, че за четирима души ще стигне за трийсет и шест часа, така че ако са шест — някъде около двайсет и четири, но това не е проблем. Аз се потя, вие също. Можем да издържим до около петдесет градуса. Ако температурата се повиши над тази, ще се наложи да използваме кислорода само за да охлаждаме помещението. Трябва да има идеален баланс между жегата и задушаването. Или ще стане лошо.

— Татко... Исках да кажа „Хю“. Да не би внимателно да се опитваш да ни съобщиш, че ще се опечем живи?

— Няма да се опечете, Карън. Няма да го позволя.

— Защото... Предпочитам куршума.

— Нито ще бъдете застреляни. Имам достатъчно приспивателни, за да могат двама души да умрат безболезнено. Но не сме тук, за да умрем. Досега извадихме голям късмет, с още малко и ще успеем. Така че не унивай.

— А радиоактивността? — попита Дюк.

— Разчиташ ли данните на гайгеровия брояч?

— Не.

— Тогава ми повярвай, че все още не сме в опасност. Сега за спането. Тази страна, където е Грейс, ще е женската спалня. От другата страна ще е нашата. Има само четири легла, но ще стигнат. Винаги трябва да има един човек, който да наблюдава въздуха и топлината, а другият без легло ще го поддържа буден. Тази вечер аз поемам смяната и няма да имам нужда от компания. Глътнах таблетка декседрин^[2].

— Аз ще поема смяната.

— Аз ще остана с теб.

— Не ми се спи.

— По-спокойно — каза Хю. — Джо, ти не можеш да дежуриш тази вечер, защото трябва да ме смениш, когато се изморя. Двамата с теб ще се редуваме, докато ситуацията престане да бъде опасна.

Джо сви рамене и млъкна. Дюк се обади:

— Тогава аз ще бъда удостоен с тази чест.

— Никой от вас ли не може да смята? Две легла за жени и две за мъже. Какво остава? Ако сгънем масата, третото момиче може да остане да спи на пода. Джо, донеси одеяла. Остави две тук и две занеси за мен, в тоалетното помещение.

— Веднага, Хю!

И двете момичета настояха да останат да дежурят. Хю ги отряза.

— Я се спрете!

— Но...

— По-тихо, Барбара. Едното момиче ще спи на леглото, другото тук, на пода. Дюк, искаш ли приспивателно?

— Нямам навика да ги пия.

— Не ми се прави на железен.

— Може ли да си го запазя за по-късно?

— Добре. Джо? Секонал?

— Всъщност аз съм толкова щастлив, че утре няма да се явявам на онова контролно...

— Радвам се, че поне някой е щастлив. Добре.

— Щях да добавя, че изобщо не ми се спи, толкова съм възбуден. Сигурен ли си, че няма да ти трябва?

— Убеден съм. Карън, донеси едно хапче за Джо. Знаеш ли къде са?

— Да, ще взема едно и за мен. Тъй като не съм железен мъж, ще глътна и един милтаун.

— Чудесно. Барбара, ти няма да пиеш сънотворно. Може да се наложи да те събудя, за да ме държиш буден. Всъщност можеш да си глътнеш един милтаун. Той е най-обикновено успокоително.

— Няма нужда.

— Както кажеш. Хайде, всички в леглата. Вече е полунощ и двама от вас застъпват на смяна след осем часа.

След няколко минути всички бяха в леглата, Барбара легна на пода. Угасиха всички лампи, остана да свети само една в тоалетното помещение. Хю се разположи върху одеялата и започна да реди пасианс.

Подът отново подскочи под краката им, пак се чу ужасяващото бучене. Карън изпищя.

Хю скочи веднага на крака. Този път не беше толкова силно и той успя да се задържи прав. Бързо отиде в женската спалня.

— Скъпа, къде си?

Той опипом намери ключа за лампите.

— Насам, татко. Ох, толкова ме е страх! Тъкмо бях задрямала, едва не ме изхвърли от леглото. Помогни ми да сляза.

Той ѝ помогна. Тя се притисна към него, хлипайки.

— Хайде, стига — каза той, потупвайки я по гърба. — Ти се държа толкова смело, недей да падаш духом.

— Хич даже не съм смела. Още от самото начало умирам от страх. Просто не исках да го показвам.

— Добре... Мен също ме е страх. Дай да не го показваме, става ли? По-добре глътни още едно хапче. И едно по-силно питие.

— Добре, ще изпия и двете. Не искам да спя на това легло. Горе е много горещо, а като раздруса, е доста страшно.

— Хубаво, ще сваля матрака долу. Къде са ти гащичките и сутиена? По-добре ги облечи.

— Останаха горе. Не ми пука, просто искам да съм сред хора. Всъщност май най-добре е да ги облека, защото иначе Джоузеф ще получи удар.

— Чакай малко. Ето ти гащичките. Но къде си пхнала сутиена?

— Може да е паднал зад леглото.

Хю дръпна матрака на пода.

— Не го намирам.

— Зарежи го. Джо може да се обърне на другата страна. Ще ми се да пийна нещо.

— Добре. Джо е истински джентълмен.

Дюк и Барбара седяха на одеялото, върху което тя дремеше допреди малко. Изглеждаха много сериозни.

— Къде е Джо? — попита Хю. — Не е пострадал, нали? Дюк се изсмя.

— Искаш ли да видиш спящата невинност? Там, на долното легло.

Хю откри своя заместник-командир опънат по гръб, здраво хъркащ, напълно изолиран от света, също като Грейс Фарнъм. Доктор-Ливингстън-предполагам се беше свил на гърдите му. Хю се върна при останалите.

— Този път взривът е бил доста надалеч. Радвам се, че Джо не се е събудил.

— За мен си беше твърде близо! Кога ли ще свършат проклетите неща?

— Надявам се скоро. Хора, двамата с Карън току-що сформирахме клуб „И мен ме е страх“ и възнамеряваме да го отпразнуваме с по едно питие. Има ли други кандидати?

— Аз съм негов почетен член!

— Аз също — добави Барбара. — Да, за Бога!

Хю донесе картонени чаши и няколко шишета — шотландско уиски, секонал и милтаун.

— Някой иска ли вода?

— Не искам нищо да ми разрежда пиенето — заяви Дюк.

— За мен вода, ако обичаш — помоли Барбара. — Доста е горещо.

— Каква е температурата, татко?

— Дюк, сложих термометъра в тоалетното помещение. Ще отидеш ли да го погледнеш?

— Ще отида. Сега може ли да получа хапчета?

— Разбира се.

Хю подаде на Карън още една капсула секонал и едно хапче милтаун, после каза на Барбара също да си вземе едно. Реши, че декседринът го е направил раздразнителен, и сам глътна един милтаун. Дюк се върна.

— Четирийсет градуса — обяви тържествено. — Развих малко вентила. Правилно ли постъпих?

— Скоро ще се наложи да го развием още. Ето ти хапчетата, Дюк, по две секонал и милтаун.

— Благодаря — Дюк ги глътна с малко уиски. — И аз ще си легна на пода. Там е най-хладно.

— Добра идея. Така, нека се поуспокоим и да изчакаме хапчетата да подействат.

Хю седна до Карън, докато заспи, после нежно изтегли ръката си от нейната и отиде в тоалетното помещение. Температурата се беше вдигнала с още един градус. Той разви вентила на бутилката с кислород, чу прощалното съскане на последните остатъци от газа, поклати глава, взе гаечен ключ и прехвърли вентила на пълна бутилка. Преди да го развие, прикрепил към него един маркуч и го опънал до главното помещение. След това се върна и продължи да се преструва, че реди пасианс.

Няколко минути по-късно Барбара се появи на входа.

— Не ми се спи — каза тя. — Имаш ли нещо против малко компания?

— Плакала си.

— Личи ли? Съжалявам.

— Ела, седни. Искаш ли да поиграем карти?

— Щом ти се играе. Аз просто се нуждая от компания.

— Тогава ще поговорим. Искаш ли още едно питие?

— О, разбира се! Полага ли ми се?

— Заредил съм достатъчно. Барбара, представяш ли си по-добра нощ за пиене? Но трябва и двамата да внимаваме да не заспим.

— Добре, ще те поддържам буден.

Те си разделиха една чаша скоч с вода от резервоара, но тя изтичаше от телата им във вид на пот по-бързо, отколкото успяваха да наваксат. Хю увеличи притока на кислород и установи, че таванът е неприятно горещ.

— Барбара, къщата над нас вероятно гори. Над главите ни има седемдесет сантиметра бетон и още толкова пръст.

— Колко горещо мислиш, че е навън?

— Не мога да предположа. Сигурно сме се оказали близо до епицентъра на взрива — той отново пипна тавана. — Това място е здраво укрепено — покривът, стените и подът представляват една бетонена кутия, подсилена със стомана. Изобщо не се поскъпих за нея. Може да срещнем после трудности при отварянето на вратите. При тази жегата... Напълно е възможно да са се изкорубили от взривовете.

— В капан ли сме? — попита тихо тя.

— Не, не! Под тези бутилки има капак към подземен тунел. Осемдесетсантиметрова дренажна тръба, обвита с бетон. Отвежда до дерето зад градината. Ще успеем да си пробием път с железни лостове и хидравличен крик, дори и изходът да се е срутил и да е засипан с разтопено стъкло. Не това ме безпокои. Тревожи ме колко дълго ще можем да останем вътре... и дали ще бъде безопасно навън, когато излезем.

— Колко е висока радиоактивността?

Хю се поколеба.

— Барбара, това има ли значение за теб? Знаеш ли нещо за радиацията?

— Достатъчно. В университета уча — учех — ботаника. Използвала съм изотопи в генетични експерименти. Мога да понеса лошите новини, Хю, но да стоя в неведение... Ето затова плачех.

— Ами... Ситуацията е по-лоша, отколкото казах на Дюк — той посочи с палец през рамо. — Гайгеровият брояч е зад бутилките. Иди да видиш.

Тя отиде отзад и остана няколко минути. Когато се върна, седна, без да каже нито дума.

— И какво? — попита Хю.

— Бих пийнала още едно.

— Веднага. — Той ѝ смеси уиски с вода.

Барбара отпи глътка.

— Ако радиацията не започне да намалява, до сутринта стрелката ще е стигнала до червената линия — отбеляза тя и се намръщи. — По принцип това не е абсолютният край. Ако правилно си спомням, ще мине поне още един ден, преди да започнем да повръщаме.

— Да. Но би трябвало скоро да започне да спада. Точно затова жегата ме притеснява повече от радиацията — Хю погледна към термометъра и разви още вентила. — Пуснал съм абсорбатора за влага на батерии; смятам, че не трябва да включваме аспиратора в тази жега. Ще мисля за въглеродния диоксид, когато започнем да се задъхваме.

— Звучи ми разумно.

— Нека да забравим за опасностите. За какво искаш да говорим? За теб?

— Няма какво толкова да ти кажа. Жена, бяла, двацет и пет годишна. Върнах се в университета след несполучлив брак. Брат ми е във Военновъздушните сили — предполагам, че с него всичко е наред. Родителите ми са в Акапулко, така че с тях сигурно също всичко е наред. Слава Богу, нямам домашни животни и съм страшно доволна, че Джо успя да спаси котката. За нищо не съжалявам, Хю, и не ме е страх... не много. Просто съм... тъжна — Барбара подсмръкна. — Животът ми беше доста добър, нищо, че си провалих брака.

— Не плачи.

— Не плача! Това е пот.

— Да бе, да.

— Пот е. Ужасно е горещо.

Тя внезапно протегна ръце зад гърба си.

— Имаш ли нещо против да го сваля? Като Карън? Направо ме задушаваш.

— Действай. Детенце, ако нещо може да те накара да се чувстваш по-удобно или по-малко неудобно, направи го. Виждал съм Карън гола през целия ѝ живот, Грейс дори още по-дълго. Видът на гола кожа не ме шокира.

Той се изправи, отиде зад бутилките с кислород и погледна към гайгеровия брояч. След това провери термометъра и увеличи притока

на кислород.

Накрая отново седна и заяви:

— По-добре да бях заредил бутилки с въздух, вместо с кислород. Поне щяхме да можем да пушим. Но не очаквах, че ще се наложи да го използвам за охлаждане. — Изобщо не обърна внимание на това, че Барбара бе приела предложението му да се почувства по-удобно. После добави: — Чудех се как да отоплявам това място. Опитах се да направя печка, която да може да използва заразен въздух. Възможно е, но трудно постижимо.

— Според мен си се справил невероятно добре. Това е единственото скривалище, за което знам, че има бутилки с въздух. Ти си учен, нали?

— Аз ли? Бога ми, не! Завършил съм само гимназия. Всичко, което знам, съм дочул оттук-оттам — във флота и в курсовете по металообработка и задочното обучение. После известно време поработих в една строителна компания и понаучих нещо за строителството и канализацията. След това станах строителен работник — Хю се усмихна. — Не, Барбара, аз съм „специалист по всичко“. Един вид куриоз, „Човекът-слон“. Като Доктор-Ливингстън-предполагам.

— Защо кръстихте така котката?

— Карън го измисли. Защото е истински изследовател. Котките могат да се напъхат навсякъде. Ти обичаш ли ги?

— Не знам много за тях. Но Доктор Ливингстън е много красив.

— Така е, но аз обичам всички котки. Не можеш да притежаваш една котка, тя е свободен гражданин. Вземи например кучетата. Те са приятелски настроени, забавни и верни. Но са роби. Вината не е тяхна, така са ги възпитали. Но от робството винаги ми се е гадило, дори когато става въпрос за животни.

Той се намръщи.

— Барбара, случилото се не ме натъжава така, както теб. Може да се окаже добро за нас. Нямам предвид нас шестимата, а цялата ни страна.

Тя го погледна озадачено.

— Как така?

— Ами... Малко е трудничко да гледаш в перспектива, когато си се свил в бомбоубежище и се чудиш колко дълго ще успееш да

издържиш. Но, Барбара, аз от години се тревожа за моята страна. Струва ми се, че отдавна сме започнали да се превръщаме в нация от роби, а аз вярвам в свободата. Тази война може да обърне нещата. Може да се окаже, че тя е първата в историята, в която загиват глупаците, а не умните и способните.

— Как стигна до този извод, Хю?

— Ами войните винаги са ни отнемали най-добрите млади мъже. Този път момчетата на служба са в безопасност, поне повече, отколкото гражданите. А онези граждани, които са използвали главите си и са се подготвили, имат много по-голям шанс да оцелеят. Естествено няма правило без изключение, но в по-голямата си част е така, а това ще подобри човешката раса. Когато всичко свърши, животът ще бъде много суров и от това човешкото племе ще спечели още повече. В продължение на много години единственият сигурен начин за оцеляване е бил да бъдеш абсолютно безполезен и да създаваш много безполезни деца. Всичко това ще се промени.

Барбара кимна замислено.

— Това е обикновена генетика. Но ми изглежда много жестоко.

— То е жестоко. Но нито едно правителство досега не е успявало да отмени законите на природата, въпреки че непрекъснато се опитват.

Тя потрепери въпреки горещината.

— Може би си прав. Не, със *сигурност* си прав. Но бих предпочела да остане някаква държава — лоша или добра. Унищожението на по-лошата третина е добра генетика... но няма нищо хубаво в това да бъдат избити всички.

— Ммм, да... Не ми се мисли за това. Но съм си мислил. Барбара, не съм заредил тук с кислород само заради радиацията и огнената буря. Имал съм предвид и много по-лоши неща.

— Колко по-лоши?

— Във всички разговори за ужасите на Третата световна война се набляга на атомните оръжия — радиоактивния прах, стомегатонни бомби, неутронни бомби. Преговорите за разоръжаване и пацифистките демонстрации бяха свързвани единствено с атомната бомба, бомбата с голямо Б. Като че ли атомните оръжия са единствените, които могат да убиват. Това може да не е само атомна война. По-вероятно е да бъде смесена война — атомна, биологична, химическа. — Той посочи резервоарите. — Точно затова съм се

запасил с бутилки въздух. Против нервнопаралитичен газ. Аерозоли. Вируси. Бог знае още какво. Комунистите няма да размажат страната ни, ако могат да избият всички ни, без да съсипят богатството ни. Няма да се изненадам, ако се окаже, че бомбите са били пуснати само върху военни цели, като тукашната противоракетна база, а в Ню Йорк и Детройт е бил използван само нервнопаралитичен газ. Или облак бактериална чума, с инкубационен период двацет и четири часа и осемдесет процента летален изход. Съществуват безкрайно много ужасяващи възможности. Въздухът навън може да е пълен със смъртоносни частици, които никой брояч не може да засече, нито някой филтър да спре. — Той се усмихна горчиво. — Извинявай. По-добре се върни в леглото.

— И без това съм толкова отчаяна, не ми се стои сама. Може ли да остана?

— Разбира се. Чувствам се по-добре, когато си тук, нищо, че звуча толкова мрачно.

— Нещата, които говориш, не са ни най-малко толкова мрачни, колкото мислите ми, когато съм сама. Ще ми се да знаех какво става отвън!

После добави:

— Ще ми се да имахме перископ.

— Имаме.

— Какво? Тук?

— Всъщност имахме. Извинявай. Онази тръба ей там. Опитах се да я изкарам горе, но тя не помръдна. Както и да е... Барби, аз се нахвърлих върху Дюк заради това, че поиска да извадя резервното радио преди края на атаката. Но може и да е свършила. Какво мислиш?

— Аз ли? Откъде да знам?

— Знаеш толкова, колкото и аз. Целта на първата ракета беше военната база. Иначе изобщо не биха се занимавали с нас. Ако ни наблюдават през космически спътници, тогава значи втората ракета е била изстреляна по същата цел. Времето отговаря — ракетата лети от Камчатка дотук около половин час и вторият удар беше около 45 минути след първия. Сигурно са улучили точно в целта и го знаят, защото мина повече от час, а трета ракета не падна. Кое означава, че повече няма да се занимават с нас. Не е ли логично?

— На мен ми звучи логично.

— Това е долнокачествена логика, скъпа моя. Нямаме достатъчно данни. Може и двете ракети да са пропуснали нашата база и сега тя да сваля всичко, което изстрелят срещу нея. Може на руснаците да са им се свършили ракетите. Може третият тур да са бомби, хвърлени от самолет. Никой не знае. Но мен ме гризе любопитството.

— Аз със сигурност бих искала да чуя някакви новини.

— Ще се опитаме да чуем нещо. Ако новините са добри, ще събудим останалите.

Хю Фарнъм се зарови в ъгъла и измъкна някаква кутия, от която извади радиоапарат.

— Няма дори драскотина. Да видим дали ще хване нещо без антена.

След известно време съобщи:

— Само статични шумове, въпреки че това приятелче може да лови местните станции без антена. Сега ще го вържем към външната антена. Изчакай малко.

След минути се върна.

— Нито звук. Може би външната антена вече не съществува. Нищо, ще опитаме с аварийната.

Хю взе един гаечен ключ и махна тапата от късата трисантиметрова тръбичка, която стърчеше от тавана. Провери отвора с гайгеровия брояч.

— Радиацията е малко по-висока.

После взе два стоманени пръта, всеки по метър и половина. Мушна единия в тръбата.

— Не стига до върха. Другият край на тръбата се намира точно на повърхността, под тънък пласт пръст. Това е проблем. — Той зави втория прът за първия. — Сега идва трудната част. Отстъпи назад, защото оттам може да се изсипе пръст — и гореща, и радиоактивна.

— Но ще падне върху теб!

— Само върху ръцете ми. После ще ги изтъркам. След което можеш да ме провериш с гайгеровия брояч.

Той удари няколко пъти с чука по пръта, който влезе с още около петдесет сантиметра.

— Стигна до нещо твърдо. Ще се наложи да се пробива. Целият прът влезе в тръбата след още доста удари.

— Имах усещането — обясни той, докато си чистеше ръцете, — че едва последните трийсетина сантиметра вече беше във въздуха. А антената трябваше да стърчи около метър и половина над земята. Отломки предполагам. Остатъците от нашия дом. Искаш ли да ме провериш с брояча?

— Хю, казваш го толкова спокойно, все едно питаш дали е останало мляко от вчера.

Той сви рамене.

— Барби, дете мое, когато влязох във флота, бях без пукната пара, а и след това фалирах няколко пъти. Така че няма да проливам сълзи заради един покрив и четири стени. Отчиташ ли нещо?

— Чист си.

— Провери пода под тръбата.

По пода имаше няколко „горещи“ петна; Хю ги забърса с мокри кърпички, които изхвърли в един метален контейнер. Барбара отново провери с брояча ръцете му и петната по пода.

— Цял галон вода похабихме заради това. Дано радиото проработи. — Той свърза антената с радиоприемника и го включи.

Десет минути по-късно трябваше да се съгласят, че не улавят нищо. Само статични шумове на всички диапазони, но никакъв сигнал.

Хю въздъхна.

— Не съм изненадан. Не знам как йонизацията влияе на радиовълните, но сега над главите ни ври магьосническо гърне с радиоактивни изотопи. Надявах се да уловим сигнал от Солт Лейк Сити.

— А защо не от Денвър?

— Не, в Денвър има база за междуконтинентални балистични ракети. Ще оставя апарата включен, може все пак да улови нещо.

— Не смяташ ли да пестиш батерията?

— Всъщност не. Нека да седнем и да си рецитираме кръчмарска поезия.

Той провери гайгеровия брояч, леко подсвири и погледна термометъра.

— Ще облекча още малко участието на нашите спящи красавици, страдащи от жегата. По дяволите, как я издържаш, Барби?

— Честно казано, бях я забравила. Просто си се потя и това е.

— И аз.

— Във всеки случай не е нужно да хабиш повече кислород заради мен. Колко бутилки ни остават?

— Не са много.

— Колко?

— По-малко от половината. Не се бой, обзалагам се на петстотин долара, петдесет цента от новата валута, че не можеш да кажеш стихче, което да не знам.

— Неприлично или не?

— Че има ли прилична кръчмарска поезия?

— Добре. „Игрив младеж на име Скот...“

Поетичната вечер се провали. Хю я обвини, че е твърде чиста и невинна.

— Всъщност не съм, Хю — отговори тя, — просто мозъкът ми не работи.

— И аз не съм в добра форма. Искаш ли питие?

— Да, с вода, ако обичаш. Потя се твърде много, цялата пресъхнах. Хю?

— Да, Барби?

— Ще умрем, нали?

— Да.

— Така си и знаех. Още преди да съмне?

— О, не! Сигурен съм, че ще издържим до обяд. Стига да искаме.

— Ясно. Хю, имаш ли нещо против да седна до теб? Би ли ме прегърнал? Или е твърде горещо?

— Ако ми е твърде горещо, за да прегърна някое момиче, значи съм мъртъв и съм попаднал в ада.

— Благодаря ти.

— Не ти е тясно, нали?

— Никак.

— Ти си мъничко момиче.

— Тежа шейсет килограма и съм висока метър и седемдесет, а това не е мъничко.

— Ти си мъничко момиче. Остави тази чаша. Вдигни си лицето.

— Ммм... Може ли пак?

— Ненаситно малко момиче.

— Да. Много ненаситно. Благодаря ти, Хю.

— Какви хубави очи.

— Те са най-красивото в мен. Лицето ми не е кой знае какво. Но очите на Карън са по-хубави.

— Въпрос на вкус.

— Добре, няма да споря. Опъни се тук, скъпи. Скъпи Хю...

— Така добре ли е?

— Чудесно. Прекрасно. А сега ме целуни, може ли?

— Барбара, Барбара!

— Хю, мили! Обичам те! О!

— Обичам те, Барбара.

— Да. Да! О, моля те! *Сега!*

— *Сега!*

— Добре ли си, Барби?

— Никога не съм била по-добре. През живота си не съм била щастлива.

— Искан ми се това да е истина.

— Но то е истина. Хю, скъпи, аз съм напълно щастлива и изобщо не се страхувам. Чувствам се чудесно. Даже не ми е толкова горещо.

— От мен капе пот върху теб.

— Нямам нищо против. От брадата ти висят две капчици и една накрая на носа ти. А аз съм толкова потна, че косата ми е вир-вода. Но това няма значение. Хю, скъпи, точно от това имах нужда. От теб. Сега вече нямам нищо против да умра.

— Но аз имам!

— Съжалявам.

— Не, не! Барби, скъпа, преди нямах нищо против. Сега внезапно животът придоби смисъл.

— О, и аз мисля така.

— Навярно да. Но ние няма да умрем, ако това зависи от мен. Искаш ли да седнем?

— Само ако ти искаш. И само ако ме прегърнеш след това.

— Опитай се да ме спреш. Но първо ще приготвя по едно голямо питие и за двамата, защото отново ожаднях. И останах без дъх.

— Да, и аз. Колко силно бие сърцето ти!

— Има си причина. Барби, осъзнаваш ли, че аз съм два пъти по-голям от теб? Достатъчно стар да ти бъда баща?

— Да, татко.

— Ах, ти, малка маймунке! Само го кажи още веднъж и сам ще изпия всичкото останало уиски.

— Добре, Хю. Любими мой Хю. Но ние сме на една възраст, защото ще умрем по едно и също време.

— Не ми говори за умиране. Ще намеря начин да се измъкнем оттук.

— Ако някой може да измисли нещо, то това си ти. Хю, аз не се страхувам от смъртта. Погледнах я в лицето и вече не се боя — нито да живея, нито да умра. Но, Хю... Моля те за една услуга.

— Каква?

— Когато даваш хапчетата на другите, имам предвид свръхдозата, на мен не искам да даваш.

— Ох, мисля, че ще са ти нужни.

— Не казвам, че няма да ги изпия. Само трябва да ми кажеш кога. Но не искам да ги пия заедно с другите, а с теб.

— Ммм... Барби, аз не възнамерявам да ги изпия.

— Тогава не ме карай и мен.

— Ами... ще си помисля. А сега млъкни и ме целуни.

— Да, скъпи.

— Краката ти са толкова дълги, Барби. И толкова силни.

— И с такива големи стъпала.

— Стига си проси комплименти. Харесвам стъпалата ти. Харесвам краката ти. Без тях би изглеждала незавършена.

— Щеше и да е много неудобно. Хю, знаеш ли какво ми се прави?

— Пак ли?

— О, не, не. Всъщност да. Но не веднага.

— Доспа ли ти се? Лягай си, скъпа, аз няма да заспя.

— Не, не ми се спи. Повече няма да заспя. Никога. Не мога да си позволя да загубя нито минутка от това, което ни остава. Не, просто ми се струва, че отново ми се играе бридж — като твой партньор.

— Ами... Можем да събудим Джо. Другите не стават — тройната доза секонал не предразполага към игра на карти. Можем да играем на три ръце.

— Не, не. Не се нуждая от друга компания освен своята. Но толкова много ми хареса да играя с теб като партньор.

— Ти си добър партньор, скъпа. Най-добрият. И когато каза „по книгата“, имаше предвид точно това.

— Не най-добрият. Не съм от твоята класа. Но ми се иска да имахме... много, много години, за да мога да се науча да играя като теб. И ми се иска атаката да беше закъсняла с десет минутки, за да можехме да доиграем големия шлем.

— Нямаше да е нужно. Когато ти обяви картите си, аз разбрах, че всичко е наред — сви рамене той. — Три големи удара за една вечер.

— Три ли?

— А според теб атомната бомба не е ли голям удар?

— О, да. А след това имаше и втора бомба.

— Втората бомба не я смятам. Тя падна твърде далеч. Ако не разбираш за какво говоря, се отказвам да ти обяснявам по-нататък.

— О! В такъв случай спокойно можем да направим и четвърти удар. Разбира се, сега не бих могла да действам първа, сутиенът ми изчезна някъде...

— Нима го направи нарочно?

— Разбира се! Сега е твой ред да си първи, а аз ще се опитам да ти отговоря.

— Намали темпото. Три големи удара е максимумът, на който съм способен. Може би един малък, и то само ако взема още една таблетка декседрин. Но четири големи? Невъзможно. Знаеш, че съм доста възрастен.

— Ще видим. Някак ми се струва, че и четвъртият ще се получи. В този момент ги разтърси най-силният удар.

[1] Фалстаф — персонаж от две пиеси на Шекспир. — Бел.прев.

↑

[2] Декседрин — амфетамин, които намалява умората и изостря реакциите. — Бел.прев. ↑

ГЛАВА 3

Светлината угасна, Грейс Фарнъм изпищя, Доктор-Ливингстън-предполагам измяука, Барбара беше зашеметена от удара и се свести върху една от стоманените бутилки, дезориентирана от тъмнината и липсата на стени и под.

Тя протегна ръце и опипа наоколо, откри един крак, после разбра, че е на Хю. Той лежеше отпуснат. Потърси пулс, но не откри.

— Ехо! Ехо! Който и да е! — извика.

Дюк отговори:

— Барбара?

— Да, да!

— Добре ли си?

— Аз съм добре, но Хю е ранен. Мисля, че е мъртъв.

— По-спокойно. Когато си намеря панталоните, ще запаля клечка кибрит, стига, разбира се, да успея да стъпя на крака, защото в момента стоя на главата си.

— Хюбърт! Хюбърт!

— Да, майко! Чакай малко.

Грейс продължи да пищи. Дюк спря да я успокоява и започна да проклина тъмнината. Барбара тръгна, опипвайки наоколо, спъна се в паднали бутилки кислород, нарани си пищяла и накрая усети под краката си равна повърхност. Не можеше да каже какво е това — повърхността беше наклонена.

— Намерих го — обади се Дюк.

Клечката пламна с ярък пламък, защото въздухът беше наситен с кислород.

— По-добре я угаси — чу се гласът на Джо. — Може да избухне пожар.

Светлина от фенерче разсече мрака.

— Джо, помогни ми за Хю! — извика Барбара.

— Първо трябва да проверя крушките.

— Той може би умира.

— Нищо не мога да направя без светлина.

Барбара млъкна и отново се опита да намери пулс. Този път го усети и прегърна главата на Хю, хълцайки.

В мъжкото отделение светна. Светлината беше достатъчна, за да може Барбара да се ориентира. Подът се бе наклонил с около трийсет градуса; тя, Хю, стоманените бутилки, резервоарът с вода и други принадлежности се бяха струпали в долния ъгъл. От резервоара изтичаше тънка струйка вода, която беше започнала да наводнява тоалетното помещение. Барбара веднага разбра, че ако помещението се бе наклонило на другата страна, двамата с Хю щяха да бъдат погребани под стомана и вода.

След няколко минути Дюк и Джо дойдоха при нея, като се спуснаха надолу през вратата. Джо носеше походна лампа. Дюк го попита:

— Как ще го изнесем?

— Няма да го изнасяме. Може да е наранен гръбнакът му.

— И все пак трябва да го махнем оттук.

— Няма да го мърдаме — твърдо заяви Джо. — Барбара, местила ли си го?

— Само сложих главата му в скута си.

— Е, повече не го мести.

Той прегледа пациента си, като внимателно го докосваше. Накрая рече:

— Не виждам никакви сериозни наранявания. Барбара, ако можеш да стоиш неподвижна, ще изчакаме, докато се свести. После ще проверя как реагират зениците му, да не би да има сътресение; ще проверя дали може да мърда пръстите на краката си, такива неща.

— Няма да мърдам. Има ли други ранени?

— Нищо сериозно — успокои я Дюк. — Джо мисли, че има пукнати ребра, а аз си изкълчих рамото. Майка просто се е търкулнала в долния ъгъл на леглото. Сестра ми я успокоява. Тя е добре, има само една цицина на главата, където я ударила една консерва. А ти как си?

— Имам само няколко натъртвания. Двамата с Хю редяхме пасианс и се опитвахме да се разхладим, когато ни удари. — Тя се почуди дали ще повярват на лъжата ѝ. Дюк също беше облечен оскъдно като нея, а Джо бе само по гащета. После добави: — А котаракът? Той добре ли е?

— Доктор-Ливингстън-предполагам няма и драскотина — отговори сериозно Джо. — Но е изключително раздразнен от това, че тоалетното му сандъче с пясък се е преобърнало. В момента се почиства и се възмущава.

— Радвам се, че не е ранен.

— Забеляза ли нещо при този удар?

— Какво, Джо? Беше най-силният от трите. Много по-силен.

— Да, но нямаше тътен. Просто един голям, силен удар и после... нищо.

— Какво означава това?

— Не знам. Барбара, можеш ли да стоиш тук, без да мърдаш? Искam да пусна и другите лампи, да проверя какви са щетите и да видя какво може да се направи.

— Няма да мърдам.

Стори й се, че Хю диша по-леко. В тишината можеше да чуе как бие сърцето му. Тя реши, че няма от какво да е недоволна.

Карън дойде при нея. Носеше фенерче и внимателно се спусна по наклона.

— Как е татко?

— Няма промяна.

— Сигурно е замаян от удара. И аз бях. Ти как си?

Тя насочи фенерчето към Барбара.

— Не съм ранена.

— Така! Радвам се, че и ти си както майка те е родила. Аз не можах да си намеря пликчетата. Джо толкова внимателно ме избягва, че чак ми е болно да го гледам. Толкова е консервативен!

— Не знам къде са ми дрехите.

— От всички ни само Джо има гащи. Какво ти се случи? Къде беше заспала?

— Не, бях тук. Говорехме си.

— Хм... Обвинението твърди друго. Ще запазя зловещата ти тайна. Майка няма да разбере, дадох й още едно приспивателно.

— Не прибързваш ли с изводите?

— Любимото ми упражнение. Надявам се, че неприличните ми подозрения са оправдани. Ще ми се и аз да имах с какво да се занимавам, вместо да спя, защото най-вероятно това ще е последната ни нощ.

Тя се наведе и целуна Барбара.

— Харесвам те.

— Благодаря, Карън. И аз те харесвам.

— Добре, тогава нека не се погребваме живи, а да се порадваме какви страхотни хора сме. Ти направи татко щастлив, като му даде шанса да разиграе онзи шлем. А ако си успяла да го направиш още по-щастлив, мога само да се радвам за това. — Тя се изправи. — Чао. Отивам да подреждам консервите. Ако татко се събуди, викай.

Карън излезе.

— Барбара? — Да, Хю? Да!

— Говори по-тихо. Чух какво каза дъщеря ми.

— Така ли?

— Да. Тя е благороден човек. Барбара? Обичам те. Може да нямам друг шанс да ти го кажа.

— Обичам те.

— Скъпа моя.

— Да повикам ли другите?

— След малко. Удобно ли ти е?

— О, много!

— Тогава нека си почина още малко. Чувствам се замаян.

— Толкова, колкото пожелаеш. Ъъъ, можеш ли да си мърдаш пръстите на краката? Боли ли те някъде?

— Боли ме на много места, но не чак толкова. Нека да видя... Да, мога да мърдам всичко. Добре, повикай Джо.

— Няма защо да бързаме.

— По-добре го повикай. Чака ни работа.

Скоро след това господин Фарнъм отново пое командването. Джо го накара да се изправи — имаше много натъртвания, но нямаше нищо счупено или изкълчено, нито мозъчно сътресение. На Барбара ѝ се струваше, че той е паднал върху бутилките, а тя се е стоварила върху него, но не обсъди теориите си с никого.

Първото нещо, което Хю направи, бе да бинтова ребрата на Джо с еластичен бинт. Джо си пое дълбоко дъх, когато го стегна, но изглеждаше, че след това се чувства по-добре. Цицината на главата на Карън също беше прегледана; Хю реши, че нищо не може да направи за нея.

— Някой ще донесе ли термометъра? — попита той. — Дюк?

— Счупен е.

— Не може да бъде. Корпусът му е от метална сплав.

— Отидох да го потърся, докато се правеше на лекар — обясни Дюк. — Стори ми се, че е по-хладно. Може да е издръжлив на удар, но е попаднал между две кислородни бутилки, които са го размазали като домати.

— А, добре, не е голяма загуба.

— Татко? Не е ли сега удобен момент да включим резервното радио? Просто предлагам...

— Мисля, че е, но... Не ми се иска да ти го казвам, Дюк, но сигурно и то ще е счупено. По-рано го бяхме включили. Нищо не хванахме. — Той погледна към китката си. — Преди час и половина. В два сутринта. Някой друг може ли да ми каже точен час?

Часовникът на Дюк показваше същото.

— Изглежда си имаме всичко — реши Хю, — като изключим водата. Имаме няколко туби с вода, но трябва да използваме тази от резервоара. Може да се наложи да пием от нея заедно с таблетки халазон^[1]. Джо, трябва ни всякакви подходящи съдове и всички да изгребват. Гледайте да е колкото се може по-чиста. Карън, когато Джо реши, че може да се лиши от теб, върви да стъкнеш някаква закуска. Ако ще Армагедон да е, трябва да се яде.

— Дори да е такъв Армагедон, от който да ти се повръща — добави Карън.

Баща ѝ потрепна.

— Мое момиче, ще напишеш хиляда пъти на черната дъска: „Няма да си правя лоши шегги преди закуска.“

— Според мен шегата си беше много добра, Хю.

— Барбара, не я окуражавай. Хайде, залавяйте се за работа.

Карън се върна след малко, като носеше Доктор Ливингстън.

— Не можах да свърша кой знае какво — обяви тя, — защото някой трябваше да се занимава с проклетата котка. Реши, че иска да помага.

— Мямям...

— Точно това направи! Отивам да го залъжа с малко сардини и да приготвя закуска. Ти какво искаш, татко-шефе-Хю? Палачинки Креп Сюзет?

— Да.

— Ще получиш месна консерва и бисквити.

— Хубаво. Как върви изгребването на водата?

— Татко, тази вода дори с халазон не бих могла да я пия — направи физиономия тя. — Сам знаеш какво е.

— Може да се наложи да я пием.

— Хубаво... но само ако я смесваме с уиски.

— Ммм... От всички каси изтича алкохол. В двете, които отворих, имаше само по една здрава половинка.

— Татко, развали ми закуската.

— Въпросът е дали да го разпределя по равно? Или да запазя всичкия за Грейс?

— Ох! — Лицето на Карън се изкриви в гримаса на мъчителен размисъл. — Тя може да вземе моя дял. Но другите не трябва да бъдат лишени от него, само защото Грейси страда от неутолима жажда.

— Карън, на този етап все още не е неутолима жажда. До определена степен той е нейното лекарство.

— Да, сигурно. А моето лекарство са диамантените гривни и палтата от самурена кожа.

— Скъпа, няма смисъл да я обвиняваш. Вината може би е моя. Поне Дюк смята така. Когато станеш на моите години, ще се научиш да приемаш хората такива, каквито са.

— Пу, тази моя уста. Може да съм прекалено рязка, но ми писна да водя приятели у дома, а мама да го е подкарала още от обяд. Или да се опитва да целуне приятелите ми в кухнята.

— Така ли прави?

— Не си ли я виждал? Не, сигурно не си. Съжалявам.

— И аз съжалявам, но единствено заради теб. Това са само дребни прегрешения. Както ти казах, когато станеш на моята възраст...

— Татко, не очаквам да стигна твоята възраст, и двамата го знаем много добре. Дори да са ни останали само две половинки алкохол, пак ще е достатъчно. Защо просто не ги дадеш на онзи, който се нуждае от тях?

Бръчките по лицето му станаха още по-дълбоки.

— Карън, аз не съм се отказал. Определено вече е по-хладно. Може и да успеем да се измъкнем.

— Е, предполагам, че това е правилният начин на мислене. Като говорим за лекарства, дали не си складираш малко дисулфiram^[2],

когато си строил това чудовище?

— Карън, „Антабюс“^[3] не спира жаждата, той просто кара пациента да се чувства ужасно зле, когато пие. А ако твоята оценка за нашата печална съдба е вярна, можеш ли да ми дадеш някаква причина да накарам Грейс да се чувства нещастна през последните часове, които ѝ остават? Аз не съм неин съдник, аз съм ѝ съпруг.

Карън въздъхна.

— Татко, имаш дразнещия навик винаги да си прав. Добре, може да получи моя дял.

— Просто се интересувах от твоето мнение. Помогна ми. Вече взех решение.

— И какво реши?

— Не е твоя работа, малката. Върви да приготвиш закуската.

— Да знаеш, че ще сипя керосин в твоята! Дай ми целувка, тате! Той я целуна.

— А сега млъквай и се захващай за работа.

Петимата се събраха за закуска. Седнаха на пода, защото столовете не можеха да стоят изправени. Госпожа Фарнъм все още дремеше от силните успокоителни. Поделиха си месна консерва, бисквити, студено нес кафе, компот от праскови и топли другарски чувства. Всички бяха облечени, мъжете с гащета, Карън беше по пликчетата и сутиен, а Барбара бе облякла една хавайска рокля на Карън. Бельото ѝ беше оцеляло, но бе подгизнало от водата, а въздухът беше твърде влажен, за да изсъхне.

— Време е за събрание — обяви Хю. — Всички предложения се приемат — той погледна към сина си.

— Татко... тоест Хю. Аз искам да кажа нещо — отзова се Дюк. — Стаята отзад е пострадала доста. Позакърпих я и монтирах една платформа от дъските, с които бяха обезопасени кислородните бутилки. Само да предупредя — той се обърна към сестра си. — Вие, жените, трябва да внимавате. Доста е неустойчиво.

— Ти внимавай. Знаем, че не умееш да се оправяш със строителните работи. Татко е свидетел.

— Стига, Карън. Добра работа си свършил, Дюк. Но тъй като сме шестима, мисля, че трябва да сглобим още една платформа. Джо?

— Да, бихме могли. Но...

— Но какво?

— Знаеш ли колко кислород ни е останал?

— Знам. Скоро трябва да прехвърлим вентила и филтъра на друга бутилка. И не е останал нито един здрав гайгеров брояч. Така че няма да знаем дали не влиза радиация отнякъде. Но въпреки всичко се налага да дишаме.

— Но ти погледна ли вентила?

— Изглеждаше ми наред.

— Не е. И мисля, че не мога да го поправя.

Господин Фарнъм въздъхна.

— Преди шест месеца си поръчах резервен. Добре, и аз ще го погледна. Дюк, ти също, може би някой от нас може да го поправи.

— Добре.

— Да предположим, че не успеем да го поправим. Ще трябва да пестим кислорода колкото се може повече. След това ще издържим известно време с въздуха в убежището. Но все някога ще дойде времето, когато ще се наложи да отворим вратата.

Всички мълчаха.

— Хей, усмихнете се — продължи Хю. — Краят още не е дошъл. Ще направим филтри за прах от чаршафи и ще ги затъкнем към вратите — по-добре от нищо. Те ще задържат радиоактивната прах. Все още имаме едно радио — онова, което Барбара помисли за слухово апаратче. Опаковах го и го прибрах, не е повредено. Ще изляза отвън и ще сложа антена, така ще можем да го слушаме тук, долу. Нищо чудно да ни спаси. Предлагам да забием пилон над убежището и да издигнем знаме. Или някоя ярка риза. Не, американското знаме, прибрал съм едно. Ако не оцелеем, поне ще си отидем с високо вдигнато знаме.

Карън започна да пляска.

— Не се подигравай, Карън.

— Не се подигравам, татко! Просто плача. „И червеният блясък на ракетите, бомбите, избухващи във въздуха, ни показваха през нощта, че нашето знаме е все още там...“^[4] — гласът ѝ се пречупи и тя покри лицето си с ръце.

Барбара я прегърна през рамо. Хю Фарнъм продължи все едно нищо не се е случило.

— Но ние няма да се предадем. Скоро ще започнат да претърсват района за оцелели. Ще видят знамето и ще ни измъкнат навън, най-вероятно с хеликоптери. Значи нашата задача е да оцелеем, докато те

дойдат. — Той спря за момент, за да помисли. — Никаква излишна работа, никакви упражнения. Сънотворни за всички, опитвайте се да спите дванайсет часа дневно и да лежите през цялото време. Така въздухът ще ни стигне колкото се може по-дълго. Единствената работа, която трябва да свършим, е да поправим този вентил, а ако не успеем — майната му. Така, да видим... Водата трябва да се разпреди на дажби; направете разписание, за да стигне за по-дълго. Някъде в аптеката има чашка от една унция^[5], ще я използваме за разпределянето на водата. Май това е всичко: да поправим вентила, минимум движение, максимум сън, разпределение на дажбите вода. А, да! Потенето е загуба на течност. Все още е топло и, Барбара, тази рокля те кара да се потиш. Свали я.

— Може ли да изляза от стаята?

— Разбира се.

Тя излезе, като стъпваше предпазливо по наклонения под, влезе в помещението с резервоара и се върна, облечена в подгизналото си бельо.

— Така е по-добре — кимна доволно той. — А сега...

— Хюбърт! Хюбърт! Къде си? Жадна съм.

— Дюк, дай й една унция. Отбележи го.

— Да, сър.

— Не забравяй, че и котаракът трябва да пие вода.

— От мръсната вода ли да му давам?

— Хм... Няма да умрем, ако се отнасяме добре с гостите ни.

Нека запазим гордостта си.

— Но той пие от мръсната вода.

— Добре, ти решаваш. Някакви други предложения? Джо, планът устройва ли те?

— Ами... Не, сър.

— Защо?

— Без физически упражнения, за да пестим кислород, добре. Но какво ще правим, когато дойде моментът да отворим вратите?

— Ще разчитаме на късмета.

— Имам предвид: *дали ще можем?* При недостиг на въздух, задъхващи се, жадни, може би болни... Искам да съм сигурен, че всеки, да речем Карън, ще е в състояние да отвори вратите дори със счупена ръка.

— Разбирам.

— Бих искал да опитам и трите врати. Ще ми се да оставим бронираната врата отворена. Момичетата нямат сила да се оправят с нея. Готов съм сам да се захвана с външната врата.

— Извинявай, но това е моя привилегия. С останалото съм съгласен. Затова ви помолих да давате предложения. Уморен съм, Джо, в главата ми е пълна каша.

— А ако вратите са блокирани? Горната врата сигурно е затрупана с отломки...

— Имаме хидравличния крик.

— Ако не можем да използваме вратите, трябва да се погрижим за подземния тунел. Рамото на Дюк не е добре. Ребрата ме болят, но мога да работя — поне днес. Утре двамата с Дюк ще бъдем схванати и ще ни боли още повече. Капакът на тунела е затрупан със стоманени бутилки газ, а самият тунел е пълен с всякакви джунджурии. Ще има доста работа. Шефе, аз викам да си подсигуриш излизането, докато все още сме в добра форма.

— Не обичам да нареждам да се върши тежка работа, но ти ме убеди. — Хю се изправи и потисна един стон. — Да се захващаме.

— Имам още едно предложение.

— Какво?

— Трябва да полегнеш малко. Изобщо не си спал, а и беше ударен доста здраво.

— Добре съм. Дюк е с изкълчено рамо, ти — с пукнати ребра. А има доста работа за вършене.

— Смятам да използвам скрипец и въжета, за да преместя бутилките. Барбара може да ми помогне. Тя е доста здрава за жена.

— Определено мога — съгласи се Барбара. — По-едра съм от Джо. Извини ме, Джо.

— Няма спор. Шефе. Хю. Не ми се иска да повтарям, но наистина мисля, че трябва да си починеш. Сам призна, че си изморен. Не съм изненадан, на крак си от двацет и четири часа. Имаш ли нещо против твърдението ми, че ако си починеш, ще се чувствам много по-уверен в това, че ще ни измъкнеш оттук?

— Той е прав, Хю.

— Барбара, ти също не си спала.

— На мен не ми се налага да вземам решения. Но мога да си полегна, а Джо ще ме повика, когато има нужда от мен. Става ли, Джо?

— Добре, Барбара.

Хю се ухили.

— Съюзявате се срещу мен! Добре, ще подремна.

Няколко минути по-късно той лежеше на долното легло в мъжкото отделение, вдигнал крака на таблото. Затвори очи и заспа, преди да успее да помисли за каквото и да било.

Дюк и Джо откриха, че пет от резетата на вътрешната врата са заяли.

— Ще ги оставим така — реши Джо. — Винаги можем да ги разбием с ковашкия чук. Дай да отворим бронираната врата.

Бронираната плъзгаща се врата, от другата страна на вратата с резетата, беше направена така, че да издържа на взрив не по-зле от стените. Тя се затваряше чрез зъбчат механизъм, който се задвижваше с дълъг лост.

Джо не можа да я помръдне. Дюк, по-тежък с двайсет килограма, натисна с цялата си тежест, но безуспешно. След това и двамата я натиснаха.

— Блокирала е.

— Да.

— Джо, спомена нещо за ковашки чук.

Младият негър се намръщи.

— Дюк, бих предпочел баща ти да се заеме с това. Може да счупим механизма. Или някой лост. Или някое от зъбните колела.

— Проблемът е, че се опитваме да изместим тежаща тон и повече врата по наклон, когато тя всъщност трябва да се движи по равно.

— Да, но тази врата винаги е била голяма беля.

— Какво да правим тогава?

— Да пробваме аварийния изход.

Завързаха скрипеца и въжето за куката на тавана, изтеглиха грамадните бутилки и ги поставиха по местата им. Барбара и Карън дърпаха въжето, а мъжете придърпваха бутилките и ги връзваха здраво с ремъци, за да не се търкулнат. Когато подът най-после беше разчистен, те успяха да стигнат до капака на тунела. Той беше тежък,

от тези, които се слагаха по улиците, а куката на тавана бе поставена, за да се използва при отварянето му.

Капакът се вдигна със скрибуцане и рязко падна заради наклона от трийсет градуса, като обели пиццала на Дюк и той изруга.

Дупката беше претърпкана с провизии. Момичетата започнаха да ги измъкват. Карън, като по-дребна, влезе вътре и започна да подава продуктите на Барбара.

По едно време Карън си подаде главата.

— Хей, водният шериф! Тук има вода в бидони.

— Много се радвам.

— Бях я забравил — каза Джо. — Този люк не е бил отварян, откакто заредихме убежището с провизии.

— Джо, какво да правим с ремъците?

— Аз ще се заема с тях. Ти изнеси продуктите. Дюк, капакът не е брониран за разлика от външната врата. Тези ремъци придържат металния капак към изхода, намират се зад него, а след това е капакът, който току-що махнахме. По дължината на тунела, на разстояние от три метра, са издигнати прегради от торби с пясък, а изходът е покрит с кал. Баща ти каза, че целта е да се прегради пътя на взривната вълна. Да я пусне вътре, после да я забави и постепенно да я спре.

— Боя се, че торбите с пясък ще са затрупали металния капак към изхода.

— В такъв случай ще се наложи да изгребем пясъка.

— А защо не е използвал брониран люк?

— Реши, че така ще е по-сигурно. Ти самият видя какво стана с вратите. Нямаше да ми е приятно да къртя метална бариера в този тунел.

— Разбирам. Джо, съжалявам, че изобщо някога съм наричал това място „дупка в земята“.

— Всъщност не е. Това е машина — машина за оцеляване.

— Аз свърших — обяви Карън. — Я някой кавалер да ми помогне да се измъкна. Или пък ти, Дюк.

— А може би е по-добре да сложа капака отгоре ти, докато си още вътре. — Дюк помогна на сестра си да се измъкне.

Джо слезе долу, като потрепваше от болка при разтягането на ребрата му. Доктор Ливингстън през цялото време ги надзираваше.

Сега последва приятеля си в дупката, като се приземи върху раменете на Джо.

— Дюк, би ли ми подал онзи чук... Док, махни се оттук. Стига си вири опашката!

— Искаш ли да го взема? — попита Карън.

— Не, той обича да участва във всичко. Някой да подържи фенерчето.

Скоро ремъците бяха свалени и поставени на земята до капака.

— Дюк, сега ще имам нужда от въжето. Не искам да вдигам капака, просто ще използвам тежестта му, за да го наклоня малко. Доста е тежък.

— Ето ти края му.

— Така е добре. Док! Проклет да си, Док! Разкарай се от краката ми! Просто го дърпай равномерно, Дюк. Някой да ми подаде фенерчето. Само леко ще го дръпна и ще погледна навън.

— И лицето ти ще бъде покрито с изотопи.

— Трябва да поема този риск. Още малко... Вече поддава, освободих го.

После Джо се умълча. Най-накрая Дюк попита:

— Какво виждаш?

— Не съм сигурен. Мисля да го дръпна още малко, подай ми един ремък.

— Точно над главата ти е. Джо, какво виждаш?

Негърът започна да придърпва капака, но внезапно изрева:

— Док! Док, веднага се връщай! Този малък негодник! Мушна се между краката ми и се шмугна в тунела. Док!

— Не може да отиде далеч.

— Добре... Карън, би ли събудила баща си?

— По дяволите, Джо! Какво виждаш?

— Не знам, Дюк. Затова викам Хю.

— Слизам долу.

— Няма достатъчно място. Аз ще изляза, за да може Хю да слезе.

Хю се появи още докато Джо се измъкваше.

— Джо, какво има долу?

— По-добре сам да видиш, Хю.

— Добре... Трябваше да му направя стъпала. Подай ми ръка. —
Хю слезе долу, махна ремъка и отмести капака.

Той стоя там дори по-дълго от Джо, после извика:

— Дюк! Дай да махнем този капак оттук.

— Какво има, татко?

— Изтегли капака, след това можеш сам да слезеш.

Капакът беше изнесен; баща и син си размениха местата. Дюк се вторачи в тунела.

— Достатъчно, Дюк. Излизай оттам.

Дюк се присъедини към тях. Баща му попита:

— Е, какво мислиш?

— Не мога да повярвам.

— Татко — изрече напрегнато Карън, — или някой ще проговори, или ще счупя нечий череп с този чук.

— Да, скъпа. Всъщност долу има място и за двете ви.

Дюк и Хю спуснаха Барбара долу, като я държаха за ръцете, после тя помогна на Карън да слезе. Двете момичета се промушиха в тесния тунел и погледнаха.

— Проклетата да съм — каза тихо Карън. После запълзя навътре в тунела.

— Скъпа, върни се! — извика Хю. Карън не отговори. —
Барбара, кажи ми какво виждаш.

— Виждам — изрече бавно Барбара — красиви хълмове, зелени дървета, храсти и прекрасен слънчев ден.

— Същото видяхме и ние.

— Но това е невъзможно!

— Да.

— Карън е навън. Тунелът е не по-дълъг от три метра. Тя държи в ръце Доктор Ливингстън. Казва ми да излезем.

— Кажи й да стои по-далеч от тунела, може да е радиоактивен.

— Карън! Махни се от тунела! Хю, колко е часът?

— Малко след седем.

— Е, навън изглежда като да е обяд. Поне така мисля.

— Аз се отказах да мисля.

— Хю, искам да изляза.

— Ами... О, по дяволите! Недей да стоиш до изхода на тунела. И
бъди внимателна.

— Ще бъда.

Тя започна да пълзи.

[1] Халазон — дезинфекциращо средство за питейна вода. — Бел.прев. ↑

[2] Дисулфирам — лекарство срещу алкохолизъм. — Бел.прев. ↑

[3] Антабюс — търговското наименование на дисулфирама. — Бел.прев. ↑

[4] Откъс от „Знаме, обсипано със звезди“ — националният химн на САЩ. — Бел.прев. ↑

[5] Една американска унция е равна на 29,574 мл. — Бел.прев. ↑

ГЛАВА 4

Хю се обърна към заместника си.

— Джо, излизам навън. Донеси ми четирийсет и пет калибровия и колан. Не трябваше да позволявам на момичетата да излизат невъоръжени. — Той леко се спусна в дупката. — Вие двамата охранявайте мястото.

— От кого? — попита синът му. — Няма какво толкова да пазим тук.

Баща му се поколеба.

— Не знам. Просто имам едно такова усещане. Добре, идвайте, но първо се въоръжете. Джо!

— Идвам.

— Джо, и двамата с Дюк се въоръжете. После изчакайте, докато излезем навън. Ако не се върнем веднага, действайте по своя преценка. Тази ситуация не я бях предвидил. Това просто не може да бъде.

— Но е факт.

— Така е, Дюк. — Хю закопча колана с пистолета и падна на колене. През изхода на тунела все още се виждаше сочна зеленина на мястото, където би трябвало да има радиоактивна пустош и вулканично стъкло. Той започна да пълзи.

Изправи се и се отмести от изхода, после се огледа.

— Татко! Не е ли *прекрасно*?

Карън стоеше малко по-надолу от него на хълма, в чието подножие течеше поток. Отвъд потока земята отново се издигаше и беше покрита с дървета. От тази страна те бяха доста разредени. Небето бе синьо, слънцето грееше с топла и ярка светлина и нямаше нито следа от опустошенията на войната, нито признаци на човешко присъствие — нито една сграда, нито път, нито пътека, нито инверсионни следи от реактивни самолети в небето. Околността изглеждаше абсолютно девствена и не се виждаше нищо познато.

— Татко, слизам долу при потока.

— Върни се тук! Къде е Барбара?

— Тук горе съм, Хю. — Той се обърна и я видя на хълма над убежището. — Опитвам се да разбера какво се е случило. Ти какво мислиш?

Убежището се беше килнало върху хълма, огромен квадратен монолит. Цялото бе покрито с кал, с изключение на изхода на тунела. Почти чисто беше и там, където би трябвало да се намира стълбата, водеща към къщата.

— Нищо не мисля — призна той.

Появи се Дюк, с пушка в ръка. Изправи се, огледа се и нищо не каза.

Барбара и Карън се присъединиха към тях. Доктор-Ливингстън-предполагам дойде, отърка се в глезена на Хю и избяга. Очевидно персийският котарак напълно одобряваше мястото; то беше идеално за котки.

— Предавам се — каза Дюк. — Кажете ми.

Хю не отговори нищо. Карън попита:

— Татко, защо да не мога да сляза при потока? Искам да се изкъпя. Цялата смърдя.

— От това не боли. Объркан съм. Не желая да си прибавям и притеснението, че може да се удавиш...

— Потокът е плитък.

— ... Или пък, че е възможно да бъдеш изядена от мечка или да попаднеш в плаващи пясъци. Момичета, влизайте вътре, въоръжете се и тогава, ако искате, излезте пак. Но стойте наблизко и си дръжте очите отворени. Кажете на Джо да излезе.

— Да, сър. — Момичетата тръгнаха.

— Какво мислиш, Дюк?

— Ами... Запазвам си правото на отговор.

— Е, ако имаш такъв, значи си по-добре от мен. Дюк, поразен съм. Подготвих се за всичко, което можеше да се случи, но това го няма в списъка. Ако имаш някакво предположение, за Бога, изплюй камъчето!

— Добре. Мястото ми прилича на планинска страна в Централна Америка. Разбира се, това е невъзможно.

— Няма смисъл да се безпокоим за това кое е възможно и кое не. Да речем, че това е Централна Америка. От какво трябва да се пазим?

— Да видим... Може да има пуми. Змии със сигурност. Тарантули и скорпиони. Маларийни комари. Ти вече спомена мечките.

— Просто се изразих символично. Трябва непрекъснато да бъдем нащрек, всяка минута, докато не разберем какво точно ни застрашава.

Джо излезе с пушка в ръка. Не каза нищо и се огледа. Дюк рече:

— Поне няма да гладуваме. Погледнете долу вляво, до потока.

Хю погледна. Петнисто еленче, на височина малко под кръста, се взираше в тях, очевидно без да се страхува.

— Да го гръмна ли? — попита Дюк и вдигна пушката си.

— Не. Освен ако не си примрял за прясно месо.

— Добре. Красиво е, нали?

— Много. Но не прилича на северноамериканските елени, които съм виждал. Дюк? Къде се намираме? И как се озовахме тук?

Дюк се усмихна накриво.

— Татко, ти се самоопредели за фюрер. От мен не се очаква да мисля.

— О, по дяволите!

— И без това не знам. Може би руснаците са разработили халюциногенна бомба.

— Тогава дали всички щяхме да виждаме едно и също нещо?

— Не знам. Но се обзалагам, че ако бях застрелял онзи елен, щяхме да го изядем.

— И аз така мисля. Джо? Някакви идеи, мнения, предположения?

Джо се почеса по главата.

— Много красиво място. Ама аз съм градско момче.

— Можеш да направиш едно нещо, Хю.

— И какво е то, Дюк?

— Можеш да включиш малкото радио.

— Добра идея.

Хю пропълзя вътре, засече Карън, която се канеше да излиза, и я прати да го донесе. Докато я чакаше, се чудеше какво може да се използва за стълба. Лазенето напред-назад в триметровия тунел изобщо не беше приятно.

Радиото улови само статични шумове, нищо друго. Хю го изключи.

— Ще опитаме отново довечера. По цяла нощ съм слушал с него Мексико, дори Канада — намръщи се той. — Все нещо трябва да се улови, освен ако не са ни размазали напълно.

— Татко, изобщо не си прав.

— Защо, Дюк?

— Тази местност не е докосвана от война.

— Точно затова не мога да разбера радиомълчанието.

— Но Маунтин Спрингс наистина беше ударен. Следователно не сме в Маунтин Спрингс.

— Кой казва, че сме? — попита Карън. — В Маунтин Спрингс няма нищо такова. Нито в целия щат.

Хю се намръщи.

— Това е очевидно — той погледна към убежището, голямо, огромно, масивно. — Но къде сме?

— Не четеш ли комикси, татко? Ние сме на друга планета.

— Не се шегувай, малката. Доста съм разтревожен.

— Не се шегувах. Дори на хиляда километра от къщи няма такова място, но въпреки всичко ние сме тук. Като нищо може да е друга планета. Старата вече беше започнала да се изхабява.

— Хю — обади се Джо, — може и да ти прозвучи глупаво, но аз съм съгласен с Карън.

— Защо, Джо?

— Ами намираме се *на някакво място*. Какво ще се случи, ако точно върху нас се взриви атомна бомба?

— Превръщаме се в пара.

— *Не се чувствам* изпарен. И не мога да си представя това огромно парче бетон да пропътува хиляда километра и да се стовари някъде, като всичко остане цяло и невредимо, с изключение на няколко пукнати ребра и едно изкълчено рамо. Но идеята на Карън... — Той сви рамене. — Наречи го четвъртото измерение. Последното голямо разтърсване ни е пратило право в четвъртото измерение.

— Точно както ти казах, татко. Ние сме на друга планета! Нека да я проучим!

— По-спокойно, скъпа. Колкото до чуждата планета... Никъде не е казано, че трябва обезателно да знаем къде се намираме, когато не знаем. Задачата ни е да се приспособим към условията.

— Карън — намеси се Барбара, — не мога да си представя как това място може да не се намира на Земята.

— Защо? Хайде, развали ми удоволствието.

— Ами... — Барбара хвърли камъче по едно от дърветата. — Това е евкалипт, а онова зад него е акация. Изобщо не са като дърветата в Маунтин Спрингс, но са най-обикновена тропична и субтропична флора. Освен ако на твоята „друга планета“ не са се развили растения точно като на Земята, то това просто е Земята.

— Развали ми удоволствието — повтори Карън. — Защо да не може на друга планета да се развият същите растения?

— Това щеше да е толкова забележително, колкото ако открием същите...

— Хюбърт! *Хюбърт!* Къде си? Не мога да те *намеря!* — Гласът на Грейс Фарнъм отекна в тунела.

— Идвам! — Хю се пхна в тунела.

Обядваха под едно дърво близо до убежището. Хю реши, че тунелът е бил заровен толкова надълбоко, че вероятността изходът му да е по-радиоактивен от вътрешността е нищожна. Колкото до покрива, не беше толкова сигурен. Затова постави един дозиметър (единственият уред за измерване на радиация, който бе оцелял) върху убежището, за да сравни по-късно данните му с данните на сложения във вътрешността. С облекчение установи, че и двата уреда са отчели радиация, далеч от смъртоносното количество, и че и двата показват едни и същи данни.

Единствената друга предпазна мярка, която взе, бе да накара всички, без съпругата му, да носят оръжие. Грейс Фарнъм „не можеше да понася оръжията“ и отказа да се храни в тяхно присъствие.

Но яде със завиден апетит. Дюк беше запалил огън и те бяха ощастливени с горещо кафе, горещо говеждо от консерва, горещи консервирани сладки картофи и консервирана плодова салата. И си запалиха цигари, без да се притесняват за въздуха или от избухването на пожар.

— Това беше прекрасно — призна Грейс. — Хюбърт, скъпи? Знаеш ли какво липсва, за да бъде идеално? Знам, че не одобряваш пиенето на обяд, но обстоятелствата са специални, а и нервите ми все

още са опънати, затова, Джо, защо не изтичаш вътре и не ми донесеш една бутилка от онова испанско бренди...

— Грейс.

— Какво, скъпи? После всички можем да отпразнуваме чудотворното ни избавление. Та какво искаше да кажеш?

— Не съм сигурен дали е останало бренди.

— Какво? Защо, нали заредихме две каси от него!

— По-голямата част от бутилките с алкохол се счупиха. Кое то ме навежда на една мисъл. Дюк, уволнявам те като воден шериф и те назначавам за барман. Има поне две здрави бутилки по половин литър. Каквото намериш, го разделяш на шест равни части, независимо дали ще е по няколко бутилки на човек, или по част от бутилка.

Госпожа Фарнъм го изглежда безизразно, Дюк го погледна неспокойно. Карън побърза да се обади:

— Татко, нали ти казах нещо.

— О, да. Дюк, сестра ти се отказа от своя дял, затова го прибери за медицински резерв. Поне докато не си промени мнението.

— Не искам тази работа — възрази Дюк.

— Трябва да си разпределим задълженията, Дюк. А, да, направи същото и с цигарите. Свършат ли се, значи край, докато за другото тая някакви надежди, че по-късно ще можем да си дестилираме алкохол.

— Той се обърна към жена си. — Защо не изпиеш един милтаун, скъпа?

— Хапчета! Хюбърт Фарнъм, нима искаш да кажеш, че *не мога* да пийна едно?

— Съвсем не. Оцелели са поне две половинлитрови бутилки. Твоят дял е около сто и петдесет грама. Ако искаш да ги изпиеш, давай.

— Добре! Джо, бягай вътре и ми донеси бутилка бренди.

— Не! — върна го съпругът ѝ. — Грейс, ако го искаш, сама си го донеси.

— Глупости, Хю, нямам нищо против.

— Аз имам. Грейс, ребрата на Джо са пукнати. Боли го, когато се изкачва. Ти спокойно можеш да се покатериш вътре, като използваш тези каси вместо стъпала. Освен това си единствената, която не е пострадала.

— Това не е вярно!

— Нито драскотина. Всички останали са контузени. А сега за работата — искам ти да се захванеш с готвенето. Карън ще ти бъде асистент. Съгласна ли си, Карън?

— Разбира се, татко.

— Това ще ви ангажира вниманието. Ще направим скара и холандска печ, но междувременно ще готвим на огъня, а чиниите ще мием в потока.

— Така ли? А бихте ли били така добър да ми кажете, господин Фарнъм, с какво ще се занимава Джо през това време? За да си заработи заплатата?

— Би ли била *ти* така добра да ми кажеш *на мен* с какво ще му плащаме? Скъпа, скъпа... Не виждаш ли, че нещата се промениха?

— Не говори нелепици! Джо ще си получи всеки цент и той го знае — веднага щом излезем от тази бъркотия. В края на краищата ние спасихме живота му. Винаги сме се отнасяли добре с него, така че няма нищо против да почака. Нали, Джоузеф?

— Грейс! Замълчи и слушай. Джо вече не ни е слуга. Той е наш другар в нещастieto. Повече никога няма да му плащаме заплата. Не се дръж като дете и приеми фактите. Ние сме разорени. Повече няма да имаме никакви пари. Домът ни го няма. Бизнесът ми го няма. Банката на Маунтин Спрингс я няма. Нямаме си нищичко, освен онова, което сме складирали в убежището. Но все пак извадихме късмет. Живи сме и по някакво чудо получихме възможност да изживеем останалия си живот над, а не под земята. Просто късмет. Разбираш ли?

— Разбирам, че използваш това като извинение, за да ме тормозиш!

— Дадох ти работа, с която можеш да се занимаваш!

— Кухненска робиня! Двайсет и пет години ти слугувах в кухнята! Достатъчно дълго е. Няма да се занимавам с това! Ясно ли е?

— И в двете неща бъркаш. През по-голямата част от семейния ни живот имаше икономка... А Карън започна да мие чиниите веднага щом порасна дотолкова, че да вижда над мивката. Вярно, имали сме слаби години. Сега пак ще имаме слаби години — и ти ще помагаш. Грейс, ти си добър готвач, когато поискаш. Ти ще готвиш... Или няма да ядеш.

Тя избухна в сълзи и хукна към убежището.

Гърбът ѝ вече изчезваше в тунела, когато Дюк се изправи с намерението да я последва. Баща му го спря.

— Дюк!

— Да.

— Само две думи и можеш да се присъединиш към майка ти. Отивам на разузнаване, искам да дойдеш с мен.

Дюк се поколеба.

— Добре.

— Ще тръгнем след малко. Мисля, че твоята работа ще бъде ловец. Ти си по-точен стрелец от мен, а Джо никога не е ловувал. Какво мислиш по въпроса?

— Ами... Добре.

— Хубаво. Сега върви да я успокоиш и се опитай да я накараш да приеме фактите.

— Може би. Но съм съгласен с майка. Ти я тормозиш.

— Може и така да е. А сега върви.

Дюк рязко се обърна и си тръгна. Карън каза тихо:

— И аз мисля така, татко. Ти я тормозиш.

— Направих го нарочно. Реших, че трябва да постъпя така. Карън, ако не го бях направил, тя нямаше да си мръдне пръста... Щеше да заповядва на Джо и да се държи с него като с наемен готвач.

— Глупости, Хю. Нямам нищо против да готвя. Приготвянето на днешния обяд беше истинско удоволствие за мен.

— Тя готви много по-добре от теб, Джо, и затова ще готви. И, не дай си Боже, да те хвана, че ѝ помагаш в нещо.

Младият мъж се ухили.

— Няма да ме хванеш.

— По-добре да е така. Иначе жив ще те одера и ще те окова в плевнята. Барбара, какво знаеш за фермерската работа?

— Много малко.

— Ти си ботаник.

— Не, просто някой ден може би щях да стана.

— Кое то те прави осем пъти по-добър фермер от всички нас. Аз едва различавам розата от глухарчето; Дюк знае дори по-малко от мен, а Карън мисли, че картофите се вадят от яхнията. Сама чу Джо като каза, че е градско момче. Но ние имаме семена и малко торове. Имаме и градински сечива и книги за земеделие. Виж с какво разполагаме и

потърси място за градина. Двамата с Джо ще се заемем с прекопаването ѝ и останалите неща. Но ти ще ни бъдеш шефът.

— Добре. Някакви семена за цветя?

— Откъде знаеш?

— Просто се надявах.

— И едногодишни, и многогодишни. Но недей да търсиш място още днес; не искам вие, момичетата, да се отдалечавате от убежището, докато не определим всички опасности. Джо, днес трябва да свършим две неща — да направим стълба и две тоалетни. Барбара, какви са дърводелските ти умения?

— Средна работа. Мога да закова пирон.

— Не позволявай на Джо да прави онова, което можеш сама да свършиш. Ребрата му трябва да се излекуват. Но стълбата ни е нужна. Карън, мое малко цвете, на теб се пада привилегията да изкопаеш дупки за тоалетните.

— Господи. Благодаря ти!

— Просто две не особено големи дупки. Едната, като онази в тоалетното помещение, за вас, ефирни създания, а другата за нас, грубите мъже. После двамата с Джо ще свършим малко строителска работа. Ще направим дървени кабинки. А след време, кой знае, може и каменни.

— Тъкмо се чудех дали мислиш да свършиш някаква работа, татко.

— Интелигентност, скъпа. Мениджмънт. Ръководство. Представяш ли си аз да се потя? — Той се прозя. — Добре, приятен следобед на всички. Аз ще отскоча до клуба, ще си взема една турска баня, а след това ще се насладя на голям плантаторски пунш.

— Татко, върви си намокри главата. Тоалетни, точно така.

— Клубът ти би се гордял с теб, скъпа.

Хю и синът му тръгнаха половин час по-късно. Хю предупреди:

— Джо, смятаме да се върнем преди да се стъмни, но ако нещо ни задържи, ще поддържаме огъня цялата нощ и ще се върнем на сутринта. Ако решиш да ни търсиш, не тръгвай сам, вземи едно от момичетата. Не, вземи Карън; Барбара няма обувки, само някакви сандали на високи токчета. Проклятие! Трябва да си направим мокасини. Разбра ли ме?

— Да.

— Ние поемаме към хълма — ей онзи там. Искам да се изкача достатъчно нависоко, за да огледам терена. Може да забележа следи от цивилизация.

Тръгнаха, натоварени с пушки, манерки, брадвичка, мачете, кибрит, неприкосновени запаси, компаси, бинокли, кубинки и наметала. Наметалата и кубинките ставаха и на двамата; Дюк осъзна, че баща му е складира в убежището дрехи и за него. Вървяха, като периодично си сменяха местата. Този, който крачеше отзад, се стараеше да не изостава и броеше крачките, а водачът наблюдаваше околността и компаса и се стараеше да запомни видяното.

Високият хълм, който Хю бе избрал, се намираше отвъд потока. Проучиха брега и намериха брод. Навсякъде беше пълно с живот. Миниатюрните еленчета бяха в изобилие — очевидно бе, че никога не са били обект на лов. Поне не от хора. Дюк забеляза една пума, а на два пъти засякоха мечки.

Когато стигнаха до върха, беше около три часа по местното време. Изкачването се оказа доста изморително, храсталаците им пречеха, а нито един от двамата нямаше алпинистки умения. Когато достигнаха билото, на Хю му се искаше да се просне на земята.

Вместо това той се огледа. На изток земята беше равнинна. Пред погледа му се простираше безкрайна прерия.

Не виждаше нито следа от човешки живот. Нагласи бинокъла и започна да търси. Забеляза движещи се фигури и реши, че са антилопи — или добитък. Отбеляза си, че тези стада трябва да се проверят по-късно. По-късно, по-късно...

— Хю?

Той свали бинокъла.

— Кажи, Дюк.

— Виждаш ли онзи връх? Висок е четири хиляди и двеста метра.

— Няма да споря с теб.

— Това е връх Джеймс. Татко, ние сме у дома!

— Какво искаш да кажеш?

— Погледни на югозапад. Виж онези три хребета. Средният е онзи, на който си счупих крака, когато бях на тринайсет. А онази островръха планина, която се намира между нас и връх Джеймс, е Хънтърс Хорн. *Не виждаш ли?* Линията на хоризонта се отличава толкова ясно, колкото отпечатыци от пръсти. Това е Маунтин Спрингс!

Хю се вторачи нагоре. Той познаваше това небе. Беше проектирал прозорците на спалнята така, че да може да го вижда на зазоряване; а колко залези беше наблюдавал от покрива...

— Да.

— Да — повтори и Дюк. — Проклет да съм, ако знам как е станало така. Но доколкото мога да преценя — той тупна с крак по земята, — ние се намираме точно върху горния резервоар. Поне там, където би трябвало да бъде. И... — веждите му се смръщиха. — Доколкото мога да видя оттук, убежището е цопнало точно в нашия парцел. Татко, никъде не сме отишли!

Хю извади тетрадката, където бе записал броя извървени крачки и курса, отчетен от компаса, и пресметна нещо.

— Да. В пределите на допустимата грешка.

— Но как? Какво, мислиш, е станало?

Баща му погледна към небето.

— Не знам. Дюк, още колко можем да разчитаме на дневната светлина?

— Ами... Три часа. Слънцето ще залезе зад хълмовете след два.

— За два часа стигнахме дотук. Трябва да слезем долу по-бързо. Имаш ли цигари? Може ли една? Пиши ми я на мен, разбира се. Искан ми се да си почина една цигара време, преди да тръгнем надолу. — Той се огледа. — Мястото е открито, не вярвам да се появи някоя мечка.

Хю остави пушката и колана си на земята и седна. Дюк подаде цигара на баща си и сам запали една.

— Татко, толкова си безчувствен. Нищо не може да те развълнува.

— Така ли мислиш? Напротив. Просто преди се вълнувах прекалено много и постепенно се научих да не го правя.

— Другите хора не мислят така.

Пушеха, потънали в мълчание. Дюк седеше, а Хю се бе опянал на земята. Той беше толкова близо до пълното изтощение, че му се искаше да не се налага да се връща.

След известно време Дюк добави:

— Освен това обичаш да тормозиш хората.

— Може и да е така — отговори баща му, — стига да определяш това, което правя, като тормоз. Всеки човек прави онова, което му се иска, което му доставя удоволствие — в предела на собствените му

възможности. Ако се хвана да сменям гума, значи го предпочитам пред това да стоя някъде, изпаднал в безизходица.

— Не се прави на интересен. На теб ти прави удоволствие да тормозиш майка. Обичаше да ме пошляпваш като малък... Докато майка не тропна с крак и не те накара да се спреш.

— По-добре да се връщаме — каза баща му. Той се пресегна за колана и пушката си.

— Само още малко. Искам да ти покажа нещо. Остави си багажа, ще отнеме само минутка.

Хю се изправи.

— Какво е то?

— Само това. Повече няма да се правиш на капитан Блай — Дюк удари баща си. — Това е, защото тормозиш майка!

Той го удари от другата страна, по-силно, като събори Хю на земята.

— А това е, защото накара онази чернилка да насочи пушка срещу мен.

Хю Фарнъм не помръдна от мястото си.

— Не е чернилка, синко, а негър.

— Ще бъде негър, когато се държи прилично. Това, че насочи оръжие срещу мен, го прави проклета чернилка! Можеш да станеш. Повече няма да те удрям.

Хю Фарнъм се изправи.

— Да се връщаме.

— Само това ли ще кажеш? Хайде, удари ме. Няма да ти отвърщам.

— Не.

— Не си наруших думата, изчаках, докато напуснем убежището.

— Така е. Аз ли да водя? Може би е по-добре.

— Да не си мислиш, че ме е страх да не ме застреляш в гърба? Виж какво, татко, *трябваше* да го направя.

— Сериозно?

— Да, по дяволите. За да си запазя самоуважението.

— Много добре. — Хю закопча колана си, вдигна пушката и тръгна към угасващия огън.

Те вървяха мълчаливо. Най-накрая Дюк каза:

— Татко?

— Да, Дюк.

— Извинявай.

— Няма за какво.

Те продължиха да вървят, откриха мястото, където бяха прекосили потока, и минаха от другата страна. Хю бързаше, защото ставаше все по-тъмно. Дюк отново го настигна.

— Само още нещо, татко. Защо не определи Барбара за готвач? Тя е пътник без билет. Защо избра майка?

Хю се позабави с отговора.

— Барбара е пътник без билет не повече от теб, Дюк, а готвенето е единственото нещо, което Грейс може да прави. Или предлагаш тя да се мотае без работа, докато всички ние работим?

— Не. О, естествено, всички трябва да сме заети с нещо. Но повече няма да я тормозиш, нито да ѝ крещиш пред всички. Ясно ли е?

— Дюк.

— Да.

— През последната година тренирах карате три пъти седмично.

— И какво от това?

— Не се опитвай да ми налиташ отново. По-добре е да ме застреляш в гръб.

— Ясно.

— А докато се решиш да ме застреляш, по-добре приеми, че аз съм шефът. Или може би ти предпочиташ да поемеш тази отговорност?

— Да не би да ми предлагаш?

— Друго не ми остава. Може би групата ще те приеме. Майка ти със сигурност. Може би и сестра ти ще предпочете теб. Що се отнася до Барбара и Джо, не мога да ти кажа нищо.

— А *ти*, татко?

— Няма да отговоря на този въпрос; не ти дължа нищо. Но докато не се решиш да предложиш кандидатурата си за лидер, очаквам от теб да ми се подчиняваш с готовност, както досега.

— Да, наистина с готовност!

— В дългосрочна перспектива няма друг начин. Не мога да си позволя да потушавам бунтове на всеки няколко часа; а досега ти се разбунтува два пъти, плюс това майка ти показва пълна липса на дисциплина. Никой лидер не би се справил при тези условия. Затова аз

ще приема твоето подчинение. Но това означава, че няма да се месиш, ако реша отново да приложя онова, което ти наричаш тормоз.

— Виж какво, казах ти, че няма да търпя...

— Млък! Ако не си съгласен, най-правилният избор за теб ще бъде да ме застреляш в гръб. И не се приближавай с голи ръце, защото така рискуваш да те застрелям пръв. При следващия признак за проблеми, Дюк, ще те застрелям. Ако имам шанс. Единият от нас със сигурност ще бъде убит.

Те продължиха да вървят в мълчание. Господин Фарнъм не се обърна повече. Най-накрая Дюк каза:

— Татко, за Бога, защо не можеш да правиш всичко по демократичен начин? Не искам да командвам, просто искам да бъдеш честен с всички.

— Да, ти не искаш да командваш. Ти искаш да се возиш на задната седалка... и да командваш шофьора.

— Глупости. Просто искам демокрация.

— Така ли? Може би тогава трябва да гласуваме дали Грейс да работи като всички останали? Или пък дали да изпие всичкият алкохол? Дали да не приложим „правилата на Робърт за реда“^[1]? Дали трябва да проведем дебатите в нейно отсъствие? Или пък трябва да остане и да се защитава срещу обвиненията в мързел и алкохолизъм? Искаш ли да подложиш майка си на такова унижение?

— Не ставай глупав.

— Опитвам се да разбера какво имаш предвид под „демокрация“. Ако искаш да гласуваме всяко решение, аз съм склонен да приема, но само при условие, че се закълнеш да се подчиняваш на решенията на мнозинството. Спокойно можеш да се кандидатираш за председател. Писна ми само аз да нося отговорността и съм сигурен, че на Джо не му харесва да е мой заместник.

— Това е другият въпрос. Защо изобщо Джо има глас в обсъждането на тези въпроси?

— Мислех, че искаш проблемите да се решават по демократичен начин.

— Да, но той е...

— Какво, Дюк? Чернилка? Или слуга?

— Представяш нещата по много гаден начин.

— За сметка на това ти имаш гадни идеи. Ще опитаме всички демократични процедури — правилата за събрания, дебатите, тайното гласуване, всичко... Веднага щом пожелаеш да опиташ тези глупости. Особено ако поискаш вот на недоверие, за да поемеш лидерството... Искрено ти пожелавам да успееш. Междувременно вече *имаме* демокрация.

— Защо реши така?

— Аз ръководя със съгласието на мнозинството — четири към две, мисля. Но това не ме устройва. Искам единодушие, не мога безкрайно да се карам с малцинството. Ти и майка ти имам предвид. Искам, преди да се върнем, да станем пет на едно, като ми обещаеш, че няма да пречиш на усилията ми да убеждавам или да придумвам, или да *тормозя* майка ти да приеме своя дял от задължения — докато не решиш да поискаш вот на недоверие.

— Искаш от мен да приема *това*?

— Не, просто ти го *казвам*. Искам от теб дисциплина... Или при следващия сблъсък един от нас ще бъде убит. Не възнамерявам да те предупреждавам по никакъв начин. Затова за теб е най-безопасно да ме застреляш в гърба.

— Стига говори глупости! Знаеш много добре, че няма да те застрелям.

— Така ли? Но аз ще застрелям *теб* в гърба или където и да е другаде още при следващия зачатък на проблеми. Дюк, аз виждам само една алтернатива. Дори и да смяташ, че е невъзможно доброволно да ми се подчиниш, ако смяташ, че не можеш да ме изместиш, ако не можеш да се престрашиш да ме убиеш, ако искаш да избегнеш сблъсък, при който единият от двамата ни ще бъде убит, то все пак има мирно решение.

— Кое то е?

— Можеш да си тръгнеш, когато пожелаеш. Ще ти дам пушка, амуниции, сол, кибрит, нож, всичко, което сметнеш за необходимо. Ти не ги заслужаваш, но няма да те пусна без нищо.

Дюк горчиво се изсмя.

— Изпращаш ме да си играя на Робинзон Крузо... А всички жени остават с теб!

— О, не! Всеки, който поиска да тръгне с теб, е свободен да го направи. Ще получи и своя дял от провизиите и някакви обувки. Може

да вземеш и трите жени, стига да ти се вържат.

— Ще си помисля.

— Помисли си. И се позанимавай малко с политика. Постарай се да увеличиш своите шансове за победа в „демократичните“ избори, като междувременно не забравяй да бъдеш изключително внимателен и да не ми противоречиш, за да не ти се наложи да се изправиш срещу мен, преди да си напълно подготвен за това. Предупреждавам те, че съм в страшно сприхаво настроение; разклати ми един зъб.

— Не съм искал.

— Нямах такова усещане. Ето го убежището. Можеш да започнеш да показваш дисциплина, като се престориш, че сме си прекарвали невероятно добре.

— Виж, татко, ако ти не споменеш...

— Млъквай! Гади ми се от теб.

Карън забеляза, че се приближават, и нададе боен вик; Джо и Барбара изпълзяха от тунела. Карън размаха лопатата си.

— Елате да видите какво направих!

Тя беше изкопала тоалетни от двете страни на убежището. Скелето бе изградено от млади дръвчета и беше облицовано с картон от кашоните с алкохол. Седалките бяха сглобени от начупените дъски в тоалетното помещение.

— Какво ще кажете? — попита Карън. — Не са ли *прекрасни*?

— Да — съгласи се Хю. — Много по-разточителни, отколкото очаквах.

Той се въздържа от упрека, че са изхабили по-голямата част от дървения материал.

— Но не съм направила всичко сама. Барбара свърши дърводелската работа. Трябваше да я чуеш как ругае, когато си удари палеца.

— Палеца ли си удари, Барбара?

— Ще се оправи. Ела да видиш стълбата.

— Разбира се.

Той тръгна към тунела. Джо го спря.

— Хю, искаш ли да видиш нещо, докато все още е светло?

— Добре. Какво?

— Убежището. Спомена нещо за строеж на колиба. Да речем, че я построим и какво ще имаме? Кален под и течащ покрив, нямаме

стъкла за прозорците и нямаме врати. Според мен убежището е по-добър вариант.

— Да, може би — съгласи се Хю. — Смятах, ако се наложи, да го използваме като отправна точка за изследователските ни експедиции.

— Не мисля, че радиоактивността е много висока, Хю. Дозиметърът щеше да е подскочил до небето, ако покривът наистина беше „горещ“. А не е така.

— Това са добри новини. Но, Джо, погледни го. Наклонът от трийсет градуса е много неудобен. Трябва ни къща с равен под.

— Точно това имам предвид. Хю, хидравличният крик може да повдигне трийсет тона. Колко тежи убежището?

— Чакай да помисля колко бетон използвахме и колко стомана. — Хю се замисли, извади си тетрадката. — Да речем 250 тона.

— Е, идеята беше добра.

— А може наистина да е.

Хю обиколи убежището — стоманен блок, дълъг шест метра и висок четири, — като измерваше ъглите и изчисляваше разстоянията.

— Може да стане — реши той. — Ще изкопаем под издигнатата част до средата така, че убежището да застане на равно. По дяволите, жалко, че нямаме електрически инструменти.

— Колко време ще отнеме?

— Двама мъже могат да го направят за една седмица, стига да не се натъкнат на скала. При положение че нямаме динамит, някоя скала ще е голям проблем.

— Колко голям?

— Все ще намерим начин да се справим, но да се молим да не попаднем на твърда скала. Докато изкопаваме пръстта, ще го подпираме с дънери. Накрая ще издърпаме дънерите със скрипец и въже. След това ще пъхнем крика под долната страна и ще го катурнем на мястото му, ще го застопорим и ще го подпълним с пръстта, която сме изкопали. Здраво ще се изпотим.

— Ще започна утре рано, на свежа глава.

— Ще започнеш друг път. Никакви такива, докато не ти се оправят ребрата. Аз ще започна утре заедно с двете момичета. А после и Дюк, след като ни застреля елен и ако рамото му не е отекло; трябва да си направим консерви. Кое то ме навежда на мисълта... Какво направихме с мръсните консервни кутии?

— Закопахме ги.

— Изрови ги и ги измий. Сега тенекиената кутия е по-ценна от златото; ще ги използваме за най-различни неща. Да влезем вътре. Трябва да се възхитя и на стълбата.

Стълбата беше направена от две одялкани млади дървчета. Стъпалата бяха изрязани от дъските, издълбани в краищата, за да прилепнат добре към дървчетата, и после заковани. Хю отново забеляза, че дървото е било използвано твърде щедро; за стъпала трябваше да използват клоните на дърветата. По дяволите, колко много неща вече нямаше да могат да бъдат поръчвани по телефона. Онези две рула тоалетна хартия, по едно във всяка тоалетна... Не трябваше да ги оставят навън. Ами ако завали дъжд? Твърде скоро щяха да я карат само на шепа листа или без нищо.

Колко много неща бяха свикнали да приемат за даденост! Дамски превръзки... За колко дълго ще им стигнат запасите? Какво ли са използвали първобитните жени? Със сигурност е имало нещо, но какво?

Трябва да ги предупреди, че всичко, което е фабрична изработка — листове хартия, мръсни парцали, карфици — всичко трябва да се пази. Да ги предупреди, да ги дебне, непрекъснато да им го натяква.

— Каква красива стълба, Барбара!

Тя изглеждаше много поласкана.

— Джо свърши трудната част.

— Не е вярно — отрече Джо. — Просто й давах съвети и леко бутнах тук-там с длетото.

— Добре де, който и да я е направил, е свършил чудесна работа. Сега да видим дали ще ме издържи.

— О, без съмнение — гордо изрече Барбара.

Всички крушки в убежището светеха. Трябваше да ги предупреди и за батериите. Да каже на момичетата да видят как могат да се направят свещи.

— Къде е Грейс, Карън?

— Майка почувства неразположение и си легна.

— Така ли? Тогава по-добре се погрижи за вечерята.

Хю отиде в женското отделение да види що за неразположение е налегнало жена му. Тя спеше тежък сън с отворена уста, хъркаше и

беше напълно облечена. Той се пресегна и повдигна клепача ѝ. Тя дори не помръдна.

— Дюк.

— Да?

— Ела тук. Всички други да останат отвън.

Дюк дойде при него.

— След обяда даде ли на Грейс питие? — попита Хю.

— А? Не си казал да не ѝ давам.

— Не те критикувам. Колко ѝ даде?

— Дадох ѝ само малко уиски. Петдесет грама шотландско с вода.

— Това да ти прилича на петдесет грама? Опитай се да я вдигнеш на крака.

Дюк се опита, после се изправи.

— Татко, знам, че ме мислиш за глупак, но аз наистина ѝ дадох само едно питие. По дяволите, аз съм против пиенето ѝ дори повече от теб!

— Спокойно, Дюк. Предполагам, че е намерила бутилката, след като си си тръгнал.

— Може би. — Дюк се намръщи. — Веднага щом успях да намеря здрава бутилка, дадох на майка питие. После направих пълна инвентаризация. Мисля, че успях да открия всички бутилки, освен ако нямаш скрити някъде...

— Не, всичките шест каси бяха на едно място.

— Точно така. Намерих тринайсет здрави бутилки, дванайсет половинки и един литър бърбън. Помня как пресметнах, че това е по две половинки на човек и че мога да запазя бърбъна за резерва. Отворих една бутилка „Кингс Рансъм“. Отбелязах я с молив. Така ще разберем дали я е намерила.

— Скрил си алкохола?

— Прибрах го на горното легло от другата страна; реших, че ще ѝ бъде трудно да се покачи там. Не съм пълен идиот, татко.

Нямаше как да ме види, беше легнала на нейното легло. Може пък да се е сетила.

Тринайсетте бутилки бяха напъхани между пружините на матрака; дванайсет бяха запечатани, а тринайсетата беше почти пълна. Дюк я взе.

— Виждаш ли? Точно докъдето съм отбелязал. Но имаше още една бутилка, онази, от която пихме след втория удар. Какво стана с нея?

— Двамата с Барбара пийнахме малко, след като вие си легнахте. Остана доста в нея. Повече не я видях. Беше в помещението с резервоара.

— А, видях я, докато изгребвахме водата. Беше се счупила. Предавам се... Откъде си е намерила алкохол?

— Не е намерила нищо, Дюк.

— Какво имаш предвид?

— Не е пила алкохол. — Хю отвори чекмеджето с лекарствата и извади разпечатано шишенце. — Би ли преброил капсулите секонал? Снощи ти дадох две.

— Да.

— Карън изпи една преди лягане и една по-късно. Джо взе една. Аз, Барбара и Грейс не сме взимали изобщо. Значи общо пет.

— Чакай малко, броя.

Баща му също започна да брой, докато Дюк ги връщаше обратно в шишенцето.

— Деветдесет и една — обяви Дюк.

— И аз преброих толкова. — Хю пусна в шишето последните капсули. — Значи е глътнала четири.

— Какво да правим сега, татко? Стомашна промивка? Да предизвикаме повръщане?

— Нищо.

— Ах, ти, безсърдечен... Тя се е опитала да се самоубие!

— По-спокойно, Дюк. Нищо такова не е направила. Четири капсули са шест грама и биха предизвикали само унасяне в здрав човек — а тя е здрава като кон, преди месец мина общ преглед. Не, отмъкнала е тези хапчета, за да се напие. — Хю се намръщи. — Алкохолизмът е достатъчно зло. Но с приспивателните хората могат да се убият, без да искат.

— Татко, какво имаш предвид с това „взела ги е, за да се напие“?

— Ти не си ли пил от тях?

— Никога през живота си не съм взимал, като изключим двете от снощи.

— Помниш ли как се чувстваше точно преди да легнеш? Стоплен и щастлив, и леко замаян?

— Не помня. Просто легнах и заспах. А като се свестих, се оказах паднал на главата си, с вирнати във въздуха крака.

— Това е, защото не си развил устойчивост към тях. Грейс знае много добре на какво са способни. На пиянство, и то щастливо пиянство. Никога не съм я виждал да взема повече от едно, но пък и никога не е страдала от липса на алкохол. Когато човек поглъща сънотворни, защото не може да се напие, значи здраво е загази.

— Татко, отдавна трябваше да я откажеш от алкохола.

— Как, Дюк? Да ѝ казвам, че не може да пие? Да ѝ взимам чашата от ръцете, когато сме на парти някъде? Да се караме на публично място? Да се карам с нея пред Джо? Да не ѝ давам пари, да ѝ закрия сметката, да направя всичко, за да не получава заеми? Това щеше ли да я спре да отиде и да си заложи кожените палта?

— Майка никога не би направила такова нещо.

— Това е типично поведение при подобни случаи. Дюк, невъзможно е да държиш алкохол далеч от голям човек, който е решен да се напие. Правителството на Съединените щати няма такава власт. Дори нещо повече. Никой не може да бъде отговорен за поведението на друг човек. Аз казвам, че съм отговорен за тази група, но това съвсем не е така. Единственото, което аз или който и да е друг водач бихме могли да направим, е да поощряваме всеки един от вас да отговаря за себе си.

Хю се замисли дълбоко, лицето му изразяваше тревога.

— Може би най-голямата ми грешка беше, че я оставих да не работи. Но тя реши, че съм стиснат, защото ѝ позволих да има само слуга и чистачка. Дюк, имаш ли представа какво друго бих могъл да направя, освен да я бия?

— За това изобщо не става дума. Какво ще правим сега?

— Това е то, съветник. Ами ще скрием хапчетата от нея.

— Проклет да съм, ако ей сега не отида да начупя всичките бутилки!

— Аз не бих го направил.

— Така ли? А правилно ли чух, когато каза, че аз отговарям за алкохола?

— Решението е твое. Просто казах, че аз не бих го направил. Според мен е грешка.

— Според мен не е. Татко, няма да задълбавам в проблема дали си можел, или си бил длъжен да спреш майка, преди да е стигнала дотук. Но аз възнамерявам да я спра.

— Много добре, Дюк. След няколко дни тя така или иначе ще бъде лишена от него. Може би ще е много по-лесно постепенно да я откажеш. Ако решиш да го направиш, аз съм готов да дам една бутилка от моя дял. Всъщност можеш да вземеш и двете ми бутилки. И аз обичам да си пийвам, както всеки мъж, но Грейс има нужда от него.

— Няма да е необходимо — каза решително синът му. — Няма да й позволя да пийне нито капка повече. Щом го спре, много бързо ще се оправи.

— Както решиш. Може ли едно предложение?

— Какво?

— Утре стани преди нея. Изнеси алкохола и го закопай на място, което ще знаеш единствено ти. След това отваряй само по една бутилка и раздавай по петдесет грама на всеки. Кажи на останалите да се крият, когато пият, за да не ги вижда. Няма да е зле да заровиш и отворената бутилка някъде.

— Разумно предложение.

— Но това означава, че трябва спешно да скрием хапчетата от нея.

— И тях ли да заровя?

— Не. Те ще ни трябват, а и не става въпрос само за приспивателните. Демерол. Хиподермични спринцовки. Няколко лекарства, сред които има отровни и наркотични вещества, и всичките са незаменими. Когато разбере, че не може да намери секонала — пет шишета по сто капсули, доста са, — един Бог знае към кое ще се насочи. Ще използваме сейфа.

— Кое?

— В бетонната стена зад този шкаф е вграден малък сейф. В него няма нищо, освен свидетелства за раждане и такива неща, малко резервни амуниции и две хиляди сребърни долара. Хвърли монетите при железата, ще използваме метала им. Комбинацията е 4-ти юли 1776 г. — „47-17-76“. По-добре я смени, Грейс може да я знае.

— Веднага ще я сменя!

— Не бързай, тя няма да се събуди скоро. Що се отнася до резервните патрони... Дюк, ти отговаряше за цигарите и алкохола, а сега стана шеф и на лекарствата. Тъй като за известно време аз ще бъда заровен до уши в пръстта, назначавам те за мой заместник по разпределението. Ще отговаряш за запасите от продукти, които не могат да се попълнят: алкохол, тютюн, амуниции, гвоздеи, тоалетна хартия, кибрит, сухи батерии, хартиените носни кърпички, иглите...

— Мили Боже! А още някоя мръсна работа няма ли да се намери?

— Колкото искаш. Дюк, опитвам се да ги разпределя на всеки според талантите му. Джо е твърде нерешителен, а днес показва, че не е пестелив. Карън не е предвидлива. Барбара се чувства като натрапник и въпреки че не е, тя не може да предприема решителни мерки срещу никого. Сам бих се заел с това, но съм заринат с работа до гуша. Ти си просто идеалният избор, не се колебаеш да отстояваш правата си. Дори проявяваш далновидност, въпреки че рядко ти минава през ума как да я използваш.

— Благодаря ти много. Добре.

— Най-трудно ще бъде да им втълпим, че трябва да съхраняват всяко парче метал, хартия, плат или дърво, неща, които американците винаги са изхвърляли на боклука. Рибарски кукички. Бакалските стоки не са чак толкова важни, можем да си ги наваксаме, като ти ловуваш, а Барбара отглежда разни неща в градината. И все пак няма да е зле да си отбележим кое не може да се възстанови. Солта. Солта най-вече се нуждае от специално разпределение.

— Солта ли?

— Да, освен ако по време на лов не намериш място, където животните ходят да ближат сол. Сол... По дяволите, ще ни се наложи да щавим кожи. Досега само натърквах необработената кожа със сол и я носех на препаратора. Ще ни трябва ли сол?

— Не знам.

— Ще проверя. Проклятие, скоро ще открием, че съм забравил да се запаса с хиляди неща, без които животът ни ще бъде много нещастен.

— Татко, справил си се изключително добре — призна неохотно Дюк.

— Така ли? Радвам се да го чуя. Ще успеем да...

— *Татко!*

— Да? — Хю отиде в помещението с резервоара. Главата на Карън стърчеше над люка.

— Татко, може ли да влезем, *моля?* Навън е тъмно и страшно, а нещо *голямо* подгони Док и той се мушна вътре. Джо няма да ни пусне, докато ти не разрешиш.

— Съжалявам, скъпа. Влизайте всички. Ще поставим капака на входа.

— Да, сър. Но, татко, трябва да погледнеш навън. Звездите. Млечният път е като неонов надпис! И Голямата мечка — може би наистина не сме на друга планета? Или пак щяхме да виждаме Голямата мечка?

— Не съм съвсем сигурен. — Той се сети, че не бяха споделили откритието си, че все още се намират в окръг Джеймс, в района на Маунтин Спрингс. Дюк трябваше да им го съобщи, все пак той пръв го бе осъзнал.

— Дюк, искаш ли да погледнеш, преди да затворим?

— Не, благодаря, и преди съм виждал звезди.

— Както искаш. — Хю излезе отвън, изчака очите му да свикнат с тъмното и видя, че Карън е абсолютно права. Досега никога не беше виждал толкова чисто небе, без никакви светлини, смог или дим, които да засенчват великолепието му.

— Прекрасно е!

Карън мушна ръката си в неговата.

— Да — съгласи се тя, — но малко улично осветление щеше да ни дойде добре. Навън бродят разни същества. Чухме вой на койоти.

— Има и мечки, а Дюк видя пума. Джо, не пускай котката навън през нощта, а през деня гледай да не се отдалечава много.

— Той няма да посмее да се отдалечи много, страх го е. Нещо току-що му даде добър урок.

— На мен също — обяви Карън. — Мечки! Ела, Барби, да влизаме. Татко, ако Луната изгрее, значи сме на Земята, и аз повече няма да повярвам и на една думичка за истории от комиксите.

— Питай брат си.

Откритието на Дюк беше основната тема по време на вечерята. Разочарованието на Карън бе изместено от любопитство как така никой от тях не беше разпознал Маунтин Спрингс.

— Дюк, сигурен ли си, че видя това, което казваш?

— Няма как да сбърка — отговори вместо него Хю. — Ако не бяха дърветата, сама щеше да го разбереш. Трябваше да се изкачим по хълма с водохранилището, за да получим по-добра гледка.

— Нима ви трябваше толкова време, за да изкачите хълма с водохранилището? Защо, та той е само на пет минути разстояние!

— Дюк, обясни на сестра си за автомобилите.

— Според мен бомбата го е причинила — внезапно изрече Барбара.

— В това няма съмнение, Барб. Въпросът е как го е направила.

— Имам предвид огромната водородна бомба, която руснаците твърдят, че са пуснали в орбита около Земята. Онази, която наричат „Космическата бомба“. Мисля, че тя ни е ударила.

— Продължавай, Барбара.

— Ами при първата бомба беше ужасно, при втората беше зле. Едва не ни изгориха. Но третата ни удари *смъртоносно*, а после нямаше нито шумове, нито жегата, нито тътнежи, а радиоактивността намаля, вместо да се увеличи. Ето какво предполагам аз: чували ли сте за паралелните светове? Милиони светове, които съществуват едновременно, почти еднакви, но не съвсем. Светове, където Елизабет се е омъжила за граф Есекс и Марк Антоний е мразел червенокосите? А Бен Франклин е умрял от токов удар? Е, аз си мисля, че това е един от тях.

— Първо автомобилите, сега Бенджамин Франклин. Отивам да гледам „Бен Кейси“^[2].

— Станало е следното, Карън. Космическата бомба е ударила право в нас и ни е изпратила в съседния свят. Той е същият като този, от който идваме, само дето в него никога не е имало хора.

— Не съм сигурна, че ми харесва свят без хора. По-добре да беше чужда планета, на която бойни вождове яздят тоати^[3]. Или май бяха зитидари?

— Какво мислиш за моята теория, Хю?

— Нищо не мисля. Дори съм склонен да допусна следното: не трябва да разчитаме, че ще срещнем други разумни същества.

— На мен теорията на Барбара ми харесва — заяви Дюк. — Тя обяснява всичко. Изстреляни като динена семка от мокри пръсти — *фют!*

— И се приземихме тук.

Дюк сви рамене.

— Нека я наречем Теорията на Барбара за космическия превоз и да я приемем единодушно. Няма спасение от нея, така че отивам да си лягам. Хю, ще ни кажеш ли кой къде ще спи?

— Секунда само. Хора, запознайте се с моя заместник по продоволствията. Поклони се, Дюк.

Хю обясни своята програма за икономииите.

— Това е основната идея, Дюк ще обмисли приложението ѝ. Аз например забелязвам изпуснат гвоздей на земята. Виновникът бива вързан за ръцете и краката и си изтърпява наказанието с камшик. За по-сериозни престъпления като загубата на кибрит наказанието е влачене под кила. При рецидив — обесване на мачтата!

— Боже! Трябва ли да гледаме?

— Млъкни, Карън. Няма да има никакви наказания, просто самите вие трябва да осъзнаете, че така лишавате себе си и останалите от неща, които са необходими за вашия живот, здраве и удобства. Така че не се опъвайте на Дюк. Искам да обявя и още едно назначение. Скъпа, ти нали владееш стенография?

— Владея е твърде силно казано. Господин Грег не мисли така.

— Хю, аз владея стенография. За какво е необходима?

— Добре, Барбара, ти ще си нашият историк. Днес е Ден първи. Или пък започни по календара, с който сме свикнали, но може и да го преработим — това, което видяхме, бяха зимни съзвездия. Всяка вечер ще записваш какво се е случило през деня, а после ще го разшифроваш и ще го записваш на чисто. Титлата ти ще бъде Пазител на пламъка. И се надявам, че много скоро ще станеш истинска пазителка на огъня; ще се наложи всяка нощ да палим огън и да го поддържаме до сутринта. Извинявай, че те задържах, Дюк.

— Аз ще спя в тоалетното помещение, Хю. Ти вземи едното легло.

— Чакайте малко. Приятелче, можеш ли да изчакаш още десет минутки? Татко, може ли двете с Барбара да се изкъпем набързо в тоалетното помещение? Имаме ли достатъчно вода? Всяко момиче, което копае тоалетни, *се нуждае* от баня.

— Разбира се, сестричке — съгласи се Дюк.

— Водата не е проблем — каза Хю. — Можеш да се изкъпеш сутринта в потока. Само едно нещо: когато някой се къпе, друг винаги трябва да го пази. Не се шегувах за мечките.

Карън потрепери.

— Не съм си го и помисляла. Но, татко, това ми напомня... Навън ли ще излизаме по нужда? Или ще трябва да стискаме цяла нощ? Не съм сигурна, че ще мога. И все пак предпочитам да се пробвам, отколкото да си играя на криеница с мечките.

— Мислех, че вътрешната тоалетна още работи.

— Ами... Реших, че след като сме направили две отвън...

— Разбира се, че не.

— Сега се чувствам по-добре. Добре, приятелче, пусни двете ни с Барби за малко в клозета и после можеш да си лягаш.

— Няма ли да се изкъпете?

— Това можем да го направим и в женското отделение, след като вие си легнете. Така ще ви спестим изчервяването.

— Аз не се изчервявам.

— Този път ще го направиш.

— Спрете за момент — прекъсна ги Хю. — Нуждаем се от правилото „без изчервяване“. Тук е по-претъпкано и от московски апартамент. Знаете ли какво казват японците за голотата?

— Знам, че се къпят заедно — каза Карън, — и аз с удоволствие бих се присъединила към тях. Гореща вода! Ох, леле!

— Те казват „Голотата често се вижда, но никога не се гледа“. Не ви убеждавам да се разхождате наоколо голички, но трябва да престанем да се притесняваме. Ако влезете с намерението да си смените дрехите и видите, че няма празно помещение, просто се преоблечете. Или за къпането в потока. Човекът, който ще бъде свободен да пази, може да не е от същия пол като този, който се къпе. Така че просто не му обръщайте внимание. — Той погледна Джоузеф. — Имам предвид теб. Подозирам, че много се стесняваш от това.

Джо придоби упорито изражение.

— Така са ме възпитали, Хю.

— И какво толкова? И мен така са ме възпитали, но се опитвам да постъпя по най-правилния начин. След изморителен ден, прекаран в тежка работа, може да се окаже, че единствено Барбара ще бъде в състояние да те пази.

— Предпочитам да рискувам. Досега не съм видял нито една мечка.

— Джо, не искам никакви глупости. Ти си моят заместник.

— Не съм молил за тази чест.

— Ако не си промениш тона, няма и да бъдеш още дълго. Ще се къпеш, когато имаш нужда, и ще се съгласиш да те пази всеки, който е свободен.

Джо продължи да гледа упорито.

— Не, благодаря.

Хю Фарнъм въздъхна.

— Точно от теб не очаквах такава глупост, Джо. Дюк, ще ме подкрепиш ли? Имам предвид ситуация седем.

— *С удоволствие.* — Дюк грабна пушката, която носеше допреди малко, и започна да я зарежда. Ченето на Джо увисна, но той не помръдна.

— Почакай, Дюк. Няма да има нужда от оръжия. Това е всичко, Джо. Само дрехите, с които беше облечен снощи. Не дрехите, които бях складирал за теб, за тях съм платил със собствените си пари. Без нищо друго, дори без кибрит. Можеш да се преоблечеш в тоалетното помещение; нали настояваше да спазваш благоприличие. Но твоят живот си е твой проблем. Размърдай се.

Джоузеф бавно изрече:

— Господин Фарнъм, сериозно ли говорите?

— Патроните в пистолета, който насочи към Дюк, истински ли бяха? Ти ми помогна, когато исках да го притисна; чу ме как се държах с жена си. Мислиш ли, че мога да се отнасям сурово с тях, а *на теб* да ти се размине? Мили Боже, остава после и момичетата да ми се опънат. После групата ще се разпадне и всички ще умрат. Предпочитам да изгубя само теб. Имаш две минути да се сбогуваш с Доктор Ливингстън. Котката остава тук, не ми се ще да бъде изядена.

Доктор Ливингстън се беше свил в скута на негъра. Джо бавно се изправи, без да го пуска. Изглеждаше смаян.

— Освен ако не предпочиташ да останеш — обади се Хю.

— Може ли?

— При същите условия като останалите.

Две сълзи се търкулнаха по бузите на Джо. Той погледна към котарака и го погали, после изрече с тих глас:

— Бих искал да остана. Приемам условията.

— Добре. Докажи го, като се извиниш на Барбара.

Барбара изглеждаше изненадана. Като че ли се канеше да каже нещо, но после размисли.

— Тъъ... Извинявай, Барбара.

— Всичко е наред, Джо.

— За мен... ще бъде чест да ме охраняваш. Докато се къпя, имам предвид. Ако пожелаеш.

— Винаги, Джо. С удоволствие.

— Благодаря ти.

— А сега — рече Хю, — кой иска да играе бридж? Карън?

— Защо не?

— Дюк?

— Аз ще си лягам. Ако на някого му се доходи до тоалетна, направо да ме прескача.

— Легни на пода до леглата, Дюк, така ще избегнеш навалищата. Не, направо се качвай на горното легло.

— Не, ти го вземи.

— Аз ще си легна последен, искам първо да ободря един човек. Джо, една игра?

— Сър, не съм убеден, че ми се играе.

— Решил си да ме поставиш на мястото ми, а?

— Не съм казал нищо такова, сър.

— Не беше нужно, Джо. Аз ти предлагам лулата на мира. Само една игра. Денят беше доста тежък.

— Благодаря, но не.

— По дяволите, Джо, не можем да си позволим да се сърдим. Снощи Дюк имаше много по-трудно преживяване. Чакаше го изхвърляне в един радиоактивен ад, а не лудории с някакви си мечки, които обичат веселбите. Той разсърди ли се?

Джо наведе поглед, почеса Доктор Ливингстън зад ушичките, после внезапно вдигна глава и се ухили.

— Само една игра. И ще те разбия на пух и прах!

— На куково лято. Барби? Да направим четворка?

— С удоволствие.

Цепиха и на Джо се падна да играе с Карън и да раздава. Той разбърка картите.

— Сега ще видите какво е надлъгване!

— Наблюдавай го, Барби.

— Искаш ли един страничен облог, татко?

— Какво можеш да ми предложиш?

— Ами... Моето прекрасно младо тяло?

— Пълничка си.

— Ама че го каза! Не съм пълничка, просто съм апетитно закръглена. Добре, какво ще кажеш за живота ми, богатството ми, свещената ми чест?

— Срещу какво?

— Диамантена гривна?

Барбара беше изненадана от лошата игра на Хю — той бъркаше при броенето и дори реанонсираше. Тя осъзна, че е замаян от умора — миличкият! Някой трябваше да го накара да си почине или той щеше да се убие от работа.

Четирийсет минути по-късно Хю написа една полица за диамантена гривна и всички се приготвиха за лягане. Той с удоволствие установи, че Джо се съблече съвсем и легна на долното легло, както му беше казано. Дюк се изпъна на пода, гол. В стаята беше горещо; убежището се охлаждаше бавно, въпреки включените в тоалетното помещение вентилатори, защото входът отново бе затворен и вътре не навлизаше свеж въздух. Хю реши, че трябва да постави решетка на мястото на входния капак, която да пречи на мечките и котката да влизат и излизат. По-късно, по-късно...

Той отнесе лагерния фенер в тоалетното помещение.

Някой беше наредил книгите на рафтовете, но част от тях бяха оставени отворени, за да изсъхнат. Сам ги беше подвързал, с надеждата да му помогнат.

Последните книги на света...

Поне така изглеждаше.

Изпита внезапна жалост, която не беше усетил при осъзнаването, че милиони хора са загинали. Изгарянето на милиони книги изглеждаше някак по-оскверняващо, отколкото убийството на хора. Всички хора рано или късно щяха да умрат — това беше естествено. Но книгата не трябва да умира и не трябва да бъде унищожавана; книгите са безсмъртната част от човечеството. Да изгориш книга — това е по-скоро нещо като изнасилване.

Винаги бе смятал книгите за най-добрите си приятели. Той се беше учил от тях в стотици обществени библиотеки. От хилядите рафтове те го топлеха в самотата му. Внезапно почувства, че ако не бе успял да запази някои книги, просто не би имало смисъл да живее.

По-голямата част от колекцията му беше функционална: „Енциклопедия Британика“ — Грейс бе решила, че на нейното място трябва да сложат телевизионен приемник, защото „по-нататък ще бъде трудно да си купим“. И на него му се беше сторила твърде обемна, но енциклопедията бе най-компактната сбирка на човешко познание на пазара. „Войната на Че Гевара срещу партизаните“ — слава Богу, тази нямаше да му потрябва! Нито пък другите, които бяха наредени до нея: „Янки“, наръчникът за съпротивителна борба на Лийви, преводът на Грифит на книгата на Мао Цзе Дун „За партизанската война“, „Нови начини за водене на война, тактическо разузнаване при специални операции“ на Том Уинtringъм — просто забрави! Повече никакво военно обучение!

„Наръчник на бойскаута“, „Машинно инженерство“ на Ешбах, „Наръчник за ремонт на радиоапарати“, „Сред природата — лов и риболов“, „Ядливи гъби и как да ги разпознаваме“, „Домашният живот в колониалната епоха“, „Моята колиба“, „Комини и камини“, „Готварска книга на скитника“, „Медицина без лекар“, „Пет акра и независимост“, самоучител по руски, англо-руски и руско-английски речник, „Пълен наръчник на билкаря“, ръководство за оцеляване на Военноморската оръжейна дирекция, „Техники за оцеляване на военновъздушните сили“, „Практическо дърводелство“ — всякакви полезни мъдри книги. Оксфордският „Сборник английска поезия“, „Съкровищница на американската поезия“, книгата с игри на Хойл, „Анатомия на меланхолията“ на Робърт Бъртън, превод на „Хиляда и една нощ“ от сър Ричард Франсис Бъртън, добрата стара „Одисея“ с илюстрации на Уайът, „Избрани стихотворения“ на Киплинг и неговите „Ето такива истории“, Шекспир в един том, един молитвеник, Библията, „Занимателна математика“, „Тъй рече Заратустра“, „Премъдростите на стария опосум за котешкия род“ на Т. С. Елиът, поезия на Робърт Фрост, „Хората срещу морето“... Как му се искаше да бе успял да прибере всички книги от списъка, който си беше направил. Как му се искаше да бе намерил време да прибере всички книги на Марк Твен, въпреки че щяха да заемат много място. Как му се

искаше... Твърде, твърде късно. Това беше всичко. Всичко, което бе останало от една могъща цивилизация. „Ще се стопят надоблачните кули...“^[4]

Внезапно се събуди и установи, че е заспал прав. Защо бе дошъл тук? Заради нещо важно. А, да! Щавене на кожа... Кожа? Барбара беше боса, Барбара трябва да получи мокасини. По-добре да провери в „Британика“. Или в онази книга за колониалната епоха.

Не, слава Богу, няма да има нужда от сол! Трябва да намери няколко дъбови дървета. Всъщност по-добре да накара Барбара да потърси, така ще се почувства полезна. Трябва да намери нещо, което само Джо може да свърши; да накара нещастното копеленце да се чувства оценено. Обичано. Да не забрави да...

Препъвайки се, той се върна в голямото помещение, погледна към горното легло и осъзна, че няма да успее да се качи. Затова легна на пода върху одеялото, на което бяха играли карти, и моментално заспа.

[1] „Правила на Робърт за реда“ (Robert’s Rules of Order) — прочута в САЩ книга от края на XIX век за реда при провеждане на събрания. — Бел.прев. ↑

[2] „Бен Кейси“ — популярен американски медицински сериал от 60-те години на XX век. — Бел.прев. ↑

[3] Тоати и зитидари — бойни животни на марсианците от произведенията на Едгар Райе Бъроуз. — Бел.прев. ↑

[4] Откъс от „Буря“ на Шекспир, превод Валери Петров. — Бел.прев. ↑

ГЛАВА 5

Грейс не се събуди за закуска. Момичетата тихо нахраниха другите, а после останаха вътре, за да почистят. Дюк отиде да половува, като взе със себе си пушка 45-и калибър и лък. Изборът му беше добър; стрелите можеха да се възстановят или заменят, докато куршумите щяха да бъдат изгубени завинаги. Дюк стреля няколко пъти и реши, че рамото му е наред.

Той провери часовниците и се разбра с останалите да запалят огън с дим, ако не се върне вкъщи до три часа.

Хю каза на момичетата да изнесат навън всички книги, които не са изсъхнали съвсем, а самият той взе кирка и лопата и започна да изравя пръстта изпод дома им, за да го нивелира. Джо се опита да се присъедини към него; Хю му забрани.

— Виж какво, Джо, има хиляди неща за вършене. Захвани се с тях. Само без тежък физически труд.

— И какво толкова има за правене, Хю?

— Ами например състави инвентарни списъци. Можеш да помогнеш на Дюк, като отбележиш всичко, което не може да бъде възстановено. Ако междувременно ти хрумнат някакви идеи, записвай си ги. Порови из книгите, за да разбереш как можем да си правим сапун и свещи. Провери и двата дозиметъра. Само си вземи оръжие и си отваряй очите на четири. Погрижи се и момичетата да не излизат навън без оръжия. По дяволите, измисли начин как да си осигурим канализация и течаща вода, без да разполагаме с тръби, олово и цимент.

— Как, за Бога, може да стане това?

— Все някой го е направил първия път. И кажи на тоя рунтав сеирджия, че нямам нужда от помощ.

— Добре. Ела тук, Док. Писи, писи, писи!

— И, Джо, като говорим за къпане, можеш да предложиш на момичетата да ги пазиш, докато се къпят. Не е задължително да ги гледаш.

— Добре, ще им предложа. Само че ще им кажа, че предложението не идва от мен. Не ми се ще да си мислят...

— Виж какво, Джо. Тези двете са чисти, здравомислещи и злонамерени американски момичета. Можеш да им кажеш каквото си искаш, но те ще продължат да си мислят, че надничаш. Нали в основата на жизненото им кредо стои убеждението, че те са толкова фатално неустойчиви, че мъжете просто не могат да издържат да не погледнат. Затова не бъди твърде убедителен; ще нараниш чувствата им.

— Мисля, че те разбрах.

Джо се отдалечи, а Хю започна да копае, мислейки си, че лично той никога не беше пропускал удобния случай. Но този непоправим възпитаник на неделното училище сигурно щеше да се стеснява да гледа и голата лейди Годайва. Добро момче — нямаше грам въображение, но човек можеше напълно да му се довери. Жалко, че се наложи да се отнесе толкова грубо с него...

Съвсем скоро Хю разбра кой е бил най-големият му страх: нямаше ръчна количка.

Той дори не бе успял да изкопае достатъчно дълбока яма, когато стигна до това заключение. Самото копаене на ръка беше достатъчно неприятно, но изнасянето на пръстта с кофи бе, меко казано, оскърбително.

Така че носеше пръст и се чудеше как да направи колело — без метал, без уреди за нагриване, без работилница, без леярна, без...

Оп, чакай! Нали разполагаше със стоманени бутилки! Леглата бяха направени от метални пръти, а в корпуса на перископа имаше ковко желязо. Въглица можеше да си направи сам, а останалата част от количката бяха просто няколко клона и животинска кожа. Фасулска работа! Всеки идиот, който при наличието на всичко това, не може да си направи колело, заслужава да мъкне на гърба си кошовете с пръст.

Нима край него не се извисяваха хиляди дървета? Във Финландия например нямаше нищо друго освен дървета. И въпреки това Финландия беше най-прекрасната малка държава в света.

— Док, не ми се пречкай в краката!

Разбира се, ако Финландия все още съществуваше... В техния свят, където и да се намираше той...

Може би на момичетата щеше да им хареса финландската баня. Щяха да скочат в нея, да се разпискат и да се почувстват като нормални хора. Горките деца, повече нямаше да видят салон за красота; може би *сауната* щеше да стане за тях „морален еквивалент“. На Грейс можеше да ѝ хареса. Особено ако парата смъкнеше от нея всичките ѝ сланини и тя отново станеше стройна. Каква красавица беше някога.

Показа се Барбара с лопатата.

— Откъде я взе? И какво мислиш да правиш с нея?

— Това е лопатата на Дюк и смятам да копая с нея.

— С боси крака? Да не си полу... А, ама ти си се обула!

— Обувките са на Джо. Дънките също са негови. Ризата е на Карън. Къде да започвам да копая?

— Точно тук, зад мен. Ако попаднеш на камък над двеста килограма, викай за помощ. А Карън къде е?

— Къпе се. А аз реших първо да се вмириша още повече и след това да се изкъпя хубавичко.

— Къпи се, когато искаш. Но не мисли, че ще работиш тук цял ден. Няма да издържиш.

— Харесва ми да работя с теб, Хю. Почти толкова, колкото и... — тя не се доизказа.

— Колкото и да играеш бридж?

— Колкото и да играя бридж като твой партньор. Може и така да се каже. Също.

— Барби, момичето ми...

Той откри, че копаенето също може да е забавно. Мозъкът си почива, а мускулите работят с пълна сила. Работеше даже с радост. Толкова отдавна не бе държал лопата в ръцете си.

Вече беше минал цял час, откакто Барбара започна да копае, когато госпожа Фарнъм се появи иззад ъгъла. Барбара я поздрави с добро утро, сложи лопатата в кофата, която бе наполовина пълна, и изчезна зад другия ъгъл.

Грейс Фарнъм каза:

— Я виж ти! Тъкмо се чудех къде си се скрил. Бях оставена съвсем сама. Осъзнаваш ли го? — Все още носеше дрехите, с които беше спала. Лицето ѝ бе подпухнало.

— Просто те оставихме да поспиш, скъпа.

— Не е много приятно да се събудиш на непознато място съвсем сам. Не съм свикнала с това.

— Грейс, не сме искали да те обидим, а да те поглезим.

— Така ли му викате вече? Добре тогава, повече няма да говорим на тази тема, нали нямаш нищо против?

— Изобщо.

— Наистина ли? — Изглежда се опитваше да събере сили за нещо, докато най-накрая попита направо: — Може би все пак ще спреш за малко и ще ми кажеш къде си ми скрил алкохола. Моето пиене. Моят дял. Защото, разбира се, аз не бих се осмелила да докосна твоето — след начина, по който се отнесе с мен! На всичкото отгоре пред очите на прислугата и чуждите хора.

— Грейс, по този въпрос ще трябва да се разбереш с Дюк.

— *Какво означава това?*

— Всичкият алкохол се намира във властта на Дюк. Не знам къде го държи.

— *Лъжеш!*

— Грейс, не съм те лъгал от двайсет и седем години.

— *О! Ти си толкова жесток!*

— Може и да е така. Но не те лъжа и следващия път, когато отново ме обвиниш в това, няма да го преглътна толкова лесно.

— *Къде е Дюк?* Той няма да ти позволи да ми говориш така! Той ми обеща!

— Дюк отиде на лов. Надява се, че ще се върне към три.

Тя се вторачи в него, а после изчезна зад ъгъла. Барбара се появи отново и взе лопатата. Двамата продължиха да работят.

Хю каза:

— Съжалявам, че стана свидетел на това.

— На кое?

— Знаеш много добре, освен ако не си се отдалечила на сто метра оттук.

— Хю, не е моя работа.

— При тези условия всичко е работа на всеки. Ти си създаде лошо мнение за Грейс.

— Хю, изобщо не съм си мислила да критикувам жена ти.

— Ти си имаш мнение. Но ми се ще да погледнеш в дълбочина. Представи си я такава, каквато беше преди двайсет и пет години.

Мисли си за Карън.

— Сигурно е приличала на Карън.

— Да. Но Карън не е поемала никакви отговорности. Грейс имаше и се справяше добре. Аз бях редови войник. Повишиха ме чак след Пърл Харбър. Тя произхождаше от „добро семейство“, така се знаеха тогава. Изобщо не умираха от желание дъщеря им да се омъжи за някакъв си войник без пукната пара.

— Сигурно е било така.

— Но въпреки това тя го направи. Барбара, можеш ли да си представиш какво е да си жена на обикновен войник в онези времена? Без никакви пари? Родителите на Грейс искаха тя да се прибере у дома — но докато беше с мен, не й прашаха нито цент. Въпреки това тя остана с мен.

— Браво на нея.

— Да. Не беше подготвена да живее в една стая и да използва общата баня в края на коридора, нито пък да чака в приемните на военноморските болници. Да ходи чак до другия край на града, за да изкара по някой долар. Да стои сама у дома, докато аз бях в морето. Млада и красива жена като нея би могла да си намери хиляди развлечения в Норфък. Вместо това Грейс си намери работа в една пералня, да сортира мръсното бельо. И всеки път когато се прибирах у дома, тя беше ведра и усмихната и не се оплакваше от нищо. Александър се роди на втората година...

— Александър?

— Дюк. Нарекохме го на дядо му от майчина страна. Аз нямах право на глас. След раждането на внука им родителите й умираха от желание да си я върнат — дори бяха готови да ме приемат в семейството. Но Грейс устоя и не прие нито един цент от тях — върна се на работа, а хазайката се грижеше за бебето през седмицата.

Тези години бяха най-трудните. Аз бързо се издигнах в службата и парите вече не бяха чак такъв проблем. После започна войната, произведоха ме от старши сержант в младши лейтенант и я завърших като капитан трети ранг в батальона за охрана на морските бази. През 1946-а трябваше да избирам или да стана отново старши сержант, или да се уволня. С подкрепата на Грейс напуснах флота. Останах на сушата без работа, с жена, със син в гимназията, с тригодишна дъщеря,

живеехме в каравана, а цените летяха нагоре. Бяха ни останали малко военни купони.

Това беше вторият ни труден период. Реших да се пробвам в строителството, изгубих всичките ни спестявания, започнах работа за една водопроводна компания. Не може да се каже, че гладувахме, но менюто ни бе доста оскъдно. Барбара издържа като войник — трудолюбива домакиня, един от стълбовете на местната Организация на родителите и учителите и винаги в добро настроение.

Веднъж вече бях опитал в строителството, затова реших отново да се пробвам. Този път се получи. Със съвсем малък капитал построих набързо една къщичка, продадох я още преди да съм я завършил, и построих веднага други две. Оттогава не сме фалирали.

Хю Фарнъм изглеждаше объркан.

— Точно по това време тя тръгна да се подхлъзва. Когато взе да получава помощ. Когато започнахме да държим алкохол в къщата. Не сме се карали — никога не сме отричали факта, че аз се опитвах да възпитавам Дюк доста строго, а Грейс не можеше да понася някой да пипа момчето й.

Но тогава бе сложено началото на всичко, когато се видяхме с пари. Тя не е устроена така, че да понася богатството. Винаги великолепно се беше преборвала с нещастията. За пръв път се провали. Все още се надявам, че ще успее да се справи сега.

— Разбира се, че ще се справи, Хю.

— Надявам се.

— Радвам се, че ми разказа за нея, Хю. Ще се опитам да бъда по-мила.

— Не съм искал това, по дяволите. Искам просто да знаеш, че Грейс не е само дебела, глупавичка и егоистична жена. И това, че тръгна по наклонената плоскост, не е изцяло по нейна вина. С мен не се живее лесно, Барбара.

— Така ли?

— Да. Когато вече можех да се оттегля от бизнеса, аз не пожелах. Оставах да работя вечер до късно. А когато жената остава често сама, тя може постепенно да започне да прескача до хладилника за по някоя бира, когато по телевизията пуснат рекламните, и цяла вечер да си сръбва от нея. Въпреки че дори и да си бях у дома, най-вероятно щях да чета. И без това не обичам много-много да ходя на гости. Освен

това аз не само се оставих да бъда погълнат от бизнеса, а и се записах в местния клуб по бридж. Тя също се записа, но после се отказа. Играеше прилично, без хъс, а аз обичах да се боря за всяка точка. Не че нещо я критикувам, играта на карти на живот и смърт не е добродетел. Начинът на Грейс е много по-добър. Пък и ако бях решил да го карам по-спокойно, сега тя нямаше да бъде в това състояние.

— Глупости!

— Моля?

— Хю Фарнъм, според мен човек е такъв, какъвто е, единствено по своя вина. Аз съм си аз, защото Барби сама се е погрижила за това. Същото се отнася и за Грейс. Както и за теб. — После добави с нисък глас: — Обичам те. И не е по твоя вина, както и нищо от онова, което се случи, не е по твоя вина. Няма да те слушам как се биеш в гърдите и ридаеш: „*Mea Culpa!*“^[1] Ти не си приписваш заслугите за добродетелите на Грейс. Защо тогава се обвиняваш за грешките й?

Той примигна и се усмихна.

— Всичките взятки са твои.

— Така е по-добре.

— Обичам те. Смятай, че съм те целунал.

— Отвърщам на целувката. Голям шлем. Но внимавай — каза тя само с ъгълчето на устата си. — Идват копоите.

Това беше Карън, чиста, грееща, със сресана коса, начервени устни и усмивка на уста.

— Каква вдъхновяваща гледка! — възкликна тя. — Мои бедни роби, искате ли по къшей хляб и канче с вода?

— След малко — отвърна баща й. — А ти междувременно недей да пълниш много тези кофи.

Карън отстъпи назад.

— Не съм се записвала доброволец за това!

— Всичко е наред. Не сме провеждали процедура за набиране на доброволци.

— Но, татко, аз току-що се изкъпах!

— Да не би потокът да е пресъхнал?

— Татко! Приготвила съм обяда. Сервирах отпред. Вие сте твърде мръсни, за да влезете в хубавата ми чиста къщичка.

— Да, скъпа. Да вървим, Барбара. — Той вдигна кофите.

Госпожа Фарнъм не се появи за обяд. Карън заяви, че майка ѝ е решила да се храни вътре. Хю реши да не се меси; и без това щеше да настане истински ад, когато Дюк се върнеше.

— Хю? — обади се Джо. — Относно хрумването ти за водопровода...

— Измисли ли нещо?

— Мисля, че открих начин да си осигурим течаща вода.

— Ако получим течаща вода, обещавам да направя канализацията.

— Наистина ли, татко? Знам точно какво ми се иска. Баня с цветни плочки. Бледолилав цвят. С тоалетна маса, изградена около...

— Млъкни, дете. Да, Джо?

— Нали се сещаш за римските акведукти? Потокът тече по онзи хълм, доста над нас. На някои места дори доста над убежището. Доколкото мога да разбера, в римските акведукти не са били използвани тръби, те са били открити.

— Разбирам. — Фарнъм се замисли. На около стотина метра нагоре по потока имаше водопад. Може би там беше достатъчно високо. — Но това ще означава много зидарска работа, независимо дали ще е със солидни камъни, или с хоросан. Ще се нуждаем от скеле за всяка арка, която ще строим.

— Не можем ли просто да сцелим дървесни трупи на две и да ги издълбаем? И да ги поставим върху други трупи?

— Можем. — Хю се замисли. — Има и по-лесен начин, с който можем с един куршум да убием два заека. Барбара, що за земя е тази?

— Моля?

— Каза, че този район може би е субтропичен. Можеш ли да кажеш какъв е сезонът? И какво ни очаква през останалата част от годината? Целта на въпросите ми е да разбера дали ще се нуждаем от напояване.

— За Бога, Хю, не мога да ти отговоря!

— Но можеш да опиташ.

— Ами... — Тя се огледа наоколо. — Едва ли температурите падат толкова, че да се стигне до замръзване. Ако имаме вода, може да разчитаме на целогодишна реколта. Това не е тропическа джунгла, растителността под дърветата щеше да е много по-гъста. Прилича ми на място с един сух и един дъждовен сезон.

— Нашият поток не пресъхва — има твърде много риба в него. Къде би си направила градина?

— Какво ще кажеш за онова пространство долу до потока, на юг? Ще трябва да отсечем няколко дървета, има и доста храсти.

— Дърветата и храстите не са проблем. Ммм... Джо, нека се поразходим малко. Аз ще взема една пушка, ти си носи пистолета. Момичета, да не вземете да изкопаете толкова много, че да ви затрупа. Ще ни липсват.

— Татко, аз възнамерявах да подремна малко.

— Добре. Мечтай за това, докато копаяш.

Хю и Джо тръгнаха нагоре по потока.

— Какво мислиш, Хю?

— Как да прекараме канавката. Трябва да отведем водата до вентилационния отвор на покрива. Успеем ли да го направим, значи сме постигнали всичко. Ще имаме нормална тоалетна, течаща вода за готвене и миене. После ще намерим и най-подходящия начин за напояване на градината на Барбара. Но най-голямото удобство за жените ни остават банята и кухнята. Ще почистим тоалетното помещение и ще го пригодим за двете.

— Хю, смятам, че разбирам как ще отведеш водата с канавка. Ами канализацията? Не можеш да оставиш водата просто да се излива през вентилационния отвор на покрива.

— Все още не знам, но ще я направим. Тоалетната няма да е с казанче, твърде е сложно за правене. Ще бъде с постоянно течаща вода, каквито се срещат често на борда на военните кораби. Представлява редица седалки. Водата тече под тях, от единия край до другия. Ще я изведем през дупка, а после през тръба — по-надалеч от къщата. Да си виждал глина наоколо?

— Видях натрупана глина до потока под къщата. Карън се оплакваше колко е лепкава, затова се изкачи по-нагоре, до едно песъчливо място.

— Ще погледна. Ако можем да печем глина, ще успеем да си построим много неща. Тоалетна например. Мивка. Съдове. Керамични тръби. Ще построим пещ от сурова глина и ще я използваме, за да си изпечем всичко останало. Но глината просто улеснява нещата. Водата е истинското съкровище; всички цивилизации са възникнали край вода. Джо, според мен вече сме достатъчно нависоко.

— Може би трябва да се изкачим още малко? Ще бъде страшно неудобно, ако след като сме изкопали дълга двеста метра канавка...

— По-дълга.

— ... или по-дълга, изведнъж се окаже, че е твърде ниско и няма начин да отведем водата до покрива.

— Добре, първо ще направим измервания.

— *Измервания?* Хю, може би не си забелязал, но ние не разполагаме дори с нивелир. Стъклените покрития се счупиха при големия трус. Нямаме триножник, нито теодолит, нито каквото и да било.

— Джо, египтяните са разполагали с още по-малко неща, когато са изобретили измерването. Това, че сме изгубили нивелира, не е кой знае какво. Ще си направим друг.

— Хю, да не би да се шегуваш с мен?

— Съвсем не. Древните механици са правели нивелири много преди те да започнат да бъдат произвеждани в промишлени количества. Ще си направим най-обикновен отвес. Той прилича на обърната буква Т, към която е прикрепен канап с тежест накрая, за да отбелязва вертикала. Най-добре да го направим два метра дълъг и два метра висок, за да намалим вероятността от грешки. Трябва да разглобим едно от леглата заради дъските. Работата не е тежка, но е пипкава, можеш да я свършиш, докато ти се излекуват ребрата. А междувременно момичетата ще се занимават с тежкото копаене.

— Ти ми го нарисувай, аз ще го направя.

— Когато изравним къщата, ще се качим на покрива и ще погледнем нагоре по потока. Може да се наложи да отсечем някое и друго дърво, но няма да има проблем при изкопаването на основната канавка. Отделните отсечки ще измерим с по-малък нивелир. Лесна работа, Джо.

— Без капчица пот, а?

— Всъщност с доста потене. Но ако копаям по шест метра плитък изкоп на ден, ще имаме вода за напояване, когато настъпи сухият сезон. Банята може да почака — момичетата ще се зарадват дори само при споменаването, че един ден ще има и баня. Джо, струва ми се, че трябва да отклоним потока ей там. Виждаш ли как?

— Какво трябва да видя?

— Ще катурнем онези две дървета и те ще препречат потока. След това ще ги запълним с клони, кал, малко храсти, после още кал и камъни и ще се получи бент — каза Хю. После добави: — Ще трябва да си направим и шлюз, но засега не виждам как ще стане. Проблемите следват един след друг. По дяволите!

— Хю, рибата е още в океана, а ти вече слагаш тигана.

— Май е така. Добре, да идем да видим докъде са стигнали момичетата, докато ние се мотаехме наоколо.

Момичетата бяха изкопали съвсем малко. Дюк се бе върнал с мъничко еленче. Барбара и Карън го бяха увесили на едно дърво и се опитваха да го нарежат. Карън беше оплискана цялата с кръв — по нея имаше почти толкова, колкото и по земята.

Когато мъжете приближиха, те се спряха. Барбара избърса челото си, оставяйки червена следа.

— Не знаех, че отвътре са толкова сложни.

— Ох, каква каша — въздъхна Карън.

— При този размер щеше да е по-лесно, ако беше на земята.

— Сега пък ни съветва. Покажи ни, татко. Ние ще те гледаме.

— Аз ли? Аз съм кавалер спортсмен; водачът вършеше мръсната работа. Но... Джо, ще ми подадеш ли онова малко сатърче?

— Разбира се. Остро е, вчера го проверих.

Хю разцепи гръдната кост и тазовия пояс и разчекна трупа. После извади вътрешностите и дробовете и ги изхвърли, като мислено поздрави момичетата, че не са успели да пробият червата.

— Ваше е, момичета. Барбара, ако успееш да одереш кожата, скоро ще можеш да я носиш. Забеляза ли някакви дъбове наоколо?

— Само шубраци. И смрадлика. За танин ли си мислиш?

— Да.

— Знам как да го извлека.

— Значи знаеш повече от мен. Аз се оттеглям с поклон. Вътре има и книги.

— Знам, разгледах ги. Док! Не го души!

— Няма да го яде — увери я Джо, — ако не е подходящо за него. Котките са много придирчиви.

Докато клането вървеше с пълна сила, Дюк и майка му изпъзяха навън и се присъединиха към тях. Госпожа Фарнъм изглеждаше весела, но не поздрави никого; тя просто погледна към улова на Дюк.

— Ох, горкото малко животинче. Дюк, скъпи, как ти даде сърце да го убиеш?

— Опъна ми се и аз се ядосах.

— Това е чудесно еленско месо, Дюк — каза Хю. — Добра храна.

Жена му го погледна.

— Ти може би ще го ядеш; аз не бих могла.

— Да не си станала вегетарианка, майко? — попита Карън.

— Не е същото. Прибирам се вътре, не мога да гледам това. Карън, да не си посмяла да влезеш, преди да си се измила. Няма да ти позволя да омажеш всичко с кръв, след като идеално почистих помещенията. — Тя се запъти към убежището. — Ела, Дюк.

— След минутка, майко.

Карън разсече трупа с прекалено озлобление.

— Къде го застреля? — попита Хю.

— От другата страна на хълма. Можех да се върна много по-рано.

— Защо?

— Пропуснах една лесна мишена и разцепих една стрела в скалата. Нервност. От години не съм практикувал стрелба с лък.

— Една изгубена стрела, един труп — това си е добър лов. Запази ли върха на стрелата?

— Разбира се. Да ти приличам на глупак?

— Не, но аз приличам — отговори Карън. — Приятелче, аз почистих къщата. Ако майка е чистила нещо, то може да е само направена от нея мръсотия.

— Наясно съм с това.

— Обзалагам се, че като подуши пържолките, изобщо няма да се сети за консервите.

— Забрави.

Хю се дръпна настрана, като махна с ръка на Дюк.

— Радвам се да видя, че Грейс изглежда весела. Сигурно си я успокоил.

Дюк изглеждаше притеснен.

— Ами... Както сам каза, много е трудно да я откажа отведнъж. — После добави: — Но й определих доза. Дадох й едно питие и й казах, че може да получи още едно преди вечеря.

— Така си е много добре.
— По-добре да вляза вътре. Бутилката е там.
— Може би наистина трябва.
— О, всичко е наред. Накарах я да ми даде честната си дума. Ти не знаеш как да се оправяш с нея, татко.
— Така е. Не знам.

[1] Mea culpa (лат.). — Моя е вината! — Бел.прев. ↑

ГЛАВА 6

ИЗ ДНЕВНИКА НА БАРБАРА УЕЛС:

Навехнах си глезена и сега трябва да лежа. Реших да напиша още нещо в дневника. Всяка нощ си водя записки — но основно стенографирам. Все още не съм преписала кой знае колко. Разшифрованите записки преписвам на белите листове в енциклопедия „Британика“ — на края на всеки том са оставени по десет бели страници, а всичките томове са двацет и четири. Ще се постарая на всяка страница да вписвам по хиляда думи — така ще имам място за 240 000 думи, — напълно достатъчно, за да опиша преживяванията ни, докато сами не се научим да си произвеждаме хартия. Още повече, че разшифрованата версия ще бъде цензурирана.

Защото сега няма рамо, на което да поплача — а момичетата понякога имат нужда от това! Тези стенографирани записки са дневник, който само аз мога да прочета, тъй като Карън наистина е много зле по стенография, както самата тя си призна.

А може би Джо е запознат със стенографията. Тя не е ли задължителна в бизнес коледжите? Но Джо е истински кавалер и не би прочел това без разрешение. Харесвам Джоузеф; добротата му не е преструвка. Убедена съм, че той приема тежко много неща, но никога не се оплаква. Мястото му в тази история е също толкова ненормално, колкото и моето, само че положението му е много по-тежко.

Като че ли Грейс спря да му заповядва, което не ѝ пречи да командва всички останали. Хю също командва, но го прави за доброто на всички ни. А и вече не го прави толкова често; рутината ни обгърна. Аз съм фермер и планирам работата си; Дюк се грижи да има месо на масата, а когато не ходи на лов, ми помага; Хю отдавна не е казвал на никого какво да прави, а Карън се занимава с къщата както намери за добре. Хю е планирал физически труд като че ли за следващите два века и Джо му помага.

Но всичко, което Грейс ни заповядва, е за нейно удобство. И ние обикновено изпълняваме; така е по-лесно. Постига всичко по своя си начин и получава повече от другите, като просто им стъжнява живота.

Тя получи лъвския пай от алкохола. Аз самата почти не пия; много рядко имам „неужда“ от пиене. Но когато съм в компания, нямам нищо против да глътна нещо и трябва да си напомням, че това уиски не е мое, а на семейство Фарнъм.

Грейс изпи своя дял за три дни. После се прехвърли на частта на Дюк. И така нататък. Накрая свърши всичко, като изключим четвъртинката бърбън, който бяхме заделили за „медицински“ нужди. Грейс проследила Дюк, разбрала къде го крие и го изкопала. Когато Дюк се прибра вкъщи, тя вече се бе отнесла, а бутилката беше празна.

Следващите три дни бяха кошмарни. Тя крещя. Плака. Заплашваше да се самоубие. Хю и Дюк си поделиха дежурствата край нея. Хю се сдобил с насинено око, а красивото лице на Дюк беше одрано. Струва ми се, че я натъпкаха с витамин В1 и я хранеха насила.

На четвъртия ден тя остана в леглото си. На следващия ден стана и изглеждаше почти нормална.

Но по време на обяда заяви, като си даваше вид, че това е известно на всички, че руснаците са нападнали само защото Хю е настоял да построи убежището.

Не изглеждаше сърдита, по-скоро в думите ѝ имаше прошка. Накрая стигна до извода, че войната скоро ще свърши и всички ще се приберем у дома.

Никой не се опита да спори с нея. Каква полза от това? Заблудата ѝ беше съвсем безобидна. Най-накрая взе да изпълнява задълженията си на главен готвач — но ако тя наистина готви по-добре от Карън, то аз още не съм го усетила. Повечето време говори за разни манджи, които би могла да сготви, ако имаше това или онова. Карън продължава здраво да работи, понякога обаче просто губи самообладание и започва да вика дори и на мен, а след това продължава яростно да копае.

Дюк непрекъснато ѝ повтаря, че трябва да е търпелива.

Не трябва да критикувам Дюк; може би той ще стане мой съпруг. Тоест, искам да кажа, че кой друг би могъл? Дюк мога да изтърпя, но Грейс като моя свекърва — едва ли. Дюк е хубав и се държи мило и с

мен, и със сестра си. В началото наистина се караше с баща си, за глупости според мен, но сега се разбират много добре.

Така че сред нас той е най-добрата възможна партия.

А що се отнася до мен, аз съвсем не бързам да се женя, въпреки че по принцип нямам нищо против, нищо, че вече съм се опарвала. Хю смята, че човешкият род трябва да бъде продължен. Е, какво, напълно е възможно.

(Полигамия ли? Да, съгласна съм! Дори ако Грейс остане старша съпруга. Но за това никой не ме е питал. Нито пък Грейс ще го позволи, убедена съм. Двамата с Хю изобщо не обсъждаме тези неща, избягваме да се докосваме, избягваме да оставаме насаме и аз избягвам да го гледам влюбено. Край.)

Бедата е там, че Дюк ми харесва, но между нас не прехвърчат искри. Затова гледам да стоя настрана и да избягвам всички обстоятелства, които му дават възможност да ме шляпне по дупето. Наистина ще бъде страшно очарователно, ако след като се омъжа за него, някоя нощ толкова да се ядосам на майка му и на това как й угажда, че да не успее да се сдържа и студено да му заявя, че баща му е два пъти повече мъж от него.

Не, това не бива да се случва. Дюк не го заслужава.

Джо? Искрено му се възхищавам, освен това проблемът с майката при него не съществува.

Джо е първият негър, който имах възможността да опозная добре — и мисля, че го опознах. Играе бридж по-добре от мен; предполагам, че е и по-умен от мен. Той е много деликатен и никога не влиза в убежището, без да се е изкъпал. Е, разбира се, че след като цял ден е копал, мирише на пръч. Но Дюк също смърди, а Хю още повече. Всъщност аз изобщо не вярвам на приказката, че негрите миришат.

Случвало ли ви се е да попаднете в женска съблекалня? Жените миришат по-лошо от мъжете.

Проблемът с Джо е същият като с Дюк. Не прехвърчат искри. Тъй като той е толкова срамежлив, че едва ли ще започне да ме ухажва... Не, няма да стане.

Но аз го обичам... Като по-малък брат. Той е винаги готов да помогне. Обикновено стои на пост, докато двете с Карън се къпем, и винаги е приятно да се знае, че Джо е нашрек — Дюк уби пет мечки, а

Джо уби една, докато ни пазеше. Трябваше да я гръмне три пъти и тя се строполи буквално в краката му. Той не помръдна.

После ние си тръгнахме, без да мислим за благоприличието, и изглежда това притесни Джо много повече, отколкото мечката.

Или вълците, или койотите, или пумите, или онази странна котка, за която Дюк каза, че е мутирал леопард — той е особено опасен, защото напада от дърветата. Ние не се къпем под дърветата и не смеем да се отдалечаваме много без въоръжен мъж до нас. Това е също толкова опасно, колкото да пресечем улица „Уилшър“ на червен светофар.

Змии също се намират. И поне един вид е отровен.

Една сутрин Джо и Хю започнаха работа по нивелирането на убежището и Джо скочи в ямата. Доктор-Ливингстън-предполагам скочи след него — и се оказа, че там има змия.

Док я забеляза и изсъска. Джо я зърна точно когато го нападна и тя го ухапа по прасеца. Джо я уби с лопатата си и падна на земята, като се държеше за крака.

Хю разреза раната и изсмука отровата за нула време. После бързо му постави турникет и сипа перманганатови кристали в раната. След като чух вика, отидох на бегом при тях, но всичко беше приключило. Хю му даваше противоотровата.

Преместването на Джо беше трудно; той припадна в тунела. Хю пропълзя край него и го задърпа, а аз бутах. Трябваше да се включим и тримата — Карън също, — за да го издърпаме по стълбата. Съблякохме го и го сложихме в леглото.

Някъде около полунощ, когато дишането му беше много леко, а пулсът — учестен, Хю премести последната останала бутилка с кислород в стаята, сложи на главата на Джо найлоновия сак, в който държахме ризите, и му пусна кислород.

На сутринта той бе по-добре.

След три дни Джо вече беше на крака и се чувстваше прекрасно. Дюк рече, че това най-вероятно е била американска усойница, може би дори южноамериканска, и че гърмящата змия също е вид усойница, затова противоотровата за кротали може би е спасила живота на Джо.

Във всеки случай, аз не вярвам на *никакви* змии.

Три седмици ни бяха нужни, за да изкопаем пръстта под убежището. Големи камъни! Нашата местност представлява обширна равна долина, която е осеяна с камъни всякакви размери. Щом стигнехме до някой голям, ние копаехме около него, а после мъжете го извличаха навън с помощта на железен лост, скрипец и въжета.

Обикновено мъжете успяваха да извадят всички камъни. Но Карън попадна на един, който сякаш стигаше до сърцето на земята. Хю го огледа и каза:

— Хубаво. Започни да копаяш дупка само от северната му страна и копай надълбоко.

Карън само го погледна.

И започнахме да копаем. И стигнахме до друг голям камък.

— Добре — каза Хю. — Започнете да копаете на север от другия.

Ударихме в трети голям камък. Но след три дни последният, който открихме, се търкулна в дупката до него, средният падна на неговото място, а първият, от който започна всичко, беше търкулнат на мястото на средния.

Когато отделните участъци от нашия изкоп ставаха достатъчно дълбоки, Хю ги укрепваше с парчета дърво; притесняваше се убежището да не хлътне и да смачка някого. Затова, когато приключихме с работата, под убежището имаше цяла гора от подпори.

После Хю постави две много дебели греди под двата ъгъла на убежището, които се намираха над изкопа, и постепенно започна да маха другите, като използваше скрипец и въже. Понякога се налагаше да се изкопават. През цялото време Хю беше много нервен и сам изкопа и изтегли всичко.

Накрая горната част на убежището се подпираше само на двете дебели греди.

Беше невъзможно да се помръднат.

Върху тях лежеше огромна тежест и те се надсмиваха над нашите усилия.

— Хю, какво ще правим сега? — попитах аз.

— Ще изпробваме предпоследното средство.

— А какво е последното?

— Да ги изгорим. Но за това ще са необходими силни огньове, така че ще трябва да почистим всичката трева, храсталаци и дървета на

доста голямо разстояние оттук. Карън, знаеш къде е амонякът. И йодът. Донеси ми ги и двете.

Доста време се чудех защо Хю е складираше толкова количество амоняк. Беше го напълнил в използвани пластмасови бутилки от белина. Те бяха издържали благополучно всички изпитания. А що се отнася до йода, дори не знаех, че го има, и то в такива огромни количества. Не се занимавам с лекарства.

Скоро беше стъкнал нещо като химическа лаборатория.

— Какво правиш, Хю? — попитах го.

— Заместител на динамита. И нямам нужда от компания — заяви той. — Сместа е толкова опасна, че би могла да се взриви даже от един невнимателен поглед.

— Извинявай — казах аз и отстъпих назад.

Той вдигна поглед и се усмихна.

— Безопасно е, докато не изсъхне. Имах го предвид в случай, че се включи в съпротивата. Окупационните войски не гледат с добро око на местните, които имат експлозиви, но в амоняка и йода няма нищо подозрително. И двете са безопасни, докато не се смесят, и дори нямат нужда от детонатор. Изобщо не съм очаквал обаче да ги използвам за строителни работи; много са коварни.

— Хю, току-що се сетих, че изобщо не ме интересува дали подът ще е равен или не.

— Ако това те изнервя, вземи се поразходи.

Правенето на взривната смес беше много лесно; Хю просто изля на едно място йод и най-обикновен амоняк. Утайката падна на дъното. Той я филтрира през салфетките и получи кашообразно вещество.

Джо проби дупки в двата упорити стълба; Хю раздели кашата на порции и ги уви в хартия, после напъха пакетчетата в дупките.

— Сега ще трябва да почакаме да изсъхне.

След това старателно изми всичко, с което беше работил, после се изкъпа заедно с дрехите, съблече ги във водата и ги просна на скалите да съхнат. Това беше за този ден.

Въоръжението ни включваше две красиви дамски пушки магнум римфайър 22 калибър с оптичен мерник. Хю накара Джо и Дюк да ги приготвят за стрелба, подпрени върху торби с пясък. Разбрах, че говори сериозно, когато им каза, че могат да изстрелят само по пет патрона. Неговото мото беше „Един куршум, една мечка“.

Докато експлозивът изсъхне, бяхме изнесли всичко чупливо от убежището. Изпратиха нас, жените, доста надалеч, натовариха Карън да се грижи за Доктор Ливингстън, а мен ме въоръжиха с тежката карабина на Дюк, просто за всеки случай.

Дюк и Джо легнаха по корем точно на трийсет метра от стълбовете. Хю застана между тях.

— Готови ли сте за отброяването?

— Готов съм, Хю.

— Готов съм, татко.

— Поемете си дълбоко въздух. Изпуснете част от него. Задръжте дъх, прицелете се. Пет... четири... три... две... *огън!*

Чу се трясък като от затръшната гигантска врата и средната част и на двете греди просто изчезна. Убежището се наклони на една страна, после тежко тупна на земята и застана на равно.

Двете с Карън се развивахме радостно; Грейс запляска с ръце; Доктор Ливингстън хукна да разследва. Хю обърна глава към нас и се ухили.

В този момент склонът хлътна, убежището се килна на другата страна и започна да се плъзга. Когато стигна до издатината на тунела, се завъртя леко, после набра скорост и се хързулна като голяма шейна надолу по хълма. Помислих си, че накрая ще се озове в потока.

Но хълмът постепенно премина в равнина и убежището спря. Сега тунелът беше пълен с пръст, а водопроводът и канализацията бяха много далеч от нас.

Хю взе лопатата, спусна се до убежището и започна да копае. Аз също слязох долу, а от очите ми се стичаха сълзи. Джо стигна до него пръв. Хю ни погледна и каза:

— Джо, изкопай тунела. Искам да разбера какви са повредите, а момичетата сигурно ще искат да обядват.

— Шефе — Джо се задави. — Шефе! О, Боже!

— Защо си разстроен, Джо? — Хю му говореше като на малко дете. — Това ни спести много работа.

Помислих, че се шегува. Джо го погледна недоумяващо.

— *Какво?*

— Няма спор — увери го Хю. — Виждаш ли колко по-ниско е покривът сега? Всеки свален метър ни спестява поне по трийсет метра акведукт. А и нивелирането тук ще стане много по-лесно; земята е

глинеата и камъните са много по-малко. Ако дружно се захванем за работа, максимум след една седмица всичко ще бъде наред. А след това ще отведем вода до къщата и градината, две седмици по-рано от предвиденото.

Оказа се прав. За една седмица убежището беше нивелирано, този път стълбовете бяха поставени така, че не се налагаше да ги взривяваме. А най-важното бе, че бронираната врата вече се отваряше с лекота и вътре свободно проникваха свеж въздух и слънчева светлина. Преди в убежището беше задушно, а свещите допълнително вмирисваха помещенията. Джо и Хю започнаха да копаят канавката още същия ден. В очакване на великия ден Карън се зае да очертава по стените на тоалетното помещение скици на умивалника, ваната и тоалетната в реални размери.

Честно казано, чувстваме се доста удобно. Карън напълни две от надматрачните стелки със суха трева; спането на пода не е по-зле от това в леглото. Седим в столове и играем вечерния си бридж на маса. Изумително е какво огромно значение има равният под и колко много по-добре е да имаш врата, вместо да слизаш по стълба или да изпълзваш през дупка.

Известно време трябва да готвим на лагерен огън, тъй като скарата и барбекютото бяха смачкани. Двете с Карън не се оплакваме, защото, щом докара течаща вода до къщата, Хю ще се заеме и с грънчарство и ще направи не само тоалетната и мивката, но и готварска печка с комин, който ще излиза през вентилационния отвор. Какъв разкош!

Царевната ми расте великолепно. Чудя се какво ли да използвам, за да я смеля? От мисълта за топъл царевичен хляб, намазан с еленова мас, ми потичат слюнки.

Двайсет и пети декември — весела Коледа!

Поне си мислим, че е Коледа. Хю твърди, че в най-лошия случай сме объркали с един ден.

Скоро след като се озовахме тук, Хю избра едно малко дърво, от северната страна на което лежеше голям плосък камък, и го подряза така, че да може точно на обяд да хвърля ясна сянка върху камъка. Като „Пазителка на огъня“ аз имах задължението да сядам на този

камък малко преди обяд и да измервам сянката, а когато стане най-къса, да я отбелязвам и да слагам дата.

Сянката ставаше все по-дълга, а дните все по-къси. Преди една седмица вече беше станало много трудно да отчитам някаква разлика и аз съобщих това на Хю. Започнахме да я наблюдаваме заедно и три дни по-късно настъпи повратната точка... и така този ден стана 22-ри декември и сега ние празнуваме Коледа, вместо Четвърти юли. Както беше планирал Хю, издигнахме нашето знаме на върха на най-високото дърво в сечището, като окастрихме клоните му, за да се получи стълб. Като „Пазителка на огъня“ бях натоварена с честта да издигам и спускам знамето, но първият път беше специален случай; теглихме чоп и Джо спечели. Ние се наредихме в редица и запяхме „Знаме, обсипано със звезди“, докато той го вдигаше нагоре. Беше ни много трудно да пеем, защото всички се задавахме от плач.

След това се заклехме във вяроност. Може това да са сантиментални глупости на парцаливи изгнаници, но аз не мисля така. Както и преди, ние си оставаме една нация пред Бога, независима и неделима, със свобода и справедливост за всички.

Хю отслужи празнична служба и прочете на глас главата за Рождеството Христово от Евангелието на Лука. После помоли Карън да прочете молитвата, а след това всички пяхме коледни песни. Грейс имаше силен и уверен глас; Джо — звънлив тенор, а аз, Карън, Хю и Дюк пеехме съответно сопрано, контраалт, баритон и бас. Мисля, че звучахме много добре. Във всеки случай се забавлявахме, въпреки че по време на „Бяла Коледа“ Грейс се разхълца и зарази всички ни.

Служба щеше да има така или иначе, тъй като беше неделя по стария календар. А Хю провежда служби всяка неделя. Всички присъстват, дори Дюк, който е заклет атеист. Хю чете псалми или някоя глава от Светото писание, а после пеем химни. После Хю или сам прочита молитвата, или моли някой друг да го направи. Службата завършва с прочитането на „Благослови този дом...“. Изглежда се връщахме във времето, когато старейшината беше едновременно и свещеник.

Но Хю никога не чете от „Апостолското вероучение“ и молитвите му са толкова неутрални, че той дори често завършва, без да каже: „В името на Господа Бога, амин.“

В един от редките случаи, когато ни се удаде да поговорим насаме — миналата седмица, докато чакахме да настъпи обяд, — аз го попитах как се отнася към вярата. (За мен е важно да знам какво е мнението на моя мъж, нищо, че той не е мой и никога няма да бъде.)

— Можеш да ме определиш като екзистенциалист.

— Нима не си християнин?

— Не съм казал такова нещо. Не мога да отговоря отрицателно, защото по-скоро би трябвало да потвърдя. Не мога да го определя — това само ще доведе до объркване. Чудиш се защо водя служби, след като не съм набожен?

— Ами... да.

— Това е мой дълг. Богослуженията трябва да са достъпни за онези, които имат нужда от тях. Ако доброто и Бог не съществуват, то тези ритуали са безвредни. Ако има Бог, те са подходящи — и си остават безобидни. Та ние не правим жертвоприношения, нито въздигаме своето тщеславие до звездите в името на религията. Поне аз така виждам нещата, Барбара.

Само това успях да измъкна от него. В миналия ми живот религията беше хубаво, топло, удобно нещо, с което се занимавах всяка неделя. Не мога да кажа, че ме е тормозела. Но безбожните служби на Хю се превърнаха в нещо важно за мен.

Неделите са важни и по друга причина. Тогава Хю не ни разрешава да работим. Прави компромис само за подстригването, подреждането или работата, свързана с нашите хобита. Поощрява игрите и всякакви форми на забавление. Шах, бридж, скрабъл, моделиране с глина, хорово пеене и други подобни. Или просто размяна на шеги. Игрите са важни; те доказват, че не сме просто животни, които се опитват да оцелеят, а хора, които знаят как да се наслаждават на живота. Никога не пропускаме вечерната игра бридж. Тя е нашият символ за това, че животът ни не се състои само от копаене на канавки и клане на животни.

Полагаме доста грижи и за себе си. Аз например станах много добра в подстригването. Дюк реши да си пусне брада, но след като видя, че Хю се бръсне всеки ден, последва примера му. Не знам какво ще правят, когато свършат ножчетата за бръснене. Забелязах, че Джо вече остри едно на камъка за точене.

Все още е Коледа и аз отново ще се включа в играта, когато сегашната партия бридж завърши. Вечерята беше разкошна; Грейс и Карън я приготвиха цели два дни — пикантна речна пъстърва с подправки, попарени скариди, пържолки и печени гъби, пушен език, мечешки бульон, твърди бисквити (неочаквано удоволствие), репички, марулки, зелен лук, салата от цвекло ала Грейс и най-хубавото и най-ценното от всичко — цял тиган домашен фондан, защото запасите от кондензираното мляко, шоколада и захарта не могат да се попълнят. Нес кафе и цигари, по две чаши кафе и по две цигари за всеки.

Имаше подаръци за всички... Единственото, което запазих за себе си, освен дрехите на гърба си, беше дамската ми чантичка. В началото носех найлонови чорапи, но скоро ги събух и оттогава ходех боса; подарих ги на Карън. Имах червило; получи го Грейс. Бях изплела един колан, той остана за Джо. В чантата ми имаше бродирана носна кърпичка. Изпрах я, изгладих я, като я притиснах към гладкия нагрят бетон, и я подарих на Дюк.

Едва тази сутрин се сетих какво мога да подаря на Хю. Четири години носих в чантата си малко тефтерче. На него със златни букви беше гравирано моминското ми име и половината му листове бяха празни. Щеше да свърши работа на Хю — но точно името ми ме подтикна да му го подаря.

Трябва да вървя; двете с Грейс ще се опитаме да натупаме Хю и Джо.

Никога не съм имала по-щастлива Коледа.

ГЛАВА 7

Карън и Барбара се къпеха, миеха чиниите и перяха. Над тях бдеше Джо. Около мястото, което използваха за къпане, всички дървета и храсти бяха изсечени; никой хищник не би могъл да се приближи, без Джо да го види и да се прицели в него. Очите му шареха насам-натам, оглеждайки околностите, без да се спират нито за минутка върху съблазнителната жива картина, която охраняваше.

Карън рече:

— Барби, този чаршаф няма да издържи още едно пране. Направо е станал на парцал.

— Имаме нужда от парцали.

— Но какво ще използваме за чаршафи? Заради сапуна е. — Карън загреба пълна шепа от купата, която беше оставена на брега. Сапунът беше мек и сивкав на цвят и приличаше повече на овесена каша. — Това нещо пробива дупки.

— Чаршафите не ме притесняват толкова, но се страхувам от деня, в който ще ни остане само една кърпа.

— Която ще бъде на майка — добави Карън. — Нашият офицер по продоволствията ще намери някоя отлична причина за това.

— Не бъди толкова злобна, Карън. Дюк върши страхотна работа.

— Да, знам, знам. Дюк не е виновен, че се получава така. Причината е Еди.

— Кой Еди?

— Едиповият комплекс, скъпа моя.

Барбара се извърна и започна да изплаква чифт протрити сини дънки.

— Разбираш ли ме? — попита Карън.

— Всички си имаме своите недостатъци.

— Да, всички освен мен. Дори татко има слабости. Главата го боли.

Барбара вдигна поглед.

— Главата ли му създава проблеми? Може би малко масаж ще му помогне да се отпусне?

Карън се изхили.

— А твоята слабост, сестро моя, е, че няма да усетиш шегата, дори да те плесне по физиономията. Татко е твърдоглав и това не може да се излекува. Той няма никакви слабости, което е неговата слабост. Не ми се мръщи. Аз обичам татко. Възхищавам му се. Но се радвам, че не съм като него. Ще просна прането на бодливите храсти. По дяволите, защо татко не се е запасил с щипки за пране? Тия тръни са по-зле и от сапуна.

— Ще се справим и без щипки. Хю е свършил страхотна работа. Има всичко, като започнем с будилника...

— Който се счупи още в началото.

— ... и свършим с инструментите, семената и книгите, и не знам още какво. Карън! Не излизай гола от водата!

Карън се спря, стъпила с единия крак на брега.

— Глупости. Старото Каменно лице изобщо няма да погледне. Това си е живо унижение. Чудя се дали да не му подвижна.

— Изобщо не си мисли такива неща. При тези трудни обстоятелства Джо се държи като истински кавалер. Не му усложнявай допълнително живота. Изчакай да свърша с останалото пране и ще отнесем всичко накуп.

— Добре де, добре. Но не спирам да се чудя дали той изобщо е човек.

— Човек е. Мога да гарантирам за това.

— Хмм... Барби, да не би да искаш да кажеш, че свети Джоузеф ти е правил някакви намеци?

— Не, за Бога! Но се изчервява всеки път, когато мина край него.

— Как разбираш?

— Става някакъв морав. Карън, Джо е много сладък. Ще ми се да го беше чула как обяснява за Док.

— Какво е обяснявал?

— Ами Док започва да ме приема. Вчера го бях взела на ръце, усетих, че ми натежава и казах: „Джо, Док е надебелял страшно много. Или пък винаги е бил такъв?“ Точно тогава той се изчерви. Но ми отговори с едно такова сладко сериозно изражение: „Барбара, Доктор-Ливингстън-предполагам не е точно момченце, както си мислиш.

Старият Док всъщност е момиченце. И не е дебел. Ами... Разбираш ли, Док скоро ще си има бебета.“ Това го избъбри страшно бързо. Изглежда реши, че ще се разстроя. Разбира се, няма как да стане, но бях наистина изненадана.

— Барбара, нима *не знаеше*, че Доктор-Ливингстън-предполагам е женска котка?

— Откъде да знам? Всички се обръщат към него с „той“ и той... тя има мъжко име.

— Докторите могат да бъдат и жени. Не можеш ли да разпознаеш котарациите?

— Никога не съм се замисляла за това. Док е доста пухкав.

— Ммм, да, при персийските трудно може да се разбере от пръв поглед. Но котарациите определено се отличават с доста по-внушителни белези.

— Дори и да го бях забелязала, щях да помисля, че сте го кастрирали.

Стори й се, че Карън е направо потресена.

— Само гледай татко да не те чуе! Докато е жив, не би позволил да се кастрира котарак! Той смята котарациите за равноправни граждани. Въпреки това ти ме изненада. Котенца, а?

— Така каза Джо.

— Аз пък да не забележа. — Карън изглеждаше озадачена. — Като се замисля, скоро не съм го вдигала на ръце. Само го милвах и се опитвах да го държа надалеч от разни неща. Напоследък хич не е безопасно да оставяме гардероба отворен; хоп и той се намърдва вътре. Търси си място, където да роди котетата. Трябваше да се сетя.

— Карън, защо продължаваш да използваш „той“ и „него“?

— Защо ли? Джо нали ти каза. Док *си мисли*, че е котарак и коя съм аз, че да споря с него? Винаги си е мислил така, той беше най-жизненото котенце, което сме имали. А те бяха единайсет. Барби, когато Док достигна зрялост, му уредихме среща с един породист котарак — джентълмен с родословие. Но Док нещо не го хареса и здраво го натупа. След това се отказахме да опитваме. Ммм... Летописке наша, я ми кажи от колко време сме тук?

— Шейсет и два дни. Вече направих справка; нормалният срок за котките е от шейсет до седемдесет дни.

— Значи може да се случи всеки момент. На бас, че тая нощ няма да можем да мигнем. Котките никога не раждат в нормални часове. — Изведнъж Карън рязко смени темата на разговора. — Барби, кое ти липсва най-силно? Цигарите ли?

— Вече забравих да мисля за тях. По-скоро яйцата. Яйца на закуска.

— Татко беше помислил и за това. Оплодени яйца и инкубатор. Но не успя да го построи, пък и те така или иначе щяха да се разбият. Да, и на мен ми липсват. Най-хубавото щеше да бъде, ако кравите снасяха яйца и татко бе измислил как да ги пренесе тук. Сладолед! Студено мляко!

— Масло — съгласи се Барбара. — Банани с бита сметана. Горещ шоколад.

— Стига де! Барби, струва ми се, че всеки момент ще умра пред очите ти от глад.

Барбара я ощипа.

— Не си отслабнала. Всъщност даже си понапълняла.

— Може би. — Карън млъкна и се захвана със съдовете. Малко след това каза с тих глас: — Барби, това, което се кани да направи Док, изобщо не може да се сравнява с изненадата, която аз ще им поднеса.

— Как така, скъпа?

— Бременна съм.

— *Какво?*

— Чу ме. Бременна. Заплодена, ако настояваш за техническия термин.

— Сигурна ли си, скъпа?

— *Разбира се, че съм сигурна.* Направих си тест, положителен е. Бременна съм от четири месеца. — Карън се хвърли в прегръдките на по-голямото момиче. — *И ме е страх!*

Барбара я прегърна.

— Стига, скъпа, успокой се. Всичко ще бъде наред.

— Как ли пък не — изхълца Карън. — Майка ще вдигне такава гюрултия... а и тук няма никакви болници... нито пък лекари. Ох, защо Дюк не реши да учи медицина? Барби, ще умра. Сигурна съм в това.

— Карън, стига глупости. Бебетата, които са се родили без помощта на доктори и болници, са много повече от онези, които са

били извадени в операционната. Ти не се страхуваш, че ще умреш, а се боиш да кажеш на родителите си.

— Е, от това също. — Карън избърса сълзите си и подсмръкна. — Барби, не се ядосвай... но онзи уикенд те поканих у дома точно заради това.

— За какво, скъпа?

— Реших, че майка няма да вдигне голям скандал, ако и ти си у дома. Повечето момичета в курса са или старомодни моми или развратници, които освен всичко са и пълни глупачки. Но ти си съвсем различна и знаех, че ще ме защитиш.

— Благодаря ти, скъпа.

— Благодарих друг път! Аз те използвах.

— Това е най-милият комплимент, който съм получавала от друга жена. — Барбара избърса една сълза от лицето на Карън и я щипна по бузата. — Радвам се, че съм тук. Значи още не си казала на родителите си?

— Ами, мислех да им кажа. Но тогава ни нападнаха... а след това майка се срина и всички тревоги се струпяха на главата на татко, а аз така и не можах да улуча подходящия момент.

— Карън, ти не се страхуваш да кажеш на баща си, а само на майка си.

— Ами... Най-вече на майка. Но и от татко се притеснявам. Освен че ще бъде потресен и шокиран, той ще си помисли, че съм била пълна глупачка, за да се хвана в тоя капан.

— Определено ще бъде изненадан, но за другото не съм сигурна. — Барбара се поколеба. — Карън, не трябва да таиш това в себе си. Ще се опитам да споделя тревогите ти.

— Така се и надявах. Затова те поканих у дома, нали ти казах.

— Имах предвид да споделя в буквалния смисъл. И аз съм бременна.

— *Какво?*

— Да. Ще им кажем заедно.

— За Бога, Барбара! Как се случи?

Барбара сви рамене.

— От невнимание. А при теб?

Карън изведнъж се ухили.

— Как ли? Една пчеличка ме опраши, как иначе? Имаш предвид кой, нали?

— Не ме интересува кой е той. Това си е твоя работа. И така, скъпа... Ще идем ли да им кажем? Аз ще говоря.

— Чакай малко. Ти не си смятала да кажеш на никого. Или пък да?

— Всъщност не — отговори Барбара напълно искрено. — Смятах да изчакам, докато не си проличи.

Карън се вгледа в талията на Барбара.

— Не си личи. Сигурна ли си?

— Пропуснах два месечни цикъла, бременна съм. Или пък съм болна, което е още по-лошо. Дай да съберем прането и да им съобщим.

— Ами, на теб не ти личи, а и на мен все още — в последно време избягвам да попадам разсъблечена пред очите на майка. Защо да не си замълчим на първо време и да нанесем удара, когато нещата загрубеят?

— Щом искаш. Карън, защо да не съобщим на Хю и да го оставим той да каже на майка ти?

Карън изглеждаше облекчена.

— Смяташ ли, че е по-добре да постъпим така?

— Хю ще предпочете да го чуе, без майка ти да е наблизо. А сега върви го намери и му кажи. Аз ще просна дрехите.

— Добре, ще го направя.

— И престани да се притесняваш. Ще си родим бебетата и няма да имаме никакви грижи, и ще си ги отгледаме заедно, и ще бъде забавно. Ще бъдем щастливи.

Очите на Карън засияха.

— И ти ще родиш момиче, а аз момче и ще ги оженим, и ще станем баби заедно.

— Ето, вече си старата Карън. — Барбара я целуна. — Върви да кажеш на баща си.

Карън завари Хю да строи печката и му каза, че иска да поговори с него насаме.

— Добре — съгласи се той, — само да кажа на Джо, че той ще трябва да запали печката. Аз отивам да проверя канавката. Ще дойдеш ли с мен да поговорим?

Той ѝ даде лопата, а сам взе пушката.

— Кажи сега какво си си наумила, малката.

— Нека да се отдалечим още малко.

Продължиха да вървят. Хю спря, връчи ѝ пушката, взе лопатата и започна да подравнява стените.

— Татко? Може би си забелязал, че мъжете не достигат?

— Не. Трима мъже и три жени. Напълно нормално съотношение.

— Може би трябваше да кажа „добра партия за женитба“.

— Ами кажи го.

— Добре, казах го. Имам нужда от съвет. Кое е по-лошото? Кръвосмешението? Или междурасовият брак? Или ще ми се наложи да си остана стара мома?

Той копна още веднъж и спря.

— Няма да те натискам да си останеш стара мома.

— Така си и мислех, това е и моето мнение. Но какво ще кажеш за другите възможности?

— Обикновено кръвосмешението не води до нищо добро — бавно заяви Хю.

— В такъв случай ми остава само един изход.

— Чакай малко. Казах „обикновено“. — Той се вторачи в лопатата. — Никога не съм се замислял за тези неща и без това сме засипани с проблеми. Браковете между братя и сестри не са рядкост в историята. И резултатите не винаги са лоши. — Хю се намръщи. — Но я има и Барбара. Може да ти се наложи да имаш полигамен брак.

— Чакай малко, татко. Кръвосмешението не включва само братята.

Той я зяпна.

— Наистина успя да ме стреснеш, Карън.

— Да те шокирам, имаш предвид.

— Не. Да ме стреснеш. Наистина ли смяташ да предложиш това, за което намекна?

— Татенце — заговори сериозно тя, — не бих могла да се шегувам на тази тема. Ако трябваше да избирам между теб и Дюк — като съпруг, имам предвид, — без колебание щях да избира теб.

Хю избърса челото си с ръка.

— Карън, подобно изявление може да бъде уважено само ако бъде прието на сериозно...

— Но аз съм сериозна!

— Затова го приемам. Да разбирам ли, че си елиминирала Джоузеф? Или обмисли и неговата кандидатура?

— Естествено, че я обмислих.

— И какво?

— Нямаше как да не обмисля и този вариант. Джо е много мил, но още е съвсем момченце, нищо, че е по-голям от мен. Ако някой ден му кажа: „Па!“, той направо ще изскочи от кожата си. Не, благодаря.

— Цветът на кожата му има ли нещо общо с избора ти?

— Татко, изкушаваш ме да се изплюя в лицето ти. Аз не съм като майка!

— Искях да се уверя. Карън, знаеш, че цветът няма значение за мен. В мъжа търся съвсем други неща. Дали държи на думата си? Изпълнява ли задълженията си? Дали се занимава с почтена работа? Смел ли е? Би ли се изправил в защита на своите убеждения? Според мен Джо е истински мъж във всяко едно отношение. И смятам, че действаш твърде прибързано. — Той въздъхна. — Ако все още си бяхме в Маунтин Спрингс, изобщо нямаше да те карам да се омъжваш за негър. Такива бракове не се приемат добре и почти винаги завършват трагично. Но подобни варварски фактори тук нямат значение. Съветвам те добре да обмислиш варианта за Джо.

— Татко, не смяташ ли, че вече съм го направила? Може да се омъжа за Джо. Но исках да знаеш, че ако имах избор, от трима ви щях да избира *теб*.

— Благодаря.

— Благодаря друг път! Аз съм жена, а ти си мъжът, който бих желала най-силно. Но това не би ми донесло нищо добро и ти знаеш защо. Заради майка.

— Знам. — Той внезапно придоби изморен вид. — Правим онова, което можем, а не което искаме. Карън, ужасно съжалявам, че не мога да ти предложа по-дълъг списък с кандидати.

— Татко, най-важното нещо, на което си ме научил, е, че няма смисъл да се плаче за нещо, което не може да се промени. Това е любимото занятие на майка ми, не моето. И на Дюк, въпреки че не чак в такава степен, колкото при нея. По този въпрос разсъждавам като теб — ти пресмяташ точките си и играеш според тях. Не се оплакваш, че нямаш карти. Разбираш ли ме, татко?

— Да.

— Не съм дошла да те моля да се жениш за мен. Нито да се опитам да те съблазня, въпреки че след всичко изприказвано дотук трябва да ти е ясно, че ако ме поискаш, твоя съм. Мисля, че от години го знаеш. Не съм дошла и заради това. Просто исках да си изясним някои неща, преди да ти кажа нещо друго. Вече си пресметнах точките и знам точно как да играя. И нищо не може да се промени.

— За какво става въпрос? Може би ще успея да ти помогна.

— Едва ли. Бременна съм, татко.

Той изпусна лопатата и обгърна с две ръце дъщеря си.

— Но това е чудесно!

След малко тя се обади:

— Татко... Ако продължиш да ме прегръщаш така, няма да мога да застрелям мечката.

Той я пусна и грабна пушката.

— *Къде е?*

— Никъде. Но нали непрекъснато ни предупреждаваш.

— А, добре. Аз поемам охраната. Кой е бащата, Карън? Дюк? Или Джо?

— Никой от двамата. Стана по-рано, в училище.

— О, още по-добре!

— Така ли? По дяволите, татко, нещата не се развиват по нормалния начин. Момичето се прибира у дома съсипано, а баща ѝ трябва да вдигне скандал. А ти казваш, че всичко е превъзходно. Направо ме объркваш.

— Извинявай. При други обстоятелства сигурно щях да си помисля, че си ужасно невнимателна...

— И още как! Рискувах като оная негърска мама, дето казала: „Сто пъти проб'ах, нищо не стана!“ Нали се сещаш.

— Да, мисля, че да. При тези обстоятелства съм много щастлив. Мислех, че нямаш никакъв опит. Вместо това научавам, че си доста напреднала и ще родиш дете, чийто баща не е от нашата група... *Не разбираш ли, мила?* Ти почти удвои шансовете за оцеляването на тази малка колония.

— Така ли?

— Помисли малко, никак не си глупава. Бащата на детето ти... Бива ли го?

— Мислиш ли, че щях да го докарам дотам, където съм сега, ако не го харесвах, татко?

— Извинявай, скъпа. Беше глупав въпрос. — Хю се усмихна. — Нещо не ми се работи. Да идем да съобщим добрите новини.

— Добре. Но, татко... *Какво ще кажем на майка?*

— Истината и аз ще ѝ я съобщя. Не се тревожи, малката ми. Ти ще родиш това дете, а аз ще се погрижа за всичко останало.

— Да, сър. Тате, вече се чувствам много добре.

— Чудесно.

— Толкова добре, че почти забравих да ти кажа още нещо. Знаеш ли, че Доктор-Ливингстън-предполагам също ще си има бебета?

— Да.

— Защо не ми каза?

— Ти имаше същата възможност да го разбереш като мен.

— Вярно си е. Всъщност това хич не е хубаво — да забележиш, че Док е бременна, а да не усетиш родната си дъщеря.

— Просто си помислих, че напоследък много ядеш.

— Значи все пак си забелязал нещо! Татенце, в някои моменти те харесвам повече, отколкото в други. Но сега си мисля, че вече ще те харесвам всякак.

Хю реши, че е по-добре първо да вечерят, преди да наруши спокойствието на Грейс.

Оказа се, че решението му е било абсолютно правилно. От многословната ѝ реч стана ясно, че Карън е неблагодарна дъщеря, позор за семейството, безсрамна малка уличница и че Хю, на свой ред, е лош баща, некадърен съпруг и човекът, който е изцяло виновен за бременността на дъщеря си. Хю ѝ позволи да бълва бомбастични фрази, докато не спря да си поеме дъх. Тогава рече:

— Грейс. Млъкни.

— Какво? Хюбърт Фарнъм, не смей да ми казваш да млъкна! Как можеш да седиш там, докато собствената ти дъщеря толкова нагло...

— Млъкни или аз ще ти затворя устата.

— Успокой се, мамо — каза Дюк.

— И ти ли? Ох, да съм знаела, че някога ще настъпи денят...

— Майко, млъкни за минутка. Нека изслушаме татко.

Грейс се опита да сдържи гнева си и нареди:

— Джоузеф, излез от стаята.

— Джо, остани на мястото си — каза Хю.

— Да, Джо, ако обичаш, остани — подкрепи го Карън.

— Хубаво, щом никой от вас няма елементарно чувство за приличие...

— Грейс, никога досега не съм изпитвал такова желание да те ударя. Ще млъкнеш ли, за да чуеш и другите?

Тя погледна сина си; Дюк грижливо гледаше на другата страна.

— Много добре, ще слушам. Не че това ще помогне нещо.

— Надявам се да помогне, защото това е изключително важно. Грейс, няма смисъл да овикваш Карън. Освен че е жестоко, е и смешно! Бременността ѝ е най-хубавото нещо, което ни се е случвало.

— Хюбърт Фарнъм, да не си се побъркал?

— Моля те. Разсъждаваш от позицията на най-обикновена моралистка, което в случая е глупаво.

— О? Значи моралът е глупост, така ли? Ти, пеещ химни двучичнико!

— Сами по себе си моралните принципи не са глупост. Именно моралът е крайгълният камък на нашите отношения. Но е съвсем неуместно да се съди от морална гледна точка дали Карън ще роди бебе в друго време и на друго място, където обществото вече не съществува. Това няма да го обсъждаме. Факт е, че тя го е направила и то е благословия за нас. Моля те, помисли си. Ние сме шестима, четирима са от едно семейство. От генетична гледна точка генофондът ни е много ограничен. Но въпреки това трябва някак си да продължим рода, иначе няма смисъл да се борим за оцеляване. Обаче сега имаме и седми човек, въпреки че още не се е появил на бял свят. Едва ли сме се надявали на нещо толкова добро. Моля се на Бога да се родят близнаци, с каквито е пълен моят род. Това ще увеличи потомците ни.

— Как можеш да говориш за дъщеря си така, все едно е крава?

— Тя е моя дъщеря и аз я обичам. Но сега най-важното е, че Карън е жена и че чака дете. Щеше да е много хубаво, ако и ти, и Барбара бяхте бременни, и двете — от външни хора. За следващото поколение се нуждаем от разнообразни гени.

— Няма да седя тук и да слушам как ме обиждаш!

— Казах просто, че ми се ще. С Карън се е случило чудо; ние трябва да го пазим грижливо. Грейс, докато Карън е бременна, трябва

да се грижим по най-добрия начин за нея. Ти трябва да се грижиш за нея.

— Нима намекваш, че не бих го направила? Ти си човекът, който изобщо не се грижи за нейното благополучие. Собствената ти дъщеря!

— Няма значение, че е моя дъщеря. Това щеше да се отнася за всяка, независимо дали е Барбара, или ти, или която и да е друга жена. Повече никаква тежка работа за Карън. Прането, с което се беше захванала днес — вече ти ще го переш; стига си мързелувала. Във всичко ще ѝ помагаш. И най-важното: повече никакви скандали, груби думи, никакви обвинения. Ще се държиш нежно, мило и внимателно с нея. Гледай да не се провалиш, Грейс. Или ще те накажа.

— Няма да посмееш!

— Надявам се да не ми се наложи. — Хю се обърна към сина си. — Дюк, имам ли твоята подкрепа? Говори.

— Какво имаш предвид под наказание, татко?

— Всякакви мерки, които бъдем принудени да предприемем. Думи. Социални санкции. Дори физическо наказание, ако трябва. Дори изгонване от групата, ако не ни остане друг избор.

Дюк удари по масата.

— Това е твърде жестоко, татко!

— Да. Искам ти да обмислиш крайните мерки.

Дюк погледна към сестра си.

— Ще те подкрепя. Майко, трябва да се държиш прилично.

Тя започна да хленчи.

— Собственият ми син се обърна срещу мен. Боже, по-добре да не се бях раждала!

— Барбара?

— Моето мнение ли? Съгласна съм с теб, Хю. Трябва да се отнасяме мило с Карън. Не бива да ѝ се вдигат скандали.

— Ти не се меси в това!

Барбара безизразно погледна Грейс.

— Съжалявам, но Хю ме попита. И Карън ме покани да присъствам. Грейс, според мен ти се държа отвратително. Едно бебе не може да носи нещастие.

— Лесно ти е на тебе да говориш така!

— Може би. Но ти постоянно тормозиш Карън, а не бива.

Внезапно Карън рече:

— Кажи им, Барбара. За теб.

— Искаш ли?

— Да, кажи им. Или сега ще започне да тормози теб.

— Много добре. — Барбара прехапа устни. — Казах, че едно бебе не носи нещастие. Аз също съм бременна и съм много щастлива от това.

Настъпилата тишина показва на Барбара, че целта ѝ да облекчи натиска върху Карън е постигната. И за пръв път, откакто започна да подозира, че е бременна, тя се почувства абсолютно спокойна. Не пророни нито сълза — о, не! — но установи, че напрежението, за което сама не беше подозирала, я е напуснало.

— Ах, ти, уличнице! Нищо чудно, че дъщеря ми е тръгнала по лош път, щом е била изложена на подобно влияние...

— Престани, Грейс!

— Да, майко — съгласи се Дюк. — По-добре замълчи.

— Тъкмо щях да кажа...

— Нищо няма да казваш, майко. Говоря сериозно.

Госпожа Фарнъм млъкна. Хю продължи:

— Барбара, надявам се, че не послъгваш в опита си да защитиш Карън.

Барбара го погледна, но не можа да прочете нищо по лицето му.

— Не лъжа, Хю. Бременна съм между втория и третия месец.

— Е, значи имаме двоен повод за радост. Ще трябва и теб да освободим от тежката работа. Дюк, можеш ли да се заемеш с част от фермерската работа?

— Разбира се.

— Джо също ще може да помогне. Ммм... Аз ще трябва да наблегна сериозно върху кухнята и банята. Тези удобства ще са ви много необходими, преди да се родят бебетата. Джо, трябва бързо да довършим онази допълнителна стая със защита от мечките; ще ни трябва място за детска стая и ние, мъжете, ще трябва да се изнесем оттук. Мисля, че...

— Хю.

— Да, Барбара?

— Не си блъскай главата за това тази вечер. Аз мога да се занимавам с градината. Не съм в толкова напреднала бременност като

Карън, сутрин все още не ми се гади. Ще ти съобщя, когато имам нужда от помощ.

Той я погледна замислено.

— Не.

— О, за Бога! Аз обичам да работя в градината. Жените на заселниците винаги са работели, докато са били бременни. Спирали са едва когато започвали да усещат болки.

— И това ги убивало. Барбара, не можем да позволим нито една от двете ви да умре. Ще се отнасяме с вас като с безценни диаманти, каквито сте всъщност. — Той се огледа. — Нали така?

— Точно така, татко.

— Разбира се, Хю!

Госпожа Фарнъм се изправи.

— Честно да ви кажа, от този разговор ми се повдига.

— Лека нощ, Грейс. Никаква градинска работа за теб, Барбара.

— Но аз харесвам градината си. Обещавам да се спра навреме.

— Можеш да даваш съвети. И да не те хващам с вила в ръка! Нито пък да те виждам наведена да плевиш. Може нещо да се повредиш. От днес ти си фермер джентълмен.

— В твоите книги не пише ли колко работа могат да вършат бременните жени?

— Ще погледна. Но дори и в този случай ще гледаме от най-консервативната страна. Някои доктори държат пациентките си на легло с месеци, за да се избегне загубата на бебето.

— Татко, нали не очакваш да останем в леглата!

— Може би не, Карън. Но трябва да сте много внимателни. — После добави: — Барбара е права. Не можем да решим всичко още тази вечер. На някой играе ли му се бридж? Или вълненията при него са твърде големи?

— Хич даже — отговори Карън. — Съгласна съм да ме гледят, но бриджът не може да предизвика помятане. Поне така мисля.

— Разбира се, че не — каза баща ѝ. — Начинът, по който вдигаш мизата обаче, може да причини сърдечен пристъп на някой друг.

— Глупости. Кой иска да играе като компютър? Живей опасно, това винаги е било моето мото.

— Така ли, скъпа?

Не стигнаха по-далеч от раздаването. В този момент Доктор Ливингстън, който спеше в „банята“, се появи в голямата стая. Едва мърдаше предните си крака, а задните почти влачеше по земята.

— Джоузеф — обяви котката, — смятам да родя тези бебета *точно сега!*

Тревожното мяукане и странната походка даваха ясно да се разбере какво се случва в момента. Джо бързо скочи от стола.

— Док! Какво става, Док?

Той поиска да вдигне котката на ръце, но явно Доктор Ливингстън не се нуждаеше от това сега. Замяука още по-силно и се задърпа.

— Джо, остави го — каза Хю.

— Но стария Док явно *го боли!*

— Затова нека му помогнем. Дюк, ще трябва да се възползваме от електрическото осветление и лагерния фенер. Угаси свещите. Карън, сложи одеялата на масата и донеси чисти чаршафи.

— Веднага.

Хю коленичи до котката.

— Спокойно, Док. Боли, нали? Няма значение, скоро ще свърши. Ние сме тук, тук сме. — Той го погладил по гърба и леко опипа коремчето му. — Има контракции. Побързай, Карън!

— Готово, татко.

— Помогни ми да го вдигнем, Джо.

Сложиха котката на масата. Джо попита:

— Какво ще правим сега?

— Ще ти дадем една таблетка милтаун.

— Но Док *го боли!*

— Разбира се. Само че ние не можем да направим нищо по въпроса. Ще се наложи да го изтърпи. Първо раждане ѝ е и тя е изплашена, и е по-възрастна, отколкото трябва за първо раждане. Това не е добре.

— Но ние трябва да направим *нещо!*

— Ще помогнеш, като не вдигаш такъв шум; така ѝ предаваш своя страх. Джо, ако можех да направя нещо, щях да го направя. Но сега можем само да стоим до нея и да ѝ покажем, че не е сама. Да ѝ попречим да се страхува. Искаш ли едно успокоително?

— Да, така мисля.

— Донеси го, Дюк. Не си тръгвай, Джо; Док ти има доверие.

— Хюбърт, ако смяташ отново да оставаш буден цяла нощ заради тая котка, аз ще имам нужда от сънотворно. Човек не може да заспи от тоя шум!

— Дай един секонал на майка си, Дюк. Сещате ли се за нещо, което да използваме като легло за котката? — Хю Фарнъм се замисли. Всяка кутия, всяко парче дърво бяха използвани веднъж, втори, че и трети път в безкрайното застрояване. Да му направят гнездо от тухли? Това можеше да стане едва по светло, а горкото животинче се нуждаеше от безопасно и удобно място още тази вечер. Да разглобят малко рафтове?

— Татко, какво ще кажеш за най-долното чекмедже на гардероба?

— Идеално! Изпразнете го на леглото. Подплатете го. Използвайте ловното ми яке. Дюк, направи рамка за одеялото. Ще й трябва нещо, което да наподобява мъничка пещера. Там ще се чувства в безопасност. Но ти сам знаеш това.

— Разбира се, че знаем — потвърди Карън. — Стига се нерви, татко. Няма да ни е първото котило.

— Извинявай, миличка. Струва ми се, че се започва. Виждаш ли, Джо? — Козината на котката настръхна от средата на телцето до опашката, след това повторно.

Карън бързо изхвърли всичко от най-долното чекмедже на гардероба, постави го до стената и го застла с ловното яке на баща си, после бързо се върна до масата.

— Пропуснах ли?

— Не — успокой я Хю. — Но ей сега ще излезе!

Док спря да пъшка, измяука веднъж и с две кратки конвулсии роди първото котенце.

— О, увито е в целофан! — изрече учудено Барбара.

— Ама ти не знаеше ли? — попита Карън. — Татко, *сивичко е!* Док, къде си скитал? Въпреки че точно аз не би трябвало да задавам тоя въпрос.

Нито Хю, нито Доктор Ливингстън й отговориха. Котката започна стръвно да облизва новороденото, разкъса покритието и изведнъж оттам се размахаха мънички ръчички и крачета. Едно измяукване, толкова тъничко и високо, че едва се чу, обяви мнението

на котето за заобикалящия го свят. Док прегриза пъпната връв и продължи да го ближе, почиствайки кръвта и слузта, като междувременно мъркаше гордо. На бебето това изобщо не му хареса, и то отново едва чуто запротестира.

— Шефе — заяви Джо, — какво му има? Толкова е кльощаво и мъничко.

— Много си е добре даже. Това е едно красиво бебе, Док. Той е ерген, нищо не разбира. — Хю говореше успокояващо и почесваше котката между ушичките. После продължи с нормален глас: — И най-ужасното нечистокръвно същество, което съм виждал — с къса козина, на райета и сиво.

Док го погледна неодобрително, после потрепери, изхвърли плацентата и започна да дъвче кървавата маса. Барбара нервно преглътна и хукна към изхода. Карън се втурна след нея, отвори ѝ вратата и я придържаше, докато тя не повърна всичко.

— Дюк! — извика Хю. — Охранявай ги!

Дюк тръгна след тях и показа главата си навън.

— Махай се! — извика Карън. — В безопасност сме. Луната грее ярко.

— Хубаво... Ще оставя вратата отворена. — Той се прибра вътре.

— Нали каза, че сутрин не повръщаш? — попита Карън.

— Не повръщам. Ох! — Отново се сгъна на две конвулсивно. — Стана ми лошо заради онова, което направи Док.

— А, това ли. Котките винаги го правят. Нека ти избърша устата, мила.

— Беше ужасно!

— Напълно нормално си е. Полезно е за тях. Заради хормоните или там не знам какво, питай Хю. Добре ли си вече?

— Така мисля. *Карън!* Нали ние не трябва да правим това? Аз няма да го направя! Няма!

— А? Ох, никога не бях мислила за това. А, не, не трябва — иначе щяха да ни го кажат в час по практическа медицина.

— Там не споменават сума ти неща — мрачно отговори Барбара. — Когато учех това, ми преподаваше стара мома. Но аз *не мога* да го направя. Мисля, че вече не ми се иска да имам дете.

— Приятелко моя — заговори Карън непоколебимо, — и двете трябваше по-рано да помислим за това. Мръдни малко, мисля, че дойде моят ред.

Малко по-късно и двете се върнаха в стаята — бледи, но крачещи уверено. Доктор Ливингстън роди още три котенца и Барбара успя да издържи на гледката, без да ѝ се налага отново да тича към вратата. От трите новородени само третото заслужаваше внимание: малко котараче, но грамадно в своята миниатюрност. Още отсега се държеше като мъж, голямата му глава никак не искаше да излиза и Док се сгърчи от болка.

Хю веднага се захвана за работа. С цяла шепа хвана малкото телце и нежно започна да го дърпа, целият изпотен като хирург. Док измяука и го ухапа по пръста, но това нито забави, нито ускори движенията на Хю.

Внезапно котето се освободи. Той се наведе и духна в устата му. Котето веднага го възнагради с тънък, възмутен писък. Хю остави бебето и Док Ливингстън започна да го чисти.

— За малко да го изпуснем — каза Хю, треперещ.

— Старият Док не го направи нарочно — обади се тихо Джо.

— Не, разбира се. Момичета, коя от вас ще се погрижи за раната ми?

Барбара я превърза, като се заричаше, че когато ѝ дойде времето, тя не бива, *не бива* да хапе!

По реда на излизане котенцата бяха късокосместо сиво, пухкаво бяло, въгленово-черно с бели гърдички и терлички на лапичките и едно пъстричко. След дълги спорове между Карън и Джо те бяха наречени Честита Нова година, Снежна принцеса Великолепна, Доктор Абаносова полунощ и Закърпеното момиче от Оз — накратко Хепи^[1], Маги^[2], Полунощ и Кръпка.

Към полунощ майката и бебетата вече бяха настанени в чекмеджето заедно с храна и вода, до тях беше поставено сандъче с пясък и всички си легнаха. Джо заспа на пода, с глава до котешкото гнездо.

След като всички утихнаха, той се изправи и си светна с фенерчето, за да види какво става вътре. Доктор Ливингстън държеше едно от котетата между предните си лапи, а трите други сучеха. Тя спря да чисти Маги и го погледна въпросително.

— Котенцата ти са много *красиви*, Док — каза той. — Най-хубавите бебета.

Разкошните ѝ мустаци щръкнаха и тя измърка утвърдително.

[1] От Happy (Happy New Year — Честита Нова година). — Бел.прев. ↑

[2] От Magnificent (Snow Princess Magnificent — Снежна принцеса Великолепна). — Бел.прев. ↑

ГЛАВА 8

Хю се облегна върху лопатата си.

— Достатъчно, Джо.

— Аз ще почистя малко около вратата.

Стояха до горния край на канавката, където потокът бе преграден с бент заради сухия сезон. От седмици цареше страшна жегата; гората беше като попарена, горещината ги смазваше. Когато палеха огън, внимаваха изключително много.

Поне вече не се безпокояха толкова за мечките, както преди. Естествено, никъде не ходеха без оръжие, но Дюк беше убил толкова много месоядни и от мечия, и от котешкия род, че такива вече рядко се мяркаха наоколо.

Над бента едва се процеждаше вода, но тя беше достатъчна за напояване и домакински нужди. Без канавката досега щяха да са изгубили градината си.

Притокът на вода трябваше да се регулира всеки ден. Хю не бе направил воден шлюз. Възпираха го липсата на инструменти, метал и пълното отсъствие на дървесина. Вместо това измисли нещо друго. Мястото, където водата се отичаше от езерцето, беше постлано с кирпич, а преливникът бе облицован с полукръгли плочки. За да засилят притока на вода, те ги магнаха, изкопаха по-дълбок преливник, после отново положиха кирпичените тухли и постлаха с нови плочки. Изглеждаше доста недодялано, но свърши работа.

Дъното на канавката чак до къщата и градината беше покрито с плочки; загубата на вода бе сведена до минимум. Пещта за изпичане на тухли работеше денонощно; повечето от материала идваше от глинения бряг под къщата, но добиването на качествена глина ставаше все по-трудно.

Това не безпокоеше Хю; вече имаша почти всичко, от което се нуждаеха.

Банята им сега не беше обект на подигравки. Водата течеше в тоалетна с две отделения, разделени с параван от еленова кожа;

керамичната канализационна тръба, „облицована“ с глина, излизаше през дупката и минаваше през тунела до помийната яма.

Хю се бе сблъскал с големи трудности при изработването на канализационната тръба. След няколко провала той издяла калъп за трите части, които щяха да влизат една в друга. Раздели ги, защото трябваше да напласти глината върху тях, да ги остави да изсъхнат и след това да изтегли калъпа, преди тръбите да се напукат от стягането около него.

Постепенно успя намали брака до дваайсет и пет процента при формуването и дваайсет и пет процента при изпичането. С голям труд, използвайки чук и длето, успя да разреже повредения воден резервоар по дължина и да направи две вани — една за вътрешната баня и една за отвън. Уплътни спойките с щавени кожи и ваните не пропускаха. Много.

Тухлената печ се намирал в единия ъгъл на кухнята баня. Тя все още не се използваше; дните бяха дълги и горещи; готвеха навън и се хранеха под навес, покрит с мечи кожи, но печта беше готова за дъждовния сезон.

Къщата им вече имаше два етажа. Хю правилно бе преценил, че за да издържи нападенията на диви мечки или нашествието на змии, надстройката трябваше да бъде направена от камъни и със солиден покрив. С това можеше да се справи. А прозорците и вратите? Може би някой ден щеше да произвежда стъкло, стига да разреши проблема със содата и вартата. Но това нямаше да стане скоро. Можеше да направи здрава врата и плътно прилягащи капаци на прозореца, но вътре щеше да е много задушно.

Затова построи на покрива нещо като навес със сламен покрив. И сега, при вдигната стълба, мечката щеше да се изправи пред четириметрова стена. Тъй като не беше сигурен, че стената ще успее да възпре всичките им посетители, Хю опъна няколко ремъка по края на покрива. При закачането на всеки от тях щеше да падне кислородна бутилка. Сигнализацията се включи още първата седмица, като изплаши неканения гостенин. Освен това Хю призна, че и него изплашила до смърт.

Изнесоха навън всичко, което нямаше да се повреди, ако стои под открито небе. Превърнаха главната стая в женска спалня и детска стая.

Хю гледаше надолу по ручея, докато Джо привършваше работата си. Оттук се виждаше покривът на надстройката. Доста добре, помисли си той. Всичко беше в отлично състояние, а следващата година щеше да стане още по-добре. Толкова добре, че може би щяха да имат време за изследване на околността. Дори Дюк не се бе отдалечавал на повече от трийсет километра оттук. За пътуване разполагаха единствено с краката си, а и все още бяха твърде заети да се борят за оцеляването си...

Новата година вече се задаваше зад хоризонта.

„Човек не трябва да се задоволява с постигнатото, иначе за какво му е да продължи да живее?“ В началото нямаша нито гърне, нито прозорец. Тази година гърне... Догодина прозорец? Нямаше защо да бързат, нещата вървяха добре. Дори Грейс изглеждаше доволна. Той беше сигурен, че тя ще се успокои и ще стане добра баба. Грейс обичаше бебетата, Грейс се оправяше добре с бебетата... Той си спомняше много добре.

Моментът приближаваше. Карън не знаеше точно кога ще се появи бебето ѝ, но предполагаше, че знаменателният ден ще настъпи след около две седмици и доколкото той можеше да прецени, състоянието ѝ отговаряше на предположението ѝ.

Колкото по-рано, толкова по-добре! Хю беше изчел всичко за бременността и раждането, което бе намерил в библиотеката; беше направил всички приготовления. Пациентките му изглеждаха в прекрасно здраве, и двете имаха задоволителни размери на талиите си, изглежда, че не се страхуваха и се поддържаха една друга с приятелски забележки, за да не наддадат твърде много. Щом Барбара подкрепя Карън, а Карън подкрепя Барбара, щом и двете могат да разчитат на опита на Грейс, Хю не виждаше повод за притеснение.

Щеше да е чудесно да имат бебета в къщата.

В този момент на радостно опиянение Хю Фарнъм разбра, че никога през живота си не е бил толкова щастлив, колкото в този момент.

— Мисля, че всичко е наред, Хю. Дай да отнесем останалите плочки у дома.

— Добре. Ти вземи пушката, аз ще нося инструментите.

— Според мен — каза Джо — трябва да...

Думите му бяха прекъснати от изстрел; и двамата застинаха. Последваха още два. Те хукнаха към къщата.

Барбара стоеше на вратата. Тя държеше пушка и им помаха, после влезе вътре. Излезе отново, преди да успеят да стигнат до къщата, като стъпваше внимателно и се движеше бавно; бременността вече си личеше силно. Големият ѝ корем издуваше късите гащи, направени от едни стари дънки на Дюк; носеше мъжка риза, пригодена така, че да поддържа налетите ѝ гърди. Вървеше боса и вече не носеше пушка.

Джо изпревари Хю и я посрещна до къщата.

— Карън? — бързо попита той.

— Да. Раждането започна.

Джо влезе бързо вътре. Хю пристигна на бегом и попита задъхано:

— И какво?

— Изтекоха ѝ водите. После започнаха болките. Точно тогава стрелях.

— Ами защо... Няма значение. Какво още?

— Грейс е при нея. Но тя пита за теб.

— Чакай да си поема дъх. — Хю избърса с ръка потното си лице и се опита да се успокои. Пое си дълбоко дъх, задържа го в дробовете си и бавно го изпусна. После влезе в къщата, следван от Барбара.

Двуетажните легла до вратата бяха разглобени. Близко до входа бе поставен голям креват, но край него можеше спокойно да се минава, благодарение на това, че бяха разчистили рафтовете. Горното легло беше превърнато в детско креватче и се намираше в женската стая. Големият креват бе покрит с тревен матрак и меча кожа; на него лежеше една шарена котка.

Хю мина бързо край нея и усети как друго коте се потърка в глезените му. Той влезе в другата стая. Там от двуетажното легло беше направена голяма спалня, поставена в единия край; на нея лежеше Карън, Грейс седеше до нея и ѝ правеше вятър, а Джо стоеше изправен със загрижено изражение на лицето.

Хю се усмихна на дъщеря си.

— Здравсти, дебеланке! — Той се наведе и я целуна. — Как си? Боли ли?

— Сега не. Но се радвам, че си тук.

— Бързахме с всички сили.

Едно коте скочи на леглото и се настани върху Карън.

— Ах, ти! Марш оттук, Маги!

— Джо — каза Хю, — събери котките и ги вкарай в изолятора.

Входът на тунела беше зазидан с тухли, като бяха оставени отвори за влизане на въздух и бе направена котешка вратичка, която можеше да бъде запушена с голяма тухла. Котките изобщо не одобряваха това, но необходимостта от вратичката възникна, след като Честита Нова година изчезна и те решиха, че е мъртва.

— Татко, искам Маги да е при мен — помоли Карън.

— Джо, махни всичките без Маги. Но когато настъпи важният момент, я хвани и я сложи при другите.

— Ясно, Хю. — Джо излезе и на входа се размина с Барбара. Хю пипна бузите на Карън, провери ѝ пулса. После попита жена си:

— Обръсна ли я?

— Нямаше време.

— Двете с Барбара я избърснете и я измийте. Детенце, кога започнаха контракциите?

— Преди мъничко. Бях в тоалетната, когато усетих първата. Седя си там и си върша работата и изведнъж потекох като Ниагарския водопад!

— Но имаше контракции?

— О, да!

— Една тревога по-малко. — Той се усмихна. — Не че има за какво да се тревожим. Според мен по-голямата част от нощта ще прекараш в игра на бридж. Децата, също като котетата, имат навика да се появяват на бял свят в ранните часове.

— Цяла нощ? Искам да го родя малкото копеле и всичко да свършва.

— И аз искам да свърши, скъпа, но бебетата разсъждават по различен начин. — После добави: — Доста време ще бъдеш заета с това, аз също. Много съм мръсен. — Той тръгна да излиза от стаята.

— Татко, чакай малко. Трябва ли да лежа тук? Много е горещо.

— Не. До вратата е доста по-светло. Особено ако нашият млад Тарзан благоволи да се появи, докато е ден. Барбара, отметни тая мечка — ще стане по-прохладно. Пусни този чаршаф на нейното място. Или някой чист, ако има такъв.

— От стерилизираните ли?

— Не. Не пипай изварените чаршафи, докато не започне раждането. — Хю потупа пациентката си по ръката. — Гледай да не те заболи, докато се мия.

— Татко, трябваше да станеш лекар.

— Аз съм лекар. Най-добрият лекар на света.

Той излезе от къщата и се сблъска с Дюк, който беше потънал в пот от дългото бягане.

— Чух три изстрела. Сестра ми?

— Да. Не бързай, контракциите тъкмо започнаха. Отивам да се изкъпя. Искаш ли да дойдеш с мен?

— Първо искам да поздравя сестра си.

— Побързай, защото ще я къпят. И вземи със себе си Джо, той прибира котките. Сега мъже няма да са им нужни.

— Не трябва ли да преварим вода, татко?

— Ако това ще те успокои, направи го. Дюк, отдавна съм приготвил всичко необходимо, включително шест делви с преварена вода за това и онова. Върви целуни сестра си и гледай да не разбере, че се тревожиш.

— Колко си хладнокръвен, татко.

— Синко, направо умирам от страх. Мога да ти изброя минимум тринайсет възможни усложнения, с които не бих могъл да се справя. Преди всичко я потупвам по ръката и казвам, че всичко е наред... А тя се нуждае точно от това. Преглеждам я с важен вид, а сам не знаей какво търся. Правя всичко само за да я успокоя... И ще съм ти много благодарен, ако ми помогнеш.

— Ще помагам, сър. Ще продължа играта ти — каза сериозно Дюк.

— Само не се престаравай. Просто ѝ покажи, че подкрепяш увереността ѝ в стария Док Фарнъм.

— Добре.

— Ако Джо се развълнува твърде много, разкарай го оттам. Той е най-зле. Грейс се справя добре. А сега побързай, защото после няма да те пуснат.

Малко по-късно, изкъпан и успокоен, Хю излезе от потока преди Джо и Дюк и се отправи към къщата, носейки дрехите си в ръце, за да ги изсуши вятърът. На вратата се спря и си обу чисти гащи.

— Чук, чук!

— Не влизай — извика Грейс. — Заети сме.

— Покрийте я с нещо. Искам да се измия.

— Стига глупости, майко. Влизай, татко.

Той влезе, промъкна се край Грейс и Барбара и влезе в банята. Изрязва ноктите си колкото се може по-дълбоко, изми си ръцете — първо с течаща вода, след това с преварена, а после повтори процедурата. Размаха ръцете си във въздуха, за да изсъхнат, и се върна в стаята, като се стараеше да не докосва нищо.

Карън лежеше на леглото до вратата, завита наполовина с износен чаршаф. Раменете ѝ бяха покрити със сивата риза, която Хю беше носил в нощта на атаката. Грейс и Барбара седяха на леглото, Дюк стоеше пред вратата, а Джо бе седнал с печална физиономия на пейката зад леглото.

Хю се усмихна на Карън.

— Как е, скъпа? Има ли болки?

— Никакви, проклети да са. Искам да го родя преди обяд.

— Ще го родиш. Иначе няма да видиш никакъв обяд.

— Чудовище. Баща ми е чудовище.

— Моля, моля. Доктор Чудовище. Марш навън, приятели, искам да прегледам моята пациентка. Всички вън, с изключение на Грейс. Барбара, върви си полегни.

— Не съм изморена.

— Може да ти се наложи да стоиш будна цяла нощ. Върви си подремни. Нямам никакво желание да се занимавам с преждевременно раждане.

Той отметна чаршафа, огледа Карън и леко опипа подутия ѝ корем.

— Риташе ли?

— И питаш! Направо го записвам в отбора на Грийн Бей Пекърс. Имам чувството, че носи обувки.

— Няма да се изненадам. Беше ли обути, когато го зачена?

— Какво? Татко, ти си един отвратителен човек. Да.

— Пренатално влияние. Следващия път не забравяй да ги събуеш. — Той се опита да разбере дали бебето е разположено с главата надолу или — недай си Боже — с краката напред. Не успя да разбере. Затова се усмихна на Карън и излъга: — Обувките няма какво

да ни притесняват, защото е с главата напред, точно както трябва. Раждането ще бъде лесно.

— Как разбра това, татко?

— Сложи си ръцете тук, където са моите. Това е една малка щръкнала главица, готова да се покаже навън. Усещаш ли я?

— Май да.

— Щеше да я усетиш по-добре, ако беше на моето място. — Опитва се да разбере дали влагалището ѝ е започнало да се разширява. Имаше слабо кръвотечение и затова той не се осмели да провери с ръце. Първо, нямаше представа какво трябваше да усети и второ, страхуваше се да не го инфектира. Знаеше, че може да получи някаква информация от обследването на ректума, но не знаеше каква — затова реши, че няма смисъл да подлага Карън на такова унижение.

Той вдигна глава и улови погледа на жена си. Помисли си дали да не попита за нейното мнение, но после се отказа. Въпреки че беше раждала, Грейс едва ли знаеше за това повече от него.

Най-много да разклати увереността на Карън в благополучния изход.

Вместо това извади своя „стетоскоп“ (последните три празни листа от енциклопедията, свити на руло) и се заслуша в сърцебиенето на плода. Напоследък често го беше чувал. Но този път засече само разни шумове, които определи като „куркане на черва“.

— Трака като метроном — обяви той, като остави тръбичката и я зави. — Бебето ти е в добра форма, малката ми, ти също. Грейс, ти заведе ли дневник, когато започнаха първите болки?

— Барбара го започна.

— Ще продължиш ли да водиш записки? Но първо кажи на Дюк да свали ремъците от другото легло и да ги донесе тук.

— Хюбърт, сигурен ли си, че трябва да дърпа въжетата? Никой от моите лекари не ме беше карал да правя нещо подобно.

— Това е нова методика — увери я той. — Вече всички болници я използват. — Хю беше чел някъде, че някои акушерки карат пациентките си да се държат за ремъците по време на раждането. Той бе прегледал книгите си в търсене на потвърждение на това и не беше открил нищо. Но здравият разум му подсказваше, че действително е правилно — така жените щяха да раждат по-лесно.

Грейс го погледна със съмнение, но не каза нищо повече и напусна убежището. Хю се канеше да става, когато Карън го хвана за ръката.

— Не си отивай, татко.

— Боли ли те?

— Не. Трябва да ти кажа нещо. Помолих Джо да се ожени за мен. Миналата седмица. И той прие.

— Радвам се да го чуя, скъпа. Мисля, че ти се е паднало истинско съкровище.

— И аз така мисля. Вярно, че нямам кой знае какъв избор, но аз наистина го обичам. Само че няма да се оженим, докато не се оправя след раждането. Точно сега не бих могла да издържа скандала с майка.

— Няма да ѝ казвам.

— По-добре не казвай и на Дюк. Барбара знае и мисли, че това е страхотно.

Контракциите започнаха тъкмо когато Дюк нагласяше ремъците. Тя извика, после стисна здраво зъби и протегна ръце към краищата на ремъците, които Дюк ѝ подаваше. Хю сложи ръка на корема ѝ и усети как утробата ѝ се втвърди, докато болката се изписваше на лицето ѝ.

— Напъвай, скъпа — каза ѝ той. — И дишай бързо, това помага. Карън започна да диша бързо, но после изпищя.

След няколко безкрайни секунди се отпусна, усмихна се насила и рече:

— Най-после премина. Извинявай за звуковите ефекти, татко.

— Викай колкото ти се иска. Обаче дишането помага повече. А сега си почини колкото можеш. Хайде да се организираме. Джо, на теб ти се пада да бъдеш готвач. Искам Барбара да си почива, а Грейс да се грижи за Карън — така че те моля да сготвиш обяда. Пригответи някаква сухоежбина за вечеря. Грейс, записа ли ги?

— Да.

— Засече ли продължителността на контракциите?

— Аз я засях — каза Барбара. — Четирийсет и четири секунди.

Карън я погледна възмутено.

— Барби, ти си се побъркала! Продължи повече от час!

— Запиши четирийсет и пет секунди — рече Хю. — Искам точния час на всяка контракция и колко време продължава.

Седем минути по-късно започна следващата. Карън започна да диша бързо и изпищя само веднъж. Но след това изобщо не ѝ беше до шеги; тя извърна лице. Контракциите бяха дълги и болезнени. Въпреки че бе разтърсен от агонията на дъщеря си, Хю се почувства ободрен; изглеждаше сигурно, че раждането няма да продължи дълго.

Но се оказа точно обратното. През целия горещ и изморителен ден жената на леглото се опитваше да се отърве от своя товар. Лицето ѝ беше преbledняло, от време на време изпищяваше, при всяка контракция коремът ѝ се втвърдяваше, а жилите на ръцете и шията ѝ се издуваха от напрежение. Когато болката отшумяваше, тя се отпускате на възглавницата, изморена и трепереща, без да продума и без да се интересува от нищо друго.

Постепенно нещата се влошиха. Контракциите започнаха да се появяват на всеки три минути, все по-дълги и все по-болезнени. Хю ѝ каза да зареже въжетата; изглежда изобщо не помагаша. Тя сякаш не го чу и веднага ги поиска. Май се чувстваше малко по-удобно с тях.

В девет вечерта се появи кръвотечението. Грейс обезумя; беше чувала твърде много истории за опасността от кръвоизливите. Хю я увери, че това е нещо нормално и че бебето скоро ще излезе. Самият той вярваше в това, защото кръвта беше малко и скоро спря съвсем. Струваше им се невероятно, че раждането може да продължи още дълго.

Грейс се ядоса и стана; Барбара веднага седна на стола ѝ. Хю се надяваше, че Грейс ще отиде да си почине — двете жени се сменяха периодично.

Но Грейс се върна няколко минути по-късно.

— Хюбърт — каза тя с висок, обиден глас, — ще се обадя на доктора.

— Добре — отвърна той, без да отмества очи от Карън.

— Чуй ме, Хюбърт Фарнъм. Трябва веднага да повикаш лекар. Ти я убиваш, чуваш ли ме? Отивам да се обадя на лекаря и ти няма да ме спреш.

— Добре, Грейс. Телефонът е ей там — той посочи към другото крило. Грейс го погледна объркано, после внезапно се обърна и излезе. — Дюк!

Синът му влезе бързо.

— Да, татко?

— Дюк, майка ти реши да повика лекар по телефона — обясни Хю с усилие. — Върви й помогни. *Разбра ли ме?*

Очите на Дюк се разшириха.

— Къде са иглите?

— В малкото пакетче на масата. Не пипай големия пакет; там са стерилните игли.

— Ясно. Каква доза?

— Два кубика. Не й позволявай да вижда иглата, защото ще откачи. — Главата на Хю се затресе; той осъзна, че е ужасно уморен. — По-добре три кубика; искам веднага да заспи и да не се събужда до сутринта. Тя може да го понесе.

— Веднага отивам — каза Дюк.

Карън лежеше тихо между контракциите, почти в несвяст. Накрая тя прошепна:

— Горкият татко. Твоите жени ти носят само неприятности.

— Почивай си, скъпа.

— Аз... О, Боже, пак започва!

А после, между пристъпите, тя крещеше:

— *Боли!* Не мога повече! Ох, татко, искам лекар! Моля те, татенце! *Доведи ми доктор!*

— Напъвай, миличка, напъвай!

Контракциите продължиха чак до късно през нощта. Не настъпваше облекчение, а ставаше все по-зле. Вече нямаше смисъл да се записва времето на контракциите; те направо се презастъпваха. Карън почти не можеше да говори; сред стоновете се чуваха само несвързани молби за помощ. В промеждутъка между контракциите тя започваше да говори нещо, но не отговаряше на въпросите.

Някъде около разсъмване — на Хю му се струваше, че мъчението продължава от седмици, но часовникът му показваше, че Карън ражда от осемнайсет часа — Барбара каза бързо:

— Хю, тя няма да издържи повече.

— Знам — съгласи се той, като гледаше дъщеря си. Тя отново беше обхваната от болка, лицето ѝ бе посивяло и изкривено, устата ѝ беше стисната в агония, а между зъбите ѝ се процеждаха сподавени стонове.

— Какво да правим?

— Предполагам, че трябва да ѝ направим цезарово сечение, но аз не съм хирург.

— Съмнявам се.

— Но не и аз. Не съм.

— Знаеш повече от първия човек, който го е направил. Знаеш как да стерилизираш нещата. Имаме сулфонамиди, можеш да я натъпчеш с демерол — тя не се боеше, че Карън ще я чуе. Нея вече нищо не я интересуваше.

— Не.

— Хю, трябва да го направиш Тя умира.

— Знам — въздъхна той. — Но вече е твърде късно за цезарово сечение, дори да знаех как да го направя. За да я спаси, имам предвид. Може би ще успеем да спасим бебето ѝ. — Той примигна и се олюля. — Но и това не може да стане. *Кой ще го кърми?* Ти няма да можеш, още не. А нямаме никакви крави.

Той си пое дълбоко въздух и се опита да се вземе в ръце.

— Остава ни само едно нещо. Да опитаме ескимоския начин.

— Какво е това?

— Да я изправим и да се надяваме, че гравитацията ще си свърши работата. Може и да стане. Извикай момчетата, помощта им ще ни е необходима. Аз трябва пак да си измия ръцете; може да се наложи да правя епизиотомия. О, Боже!

След пет минути и още две контракции те бяха готови. Докато Карън лежеше без сили след втората контракция, Хю се опита да ѝ обясни какво се канят да направят. Не беше лесно да привлече вниманието ѝ. Накрая тя слабо кимна и прошепна:

— Не ме интересува.

Хю отиде до масата, където лежеше разопакованото му оборудване, и взе скалпела в едната си ръка, а лагерния фенер в другата.

— Добре, момчета. Щом контракциите започнат, я вдигнете.

Чакаха само няколко секунди. Хю забеляза, че започват, и кимна на Дюк.

— Сега!

— Давай, Джо! — Те започнаха да я повдигат, като я държаха за гърба и за бедрата.

Карън изпищя и се опита да ги отблъсне.

— *Не, не! Не ме докосвайте! Не издържам! Татко, накарай ги да спрат! Татко!*

Те спряха. Дюк попита:

— Татко?

— Вдигнете я! *Веднага!*

Те я вдигнаха в клекнало положение, с разтворени бедра. Барбара застана зад Карън, обгърна я с ръце и притисна надолу изтерзания корем на момичето. Карън изкрещя и се опита да се измъкне; те я хванаха още по-здраво. Хю бързо легна на пода и насочи светлината нагоре.

— Напъвай, Карън, напъвай!

— *Ооооооох!*

Внезапно той видя темето на бебето, със сиво-синкав цвят. Тъкмо се канеше да остави скалпела, когато главичката отново изчезна.

— Карън, опитай още веднъж!

Той отново насочи нагоре фенера. Зачуди се къде да направи разреза — отпред или отзад. Или и на двете места едновременно. Темето на бебето отново се показва и спря; изведнъж ръката му стана твърда като камък и напълно несъзнателно той се протегна и направи един съвсем малък разрез.

Едва успя да остави скалпела, когато в ръцете му се изсипа мокрото, хлъзгаво, кърваво бебе. Хю знаеше, че трябва да направи още нещо, но единственото, което се сети, беше да го хване за крачетата с лявата си ръка, да го вдигне и да го шляпне по дупето.

Разнесе се сподавен хленч.

— Момчета, сложете я на леглото, много внимателно! Все още са свързани чрез пъпната връв.

Вдигнаха я. Хю седеше на колене, ръцете му бяха заети с едва помръдващия товар. Щом сложиха Карън на леглото, той се опита да сложи бебето в ръцете ѝ, но видя, че тя не е в състояние да го задържи. Изглеждаше в съзнание, очите ѝ бяха широко отворени. Ала всъщност беше в колапс.

Хю също бе на път да се срине. Той се огледа замаяно и даде бебето на Барбара.

— Стой наблизо — посъветва я излишно той.

— Татко? — попита Дюк. — Не трябва ли да срежеш пъпната връв?

— Още не. — Къде беше проклетият скалпел? Хю го намери и го натърка бързо с йоден разтвор, като се надяваше, че това ще е достатъчно, за да го стерилизира. После го сложи до двете изварени памучни ленти и се обърна, за да провери дали връвта пулсира.

— Красив е — каза меко Джо.

— Красива — поправи го Хю. — Момиче е. А сега, Барбара, ако обичаш...

Не успя да довърши изречението. Всичко стана ужасно бързо. Бебето започна да се задавя; Хю го грабна, обърна го по корем, бръкна в устата му и извади слузта, после отново го подаде на Барбара. След това пак започна да проверява пъпната връв. Тогава разбра, че Карън е в беда.

С ужасяващото съзнание, че трябва да е два пъти по-силен, той хвана единия край и го завърза на възел до коремчето на бебето, като се опитваше да не трепери и да не го завърже твърде здраво. После започна да завързва и другия край и тогава забеляза, че няма нужда; Карън внезапно изхвърли плацентата и започна да кърви. Тя простена.

С един замах Хю преряза пъпната връв и заповяда на Барбара:

— Направи й превръзка!

После се обърна, за да се погрижи за майката.

От нея течеше кръв като река; лицето ѝ бе посивяло и тя изглеждаше в безсъзнание. Беше твърде късно да се опитва да зашие разреза, който бе направил, и следващите разкъсвания. Виждаше, че кръвта изтича от вътрешността, не от разкъсания изход. Опита се да я спре, като напъха тампон от последната останала марля, и същевременно викаше на Джо и Дюк да донесат бандаж и компрес за Карън.

След мъчително дълъг период от време компресът и бандажът бяха по местата си, а марлята беше подкрепена от цяла пачка дамски превръзки, и Хю си помисли уморено, че това е една незаменима вещ, от която вече нямаха нужда. Той вдигна очи и погледна лицето на Карън. След това с внезапна паника се опита да открие пулса ѝ.

Карън беше надживяла раждането на дъщеря си с по-малко от седем минути.

ГЛАВА 9

Катрин Джоузефин надживя майка си с един ден. Хю я кръсти с това име и с капка вода един час, след като Карън почина; от самото начало бе ясно, че момиченцето няма да оцелее дълго. Нещо с дишането му не беше наред.

Веднъж, когато бебето започна да се дави, Барбара го върна към живота, като долепи устата си до неговата и изсмука нещо, което веднага изплю с отвращение. Известно време след това малката Джоузи се чувстваше по-добре.

Но Хю разбираше, че това е само временно; той не виждаше никаква възможност да запази живота на бебето достатъчно дълго — около два месеца, — за да може Барбара да го кърми. В склада им бяха останали само две кутии консервирано мляко.

Въпреки това те работеха денонощно, като правеха всичко възможно да го спасят.

Грейс приготви хранителната смес по памет — кондензирано мляко, гореща вода и една скрита кутийка сладък сироп. Всъщност те нямаха с какво да го хранят, нямаха дори биберон. Осиротялото бебе беше проблем, който Хю не бе предвидил. Сега, като се замислеше, това му се струваше един от най-вероятните критични моменти. Той се опитваше да не мисли за провала си и се посвети изцяло на задачата да опази жива дъщерята на Карън.

Една пипета за очни капки се оказа най-близкото до биберон, което успяха да открият. С нейна помощ те даваха от сместа на бебето, като се опитваха да я стискат в такт с опитите му да смуче.

Но очевидно не се получаваше нищо. Малката Джоузи продължаваше да има проблеми с дишането и се задавяше всеки път, когато се опитваха да я нахранят; опитите да прочистят гърлото ѝ им отнемаха също толкова усилия, колкото и опитите да я нахранят. Очевидно тя нямаше никакво желание да суче от грубия заместител, а всеки път, когато те се опитваха да изцъркат част от сместа в устата ѝ, тя винаги се задавяше. На два пъти Грейс успя да вкара почти по една

пипета в гърлото ѝ, но след това и двата пъти тя повърна. Барбара и Хю имаха още по-малко късмет.

На заранта един ден след раждането Хю беше събуден от писъка на Грейс. Бебето се бе задушило.

През дългия ден, докато тримата се опитваха да спасят бебето, Дюк и Джо изкопаха гроб високо на хълма, на едно слънчево място. Те направиха дълбока дупка и натрупаха купчина камъни; и двамата се ужасяваха при мисълта, че някоя мечка или койотите ще разкопаят гроба.

След като изкопаха дупката и натрупаха камъните, Джо с усилие попита:

— От какво ще направим ковчега?

Дюк въздъхна и избърса потта от челото си.

— Джо, не можем да направим ковчег.

— *Трябва.*

— Е, можем да отсечем няколко дървета, да ги разцепим и да издялкаме малко дъски — правили сме го при нужда. Когато сглобявахме кухненския шкаф. Но колко време ще ни отнеме? Джо, времето е много топло — *Карън не може да чака!*

— Тогава ще разглобим нещо и ще го използваме. Някое легло например. Книжните рафтове.

— Най-лесно ще е да разглобим гардероба.

— Да започваме.

— Джо. Нещата, които можем да използваме за ковчега, са в къщата. Мислиш ли, че Хю ще ни пусне вътре точно сега, за да тракаме, чукаме и режем? Ако някой събуди това бебе или го стресне точно тогава, когато се опитват да го нахранят, татко ще го убие. Ако Барбара или майка не го убият първи. Не, Джо. Никакъв ковчег.

Решиха да направят подземна гробница, като използваха целия запас от тухли; построиха кутия на дъното на гроба, след това нацепиха навеса, за да я уплътнят, и насякоха дървета, за да я покрият. Колкото и жалка да изглеждаше, те почувстваха облекчение.

На следващата сутрин положили в гроба майката и дъщерята.

Джо и Дюк ги спуснаха вътре, като Дюк настоя баща му да остане в къщата и да се погрижи за Грейс и Барбара. Представи си колко трудно ще му бъде да спусне сам телата в гроба и да ги нагласи;

не би допуснал и Джо до гроба, но имаше голяма нужда от помощник. Дюк предложи майка му изобщо да не се приближава до гроба.

Хю поклати глава.

— Мислил съм за това. Опитай се да я убедиш. Аз не успях. Нито пък Дюк. Но когато изпрати Джо да повика останалите, сестра му и дъщеря ѝ лежаха мирно на дъното на гроба, спретнато покрити със саван. Нямаше никакви следи от усилията, които бяха положени за пренасянето им тук, от дострояването на тухлената кутия, която се оказа малка, или от най-ужасния момент, когато мъничкото телце се беше изсипало от чаршафа, с който се опитаха да свалят долу и двете едновременно. Лицето на Карън изглеждаше спокойно, а дъщеря ѝ беше сгушена върху ръката ѝ и сякаш спеше.

Дюк внимателно стъпи на двете тухлени стени и коленичи над нея.

— Сбогом, сестричке — прошепна той. — Съжалявам.

Той покри лицето ѝ и внимателно излезе от гроба. По хълма се задаваше малката процесия. Хю подкрепяше жена си, а Джо помагаше на Барбара. Над убежището се вееше знамето, свалено наполовина.

Те се подредиха край гроба, Хю над главата, жена му отдясно, синът отляво, а Барбара и Джо при краката. За голямо облекчение на Дюк никой не поиска лицата да бъдат открити и майка му като че ли приемаше всичко спокойно.

Хю измъкна малка черна книга от джоба си и я отвори на отбелязаното място.

— *Аз съм възкресението и животът...* Гол излязох из утробата на майка си; гол ще и да се върна там. Господ даде, Господ отне.

Грейс проплака и коленете ѝ започнаха да се подгъват. Хю пхна книгата в ръцете на сина си, за да подкрепи жена си.

— Продължи нататък, синко.

— Отведи я, татко.

— Не, не! Искам да остана — промълви тихо Грейс.

— Дочети го, Дюк. Отбелязал съм пасажите.

— *... Трупa съкровища, но не знае кой ще ги прибере...* Защото съм странен при Тебе и пришелец, както всичките мои бащи. Остави ме да отдъхна, за да се съвзема... Човекът, роден от жена, е кратковременен и изпълнен с тъга... На Всемогъщия Бог предаваме

тялото на нашата сестра — на нашите сестри — и полагаме телата им в земята; пръст при пръстта, пепел при пепелта, прах при прахта...

Дюк спря за момент и пусна малка бучка пръст в гроба. После отново погледна в книгата и внезапно каза:

— Да се помолим.

Отведоха Грейс обратно в убежището и я сложиха в леглото. Джо и Дюк се върнаха на хълма, за да засият гроба. Хю реши, че жена му е заспала, и започна да духа свещите. Тя отвори очи.

— Хюбърт...

— Да, Грейс?

— Казах ти. Предупреждавах те. Но ти не ме чу.

— За какво говориш, Грейс?

— Казах ти, че трябва да повикаме лекар! Но ти не го направи. Гордостта ти беше твърде голяма. Жертва дъщеря ми на олтара на своята гордост. Детенцето ми. Ти я уби.

— Грейс, тук няма лекари. Знаеш много добре.

— Ако беше истински мъж, изобщо нямаше да си търсиш извинение!

— Грейс, моля те. Да ти донеса ли нещо? Един милтаун? Или предпочитайш инжекция?

— Не, не — извика рязко тя. — Точно така ме измами, когато реших да извикам лекаря. Независимо от твоето желание. Никога повече няма да ти позволя да ме подмамиш с твоите лекарства. Нито ще ти позволя да ме докосваш. Убиец.

— Добре, Грейс. — Той се обърна и излезе.

Барбара седеше на верандата, подпряла главата си с ръце.

— Барбара, знамето трябва да е вдигнато вече — каза Хю. — Искаш ли аз да го направя?

— Толкова скоро?

— Да. Животът продължава.

ГЛАВА 10

И животът продължи. Дюк ловуваше, двамата с Джо се занимаваха със земеделие, Хю работеше по-здраво от всякога. Грейс също работеше и готвенето ѝ се подобри — както и апетитът ѝ; тя доста надебеля. Никога повече не спомена за това, че съпругът ѝ е виновен за смъртта на дъщеря им.

Дори изобщо не му говореше. Когато трябваше да се обсъди някой проблем, тя разговаряше с Дюк. Спря да посещава и неделните служби.

През последния месец от бременността на Барбара Дюк пожела да говори с баща си насаме.

— Татко, нали ми каза, че всеки от нас е свободен да си тръгне, когато пожелае.

Хю го погледна учудено.

— Да.

— И ще получи своя дял от всичко, каза ти. От амунициите, инструментите и така нататък.

— Дори повече; справяме се много добре. Да не би да искаш да ни напуснеш?

— Да, но не сам. Майка също иска да се махне. Всъщност идеята е нейна и е непоколебима по въпроса. Аз също си имам причини, но решението на майка е решаващият фактор.

— Ммм... Дай да обсъдим твоите причини. Не си ли доволен от начина, по който ръководя всичко? С удоволствие ще се оттегля. Сигурен съм, че ще успея да убедя Джо и Барбара да те приемат, така че ще имаш пълната ни подкрепа. — Той въздъхна. — С нетърпение очаквам да се освободя от този товар.

Дюк поклати глава.

— Не става въпрос за това, татко. Не искам да ставам шеф, а и ти вършиш добра работа. Е, няма да кажа, че ми е харесал начинът, по който започна всичко. Но важни са резултатите, а ти постигна високи резултати. Няма да обсъждам моите причини, но те нямат нищо общо с

теб — и ако зависеше само от мен, изобщо нямаше и да се замисля за напускане. Но майка настоя. Тя иска да се махне и ще го направи. Не мога да я оставя да си тръгне сама.

— Ще ми кажеш ли защо Грейс иска да се махне?

Дюк се поколеба.

— Татко, не виждам какво значение има това; тя вече е решила. Казах ѝ, че няма да мога да ѝ осигуря тукашните удобства и сигурност, но тя е твърда като диамант.

Хю замълча и се замисли.

— Дюк, ако това е решението на майка ти, аз няма да тръгна да я разубеждавам. Мнението ми отдавна няма значение за нея. Но се сещам за две неща, които може да ти се сторят практични.

— Едва ли.

— Първо ме изслушай. Нали знаеш, че имаме медни тръби. Част от тях използвахме при оборудването на кухнята. Имаме всичко необходимо, за да направим дестилатор. Запасих се с всички необходими части, в случай че започне война — не само за наша употреба, а ѝ защото алкохолът е разменна монета в примитивните общества. Сам знаеш защо не го построих досега. Но съм в състояние да го направя и да започна да произвеждам алкохол. — Той леко се усмихна. — Не съм го научил от книгите. Когато служех в Тихия океан, поддържах и един дестилатор с мълчаливото съгласие на моя командващ офицер. Научих се как да правя водка от царевица или картофи и бренди от всякакви плодове. Дюк, майка ти може да се почувства по-добре, ако има алкохол.

— Но тя ще се напие до смърт!

— Дюк, Дюк! Ако това ѝ прави удоволствие, кои сме ние да я спираме? Не ѝ остана за какво да живее. Тя обичаше телевизията, харесваше ѝ да ходи по партита, можеше да прекара цял ден при фризьорката си, после да иде на кино, а след това да пийне по едно с приятелките си. Такъв беше животът ѝ, Дюк. Къде е сега всичко това? Няма го, изчезна! Поне алкохол можем да ѝ дадем, за да компенсирате донякъде загубата ѝ. Кой си ти, че да я спираш да се напие до смърт?

— Татко, положението съвсем не е такова!

— Така ли?

— Знаеш, че не одобрявам — не одобрявах — злоупотребата ѝ с алкохол. Но сега бих ѝ позволил да пие колкото си иска. Акостроиш

дестилатора, ние можем да ти станем клиенти. Но така или иначе ще се махнем, защото това няма да разреши проблемите й.

— Добре, Дюк, чуй тогава другата ми идея. Вместо нея ще си тръгна аз. Само... — Хю се намръщи. — Дюк, кажи й, че ще си тръгна веднага щом Барбара роди. Не мога просто така да изоставя пациентката си. Можеш да увериш Грейс, че...

— Татко, това няма да разреши проблема!

— Нещо не разбирам.

— Добре де, хубаво. Проблемът е в Барбара. Тя е... По дяволите, майка направо се е побъркала. Не може да я понася, откакто Карън умря. Каза ми: „Дюк, тази жена няма да роди детето си в моя дом! Нейното копеле. Няма да го приема. Кажи на баща си да я махне оттук.“ Така ми каза, татко.

— Мили Боже!

— Да. Опитах се да я вразумя. Казах й, че Барбара не може да си тръгне. Опълчих й се с всички сили, татко; казах й, че няма начин да накараш Барбара да си тръгне. Не би я изпратил да си върви, както не би изпратил и Карън. Казах й, че двамата с Джо ще се изправим с оръжие срещу теб, за да я защитим, ако си толкова луд, че да го направиш. А ти, естествено, не си.

— Благодаря.

— Това е то. Когато й говоря сериозно, тя ми вярва. Затова реши, че *тя* трябва да си тръгне. Повече не мога да я задържам. Тя напуска. Аз също тръгвам, за да се грижа за нея.

Баща му потърка челото си.

— По-зле от това няма накъде. Дюк, дори да тръгнеш с нея, вие няма къде да живеете.

— Не е точно така, татко.

— Моля?

— Можем да се справим, ако ни помогнеш. Спомняш ли си онази пещера в каньона Колинс, която се опитваха да направят туристическа атракция? Все още съществува. Близначката й, имам предвид. Миналата седмица ловувах в този район. Каньонът ми се стори толкова познат, че се изкачих нагоре, за да я потърся. И я открих. Татко, в нея може да се живее и е лесна за отбрана.

— А входът? Вратата?

— Няма проблем. Стига да се съгласиш да ни дадеш стоманената плоча, която закриваше тунела.

— Давам ви я.

— На тавана има отвор, който осигурява проветряването. Няма да имаме проблеми с дима. Тече поточе, което не е пресъхнало в това горещо време. Татко, пещерата е удобна колкото убежището, има нужда само от лек ремонт.

— Предавам се. Можеш да вземеш каквото пожелаеш. Легла, разбира се. Инструменти. Вземи от консервираната храна. Кибрит, амуниции, пушки. Направи си списък, ще ти помогна да ги пренесеш.

Дюк се изчерви под тена си.

— Татко, вече пренесох някои неща.

— Така ли? Решил си, че ще се поскръндзя?

— Тъж... Нямам предвид последните седмици. Всъщност пренесох някои неща още първите дни. Нали се сещаш... Двамата се скарахме и след това ме направи офицер по продоволствията. Тогава се реших на това и когато никой не гледаше, се качвах там и носех по нещо със себе си.

— Това е кражба.

— Не и според мен. Не съм взел повече от една шеста от всичко... и то само неща, които биха ми потрябвали в случай на крайна необходимост. Кибрит. Патрони. Опази пушка, която не можа да намериш. Едно одеяло. Нож. Малко провизии. Няколко свещи. Работата е там, че... Постави се на моето място. Непрекъснато съществуваше възможността да ми се ядосаш за нещо и да се сбием, като единият от двама ни щеше да бъде убит, както ти сам заяви, или аз щях да избягам, без да имам възможност да взема *каквото и да било* със себе си. Реших да не встъпвам в двубой с теб, затова бях принуден да се заема с някои приготовления. Но нищо не съм откраднал — *ти сам каза*, че мога да ги взема. Само кажи, и ги връщам.

Хю Фарнъм замислено зачопли един мазол и после вдигна глава.

— Понякога кражбата означава оцеляване, нали така? Само още едно нещо — Дюк, храната, която си взел... *Има ли там консерви с мляко?*

— Нито една. Татко, не мислиш ли, че ако имаше, нямаше да бия всички рекорди по скорост и да ги донеса за нула време, когато Карън умря?

— Да. Извинявай, че попитах.

— И аз съжалявам, че не отмъкнах някоя и друга кутия. Щяха да свършат добра работа.

— Дюк, така или иначе бебето не живя достатъчно дълго, за да изяде и това мляко, с което разполагаме. Добре, трябва да решаваме бързо... но не забравяй, че винаги можеш да се върнеш. Дюк, понякога жените на възрастта на майка ти стават безразсъдни... после го преодоляват и се превръщат в приятни възрастни дами. Може би по-нататък семейството ни отново ще се събере. Надявам се да се виждаме понякога. Можеш да взимаш колкото си искаш от нашите зеленчуци.

— Тъкмо щях да те питам за това. Там, горе, не мога да отглеждам нищо. Какво ще кажеш да продължа да ловувам за всички и когато нося месо, в замяна да получавам зеленчуци?

Баща му се усмихна.

— Преоткрихме търговията. Можем да те снабдяваме и с грънци, освен това няма да ти се налага да си щавиш кожата. Дюк, предполагам, че вече си избрал какво ще вземеш. Утре двамата с Джо ще ти помогнем да занесеш нещата в пещерата. Само още нещо...

— Какво?

— Книгите остават за мен! Ако искаш да прочетеш нещо, ще трябва да идваш дотук. Това не е подвижна библиотека.

— Съгласен съм.

— Сериозно ти говоря. Можеш да вземеш бръснача ми, вземи най-хубавия ми нож. Но ако те хвана, че си взел дори една книга, жив ще те одера и ще я подвържа с човешка кожа. Всичко си има граници. Добре, ще извикам Джо, ще изкарам Барбара от къщата и ще се махнем оттук, докато се стъмни. Успех и кажи на Грейс, че не я мразя. Не е съвсем така, но ѝ го кажи. Няма да се оплаквам. За създаването на Рая са нужни двама, но за Ада стига и един. Не мога да кажа, че напоследък съм бил щастлив, а може да се окаже, че Грейс е била по-умна, отколкото сме си мислили.

— Това е много учтив начин да ни кажеш да вървим по дяволите.

— Може би.

— Каквото и да си имал предвид, да ти се връща. Не напразно се изнесох от дома веднага щом ми се отвори възможност.

— *Туш!* Добре, действай тогава.

Баща му се обърна и се отдалечи.

Джо не каза нищо. Просто обяви, че продължава да се занимава с напояването. Барбара не промълви нито дума, докато не останаха насаме.

Хю приготи малко храна за обяд — малко царевичен хляб, малко сушено месо, два домата и една манерка с вода. Взе една пушка и едно одеяло. Изкачиха се по хълма над гроба и седнаха под сянката на едно дърво. Хю забеляза, че на гроба са поставени свежи цветя, и се зачуди дали Барбара е идвала дотук. Изкачването беше доста трудно за нея; движеха се много бавно. Или може би Грейс го е направила? Изобщо не му се струваше вероятно. След това се сети за най-очевидния избор: Джо.

Когато натежалата Барбара легна удобно, със свити в коленете крака, Хю попита:

— Какво ще кажеш?

Тя мълча дълго време.

— Хю, ужасно съжалявам. Вината е моя, нали?

— Твоя ли? Защото някаква жена с болен мозък е насочила омразата си срещу теб? Ти сама ми каза веднъж да не виня себе си заради грешките на другите. Трябва да послушаш собствения си съвет.

— Нямах предвид това, Хю. Става въпрос за сина ти. Грейс не може да си тръгне без него. Той каза ли ти нещо? За мен?

— Само за глупавата идея, която е обсебила Грейс. Какво трябва да ми каже?

— Чудя се дали имам право да ти го кажа. Но при всички случаи ще го направя. Хю, след като Карън умря, Дюк ми предложи да се ожени за мен. Аз отказах. Той беше наранен. И изненадан. Разбираш ли... Ти знаеше ли за Карън и Джо?

— Да.

— Не знаех дали Карън ти е съобщила. Когато тя реши да се омъжи за Джо, аз реших, че трябва да се омъжа за Дюк. За Карън това беше най-нормалното нещо и аз се съгласих. Тя може и да е споделила с Дюк. Във всеки случай той очакваше от мен да кажа „да“. А аз казах „не“. Той беше наранен. Съжалявам, Хю. Ако пожелаеш, ще отида да му заявя, че съм променила решението си.

— Не бързай! Мисля, че си направила грешка. Но няма да ти позволя да я поправиш, само за да ми доставиш удоволствие. Какво

смяташ да правиш? За Джо ли мислиш да се омъжиш?

— За Джо ли? Никога не съм мислила да се омъжвам за Джо. Въпреки че бих го направила със същата готовност, както и за Дюк. Хю, искам да постъпя така, както винаги съм искала. Каквото пожелаеш ти. — Тя се обърна на една страна и го погледна в очите. — Знаеш това много добре. Ако поискаш да се омъжа за Джо, ще го направя. Ако кажеш да се омъжа за Дюк, ще се омъжа за него. Казваш и го правя.

— Барбара, Барбара!

— Говоря сериозно, Хю. Готова съм на всичко. Напълно ти се подчинявам. Не за някои неща, а за всичко. Не е ли било така през цялото време, когато сме били заедно? Аз играя по книгата.

— Стига дрънка глупости.

— Може и да са глупости, но са истина.

— Дори да е така. Искам да се омъжиш за когото пожелаеш ти.

— Това не мога да го направя. Защото ти вече си женен.

— Какво?

— Нима си изненадан? Не, просто аз те изненадах, когато започнах да говоря за това след толкова дълго мълчание. Но така стоят нещата и винаги е било така. Тъй като не мога да се омъжа за теб, ще се омъжа за когото кажеш. Или изобщо няма да се омъжа.

— Барбара, ще се омъжиш ли за мен?

— *Какво каза?*

— Ще се омъжиш ли за мен?

— Да.

Той се наведе и я целуна. Тя отвърна на целувката му с отворени устни и изцяло подчинена на волята му.

Накрая той се отдръпна.

— Искаш ли малко хлебчета?

— Още не.

— Мисля, че трябва да го отпразнуваме някак. Поводът заслужава шампанско, но разполагаме само с царевични питки.

— Добре, ще си гризна една хапка. И глътка вода. Хю, любими мой Хю, какво ще правиш с Грейс?

— Нищо. Тя се разведе с мен. Всъщност се разведе още преди месец, в деня... в деня, когато погребяхме Карън. Причината все още да живее с нас е просто липсата на друго жилище. Тук нямаме нужда

от съдия, за да узаконим развода, нито имаме нужда от разрешително, за да се омъжа за теб.

Барбара постави ръцете си на корема.

— Моето разрешително е точно тук! — Гласът ѝ беше спокоен и щастлив.

— Нима детето е мое?

Тя го погледна.

— Погледни на изток.

— Кое да гледам?

— Да виждаш Тримата влъхви да идват насам?

— Уф, какъв съм идиот!

— Твое е, любов моя. Това е нещо, което една жена никога не може да докаже, но може да знае със сигурност.

Той отново я целуна. Когато се откъсна от устните ѝ, тя го погали по бузата.

— Сега бих искала да похапна царевични питки. И то много. Умирам от глад. Чувствам се изпълнена с живот и нямам търпение да го изживея.

— Да! Утре започва меденият ни месец.

— Днес. Той вече започна, Хю. Ще го впиша в дневника. Скъпи, довечера може ли да спя на покрива? Ще успея да се изкача по стълбата.

— Искаш да спиш с мен? Малко развратно момиче!

— Нямах предвид това. Сега хич не съм развратна, хормоните ми просто се бунтуват срещу това. Без никаква страст, скъпи. Просто любов. Изобщо не ставам за меден месец. С огромно удоволствие ще спя с теб; ти можеше да го правиш през всичките тези месеци. Не, скъпи, просто не искам да спя в една стая с Грейс. Страхувам се от нея — боя се за бебето. Може и да са глупави страхове.

— Не, не са. Може и да не е необходимо, но трябва да вземем предпазни мерки. Барбара, какво мислиш за Грейс?

— Трябва ли да съм откровена?

— Кажи ми.

— Не я харесвам. Освен това се страхувам от нея; започнах да не я харесвам дълго преди да започна да се страхувам от нея. Не ми харесва начинът, по който се отнася с мен, не ми харесва как се държи с Джоузеф, не ми харесва как се отнасяше с Карън, винаги съм се

възмущавала от начина, по който се държи с теб — а трябваше да се преструвам, че не го забелязвам. *Презирам я* за това, в което е превърнала Дюк.

— Аз също не я харесвам — от години. Доволен съм, че си тръгва. Барбара, щях да съм доволен дори ако ти не беше тук.

— Хю, за мен е такова облекчение да чуя това. Нали знаеш, че съм разведена.

— Да.

— Когато бракът ми се разпадна, аз се заклех, че никога няма да стана причина за разпадането на нечий друг брак. Чувствах вина още от нощта на атаката.

Той поклати глава.

— Забрави го. Бракът ни отдавна е мъртъв. Бяха останали само дълг и ангажименти. Поне за мен, защото тя не чувстваше никакви задължения. Любов моя, ако бракът ми беше истински, ти щеше да дойдеш при мен онази нощ и щеше да получиш само прегръдка и успокоение. Аз изгарях от жажда за любов — и ти ми даде своята.

— Любов моя, никога повече няма да те оставя жаден.

Някъде около девет часа на следващата сутрин те се събраха пред убежището, където беше струпано имуществото за новия дом.

С иронична усмивка Хю огледа всичко, което беше взела за себе си бившата му жена. Грейс бе приела буквално поканата му да изберат „каквото поискат“; беше обрала къщата до шушка — най-добрите одеяла, почти всички инструменти, включително чайника и единствената тенджерка с крачета, три от четирите каучукови матраци, почти цялата останала храна, цялата захар, лъвския пай от всички незаменими продукти и всичките пластмасови чинии.

Хю възрази само за едно нещо: солта. Когато видя, че Грейс е заграбила всичката сол, той настоя да я разделят. Дюк се съгласи и попита дали Хю ще възрази срещу нещо друго.

Хю поклати глава. Барбара нямаше да има нищо против да си намерят заместители. „С любимия всяко място е рай.“

Дюк бе показал сдържаност, като беше взел само една лопата, една брадва, един чук, по-малко от половината гвоздеи и нито един инструмент, който беше в единична бройка. Вместо това каза, че някога може и да му се наложи да ги вземе назаем. Хю се съгласи и

предложи да му помогне в делата, където един човек не би се справил сам. Дюк му благодари. И двамата мъже чувстваха неудобство и го прикриваха с необичайна учтивост.

Отпътуването бе забавено заради стоманената плоча, която щеше да покрива входа на пещерата. Теглото ѝ беше по силите на Дюк, но носенето ѝ бе неудобно. Трябваше да я опаковат така, че да може едновременно да я носи и да има възможност да стреля, ако се наложи.

В резултат на това трябваше да се лишат от едната мечка кожа, покриваща леглото, на което бе умряла Карън. Дюк съжаляваше само за изгубеното време. Наложиха се тримата мъже да направят шест курса, за да пренесат всичко, което Грейс беше опаковала.

Дюк реши, че максимумът е два курса дневно. И ако не тръгнаха скоро, този ден щяха да направят само един курс.

Най-накрая успяха да натоварят плочата на гърба на Дюк, като мечката кожа го пазеше от метала.

— Струва ми се, че е удобно — реши Дюк. — Вземайте багажите и да тръгваме.

— Добре — съгласи се Хю и се наведе над своя товар.

— Мили Боже!

— Какво има, Дюк?

— Погледнете!

Над източния склон се бяха появили очертанията на някакъв обект. Той се носеше във въздуха по курс, който минаваше встрани, но щом достигна най-близката точка, спря и зави към тях.

Обектът прелетя величествено над главите им. В първия момент Хю не можа да определи размера му; той не приличаше на нищо познато — тъмен предмет, наподобяващ плочка от домино. Но когато обектът приближи на около сто и петдесет метра над тях, му се стори, че е широк около трийсет метра и три пъти по-дълъг. Не можа да определи точните му очертания. Обектът се движеше бързо, но безшумно. Прелетя над тях, обърна посоката си и описа кръг, после пак обърна посока и се приближи към тях, вече на по-малка височина.

Хю осъзна, че е прегърнал Барбара с една ръка. Когато обектът се беше появил, тя се намираше малко по-далеч от тях и нахисваше дрехите във външната вана. Сега се оказа под лявата му ръка и той усещаше, че трепери.

— Хю, какво е това?

— Хора.

Обектът беше спрял над знамето им. Вече можеха да различат хората; от двете страни на обекта се появиха глави.

Единият му край рязко се откъсна, леко се понесе надолу и се установи над пилона със знамето. Хю разбра, че това е кола с дължина около три метра и ширина около метър, в която имаше само един пътник. Не можеше да различи подробностите, нито да разбере какво я задвижва; колата скриваше долната част на тялото на пътника. Виждаха се само главата и раменете му.

Мъжът свали знамето и се върна при голямата машина. Колата му сякаш се сля с нея.

Правоъгълникът се разпадна. Раздели се на няколко коли, които приличаха на тази, която бе свалила знамето. Повечето от тях останаха във въздуха; около дванайсетина слязоха на земята, три от тях се приземиха около колонистите.

— Внимавайте! — изкрещя Дюк и посегна към оръжието си.

Така и не успя да го достигне. Прегъна се напред под някакъв странен ъгъл, размаха ръце във въздуха с изумено изражение на лицето и после бавно се изправи във вертикално положение.

— Какво става? — прошепна Барбара в ухото на Хю.

— Не знам. — Нямаше нужда да я пита какво има предвид. В мига, в който синът му беше спрял, той изпита усещането, че е затънал до гърдите в подвижни пясъци. — Не се съпротивлявай.

— Дори и не си го помислям.

— Хюбърт! Хюбърт, направи не... — закрещя Грейс с писклив глас, който внезапно секна. Изглежда изгуби съзнание, но не падна на земята.

Четири коли висяха на около три метра във въздуха. Бяха се наредили в редица и кръжаха над градината на Барбара. Всяка растителност, над която прелитаха — царевицата, доматения разсад, боба, тиквите, марулите, картофите — с една дума всичко, даже малките напоителни канали, бяха смлени в еднородно покритие.

Върху него започна да се излива водата от отворения край на голямата канавка. Тогава едната от машините се отдалечи от останалите, изкопа друга канавка около изравнения район, която заобикаляше унищожената градина и достигаше до потока надолу по течението.

Барбара зарови лицето си в гърдите на Хю. Той я потупа по гърба.

Колата продължи нагоре по потока успоредно на старата канавка. Скоро водата спря да тече.

След като градината беше изравнена, останалите коли се приземиха върху нея. Хю не можеше да разбере какво точно правят, но след секунди върху прочистеното място се издигна голяма черна шатра, богато украсена с червени и златни орнаменти.

— Татко! — извика Дюк. — За Бога, не можеш ли да стигнеш до пистолета си?

На кръста на Хю висеше неговият четирийсет и пет калибров пистолет, който беше взел за похода. Ръцете му бяха съвсем леко прихванати от онова, което ги задържаше. Но той просто отговори:

— Не смятам и да опитвам.

— Нима просто ще стоиш там и ще ги оставиш да...

— Да. Дюк, защо не помислиш малко? Ако не мърдаме, може да живеем по-дълго.

От шатрата излезе един мъж. Изглеждаше висок около два и десет, но част от тази височина се дължеше на излъскания до блясък шлем с пера. Той носеше червена надиплена пола със златна бродерия, беше гол до кръста, като се изключи краят на полата, който бе заметнат през рамото му и покриваше част от широките му гърди. Беше обут с черни ботуши.

Всички останали носеха черни комбинезони с червено-златни знаци на дясното рамо. Хю остана с впечатлението, че този мъж — нямаше никакво съмнение, че той е господарят — се е оттеглил, за да облече униформата си. Почувства се окуражен. Те бяха затворници, но щом лидерът си прави труда да се преоблича, преди да ги разпита, значи са важни затворници и преговорите може да дадат някакви плодове. А може би не.

Но увереността му се засили и от лицето на човека. То имаше изражение на добродушна арогантност, а очите му бяха ясни и весели. Имаше високо чело и масивен череп; изглеждаше интелигентен и нащрек. Хю не можа да определи расата му. Кожата му беше тъмнокафява и блестяща. Но устните му бяха съвсем леко негърски; носът му, въпреки че беше широк, бе извит, а черната му коса беше вълниста.

В ръцете си носеше малък камшик.

Той тръгна към тях и се спря внезапно, щом приближи Джоузеф. След това с рязък глас заповяда нещо на стоящия най-близо до тях охранител.

Джо се протегна и раздвижи крака.

— Благодаря.

Човекът каза нещо на Джо.

— Съжалявам, но не ви разбирам — отвърна Джо.

Мъжът каза още нещо. Джо безпомощно сви рамене. Човекът се ухили и го потупа по рамото, после се обърна и вдигна пушката на Дюк. Държеше я доста непохватно и Хю се уплаши да не гръмне.

Въпреки това мъжът явно разбираше от оръжия. Той дръпна затвора, вкара патрон в цевта, след това я облегна на рамото си, прицели се нагоре към потока и стреля.

Гърмът беше оглушителен, а куршумът профуча край ухото на Хю. Човекът се усмихна широко, хвърли пушката на един от подчинените си, приближи се до Хю и Барбара, протегна ръка и докосна подутия ѝ от бременността корем.

Хю отблъсна ръката му.

С едва забележимо движение и определено без гняв, големият мъж отметна ръката на Хю с камшика си. Това дори не беше удар, с такава сила не би убил и муха.

Хю извика от божа. Ръката му сякаш бе попаднала в огън и беше напълно парализирана.

— О, Боже!

— Хю, недей. Не ме боли — каза бързо Барбара.

Наистина беше така. С абсолютно безпристрастен интерес, с какъвто ветеринарят опипва бременна кобила, високият мъж опипа отново корема на Барбара, после повдигна едната ѝ гърда, а в същото време Хю се гърчеше от унижение, което би изпитал всеки мъж, безсилен да помогне на своята любима.

Накрая човекът приключи с изследването си, усмихна се на Барбара и я потупа по главата. Хю се опита да забрави болката в ръката си и да се сети за някой от езиците, които се беше опитал да научи.

— *Вы говорите по-русски, господин?*^[1]

Мъжът го погледна, но не каза нищо.

— *Sprechen Sie Deutsch, mein Herr?*^[2] — попита го Барбара.

Това и донесе само една усмивка. Хю се провикна:

— Дюк, опитай на испански!

— Добре. — *Habla usted Español, Senor?*^[3] — Никакъв отговор.

Хю въздъхна.

— Изглежда изчерпахме запасите си.

— *M'sieur?* — изрече Джо. — *Est-ce que vous parlez la langue française?*^[4]

Мъжът се обърна.

— *Tiens?*

— *Parlez-vous français, monsieur?*

— *Mais oui! Vous êtes françaises?*

— *Non, non! Je suis américain. Nous sommes tous américains.*

— *Vraiment? Impossible!*

— *C'est vrai, monsieur. Je vous en assure. Les Etats-Unis de l'Amérique.*^[5] — Джо посочи към стърчащия пилон.

По-нататък стана доста трудно да се проследи разговорът, защото и двете страни се опитваха да говорят на развален френски. Най-накрая млъкнаха и Джо каза:

— Хю, той ме помоли — заповяда ми — да отида в палатката му и да поговорим. Помолих го първо да ви освободи. Той каза „не“. „Не, по дяволите“, ако трябва да бъда точен.

— Помоли го поне да освободи жените.

— Ще се опитам. — Джо заговори на високия мъж. — Той каза, че *enceinte femme*^[6] — това е Барбара — може да седне на мястото си. А, „дебелата“ — има предвид Грейс — трябва да дойде с нас.

— Добра работа, Джо. Постарай се да ни уредиш някаква сделка.

— Ще се опитам. Не го разбирам твърде добре.

Тримата влязоха в шатрата. Барбара откри, че може да седне на земята и дори да се протегне. Но невидимата мрежа продължаваше да държи здраво Хю.

— Татко — заговори бързо Дюк, — това е нашият шанс, тъй като наоколо никой не разбира английски.

— Дюк — отговори уморено Хю, — не виждаш ли, че козове са у него? Предполагам, че ще останем живи, докато не го дразним — и нито минутка повече.

— Няма ли поне да се опиташ да се бориш? Къде отидоха онези глупости, че си свободен човек и смяташ да си останеш такъв?

Хю се почеса по наранената ръка.

— Дюк, няма да споря с теб. Ако направиш нещо, ще ни убият. Така виждам аз нещата.

— Значи наистина са били глупости — заяви презрително Дюк.

— Е, нищо не обещавам.

— Хубаво. Зарежи.

— Нищо не обещавам. Само ми кажи едно нещо, татко. Какво е усещането да те командват, вместо ти да командваш?

— Не ми харесва.

— Нито пък на мен. Никога няма да го забравя. Надявам се да си го получиш.

— Дюк, за Бога, стига приказва глупости — обади се Барбара. Дюк я погледна.

— Ще млъкна. Но ми кажи само едно нещо. Къде ти направиха бебето?

Барбара не отговори. Хю изрече тихо:

— Дюк, ако се измъкнем живи от това, обещавам ти да те спускам от бой.

— По всяко време, старче.

Спряха да говорят. Барбара се пресегна и потупа Хю по глезена. Край купчината домакински уреди се бяха събрали петима мъже и ги разглеждаха. Към тях се приближи друг човек и им даде някакви заповеди; те се разпръснаха. Той също разгледа купчинката, после погледна към убежището и влезе вътре.

Хю чу шум на вода и след това видя как по руслото на потока се понесе кафява вълна. Барбара вдигна глава.

— Какво е това?

— С бента ни е свършено, но няма значение.

След доста време Джо излезе сам от павилиона. Той се приближи до Хю и каза:

— Значи ето какво разбрах. Не съм съвсем сигурен дали е точно; той говори патоя и никой от двамата ни не го разбира добре. Ето какво е в общи линии: ние сме нарушители, това е частна собственост. Той е решил, че сме избягали затворници — думата е на друг език, не на френски, но, общо взето, смисълът е такъв. Успях да го убедя, или

поне така мисля, че сме невинни граждани и че сме попаднали тук не по наша вина. Така или иначе, той не е ядосан, въпреки че технически ние сме престъпници — влизане в частна собственост и садене на растения там, където не трябва да има селско стопанство, строеж на бент, къща и други такива неща. Мисля, че всичко ще бъде наред — стига да правим онова, което ни се казва. Той ни намира за доста интересни — начинът, по който сме се оказали тук, и всичко останало.

Джо погледна Барбара.

— Помниш ли теорията ти за паралелните светове?

— Явно съм била права. Така ли е?

— Не. Това е най-объркващата част. Но поне едно нещо е сигурно. Барбара, Хю, Дюк, чуйте ме! Това си е нашият свят.

— Джо, абсурдно е.

— Кажи му го на него. Той знае много добре какво имам предвид под Съединени американски щати, знае къде се намира Франция. И така нататък. Няма съмнение в това.

— Хубаво... — Дюк замълча. — Може и така да е. А къде е майка ми? Защо си я оставил насаме с този дивак?

— Тя е много добре, обядва с него. И се чувства прекрасно. Успокой се, Дюк, мисля, че всичко ще е наред и с нас. Веднага щом приключат с обяда, ще си тръгнем.

Малко по-късно Хю помогна на Барбара да се качи в една от странните летящи машини, след това сам се метна в друга и се настани зад пилота. Установи, че седалката е удобна, а вместо колан отново усети онова странно чувство за затъване в подвижни пясъци. Неговият пилот, млад негър, който ужасно много приличаше на Джо, се огледа и безшумно вдигна колата във въздуха, като се присъедини към формирация се във въздуха голям правоъгълник. Хю забеляза, че повече от половината коли имат пътници; всички те бяха бели, а пилотите неизменно бяха цветнокожи, като се започне от светлокафяви като яванците и се стигне до катраненочерни като жителите на островите Фиджи.

Колата, в която се намираше Хю, летеше в десния заден край. Той се огледа, за да открие другите, и почти не се изненада, когато видя, че Грейс се вози зад шефа, в центъра на първата редица. Джо се возеше точно зад тях, затрупан с котки.

Вдясно от него имаше две коли, които не се присъединиха към формацията. Едната се повъртя над купчината домакински принадлежности, събра ги в невидима мрежа и отлетя. Втората кола увисна над убежището.

Масивният блок се изстреля право нагоре, а колибката на покрива му дори не помръдна. Малката кола и гигантският ѝ товар заеха позиция на около двайсет метра от дясната страна на строя. Летящата формация пое напред и набра скорост, но Хю не усещаше нито вятъра, нито някакво движение. Колата, която летеше от дясната им страна, изглежда, не успяваше да поддържа скоростта. Хю не можеше да види другата натоварена кола, но предположи, че лети от лявата страна.

Последното, което видя от тяхното жилище, беше следата на мястото, където се бе издигало убежището, по-голямата следа там, където се беше намирала градината на Барбара, и криволичещият белег от напоителната канавка.

Той почеса отеклата си ръка и си помисли, че онова, което се бе случило с тях, беше просто една поредица от удивителни съвпадения. Дори се почувства донякъде обиден, както би се обидил, ако го измами човек, когото е смятал за честен. Сети се за забележката, която Джо бе подхвърлил точно преди да се качат в колите: „Извадихме голям късмет, че попаднахме на образован човек. Френският е мъртъв език — той го нарече *'une langue perdue*“^[7].

Хю изпъна врат и улови погледа на Барбара. Тя му се усмихна.

[1] Говорите ли руски, господине? — Бел.прев. ↑

[2] Говорите ли немски, господине? — Бел.прев. ↑

[3] Говорите ли испански, господине? — Бел.прев. ↑

[4] Господине? Да не би да говорите френски? — Бел.прев. ↑

[5] — Я виж ти!

— Говорите ли френски, господине?

— Ами да! Вие французин ли сте?

— Не, не! Аз съм американец. Всички сме американци.

— Наистина ли? Това е невъзможно!

— Истина е, мосю. Уверявам ви. Съединени американски щати.

(фр.) — Бел.прев. ↑

[6] Бременна жена (фр.) — Бел.прев. ↑

[7] Един изгубен език (фр.). — Бел.прев. ↑

ГЛАВА 11

Мемток, Главният дворцов прислужник на лорд Протектора на област Нундей, беше отрупан с работа и щастлив. Щастлив, защото бе затрупан с работа, въпреки че сам не го осъзнаваше и непрекъснато се оплакваше, че му е трудно да изпълнява задълженията си, защото, както сам се изрази, въпреки че имаше на подчинение хиляда и осемстотин прислужници, сред тях нямаше и трима, на които спокойно да повери дори изпразването на делвите с помия, без да ги надзирава.

Току-що беше провел една приятна среща с главния готвач, на която здраво му се бе накарал. Беше изказал предположението, че от самия готвач, който бе стар и жилав, би излязло много по-добро печено от това, което предишната вечер беше поднесено на Тяхна милост. Едно от задълженията на прислугата, което Мемток бе решил да изпълнява лично, беше винаги да опитва храната на лорда, въпреки че съществуваше риск от отравяне и въпреки факта, че вкусът на Тяхна милост не съвпаднаше с неговия. Това бе една от безбройните задачи, които Мемток изпълняваше изключително съвестно. Точно заради това си старание той се беше издигнал до този висок пост още в разцвета на силите си.

Главният готвач бе промърморил нещо и Мемток го отпрати с лек удар на камшика и с напомнянето, че днес готвачи се намират лесно. След това с облекчение се върна към канцеларската си работа.

Пред него лежаха цели купчини с документи, тъй като цялото домакинство току-що се беше преместило от двореца в летния палат — трийсет и осем Избрани и само четиристотин шейсет и трима прислужници; лятната резиденция се обслужваше с минимум персонал. Тези премествания се правеха два пъти в годината и включваха хиляди книжа — ордери за покупки, инвентарни списъци, описи, ваучери, товарителници, телеграми — и през ума му мина мисълта да помоли господаря си да намери някой симпатичен младеж, да му отреже езика и да го обучи за писар. Но той веднага отхвърли идеята; Мемток не вярваше на слуги, които могат да четат, пишат и

смятат. Те непрекъснато биваха обсебвани от всякакви идеи, дори и да не можеха да говорят.

Всъщност Мемток обичаше да се занимава с документацията и не искаше да дели тази работа с никого. Ръцете му прелитаха над листовите, проверяваше цифри, подписваше документи със своя символ, потвърждаваше плащания. Държеше химикалката по доста странен начин, между първите три пръста на дясната си ръка, защото просто нямаше палци.

Той не чувстваше липсата им, почти не си спомняше какво е усещането да ги има. Нито пък се нуждаеше от тях. И без палци можеше да държи лъжица, химикал и камшик, а и не изпитваше нужда да държи нещо друго.

Не стига че не му липсваха, ами той дори се гордееше с отсъствието им. Те бяха доказателството, че е служил на своя господар и в двете основни длъжности: като жребец, докато беше млад, и като укротен прислужник през всичките тези години. Всеки слуга от мъжки пол над 14 години (с няколко малки изключения) имаше такава липса на едната или на другата ръка; малцина можеха да се похвалят и с двете, само няколкостотин на цялата Земя. Те говореха като равни само със себеподобните си; те бяха елитът.

Някой подраска по вратата.

— Влез! — извика той, а после изръмжа: — Какво искаш?

Ръмженето беше автоматична реакция, но наистина не харесваше този слуга поради една-единствена, най-важната, причина; той не беше подчинен на Мемток, а принадлежеше на различна каста, тази на ловците, стражите, пазачите и викачите и служеше на Майордома-защитник. Майордомът се смяташе за равен по ранг на Главния дворцов прислужник и наистина беше. Обаче имаше палци.

Една от главните причини Мемток да не харесва Летния палат бе, че трябваше да контактува с онези слуги, които имаха един непростим недостатък: не му бяха подчинени. По принцип беше достатъчен само един намек пред Тяхна милост и щеше да им бъде наложен строг контрол, но той не обичаше да се моли. От друга страна, ако докоснеше който и да е от тях с надеждата да остане безнаказан, гаднярът веднага щеше да се оплаче на началника си. А Мемток смяташе, че разногласията между Главните прислужници деморализират подчинените им.

— Послание от началника. Тук съм, за да ви съобщя, че Тяхна милост са на път за насам. Водят четирима диваци с ескорт. Началникът каза да се качите на покрива, за да се погрижите за тях. За всичките.

— За всичките? Дяволите да те вземат, какво искаш да кажеш с това „всичките“? Какви са тия диваци? И в името на Чичо, кога пристигат?

— За всичките — настоя слугата. — Съобщението ми беше предадено преди двацет минути. Търсих ви навсякъде.

— *Марш оттук!* — Важната част от това съобщение беше, че Тяхна милост се прибират у дома, а няма да отсъстват цяла нощ. Главният готвач, Началникът на протокола, Музикалният директор, Домоуправителят, Управителят на земите, всички началници на отдели — той мислеше за всичко и същевременно раздаваше заповеди. Четирима диваци? На кого му пукаше за диваците?

Но все пак се качи на покрива и пое грижата за тях. Така или иначе щеше да се качи, защото в дома пристигаше лорд Протекторът.

Когато пристигнаха, Хю така и не успя да се види с Барбара. Щом се освободи от прегръдките на „предпазния колан“, пред него се изправи един дребен бял човек с гола глава и зло изражение на лицето, резки движения и камшик в ръка. Той беше облечен с бяла роба, която според Хю приличаше на нощница, като се изключи червено-златната нашивка на дясното рамо, която той неуверено определи като емблема на високия мъж, шефа. Емблемата беше изработена от злато и рубини като медальона, който висеше на тежка златна верига на гърдите на дребния човек.

Той изгледа Хю от главата до петите с очевидно презрение и след това предаде двамата с Дюк на друг бял мъж, облечен с нощница. Той нямаше медальон, но също носеше малък камшик. Хю се почеса по ръката и реши да не проверява дали този камшик е също толкова ефикасен, колкото онзи на големия началник.

Но Дюк го провери. Сърдитият дребосък даде някакви инструкции на надзирателя и си тръгна. Надзирателят заповяда нещо; съдейки по интонацията и жестовете, Хю си го преведе като „Хайде, хора, тръгвайте“ и тръгна.

Дюк обаче не помръдна. Надзирателят едва го докосна с камшика си по прасеца; Дюк изкрещя. Целия останал път извървя, куцайки — надолу по рампата, след това в един много бърз асансьор и накрая в стая с бели стени, която миришеше на болница.

Дюк разбра заповедта да се съблече, без да има нужда от стимулиране. Той изруга, но се подчини. Хю просто се подчини. Той беше започнал да разбира системата. Камшиците се използваха така, както добрият ездач използва шпорите — за да получи незабавно подчинение, но без да нанася вреда.

Оттук ги подкараха към една по-малка стая, където от всички страни ги зашибаха струи вода. Операторът се намираше в едно помещение над тях. Той им извика нещо, след това със знаци обясни, че иска хубаво да се изтъркат.

Те се изтъркаха. Водните струи изчезнаха и на тяхно място се появи течен сапун. Двамата се изтъркаха отново, после се изплакнаха и бяха накарани да се изтрият още веднъж — всичко това с жестове, които не оставяха съмнение, че от тях се изисква щателно измиване. Обляха ги горещи и силни струи, след това ги зашиба студена вода, последвана от потоци горещ въздух.

Това твърде много напомняше на Хю за съдомиялните машини, но накрая се оказаха толкова чисти, колкото не са били от месеци. След това помощникът на началника на банята постави някакви пластири върху веждите им, втри някаква емулсия в косите и в наболите им бради (този ден още никой не се беше бръснал), след това по гърбовете и гърдите, ръцете и краката и накрая в интимното окосмяване. Преди да се подложи на последното, Дюк получи поредния урок по подчинение. Обаче след това, когато, щат — не щат, трябваше да изтърпят по една клизма, Дюк стисна зъби, но се подчини. Тук имаше и тоалетна с течаща вода във формата на отворстие в пода, над което се оформяше водовъртеж. Ноктите на ръцете и краката им бяха изрязани съвсем дълбоко.

След това отново ги изкъпаха. Лепенките върху веждите бяха отмити. Както и емулсията в косата. Когато излязоха навън, те бяха обезкосмени от главата до петите, с изключение на веждите.

Началникът на банята им даде някаква течност за гаргара, като им показва какво иска от тях и се изплю във водовъртежа на пода. Те си направиха три пъти гаргара с приятната на вкус, макар и леко лютив

течност, и когато всичко свърши, Хю откри, че зъбите му са по-чисти от когато и да било преди. Чувстваше се абсолютно чист, жизнен, прациящ от здраве — но унижен.

След това бяха отведени в друга стая и подложени на медицински преглед.

Човекът, който ги прегледа, носеше традиционната бяла нощница и малката емблема на златна верижка, но нямаше нужда от никакви дипломи на стената, за да се разбере каква е професията му. Хю реши, че поведението му край болничното легло никога нямаше да го направи богат; той имаше маниерите на военните хирурзи, с които се бе сблъсквал досега — не нелюбезен, но незаинтересован.

Лекарят изглеждаше силно заинтригуван от плаващия мост, който откри в устата на Хю. Разгледа го внимателно, погледна в устата му към дупките, които мостът запълваше, и го предаде на един от асистентите си, като му даде никакви инструкции. Асистентът отиде някъде и Хю се зачуди дали отсега нататък няма да има постоянни проблеми с дъвченето.

Докторът отдели по около час на всеки един от тях, като използваше медицински инструменти, каквито Хю никога не беше виждал — единствените прегледи, които му бяха познати, бяха измерването на теглото, височината и кръвното налягане. От тъканите им бяха взети проби за изследване, но нито една операция не предизвика неприятни усещания — не бяха използвани нито спринцовки, нито скалпели. Междувременно върнаха на Хю моста и му разрешиха да го постави в устата си.

Но тестовете и/или лечението често се оказваха унижителни, нищо, че не бяха болезнени. При поредната манипулация, когато разпънаха Хю на една маса, от която Дюк тъкмо беше станал, помладият мъж попита:

— Как ти се струва, татко?

— Нормално.

Дюк изсумтя.

Фактът, че и двамата мъже имаха белези от операция на апандисита, изглежда заинтригува лекаря също толкова силно, колкото и плаващия мост. С жестове той изобрази болка в стомаха и после мушна с палец в корема на Хю. Той с усилие успя да изрази съгласие,

той като тук утвърдителното кимване с глава явно означаваше отрицание.

Асистентът влезе отново и подаде на лекаря някакво приспособление, което се оказа друг плаващ мост. Накараха Хю да си отвори устата; отново извадиха стария мост и на негово място сложиха новия. Хю прокара език по него и усещането беше като от истински зъби. Лекарят провери всичките им зъби, почисти ги и ги пломбира — операцията бе напълно безболезнена, въпреки че беше без упойка, доколкото Хю успя да разбере.

След това Хю внезапно бе „прикован“ към масата от невидимо поле, по гръб, с повдигнати и разкрасени крака. Към леглото беше приближена друга масичка на колелца, той осъзна, че го подготвят за операция — и с ужас разбра каква.

— Дюк, не им позволявай да те хванат! Дръж този камшик!

Колебанието на Дюк продължи твърде дълго. Терапевтът не носеше камшик, но винаги имаше един под ръка. Дюк се хвърли към него, обаче лекарят успя да го грабне пръв. След секунда Дюк лежеше по гръб с вдигнати крака, гърчещ се от болка след наказанието, което бе получил. И двамата започнаха да протестират, доколкото това беше възможно.

Лекарят ги погледна замислено и повика надзирателя, който ги бе довел. Скоро в стаята нахълта дребният мъж с големия медальон, прецени ситуацията и излетя навън.

Чакаха доста дълго. Терапевтът запълни времето, като накара асистентите си да завършат приготовленията за операцията.

Хю и Дюк вече нямаха никакви съмнения защо са доведени тук. Дюк каза, че би било много по-добре, ако преди се бяха борили — и загинали — отколкото всичко да завърши по този начин. Щяха да се бият като истински мъже, стига Хю да не се бе проявил като страхливец, напомни той на баща си.

Хю не възрази, а се съгласи. Опитва се да се оправдае пред себе си, че послушанието му при залавянето им е било само заради жените. Но това не му донесе особено успокоение. Вярно, че през последните години рядко беше използвал половия си орган... и може би повече изобщо нямаше да му се наложи. Но, по дяволите, той бе свикнал с него. А за Дюк, който беше съвсем млад, щеше да е още по-трудно.

След доста дълъг период от време дребният мъж връхлетя отново в стаята, още по-ядосан. Той излая някаква заповед; Хю и Дюк бяха освободени.

Така приключи всичко, като не се смята това, че бяха намазани от глава до пети с ароматен крем. След това им раздадоха по една бяла нощница, преведоха ги през някакви дълги пусти коридори и Хю бе тикнат в една килия. Вратата не беше заключена, но той не можеше да я отвори.

В ъгъла на помещението имаше поднос с чинии и прибори. Храната бе превъзходна, въпреки че не можа да разпознае част от блюдата; Хю похапна с добър апетит и омете чиниите до дъно, като си прокарваше храната с лека бира. После легна да поспи на меката постелка на пода, като изпразни ума си от всички тревоги.

Събуди го подритване с крак.

Отведоха го в друго празно помещение без прозорци, което се оказа учебна стая. Вътре стояха двама дребни бели мъже с нощници. В ръцете си държаха някакви плочки, които бяха еквивалент на черна дъска (написаното на тях се изтриваше автоматично, сякаш с магия). Двамата бяха заредени с търпение... и с камшици, защото уроците се провеждаха под „тихия напев на учителската показалка“. Нито една грешка не оставаше незабелязана.

Двамата можеха да рисуват, а също така бяха невероятни мимове; учеха Хю да говори.

Той установи, че паметта му се засилва, когато е стимулирана от болката; много рядко повтаряше някоя грешка. В началото го наказваха само ако забравяше някоя дума, но колкото повече научаваше, толкова по-голяма беше вероятността да се срещне с болката при грешки в окончанията, построяването на изреченията, идиомите и акцента.

Обучението по метода на Павлов продължи дълго. Според изчисленията, които правеше наум, минаха седемнайсет дни. Той не се занимаваше с нищо друго и се виждаше само с учителите си. Те го обучаваха на смени; Хю работеше във всяка възможна минута, около шестнайсет часа дневно. Никога не му позволяваха да се наспи, но въпреки това не дремеше по време на уроците — не се осмеляваше да го направи. Веднъж дневно ходеше на баня и му даваха чиста нощница, хранеха го два пъти дневно с вкусна храна в големи количества, три пъти дневно го водеха до тоалетната. През останалото

време се учеше да говори с пълното съзнание, че ще бъде наказван за всяка грешка.

Но той се научи как да избягва наказанията. Някой бързо зададен въпрос от време на време го спасяваше. „Учителю, този човек разбира, че има протоколна разновидност на речта за всеки ранг, от нисшестоящите до висшестоящите, но тъй като е нищожен в своето незнание, не може да разбере какво представлява всеки ранг — понеже изобщо не е запознат с неведомите пътища на Могъщия Чичо — и понякога дори не може да осъзнае какъв ранг е придобил неговият учител с преподавателска цел и какъв ранг ще придобие накрая този покорен слуга. Дори не знае какъв е собственият му ранг в голямото семейство, ако това бъде угодно на учителя му.“

В такива случаи отпускаха камшика и в следващия час му четяха лекции. Този проблем вълнуваше Хю много повече, отколкото показваше въпросът му. Най-ниският ранг беше рангът на жребеца. Не, имаше един по-нисък: децата прислужници. Но тъй като от тях се очакваше да правят грешки, те не се брояха. Следващи по ранг бяха самките, а след тях скопените „укротени“ слуги — категория, която имаше толкова много степени с незначителни различия, че помежду им се употребяваше речта на равните.

Над слугите се извисяваше кастата на Избраните, с неограничени и понякога сменящи се вариации на ранговете, включително и при онези ритуални обстоятелства, при които жената ставаше по-важна личност от мъжа. Но това не беше повод за притеснения — винаги можеше да се използва речта на нисшестоящия. Обаче...

— Ако двама Избрани те заговорят едновременно, на кой от двамата ще отговориш първо?

— На по-младия — отговори Хю.

— Защо?

— Тъй като Избраните не правят грешки, значи този човек не е чул правилно. По-възрастният изобщо не е говорил, тъй като по-младият не би посмял да го прекъсне.

— Правилно. Ти си укротен градинар и срещаш един Избран със същия ранг като твоя лорд Чичо. Той те пита: „Момче, какво е това цвете?“

— Тъй като Тяхна милост знаят много повече, отколкото този човек изобщо може да научи, то ако не го лъжат очите, това цвете може

би е хортензия.

— Добре. Но сведи поглед, когато го казваш. А сега за твоя ранг... — В гласа на учителя звучеше неподправена болка. — Ти въобще нямаш ранг.

— Моля, учителю?

— О, Чичо! Опитах се да разбера. Никой не знае освен нашия лорд Чичо, но Тяхна милост още не са го определили. Ти не си дете, не си жребец, не си и скопен, не принадлежиш на никоя каста. Ти си дивак и не се вписваш никъде.

— Тогава каква протоколна реч да използвам?

— Винаги най-нисшата. Разбира се, не и когато говориш с децата. И със самките, те не го заслужават.

Като се изключат окончанията, използвани при различните рангове, според Хю езикът беше прост и логичен. В него нямаше неправилни глаголи и синтаксисът на изречението бе неизменен; може би по някое време просто са го прочистили и привели в ред. От някои думи, които разпозна — „симба“, „буана“, „уазир“, „етаж“, „трек“, „онкъл“ — той заподозря, че в основата му лежат няколко африкански езика. Но това нямаше никакво значение; това беше „Речта“ и според неговите учители единственият език, който се говореше навсякъде.

В допълнение към протоколната реч част от думите в езика имаха двойно значение. Една дума се използваше в езика на висшестоящите в разговора им с нисшестоящи, а неин синоним, с напълно различен корен, се използваше от нисшестоящите в разговора им с висшестоящите. Той трябваше да знае и двете — едната, за да я използва в разговор, а другата — за да я разпознае в речта на висшестоящия.

В началото произношението му беше много трудно, но в края на седмицата вече можеше да мляска с устни, да цъка с език, да прави нужната пауза в средата на думата, да разпознава и да произнася всяка гласна по толкова различни начини, за които дори не подозираше, че съществуват. На шестнайсетия ден вече разговаряше свободно на този език, беше започнал дори да мисли на него и камшикът влизаше в употреба все по-рядко.

Късно на следващия ден лорд Протекторът нареди да го повикат.

ГЛАВА 12

Въпреки че същия ден вече беше посетил банята, Хю отново бе изкъпан набързо, намазан с ароматен крем и облечен с нова роба, преди да бъде отведен в частните покои на лорда. Докато крачеше по петите на Мемток, той премина през няколко приемни със секретари и накрая се озова в голяма и разкошно обзаведена стая за отдих.

Самия лорд го нямаше; в стаята бяха само Джоузеф и Доктор-Ливингстън-предполагам. Джо се провикна:

— Хю! Прекрасно! — После се обърна към Главния дворецов прислужник: — Можеш да си вървиш.

Мемток се поколеба, след което се обърна и си тръгна. Джо не му обърна повече никакво внимание, просто хвана ръката на Хю и го поведе към дивана.

— Боже, толкова се радвам да те видя! Седни да поговорим, докато Понс се появи. Добре изглеждаш.

Доктор Ливингстън подуши глезените на Хю, измърка и започна да ги тъпче.

— Добре съм. Понс ли? — Хю почеса котката зад ушичките.

— Не знаеш ли името му? На лорд Протектора, имам предвид. Не, сигурно няма как да го знаеш. Това е едно от имената му, което използва само в семейството. Няма значение, добре ли се отнасят с теб?

— Така мисля.

— Така и трябва. Понс заповяда да ти угаждат във всичко. Слушай, ако не се отнасят добре с теб, просто ми кажи. Ще се погрижа за всичко.

Хю се поколеба.

— Джо, използвали ли са върху теб някой от онези странни камшици?

— Върху мен ли? — Джо го изгледа учудено. — Разбира се, че не. Хю, да не би да са те наказвали? Свали този глупав парцал и дай да видя.

Хю поклати глава.

— По мен няма никакви белези. Не са ме наранявали. Обаче хич не ми хареса.

— Но ако са те наказвали без причина... Хю, това е едно от нещата, които Понс не толерира. Той е много човечен тип. Държи само на дисциплината. Ако някой, който и да е, дори Мемток, се е държал грубо с теб, ще си получи заслуженото.

Хю се замисли. Той по-скоро харесваше учителите си. Те бяха работили упорито и търпеливо и когато стана възможно да се разговаря с него, без да се използва камшика, вече се държаха доста по-добре.

— Не са ме наранявали. Просто ми напомняха някои неща.

— Радвам се да го чуя. Всъщност, Хю, не мога да си представя как ще стане това. С кожения камшик, който носи Понс, може да се убие човек на разстояние триста метра; нужни са много упражнения, за да се научиш да си служиш с него. А тези играчки, които използват слугите, само гъделичкат и нищо повече.

Хю реши да не спори с него относно гъделичкането; искаше да узнае други, много по-важни неща.

— Джо, как са останалите? Виждал ли си ги?

— О, те са много добре. Чу ли за Барбара?

— Нищичко не съм чул! Какво за Барбара?

— Чакай, по-спокойно. Имам предвид бебетата й.

— Вече е родила бебето?

— Бебетата. Близнаци, еднояйчни. Преди една седмица.

— Как е тя? *Как е?*

— Спокойно, човече! С нея всичко е наред, по-добре не може и да бъде. Кое е нормално. Те са много по-напред от нас в медицината; никой не е чувал да са изгубили майка или бебето й при раждане. — Джо внезапно се натъжи. — Жалко, че не се появила няколко месеца по-рано. — После лицето му се разведри. — Барбара ми каза, че смятала да нарече бебето Карън, ако е момиче. Когато се оказа, че е родила момчета близнаци, тя кръсти единия, който е с пет минути по-голям, Хю, а другия — Карл Джоузеф. Много мило, нали?

— Поласкан съм. Значи си я виждал. Джо, трябва да я видя. Веднага. Как да стане?

Джо го погледна изненадано.

— *Не можеш, Хю. Би трябвало да го знаеш.*

— *Защо да не мога?*

— *Ами защото не си укротен, затова. Невъзможно е.*

— *Ох.*

— *Съжалявам, но така стоят нещата. — Джо внезапно се ухили.*

— *Разбрах, че за малко да ти осигурят билет за достъп до нея. Понс се скъса от смях, когато разбра как ви се е разминало на косъм и как сте скимтели двамата с Дюк.*

— *Не виждам какво смешно има тук.*

— *О, Хю, той просто има грубовато чувство за хумор. Смя се, докато ми го разказваше. Аз не се засмях и Понс реши, че нямам чувство за хумор. Различните хора се смеят на различни неща. Карън обичаше да говори на псевдонегърски диалект, което ме караше да скърцам със зъби. Но тя не го правеше от злоба. Карън... Е, каквото станало — станало, повече няма да говоря за това. Знаеш ли, че ако онзи ветеринар беше стигнал по-далеч с вас, това щеше да му струва ръцете; Понс прати човек да му го съобщи. Може би по-късно щеше да смекчи присъдата — добрите хирурзи са твърде ценни. Но решението на лекаря е напълно естествено, Хю; и двамата сте твърде високи и възрастни за жребци. Само че Понс не толерира небрежността в работата.*

— *Добре де, добре. Не виждам нищо лошо в това, че искам да видя Барбара и децата й. Ти си я виждал, а също не си укротен.*

Джо изглеждаше леко раздразнен.

— *Хю, става въпрос за различни неща и ти много добре го знаеш.*

— *Защо?*

Джо въздъхна.

— *Хю, не аз съм измислял правилата. Аз съм Избран, а ти не си и това е всичко. Аз не съм виновен, че си се родил бял.*

— *Добре. Забрави.*

— *Трябва да сме благодарни на това, че поне един от нас е в състояние да помага на останалите. Осъзнаваш ли, че всички вие можехте да бъдете екзекутирани? Ако не бях с вас?*

— *Тази мисъл ми мина през ума. За щастие ти говориш френски. И той също говори френски.*

Джо поклати глава.

— Френският няма нищо общо, просто ни спести време. Важното беше, че аз съм с вас... и точно затова бяхте освободени от всякаква отговорност. Единственото, което трябваше да се определи, беше каква е моята вина, над мен бе надвиснала голяма опасност. — Джо се намръщи. — Все още не съм напълно оправдан. Искам да кажа, че Понс е убеден в невинността ми, но случаят ми трябва да бъде разгледан и от Върховния лорд Притежател; това е негов прерогатив, защото Понс е само Пазител. Все още може да бъде екзекутиран.

— Но, Джо, за какво да те *екзекутират*?

— О, за много неща! Сам прецени. Ако вие, четирима бели, бяхте там без мен, Понс щеше да ви осъди в момента, в който ви зърне. Две углавни престъпления, и двете — очевидни. Бегълци. Слуги, които са избягали от господаря си. Разрушително нахлуване във владенията на Върховния Притежател. И двете обвинения са доказани и наказанието е смърт. Не ми обяснявай, че нещата не стоят така, защото го знам много добре и ми трябваше доста време, за да убедя и Понс в това, като използвам език, който и двамата не говорим добре. И вратът ми все още е на дървника. И все пак... — Той се ободри. — Понс ми каза, че на Върховния Притежател ще му трябват много години, за да разгледа всички дела, по които трябва да произнесе обвинителното заключение, освен това той не само отдавна не е идвал в това си имение, ами дори не е прелитал над него. И много преди случаят ми да бъде представен пред него, на мястото няма да има и следа от опустошението. Те засаждат отново дърветата, а мечките, елените и другият дивеч никога не са били преброявани. Той ми каза да не се притеснявам.

— Е, това е много добре.

— Да не мислиш, че не съм се препотил хиляди пъти, докато го убедя? Достатъчно е сянката ми да падне върху Върховния лорд Притежател и край с мен, да не говорим какво ме чака, ако кихна в негово присъствие... Тъй че сигурно разбираш, че незаконното навлизане във владенията му е най-тежкото престъпление. Но щом Понс казва да не се безпокоя, значи всичко е наред. Той се отнася с мен като с гост, не като със затворник. А сега ми разкажи за себе си. Чух, че си изучавал Езика. Аз също — частният ми учител идва всеки ден, когато имам свободно време.

На което Хю отговори:

— С разрешение на Тяхна милост този човек, както те знаят, бе посветил времето си изцяло на тази дейност.

— Охо! Говориш го по-добре от мен.

— Имах доста стимули — каза Хю, като премина на английски.
— Джо, виждал ли си Дюк? Грейс?

— Дюк не съм опитвал да го търся. Понс отсъстваше през повечето време и ме взе със себе си. Бях ужасно зает. Грейс я видях, да. Може би е възможно да я видиш и ти. Тя идва често в този апартамент. Разбира се, това е единственият начин да я видиш. Тук, на това място. В присъствието на Понс. Може да се уреди. Той не държи особено много на протокола. Когато сме насаме, имам предвид; пред хората гледа да се държи на висота.

— Хмм... Джо, в такъв случай можеш ли да го помолиш да видя Барбара и близнаците? Тук? В негово присъствие?

Джо изглеждаше раздразнен.

— Хю, не можеш ли да разбереш, че аз съм просто гост тук? Нямам нито един собствен слуга, нямам пари, нямам титла. Казах ти, че е *възможно* да видиш Грейс; не съм обещавал. Това ще стане само в случай, че той е изпратил да те повикат и после не я е отпратил, защото така му е удобно на него, а не *на теб*. Колкото до това да го помоля да ти позволи да видиш Барбара — не мога да го направя. *И туй то!* Съветвам те и теб да не го молиш. Току-виж си разбрал, че неговият камшик може не само да гъделичка.

— Просто исках да...

— Внимавай! Идва.

Джо отиде да посрещне домакина си. Хю стоеше с наведена глава, вперил поглед в пода, и чакаше да бъде забелязан. Понс влезе с широка крачка, облечен почти по същия начин, както Хю го бе видял за пръв път, само дето шлемът беше заменен от червено кепе. Той поздрави Джо, седна тежко на големия диван и изпъна крака. Доктор Ливингстън скочи в скута на лорда; Понс го погали. Две слугини се появиха отникъде, събуха му ботушите, избърсаха краката му с гореща влажна кърпа, подсушиха ги, направиха им масаж, обуха му домашни чехли и изчезнаха.

Докато протичаше тази процедура, лорд Протекторът обсъждаше с Джо въпроси, от които Хю можеше да схване само отделни думи, но успя да разбере, че благородникът говори с Джо на речта на равните и

Джо му отговаря по същия начин. Хю реши, че Джо се намира в отлично положение, също както и Доктор Ливингстън. Е, Джо си беше приятна личност.

Най-накрая високият мъж го погледна.

— Седни, момче.

Хю седна на пода. Лордът продължи:

— Можеш ли да говориш? Съобщиха ни, че си научил Езика.

— С позволението на Тяхна милост времето на този човек беше изцяло посветено на тази цел и въпреки че резултатите са доста плачевни, както може би Тяхна милост знае, те са много по-добри, отколкото техният слуга би могъл да предполага.

— Не е зле. Акцентът може да е малко по-твърд. И пропусна един инфикс. Как ти се струва времето?

— Времето е такова, каквото пожелае Могъщият Чичо. Ако то доставя удоволствие на любимия му племенник, то не може да не носи радост и на този слуга.

— Много добре. Произношението е малко размазано, но се разбира. Поработи още върху него. Предай на учителите си, че така сме казали. А сега зарежи тази префърцунена реч, нямам време да я слушам. Винаги използвай речта на равните. Когато сме насаме, имам предвид.

— Добре. Аз... — Хю млъкна; една от слугините се беше върнала и коленичи пред господаря си, като му поднесе питие върху поднос.

Понс хвърли остър поглед към Хю, след това погледна към момичето.

— Това ли? То не се брой, глухонямо е. Та какво казваше?

— Щях да кажа, че нямам мнение за времето, защото изобщо не съм излизал навън, откакто дойдохме тук.

— Сигурно не си. Дадох заповед да научиш езика колкото се може по-бързо, а слугите са склонни да изпълняват буквално заповедите ми. Без никакво въображение са. Добре, ще излизаш навън всеки ден по един час. Предай това на този, който се занимава с теб. Имаш ли някакви молби към мен? Дават ли ти достатъчно храна? Добре ли се отнасят с теб?

— Храната е добра. Свикнал съм да се храня три пъти дневно, но...

— Можеш да ядеш и по четири, ако пожелаеш. Кажи го на този, който се занимава с теб. Добре, сега по друг въпрос. Хю... Нали така се казваш?

— Да, Тяхна милост.

— Не ме ли чу? Нали ти казах, с речта на равните. Личното ми име е Понс. Използвай го. Хю, ако не ви бях задържал при себе си, ако не бях учен и ако със собствените си очи не бях видял артефактите в онази любопитна постройка, вашата къща, нямаше да ви повярвам. Аз не съм суеверен човек. Неведоми са пътищата Чичови, но Той не твори чудеса... и аз няма да се поколебая да повторя това, колкото и неортодоксално да звучи, в който и да е храм на Земята... Колко време е минало, Джо?

— Две хиляди сто и три години.

— Да ги закръглим на две хиляди. Какво има, Хю?

— А, нищо, нищо.

— Ако се каниш да повръщаш, излез навън; сам съм ги избирал тия килими. Та както казвах, всичко това даде храна за размисъл на моите учени — и то доста добра. От доста години не са измислили нищо интересно освен, това как да усъвършенстват капаните за мишки. Мързеливи негодници. Казах им да ми дадат смислен отговор, без чудеса. Как могат петима души — или шестима — и една доста огромна сграда да прескочат двайсет века и да не счупят нито едно яйце. Преувеличавам. Джо ми каза, че си е счупил няколко кости и разни други дреболии. Като говорим за кости, Джо ми каза, че това няма да ти е приятно — на него също не му беше, — но аз заповядах на моите учени да извадят едни кости. Да направят анализ на стронциевите изотопи, такива работи; предполагам, че никога не сте чували за това. Единственото истинско доказателство, че трупът е достигнал зрелост, *преди* радиоактивността да е достигнала максималното си ниво... Внимавай, предупредих те за тези килими! Да не си посмял!

Хю повърна. („*Сарън! Карън! О, скъпа моя!*“)

— Сега по-добре ли си? Може би трябваше да ти кажа, че присъства и свещеник, направиха се всички нужни приготовления, точно като за някой от Избраните. Специална служба по моя заповед. След като тестовите бяха завършени, всеки атом беше върнат обратно и гробът беше затворен с подходящите ритуали.

— Това е вярно, Хю — обади се тъжно Джоузеф. — Аз бях там. Сложих свежи цветя. Казаха ми, че ще си останат свежи.

— Разбира се, че ще останат — потвърди Понс. — Дотогава, докато не се разпаднат от ерозията. Не знам защо използвате за целта цветя, но ако има някакви други обреди или е нужно да се принесат жертви, за да се изкупи това, което според вас е светотатство, само ми кажи. Аз съм широко скроен човек. Прекрасно разбирам, че в онези времена обичаите са били различни.

— Не, не, най-добре го оставете така.

— Както пожелаеш. Направихме го от научна необходимост. Изглеждаше ми много по-разумно от това да ти отрежа някой пръст. Останалите тестове също накараха учените ми да се примирят с очевидното. Храна, консервирана по толкова древни методи, че силно се съмнявам някой от съвременните експерти по храните да може да ги възпроизведе... И все пак продуктите ставаха за ядене. Или поне никой от слугите, които накарахме да ги опитат, не се отрови. Също и този удивителен градиент на радиоактивността между горната и долната страна на покривната структура — намекнах им и за това. Въз основа на информацията, която получих от Джо, им заповядах да търсят доказателства, че това събитие се е случило в началото на Войната между Изтока и Запада, когато е било унищожено Северното полукълбо.

И те ги откриха. Изчисленията ги накараха да повярват, че тази сграда се е намирала близо до епицентъра на ядрен взрив. И все пак е останала непокътната. Това даде основание за една толкова щура теория, че дори не смятам да тормозя слуха ви с нея; казах им да продължат да работят.

Но най-важното нещо е историческото съкровище. Аз съм историк, Хю; правилно интерпретираната история ни казва всичко. Съкровището, разбира се, са онези книги, които бяха вътре. Не преувеличавам, като казвам, че те са най-ценното ми притежание. В днешния свят има само още две копия на „Енциклопедия Британика“ — и те не са това издание, и са в толкова лошо състояние, че са по-скоро някаква антика, отколкото нещо, с което би могъл да работи някой учен. Очевидно през Смутните времена никой не се е грижил за тях.

Понс се облегна назад. Изглеждаше много щастлив.

— Но *моята* е в отлично състояние! — После добави: — Не подценявам и другите книги. Всичките са безценни съкровища. Особено „Приключенията на Одисей“, за които само съм чувал. Да смятам ли, че рисунките са също от времето на Одисей?

— Боя се, че не. Художникът е от моето време.

— Жалко. Но въпреки това са много интересни. Примитивно изкуство, по-силно от това, което имаме днес. Но всъщност преувеличих, като казах, че книгите са най-ценното ми притежание.

— Така ли?

— Всъщност това си *ти*! Ето, не си ли поласкан?

Хю леко се поколеба.

— Да, така е. (Щом е вярно, че съм твой крепостник, арогантно копеле такова, то аз предпочитам да съм ценна собственост!)

— Наистина. Ако не говореше на речта на равните, нямаше да можеш да изразиш съмнение. Аз никога не лъжа, Хю. Запомни го. Ти и... Как му беше името, Джо?

— Дюк.

— Дюк, да. Въпреки че Джо възхвалява твоите познания, но не и неговите. Нека ти обясня. Има и други учени, които могат да четат на древен английски. И никой от тях не е в моето домакинство; тъй като той не лежи в основата на нито един от съвременните езици, малцина го изучават. Както и да е, учени мога да си намеря. Но *никога* няма да мога да се сдобия със специалист като теб. Ти всъщност си *живял* в онова време; ще успееш да направиш преводи без онези влудяващи четири или пет интерпретации на един и същ откъс, които обезформят преводите на древни текстове, само защото ученият всъщност не знае за какво говори древният автор. Имам предвид липсата на културен контекст. Без съмнение ти ще успееш да дадеш обяснение на всички неща, които са очевидни за теб, но непонятни за мен. Нали така? Така! Сега вече разбра какво искам. Започни с „Енциклопедия Британика“. Захващай се за работа още днес, преведи я. Нахвърляй текста набързо, някой друг ще го приведе в приличен вид. Разбра ли? Хайде, хващай се за работа.

Хю преглътна.

— Но, Понс, аз не мога да пиша на Езика.

— *Какво?*

— Учеха ме да го говоря. Изобщо не са ме учили да чета или да пиша.

Понс примигна.

— Мемток!

Главният дворецов прислужник се появи толкова бързо, че човек би помислил, че се крие зад вратата. То така си и беше — той подслушваше частния разговор на лорд Протектора и беше сигурен, че никой не подозира за това. Във всеки случай Мемток дишаше тежко. Подобни неща, естествено, бяха доста рисковани, но той смяташе, че е необходимо, за да може да изпълнява по-добре своите задължения. Все пак беше за предпочитане пред това да забие там някоя самка, която не е съвсем глухоняма.

— Мемток, казах ти, че искам да се научи да говори, чете и пише на Езика.

Хю слушаше със сведен поглед, докато Главният прислужник се опитваше да протестира, че подобна заповед никога не е била давана (което беше така), но въпреки това е била изпълнена (явна лъжа), и той изобщо не се опитва да противоречи на лорд Протектора (което е нещо недопустимо, немислимо, невъобразимо).

— Глупости — отсече Понс. — Не знам защо досега не съм те дал под наем. Ще се чувстваш много добре в някоя въглищна мина. Тази бледа кожа има нужда от малко здравословен тъмен въглищен прах.

Той вдигна камшика си и Мемток пребледня още повече.

— Много добре, ще ти дам възможност да поправиш грешката си. То ще прекарва половината от всеки ден в учене да чете и пише, другата половина в превеждане и диктуване в рекордер. Можеше и по-рано да се сетя за това; писането отнема твърде много време. Както и да е, искам да може да чете и да пише.

После се обърна към Хю.

— Сещаш ли се за нещо друго? От какво имаш нужда?

Хю се опита да формулира молбата на речта на нисшестоящ към висшестоящ, на която всъщност не можеше да моли за нищо. Понс го прекъсна.

— Говори направо, Хю. Мемток, запуши си ушите. Никакви церемонии не са необходими в присъствието на Мемток. Той е член на

вътрешното ми семейство, мой племенник по дух, макар и според по-голямата ми сестра да не е така. Давай, говори.

Мемток се отпусна и придоби най-радостния вид, който беше възможен при вечно киселото изражение на лицето му.

— Добре, Понс. Трябва ми стая за работа. Килията ми е с размера на този диван.

— Каж ми всичко, което ти е необходимо.

— Бих искал стая с естествена светлина, с прозорец, да речем една трета от размера на този тук. Работни маси, рафтове, материали за писане, удобни столове — а, да, и достъп до тоалетна, без да се налага да чакам; това нарушава потока на мисълта.

— Това не ти ли е осигурено?

— Не. Освен това смятам, че докосването с камшик не се отразява добре на мисленето ми.

— Мемток, използвал ли си камшика?

— Не, чичо мой! Кълна се!

— Ти си готов да се закълнеш винаги, дори ако те хванат на местопрестъплението. Кой беше?

Хю се осмели да го прекъсне.

— Не се оплаквам, Понс. Но тези камшици ме изнервят. Освен това не знам кой може да ми заповядва. Явно всички. Все още не съм разбрал какъв е моят ранг.

— Ммм... Мемток, каква е неговата позиция в семейството?

Главният прислужник беше принуден да признае, че така и не му се бе удало да разреши този проблем.

— Добре, да го разрешим тогава. Ще го направим началник отдел. Ммм... Отдел по древна история. Титла: Главен изследовател. Главен началник отдел, който отговаря само пред теб. Искам всички да научат това. Правя го, за да стане ясно, че този слуга е изключително ценен за мен... и ако някой забави работата му, ще свърши в казана. Предполагам, че този отдел ще се състои само от един слуга, но ти му попълни персонала, направи го да изглежда добре. Прехвърли учители при него, някой да се грижи за рекордера му и да подготвя материалите за мен, един или двама чистачи, асистент, който да ги надзирава — не искам той да губи от ценното си време, за да се занимава с тях. Един куриер. Нали се сещаш? Около тази къща сигурно се мотаят десетки безделници, които ядат даром хляба ми, но спокойно могат да украсят

Отдела по древна история. А сега пригответи един малък камшик и малка емблема. Действай!

След минутки Хю вече носеше медальон, не по-малък от този на Мемток. Понс взе камшика и махна нещо от него.

— Хю, няма да ти дам зареден камшик, защото не знаеш как да го използваш. Ако някой от подчинените ти се нуждае от наказание, Мемток с удоволствие ще ти помогне. По-нататък, като разбереш как работи, ще помислим по въпроса. Сега... Доволен ли си вече?

Хю реши, че моментът не е подходящ да пита за среща с Барбара. Не и в присъствието на Мемток. Но в него започна да се заражда надежда.

Двамата с Мемток бяха освободени едновременно. Мемток не възрази, когато Хю излезе пръв.

ГЛАВА 13

Мемток мълча през цялото време, докато водеше Хю обратно към секцията на прислужниците. Той обмисляше как да се възползва от неочаквано развилите се събития.

Рангът на този дивак притесняваше Главния прислужник още от момента на пристигането му. Той не беше на мястото си — а в света на Мемток всичко трябваше да си е на мястото. Е, сега дивакът бе получил определен статус. Тяхна милост бе наредил и това беше достатъчно. Но ситуацията не се бе подобрила. Новият ранг беше толкова нелеп, че превръщаше цялата йерархична структура (тоест целия свят) в една подигравка.

Мемток обаче бе проникателен и практичен. Основата на неговата философия беше: „Не можеш да се бориш с каменна стена“, а любимата му стратегия бе следното прагматично правило: „Когато не можеш да победиш врага, съюзи се с него.“

Как можеше да направи така, че абсурдното повишение на дивака да стане необходимо, уместно и полезно за Главния прислужник?

Чичо! Та този дивак дори не беше скопен! И изобщо не се канеха да го скопаят. Поне засега. Може би по-късно — и тогава всичко щеше да си дойде на мястото. Мемток беше искрено учуден, когато Тяхна милост отложи неизбежното. Мемток почти не помнеше своето собствено скопяване. Неговите емоции и мотивите на действията му отпреди този момент бяха смътни спомени — сякаш не негови, а на някой друг. Нямаше никакъв смисъл дивакът да вдига толкова шум — та нали скопяването придаваше истинската тежест на повишението. Мемток предвкушаваше още половин век дейност, власт, приятен живот — кой от жребците можеше да се надява на това?

Обаче този явно можеше. Как Мемток би могъл да подобри ситуацията?

Чудатост — ето какво представляваше дивакът. Всички велики лордове са имали свои Чудатости; понякога се бе случвало дори

самият Мемток да се озадачи от факта, че собственият му господар изобщо не е заинтересуван от Чудатостите — в имението му нямаше нито сиамски близнаци, нито някой двуглав изрод. Нямаше дори джудже с ципа между пръстите. Тяхна милост беше — не можеше да не му се признае — с прекалено семпли вкусове за високия си ранг; понякога Мемток чак се срамуваше малко заради него. Да прекарва времето си над ръкописи и подобни глупости, когато би трябвало да се погрижи за честта на дома...

Онзи лорд в Хинд... Каква му беше титлата? Принц или някаква подобна глупост. Както и да е, но той имаше огромна клетка, в която живееха жребци и слуги и се съвкупяваха с огромни маймуни, и бърбореха по един и същи начин — не на Езика, — така че не се отличаваха помежду си по нищо освен по окосмяването. Това беше Чудатост, достойна за едно велико имение! Главният прислужник на този лорд се кълнеше в Чичо, че имат живи хибриди в резултат на този експеримент, но ги държат в тайна от жреците, за да си спестят протестите им. Това можеше и да е истина, защото въпреки че официално се смяташе за невъзможно да се родят деца от връзка между слуга и Избран, все пак имаше такива случаи, макар че предназначенията за топлене на леглото винаги бяха стерилни. Но подобни инциденти никога не придобиваха широка гласност.

Чудатост, ето как трябваше да го представи. Нескопен, който въпреки това е станал изпълнителен слуга. Знаменит учен, който дори не е умеел да говори на Езика, макар и да не е по-млад от Мемток. Човек от никъде. От звездите. Всички знаят, че някъде там, сред звездите, също има хора.

А може би чудо... нали храмовете постоянно търсят чудеса и това имение може да стане знаменито със своята Чудатост. Да. Някоя дума тук, някоя дума там, завоалирано подмятане...

— Хю — изрече Мемток сърдечно, — мога ли да ти казвам „Хю“?

— Какво? Да, разбира се!

— Ти трябва да ми викаш „Мемток“. Нека да се разходим и да изберем седалището на твоя отдел. Предпочиташ слънчево място предполагам. Може би стаи с изглед към градината? А личният ти апартамент да бъде ли свързан с помещенията на отдела ти? Или

предпочиташ да са разделени, за да си отдъхваш по-надалеч от работата?

„По-добре вторият вариант“, реши Мемток. Щеше да премести главния градинар и главния жребец и да даде на дивака помещенията *и на двамата* — тогава всички щяха да разберат колко важна е тази Чудатост... а освен това и двамата щяха да се настроят против дивака. Така че той скоро щеше да разбере кой му е приятел. А именно — Мемток и никой друг. Освен това градинарят в последно време беше станал арогантен и твърдеше, че не е длъжен да се подчинява на Главния прислужник. Нуждаеше се от леко стряскане.

— О, нямам нужда от никакъв лукс — каза Хю.

— Хайде, хайде! Искаме да имаш всички удобства. И на *мен самия* понякога ми се иска да съм далеч от всичко. Но не мога — проблеми, проблеми, проблеми през всяка минута от деня; някои хора изобщо не могат да мислят самостоятелно. Ще е чудесно да има такъв умен човек сред нас. Ще намерим за теб и за слугата ти удобни помещения, в които ще има предостатъчно място за вас. И няма да са прилепени към отдела.

Слуга? Имаше ли наоколо някой скопен младеж, добре обучен и покорен, на когото може да се разчита да докладва всичко и да си държи езика зад зъбите? Например, ако сега скопяха сина на най-голямата му сестра, щеше ли навреме да влезе във форма?

И щеше ли сестра му да разбере цялата мъдрост на това решение? Той възлагаше големи надежди на момчето. Мемток много добре съзнаваше, че някой ден ще си отиде — макар и след много години, — и беше решил, че неговият роднина трябва да наследи високия му пост. Но за целта бе нужно да се планират много неща, а това не е хубаво да се прави набързо. Само ако можеше да убеди сестра си...

Мемток водеше Хю през препълнени с хора коридори; слугите отскачаха встрани още при появата им, а когато един се препъна, веднага беше ударен с камшика заради своята несръчност.

— Виж ти! — възкликна Хю. — Тази сграда е доста голяма.

— Тази ли? Чакай да видиш Двореца, макар че несъмнено той запада и се руши под ръководството на първия ми заместник. Хю, тук е само една четвърт от персонала ни. Тук няма официални празненства, само празненства в градината. И идват само отбрани гости. В града

постоянно идват и си тръгват Избрани. Много пъти са ме вдигали посред нощ от леглото, за да приготвям апартаменти за някой лорд и неговите дами, без изобщо да ме предупредят предварително. И в такива случаи предвидливостта ми помага. Винаги съм готов да отворя вратата на крилото за гости и знам — забележи, *знам*, без да проверявам, — че леглата скоро са ароматизирани, сервиран са храна и напитки, всичко е чисто и свири тиха музика.

— Сигурно персоналът работи здраво.

— Персоналът работи! — изсумтя Мемток. — Искан ми се да можех да се съглася с теб. За целта ми се налага да инспектирам всяка стая всяка нощ, преди да си легна, без значение колко съм уморен. После трябва да ставам, за да се уверявам лично, че грешките са поправени, а не да разчитам на лъжите им. Всички те са лъжци, Хю. Твърде много „Щастие“. Тяхна милост е прекалено великодушен, никога не им намалява дажбите.

— Мисля, че храната е достатъчно. И е добра.

— Нямах предвид храната, а „Щастието“. Контролирам храната и не смятам, че трябва да бъдат измъчвани с глад, дори и като наказание. Камшикът е по-добър. И те разбират това. Винаги помни едно нещо, Хю: повечето слуги всъщност нямат мозъци. Те са толкова безумни, колкото са и Избраните... Това не се отнася за Тяхна милост, разбира се — никога не бих дръзнал да критикувам собствения си покровител. Имах предвид Избраните като цяло. Разбираш ме.

Той намигна и сръга Хю в ребрата.

— Не знам много за Избраните — призна си Хю. — Не съм виждал почти никой от тях.

— Е... Ще видиш. Необходимо е нещо повече от черна кожа, за да можеш да мислиш, въпреки че в храмовете твърдят обратното. Надявам се да не ме цитираш, пък и да го направиш — няма да си призная, че съм го казал. И все пак... Кой мислиш, че командва това имение?

— Не съм тук от достатъчно отдавна, за да имам мнение по въпроса.

— Мъдър отговор! Ти можеше да стигнеш много далеч, ако беше амбициозен. Нека тогава да ти обясня. Ако Тяхна милост си отиде, имението ще продължи да си функционира толкова гладко, както винаги. Но ако аз изчезна или дори само се разболея... Тръпки ме

побиват, като си го помисля. — Той размаха камшика. — *Те* знаят това. Няма да ги видиш да правят толкова бързо път *на него*.

Хю смени темата:

— Не разбрах забележката ти за „дажбите Щастие“.

— Нима още не си получавал от него?

— Дори не знам какво означава.

— Охо! Един кастриран трябва да носи дажбите на трима ви, но явно не стигат до вас. Ще я проверя тази работа. А що се отнася до това, какво означава, сега ще ти покажа.

Мемток го преведе през изкачващ се нагоре коридор и двамата излязоха на една тераса. Под тях се намираше централната столова на слугите, изпълнена с три опашки от хора.

— Сега е време за раздаване на дажбите — разбира се, жребците ги получават в други часове. Могат да се дъвчат, да се пият и да се пушат. И в трите случая дозата е еднаква, но се говори, че пушенето предизвиква най-изтънчената наслада.

Някои от думите, които употреби Мемток, не присъстваха в речника на събеседника му. Когато Хю му каза това, Мемток отвърна:

— Няма значение. То подобрява апетита, успокоява нервите, осигурява добро здраве, заменя всички видове удоволствия и унищожава амбициите. Номерът е, че човек или го употребява редовно, или изобщо не го употребява. Лично аз никога не съм го вземал редовно, дори когато бях жребец, защото имах амбиции.

И сега го взимам рядко — по празници и при подобни случаи, но в умерени количества. — Мемток се усмихна. — Ще разбереш довечера.

— Така ли?

— Не ти ли казах? Веднага след вечерната молитва ще има банкет в твоя чест.

Хю почти не го слушаше. Той оглеждаше най-далечната опашка, опитвайки се да зърне Барбара.

Мемток изпрати Главния ветеринар и Главния инженер на имението като почетен ескорт на Хю. Хю беше леко обезпокоен от това внимание от страна на лекаря и хирурга, спомняйки си за безпомощното положение, в което беше изпаднал при предишната си среща с този човек. Но ветеринарят беше много сърдечен.

Мемток седеше начело на дългата маса, Хю беше от дясната му страна. Дванайсетте началници на отдели бяха заели останалите места. Зад всеки гост стоеше по един по-нисш слуга, а между кухнята и килера сновеше безкраен поток от други слуги. Банкетната зала бе красиво украсена, с разкошни мебели, а празненството беше разточително и безкрайно. Хю се чудеше каква ли трябва да е трапезата на Избраните, щом слугите им се тъпчеха така.

Скоро доби някаква представа. На Мемток му сервираха два пъти: веднъж от общото меню и втори път — от друго. Той само опита вторите ястия, сипани в отделни чинии. А от нормалното меню ядеше с умерен апетит, като от време на време отказваше някои чинии.

Забеляза погледа на Хю.

— Това е храната на лорд Протектора. Ако искаш, я опитай — на свой риск, разбира се.

— Какъв риск?

— Отрова, естествено. Когато човек надхвърли стоте години, наследникът му често е нетърпелив. Да не говорим за бизнес конкурентите, политическите противници и бившите приятели. Не бой се, пробват ги половин час преди Тяхна милост — или аз — да ги опитаме, и сме изгубили само един дегустатор тази година.

Хю реши, че Мемток изпитва нервите му и си загреба пълна лъжица.

— Харесва ли ти? — попита Главният прислужник.

— Малко ми е мазно.

— Чу ли това, Гноу? Нашият нов братовчед има добър вкус. Мазно. Боя се, че някой ден ще те изпържат в собствените ти мазнини. Истината е, Хю, че ние се храним по-добре от Избраните... Макар че трапезите им в Главната зала са много по-богати. Но аз съм чревоугодник, който предпочита артистичността в храненето. На Тяхна милост му е все едно какво яде, стига храната да не му пици в устатата. Ако сосовете са твърде натруфени или подправките са прекалено екзотични, той ще върне яденето и ще поиска печено месо, къшей хляб и кана с мляко. Прав ли съм, Гноу?

— Ти го каза.

— И е разочароващо.

— Много — съгласи се главният готвач.

— Затова братовчедът Гноу показва уменията си, като готви за нас, а Избраните се мъчат с такива, чиито умения се изчерпват с това да върнат кожата на сготвената птица обратно върху нея, без да разрошват перата. А сега, братовчедо Хю, ако ме извиниш, ще се кача в Главната зала и чрез съответната церемония ще се опитам да представя специалитета на братовчедо Гноу за по-хубав, отколкото е. Не вярвай, че това, което говорят за мен в мое отсъствие, е безспорна истина. — Той показва зъбите си с физиономия, която трябваше да означава усмивка, и излезе.

Известно време никой не се обади. Най-накрая някой — Хю предположи, че това е началникът по превозването, но не бе сигурен, беше се запознал с твърде много хора през този ден — каза:

— Главни изследователю, а мога ли да попитам в чие имение бяхте, преди да се присъедините към нас.

— Можете. В Дома на Фарнъм, Изключителен собственик.

— Така ли? Принуден съм да призная, че титлата на вашия Избран е нова за мен. Може би изобщо нова титла?

— Не, много стара е — отвърна Хю. — Страшно древна и въведена от Всемогъщия Чичо, благословено да е името Му. Този ранг е близък до кралския, но още по-висок.

— Наистина ли?

Хю реши да отблъсне атаката чрез контранастъпление. От досегашните разговори беше научил, че Мемток е осведомен за страшно много неща, но не знае почти нищо за историята, географията и всичко, което се намира извън имението. А от уроците по Езика беше научил, че слугите, умеещи да четат и да пишат, се срещат рядко, дори сред началниците, освен ако тези умения не са им необходими, за да изпълняват задълженията си. Мемток му заяви гордо, че се е помолил да му разрешат да се учи да пише още докато е бил жребец, и после се е мъчел, докато останалите жребци му се присмивали. „Гледах в бъдещето — беше казал той на Хю. — Можех да остана жребец още пет години, може би дори десет. Но веднага щом се научих да чета, подадох молба за скопяване. И съм този, който се смее последен — къде са те сега?“

Хю реши да атакува смело — големите лъжи минават по-лесно, отколкото дребните.

— Титлата се предава от цели три хиляди години в Дома на Фарнъм. Благодарение на Всемогъщия Чичо линията на приемственост не се е прекъсвала през Смутните времена и епохата на Промените. Благодарение на божествения произход на титлата притежателят ѝ говори с Владетеля като с равен, на „ти“. — Хю се изпъчи гордо. — И аз бях главен фактотум на лорд Фарнъм.

— Наистина благороден дом. Но какво означава „главен фактотум“? Тук нямаме такъв пост. Това „главен прислужник“ ли е?

— И да, и не. Главният прислужник е подчинен на фактотума. Човекът остана с отворена уста.

— И всички останали главни слуги — търговски, политически, аграрни — също са му подчинени. Отговорността е огромна.

— Мога да си представя.

— Така е. Започнах да остарявам и здравето ми се влоши... Изкарах временна парализа на долните ми крайници. И, честно казано, никога не съм обичал отговорността, аз съм учен. Затова подадох молба да ме преместят и ето ме тук — учен на Избран със сходни научни вкусове... подходяща дейност за последните години от живота ми.

Хю осъзна, че поне в едно нещо е отишъл твърде далеч — ветеринарят вдигна поглед.

— Не забелязах никакви признаци за парализа.

(По дяволите, лекарите никога не се интересуват от нищо друго освен от специалността си!)

— Обзе ме внезапно една сутрин — обясни Хю спокойно, — и оттогава не ме е безпокоила. Но за човек на моята възраст това беше предупреждение.

— А каква е вашата възраст? Интересувам се професионално, разбира се. Мога ли да попитам?

— Не. — Хю се опита да имитира високомерното изражение на Мемток. — Ще ти я кажа, когато ми потрѣбват услугите ти. Но честно ще си призная, че съм роден няколко години преди Тяхна милост — добави той, за да разведри обстановката.

— Удивително. Ако се съди по физическото ви състояние — съвсем нормално, мисля, — не бих ви дал повече от шейсет.

— Това ни е в кръвта — отвърна Хю самодоволно. — Аз не съм единственият дълголетник в нашия род.

Връщането на Мемток го спаси от други въпроси. Всички се изправиха. Хю не забеляза това навреме, така че продължи да си седи невъзмутимо. Дори и Мемток да се подразни, с нищо не го показва. Докато сядаше, той потупа Хю по рамото.

— Несъмнено са ти разказали как ям собствените си деца?

— Останах с впечатлението, че сте едно щастливо семейство, възглавено от любим чичо.

— Всичките са лъжци. Е, свърших с работата за тази вечер, освен ако не изникне нещо извънредно. Тяхна милост знае, че тук празнуваме по случай присъединяването ти към нас; той ми нареди да не се връщам в Главната зала. Затова ще се отпуснем и ще се повеселим. — Главният прислужник почука с лъжица по бокала си. — Братовчеди и племенници, да вдигнем тост в чест на най-новия ни братовчед. Може би вече сте чули какво казах — че лорд Протекторът е много доволен от скромния ни опит да накараме братовчеда Хю да се почувства като у дома си в имението на Тяхна милост. Но аз съм сигурен, че вие вече се досещате, че... Никой не може да е пропуснал да забележи, че братовчедът Хю носи камшик, при това не малък, а голям колкото моя! — Мемток се усмихна лукаво. — Да се надяваме, че няма да има нужда да го използва.

Духовитостта на началника предизвика буря от аплодисменти. Той продължи с тържествен тон:

— Трябва да знаете, че дори главният ми заместник не носи такъв символ на властта, да не говорим за обикновените началници на отдели... Затова съм сигурен, ще си направите извода, че всеки намек от страна на братовчеда Хю, Главен изследовател и Научен съветник на Тяхна милост, назначен лично от него... Всеки негов намек е равносилен на моя заповед и ви съветвам да не ме карате да ви давам преки заповеди.

А сега тостовете! Нека всички братовчеди да вдигнат заедно чашите и нека Щастието да се лее свободно... нека най-младият от нас да вдигне първия тост. Кой ще бъде?

Празненството ставаше шумно. Хю забеляза, че Мемток пие умерено. Спомни си предупреждението му и се опита да му подражава. Но това беше невъзможно. Главният прислужник можеше да пропусне който пожелае от тостовете, като само вдигне чашата си, но Хю, като почетен гост, се чувстваше задължен да отпива всеки път.

По някое време Мемток го отведе в новия му разкошен апартамент. Хю се чувстваше пиян, но се държеше на краката си — само дето подът му се струваше твърде далеч. Чувстваше се озарен, изпълнен с мъдростта на вековете, плуваща наоколо във вид на сребърни облаци и вливаща се в него заедно с ангелско щастие. Все още нямаше представа какво съдържаше напитката „Щастие“. Алкохол? Може би. Арекова палма? Мухоморки? Вероятно. Марихуана? Със сигурност. Трябваше да запише състава, докато още си го спомняше. Точно от това се нуждаеше Грейс! Той трябваше... Но, разбира се, Грейс сега *го имаше!* Колко хубаво. Горката стара Грейс... Той никога не я бе разбирал... Всичко, от което се нуждаеше тя, беше малко Щастие.

Мемток го отведе до спалнята му. В долната част на прекрасното му ново легло, странично, лежеше създание от женски пол, русо и привлекателно.

Хю я погледна от около трийсет метра височина и примигна.

— Коя е тя?

— Затоплящата леглото ти. Не ти ли казах?

— Но...

— Всичко е наред. Да, да. Знам, че на практика ти си жребец. Но не можеш да я нараниш — тя съществува именно за тази цел. Няма нищо страшно. Недоразвита самка.

Хю се обърна, за да обсъдят въпроса. Движеше се бавно заради огромната си височина и ширина. Мемток беше изчезнал. Хю осъзна, че не е способен на нищо друго, освен да си легне.

— Отмести се, коте — промълви той и веднага заспа.

Успа се, но когато се събуди, котето още беше там: бе донесла закуската му и го чакаше. Той я погледна с неудобство — не защото имаше махмурлук; напротив — нямаше никакъв махмурлук. Явно Щастието не изискваше да се плаща такава цена. Чувстваше се силен — и физически, и умствено, и морално. И беше много гладен. Само тази тийнейджърка го караше да се чувства неудобно.

— Как се казваш, коте?

— За тях има толкова малко значение как се казва тя, че могат да я наричат както им е удобно — тя винаги ще е благодарна.

— О, стига. Използвай речта на равен с равен.

— Всъщност нямам истинско име, сър. Най-често се обръщат към мен с „ей, ти!“.

— Добре, тогава ще ти казвам „коте“. Устройва ли те? Наистина изглеждаш като коте.

На бузите ѝ се появиха трапчинки.

— Да, сър. Това е много по-приятно от „ей, ти!“.

— Чудесно, в такъв случай ще се казваш „Котето“. Можеш да съобщиш на всички и вече не отговаряй на „ей, ти!“.

Обясни им, че сега това ти е официалното име, защото Главният изследовател е наредил така и ако някой се съмнява, кажи му да пита Главния прислужник. Ако смее.

— Да, сър. Благодаря, сър. Котето, Котето, Котето — заповтаря тя, сякаш за да го запомни, после се изкикоти. — Прекрасно е!

— Добре. Това закуската ми ли е?

— Да, сър.

Той закуси в леглото, като ѝ даваше хапки, и забеляза, че тя очакваше да я храни или поне, че ѝ бе позволено да яде. Храната сигурно беше за четирима; те успяха да изядат количество поне за трима. После Хю установи, че тя очаква да му помага и в къпането, и я спря.

По-късно, когато вече бе готов да се заеме с възложените му задължения, той я попита:

— Какво ще правиш сега?

— Ще се върна в помещението на самките, сър — веднага щом ме освободите. Ще дойда пак тук, когато стане време за лягане... или когато наредите.

Той вече се готвеше да ѝ каже колко е очарователна и как почти съжалява, че е изпуснал предишната нощ, но не се нуждае повече от услугите ѝ... Обаче се спря. Изведнъж му хрумна нещо.

— Виж какво, а познаваш ли висока самка на име Барбара? С ей толкова по-висока от теб. Появила се е тук преди около две седмици и е родила деца преди около седмица — близнаци, момчета.

— О, разбира се, сър. Дивачката.

— Точно така. Знаеш ли къде е?

— О, да, сър. Тя още е в болничните помещения. Аз много обичам да ходя там и да гледам бебетата. — Момичето се натъжи. — Сигурно е страшно хубаво.

— Тъъ... да. Можеш ли да й предадеш съобщение?

Котето се колебаеше.

— Но тя може да не го разбере. Тя е дивачка, не може да говори много добре.

— Ммм... По дяволите. Но може и да е за добро. Изчакай малко.

В стаята му имаше бюро, той се доближи до него, взе едно от онези невероятни пера — те никога не протичаха, мастилото в тях никога не свършваше и изглеждаха твърди — и намери парче хартия. Бързо написа писмо, в което питаше Барбара как е и как са близнаците, описваше й странното си повишение и й обещаваше, че скоро ще намери начин да я види — бъди търпелива, скъпа — и я уверяваше, че продължава да й е предан.

После добави: „Приносителката на тази бележка е «Котето» — ако е ниска, руса, с голям бюст и около четиринайсетгодишна. Тя топли леглото ми, което не означава нищо — да не вземат да ти минават лоши мисли! Смятам да я задържа при мен, защото това е начин — *единственият* начин, явно — да общувам с теб. Ще се опитам да ти пиша всеки ден и ще очаквам отговор от теб всеки ден. Ако можеш да ми отговаряш. А ако някой направи *каквото и да е*, което не ти харесва, кажи ми и ще ти изпратя главата му на тепсия. Или поне ми се струва, че ще мога да го направя. Изпращам ти много хартия и писалка. Обичам те, обичам те, обичам те. Х.

П. П.: Внимавай с «Щастието», има опасност от пристрастяване.“

Даде на момичето бележката и принадлежностите за писане.

— Знаещ ли как изглежда Главния прислужник?

— О, да, сър. Затопляла съм леглото му. Два пъти.

— Наистина ли? Учуден съм.

— Защо, сър?

— Не мислех, че той ще е заинтересован.

— Имате предвид, защото е скопен? Да, но някои от главните прислужници все пак обичат да им се топли леглото. На мен повече ми харесва да съм при тях, а не на горния етаж — това означава по-малко ядове и повече сън. Главният прислужник обикновено не вика самките, за да му затоплят леглото, а просто ни проверява и ни учи на маниери, преди да се качим на горния етаж. Разбирате ли, той знае всичко за тази работа, защото някога е бил жребец. — Тя погледна Хю с невинно

любопитство. — А истина ли е това, което говорят за вас? Мога ли да попитам?

— Тъъ... не можеш.

— Моля за извинение, сър — разстрои се момичето. — Нямах предвид нищо лошо.

Тя погледна със страх към камшика му и наведе глава.

— Коте.

— Да, сър.

— Виждаш ли този камшик?

— Тъъ... да, сър!

— Ти никога, никога, никога няма да го изпробваш. Обещавам. Никога. Ние сме приятели.

Лицето ѝ светна и в този момент изглеждаше не просто хубавичка, а ангелски красива.

— О, благодаря, сър!

— Нещо повече. Единственият камшик, от който трябва да се боиш сега, е този на Главния прислужник — така че стой по-далеч от него. А ако нечий друг камшик — някой от „по-малките камшици“ — те докосне, кажи на притежателя му или на притежателката му, че ще опитат на гърба си моя голям камшик. Кажи им да попитат Главния прислужник, ако не вярват. Разбра ли?

— Да, сър. — Тя изглеждаше щастлива.

„Твърде щастлива“, реши Хю.

— Но не се забърквай в неприятности. Не прави нищо такова, за което можеш да си докараш удар с камшик — или ще се наложи да те изпратят при Главния прислужник, а той ще те подреди както трябва — слави се с това. Обаче докато прислужваш на мен, не позволявай на никого освен него да те удря. А сега отнеси бележката ми. Ще се видим довечера, два часа след вечерната молитва. А ако ти се доспи по-рано, просто ела и легни.

„Да не забравя, трябва да кажа да донесат по-малко легло за нея“, помисли си той.

Котето докосна с ръка челото му и излезе. Хю отиде в кабинета си и прекара един приятен ден в изучаване на азбуката и диктуване на превода на три статии от „Британика“. Установи, че речниковият му запас е недостатъчен, и прати да повикат един от учителите му, за да го използва като речник. Въпреки това откри, че се налага да се впуска в

почти безкрайни обяснения — концепциите се бяха променили за изминалите години.

Котето отиде направо в кабинета на Главния прислужник, докладва и предаде бележката и материалите за писане. Мемток беше много ядосан, че може би държи в ръцете си важно доказателство, но няма как да прочете какво пише. Обаче му хрумна, че онзи, другият — Дюк? Джюк? Нещо такова — сигурно можеше да прочете тези драсканици. Разбира се, не беше сигурно, че ще успее, освен това не се знаеше дали дори под заплахата да бъде бичуван, Джюк щеше да преведе честно съдържанието, и нямаше начин да се провери това.

Дори не му хрумна да се обърне към Джо за помощ. Както и да помоли новата затопляща леглото на Тяхна милост. Но имаше още една интересна възможност. Дали онази самка-дивачка наистина можеше да чете? Или дори да напише отговор?

Той копира бележката и я върна на момичето.

— Добре, вече си Котето. И се дръж точно така, както ти е казал — не позволявай на никого да те наказва и непременно разгласи това; искам всички да го знаят. Но и ти знай... — Той докосна Котето леко с камшика си, за напомняне. Тя подскочи. — Този камшик те чака, ако сгрешиш в нещо.

— Това момиче слуша и се подчинява!

Хю се върна от столовата за старши прислужници доста късно, тъй като бяха останали да си побъбрят след вечеря. Намери Котето да спи на леглото му и се сети, че е забравил да каже да донесат друго легло за нея.

В ръката си тя стискаше сгънат лист хартия. Внимателно, без да я буди, той измъкна хартията и започна да чете:

„СКЪПИ!

Какво чудо беше да видя почерка ти! Знаех от Джо, че си в безопасност, но не бях чула за повишението ти и не знаех дали си разбрал за близнаците. Първо за тях: те растат, приличат на татко си, и двамата имат ангелския му характер. И двамата се родиха тежки по три кила, по моя преценка; след раждането им ги измериха, но тукашните

мерни единици нищо не ми говорят. Как съм аз? Отнасят се с мен като с крава, спечелила някоя изложба, миличък, нямам никакви проблеми и се грижат много добре за мен. Когато започнаха болките ми, ми дадоха да пия нещо и повече не ме заболя нито веднъж, въпреки че си спомням всичките подробности от раждането на двете ми деца — но сякаш се е случило на някоя друга, а не с мен. Така че нямах никакви неприятности и всъщност ми беше *толкова приятно*, че искам да ми се случва всеки ден. И особено ако се раждат такива прекрасни деца като малките Хю и Карл Джоузеф.

Що се отнася до останалото извън прекрасните ни момченца, всичко е скучно, но уча Езика с всички сили. И някой трябва да каже на компанията «Борден»^[1] за мен — което е добре, тъй като нашите калпазанчета са много ящни. Даже успявам да помагам на момичето на съседното легло, защото нейното мляко не ѝ стига. Просто ми викай Елси.^[2]

Ще бъда търпелива. Не съм изненадана от новото ти положение — очаквам след месец вече да командваш това място. Напълно съм уверена в способностите на своя мъж. Своя съпруг. Колко приятна дума...

Що се отнася до Котето, не вярвам на бойскаутските ти уверения, скъпи ми развратнико; досието ти показва, че се възползваш от по-млади невинни момиченца. А тя е страшно хубавичка.

Но сега сериозно — миличък, знам колко си благороден и никога не бих заподозряла нещо лошо. Обаче дори и благородството да ти измени, не бих те обвинила — особено след като събрах достатъчен речников запас, за да съм наясно с особеното положение на момичето в това странно място. Котето го приема за нормално и е готова за него. Така че ако *не се сдържиш*, няма да ревнувам — или поне не много, — но не искам да ти стане навик. Поне не ме изключвай от сметките, защото хормоните ми се възстановяват много бързо. Но *не искам* да се отървавам от нея, защото е единственият начин да общуваме помежду

си. Бъди добър с нея — тя е чудесно дете. Но ти винаги си добър с всички.

Ще ти пиша всеки ден — и ще плача във възглавницата си, и ще съм разтревожена до смърт в дните, в които не получа вест от теб.

Обичаща те завинаги:

Б.

П. П.: Това петно е отпечатък от крачето на малкия Хю.“

Хю целуна писмото и после легна под завивките, притискайки го до себе си. Котето не помръдна.

[1] Компанията «Борден» (англ. — Borden Company) — американска компания, производител на хранителни продукти, основана през 1857 г. и прочута с кондензираното си мляко и изобщо — с млечните си продукти. — Бел.прев. ↑

[2] Кравата Елси (Elsie) е талисман на компанията «Борден». — Бел.прев. ↑

ГЛАВА 14

Хю установи, че изобщо не е трудно да се научи да чете и пише на Езика. Правописът беше фонетичен, по един знак за всеки звук. Нямаше неми букви и никакви изключения в произношението и изписването на думите. Ударението се поставяше винаги на предпоследната сричка, освен ако нямаше знак за друго; в системата му нямаше езикови капани, също както в есперантото. Така че веднага щом научи 47-буквената азбука, Хю вече можеше да произнесе всяка дума, която прочиташе, както и да напише всяка дума, която произнасяше.

Печатните и ръкописните букви си приличаха, затова всички печатни страници изглеждаха така, сякаш са били написани от някой опитен калиграф. Той изобщо не се изненада, че буквите приличат на арабското писмо и проверката в „Британика“ потвърди, че азбуката най-вероятно е произлязла от арабската писменост от негово време. Шест букви изобщо не бяха променени; други бяха променени съвсем леко. Бяха измислени много нови букви, които да отразят преминаването в системата „един звук — един знак“, както и много други, които не бяха съществували в арабския от XX век. Проверката в „Британика“ му помогна да установи, че в основата на Езика са арабски, френски и суахили и Чичо знае още какви. Той нямаше как да потвърди това, тъй като явно изобщо не съществуваше речник, който да отразява историческите изменения в лексиката. А неговите учители бяха убедени, че Езикът винаги е бил такъв, какъвто го знаят. Концепцията за промяна ги объркваше.

Всъщност интересът към произхода на Езика беше чисто интелектуален. Хю не знаеше нито арабски, нито френски, нито пък суахили. Бе научил малко латински и още по-малко немски в училище, а през последните години се беше опитвал да научи и руски. Той не се мъчеше да изучава корените на Езика, просто беше любопитен.

Но дори и за това не смееше да пилее скъпоценното си време; той искаше да се хареса на Тяхна милост, да го умилистави до такава

степен, че да може да си изпроси разрешение да види Барбара — а това означаваше да го залее с преведени статии. И Хю се захвана здраво за работа.

На втория ден след повишаването му Хю попита за Дюк и Мемток изпрати да го доведат. Дюк имаше доста измъчен вид, бръчките по лицето му бяха станали по-дълбоки, но той говореше Езика. Не беше толкова добър, колкото баща си, и явно бе имал доста сблъсъци със своите учители — намираше се на границата между отчаянието и бунта и накуцваше доста силно.

Мемток нямаше нищо против да прехвърли Дюк в Отдела по древна история.

— С удоволствие ще се отърва от него. Той е твърде голям за жребец, въпреки че явно за нищо друго не става. Разбира се, нека работи при теб. Не мога да понасям слуги, които се мотаят без работа, само се тъпчат с храна и нищо не правят.

И така Хю го взе при себе си. Дюк разгледа личните покои на баща си и каза:

— Мили Боже! Като гледам, пак успя да излезеш сух от водата! Как успя?

Хю му обясни как стоят нещата.

— Така че искам от теб да преведеш всички правни документи и други подобни — каквото можеш да правиш най-добре.

Дюк сви юмруци и придоби упорито изражение.

— Сам си ги преведи.

— Дюк, зарежи тези фасони. Това е прекрасна възможност.

— За теб, може би. А какво ще направиш за майка?

— Какво мога да направя? Не ми позволяват да я видя, нито ще позволят на теб. Знаеш много добре. Но Джо ме увери, че не само се чувства добре, но е и щастлива.

— Така казва той. Или поне ти твърдиш, че го е казал. Искам да го видя с очите си. Настоявам за това!

— Много добре, настоявай си. Върви да поговориш с Мемток. Но трябва да те предупредя, че не мога да те защитя от него.

— По дяволите. Много добре знам какво ще каже това дребно лигаво копеле. И какво ще направи. — Дюк се намръщи и потърка наранения си крак. — Ти трябва да се погрижиш за това. Явно имаш

влияние над тях, поне използвай част от властта си, за да защитиш майка.

— Дюк, нямам кой знае какво влияние. Угаждат ми по същата причина, поради която гледат и породистите коне например. И аз мога да се възползвам от това толкова, колкото и конят може. Мога да уредя и за теб да се грижат така — да ти дадат прилична стая, да се държат добре с теб, да ти осигурят приятно място за работа. Но опитът ми да те вкарам в женското отделение или да ги накарам да доведат Грейс тук ще бъде толкова успешен, колкото и опита ми да отлети до луната. Както много добре знаеш, тук властват правилата на харема.

— Значи ти смяташ да седиш тук и да изпълняваш ролята на учен тюлен пред тая черна маймуна и даже няма да си помръднеш пръста, за да помогнеш на майка? Няма да участвам в това.

— Дюк, няма да споря с теб. Ще ти дам стая и всеки ден ще ти изпращам по един том от „Британика“. Останалото зависи от теб. Ако не работиш, ще се постарая да запазя това в тайна от Мемток. Но мисля, че той има шпиони навсякъде.

С това разговорът им приключи. В началото Дюк наистина не му помагаше. Но скуката свърши по-добра работа там, където се провалиха всички аргументи; Дюк не можеше да търпи да бъде затворен в една стая по цял ден, без да прави нищо. Вратата не се заключваше, но той избягваше да излиза навън, защото винаги можеше да се натъкне на Мемток или някой друг от носещите камшици висши слуги, които щяха да се заинтересуват какви ги върши там и защо. От слугите се очакваше да изглеждат заети дори тогава, когато не бяха — от сутрешната до вечерната молитва.

Дюк започна да прави преводи, но скоро установи, че запасът му от думи не стига. Хю му изпрати един помощник, който беше работил в правния отдел на Тяхна милост.

Но избягваше да се среща с него. Изглежда само това го спасяваше от безкрайните спорове. След първата седмица производителността на Дюк се увеличи, но за сметка на качеството. Дюк бе открил чудодейните свойства на „Щастието“.

Хю се замисли дали да не предупреди Дюк за наркотика, но след това реши да не се меси. Щом на Дюк му харесва, кой е той да му отнема това удоволствие? Качеството на преводите на Дюк не притесняваше Хю; Тяхна милост нямаше как да го разбере — освен

ако Джо не изкажеше своето мнение, което беше малко вероятно. Самият той не се стараеше особено. „Ще мине“, това бе неговото мото. Давай на шефа разбираеми преводи в големи количества — и пропускай трудните части.

Освен това Хю установи, че две чаши „Щастие“ след вечеря бяха идеален завършек на деня. Те му позволяваха да прочита поредното писмо на Барбара в състояние на едно такова радостно опиянение, а после да съчини бодър отговор, който Котето щеше да отнесе обратно. След това си лягаше и заспиваше като къпан.

Но Хю не пиеше много; той се страхуваше от наркотика. Алкохолът, размишляваше той, имаше едно предимство — беше отрова. Когато човек започваше да злоупотребява с него, веднага го усещаше. А тази напитка действаше подмолно. Тя просто превръщаше всички тревоги, депресии, скуката и неприятните емоции в един безкритичен щастлив поток. Хю се чудеше дали в основата му не лежи метилов мепробамат? Но той разбираше съвсем малко от химия, а и знанията му бяха изостанали с хиляда години.

Като член на групата на главните прислужници Хю можеше да има всичко, което пожелае. Но той откри, че Мемток не е единственият от главните, който използваше умерено напитката; никой не би могъл да си пробие път нагоре в йерархията на прислужниците, ако се налива с наркотици. Понякога дори се случваше някой прислужник, който бе попрекалил с дозата, да се срине на дъното, защото не успяваше да издържи на благосъстоянието под формата на неограничено количество „Щастие“. Хю така и не разбра какво се случва по-нататък с тези хора.

Той можеше дори да държи по една бутилка в стаята си — това щеше да разреши проблема на Котето.

Реши да не иска легло за нея; боеше се, че Мемток може да заподозре, че използва детето единствено като куриер до женското отделение. Вместо това караше момичето всяка вечер да оправя дивана в дневната му.

Котето беше много наранена от това. Вече бе сигурна, че Хю не искаше да я използва да топли леглото му и смяташе, че така той я лишава от възможността да създава комфорт за мъжа и да му носи утеха. И това я плашеше. Ако нейният господар не я харесваше, можеше да загуби работата, която толкова много искаше. (Не посмя да

се оплаче на Мемток, че Хю не ѝ позволява да топли леглото му; докладваше за всичко останало, но не и за това.)

Тя се разплака.

Това беше най-доброто, което можеше да направи; през целия си живот Хю Фарнъм никога не бе успявал да устои на женските сълзи. Той я сложи на коленете си и ѝ обясни, че я харесва страшно много (истина), че за негово огромно съжаление вече е твърде стар, за да може да се наслади на женска компания в леглото (лъжа), че спи леко и ако някой спи при него, това ще попречи на съня му (полуистина) и че е много доволен от нея и иска тя да продължи да му прислужва.

— А сега си избърши сълзите и си пийни малко от това.

Хю знаеше, че тя обича наркотика; поглъщаше своите порции като дъвка — той наистина наподобяваше мека дъвка, защото беше добавен прах за сгъстяването му. Повечето слуги предпочитаха „Щастието“ точно в дъвчания му вид, защото можеха по цял ден да се движат в приятно опиянение, като го дъвчат, докато работят. Котето прекарваше свободните си дни в дъвчене. Когато разбра, че Хю няма нищо против това, започна да го дъвче и в покоите му, докато беше на работа. Затова той не се поколеба да ѝ предложи напитката.

Щастливото Коте отиде да си легне и веднага заспа, без повече да се притеснява, че господарят ѝ иска да се отърве от нея. Това се превърна в ритуал. Всяка вечер, час и половина преди Хю да изгаси лампите за лягане, той ѝ даваше по една малка чашка от напитката.

Известно време внимателно следеше нивото на течността в бутилката. Котето често влизаше в покоите му, докато него го нямаше. Той знаеше много добре колко обича наркотика, а в неговите помещения нямаше шкафчета, които да се заключват. Рангът му позволяваше да има ключалки в стаята, но Мемток старателно пропусна да му съобщи това.

Хю спря да проверява бутилката, след като се убеди, че Котето не си пийва от нея. Всъщност я ужасяваше дори самата мисъл да краде от господаря си. Егото ѝ не беше по-голямо от това на мишка. Тя бе едно нищожество и беше наясно с това. През целия си живот не бе притежавала нищо, нито дори име, докато Хю не ѝ беше избрал. Благодарение на добротата му тя бе започнала да се превръща в личност, но все още искрицата беше едва забележима и най-малкото нещо можеше да провали всички усилия на Хю в тази насока. Мисълта

да краде от него бе също толкова невероятна, колкото и мисълта да го убие.

Хю окуражаваше нейната увереност. Котето беше обучена прислужница в банята; той се предаде и ѝ позволи да изтрива гърба му и да подготвя водата за ваната, да го облича и да се грижи за дрехите му. Тя бе и опитна масажистка. Понякога даже му беше приятно да усеща как малките ѝ ръчички разтриват врата и главата му след тежкия ден, прекаран във внимателно четене на книги или в проследяване на редовете в четеца за свитъци. Общо взето, момичето се стараеше да прави всичко възможно само и само да не бъде безполезно.

— Коте, какво правиш през деня?

— Ами нищо особено. Самките в моето отделение обикновено не работят през деня, ако имат нощни задължения. Тъй като аз работя всяка нощ, ми е позволено да оставам в стаята за спане до обяд. И аз си стоя там, дори да не ми се спи, защото ако господарят на самките хване някоя от нас просто да се мотае наоколо, направо я впряга да работи. Следобедите... Ами обикновено се опитвам да остана незабелязана. Така е най-добре. Най-безопасно.

— Разбирам. Можеш да се криеш тук, ако искаш. Или не ти е разрешено?

Лицето ѝ се озари.

— Ако ми дадете разрешително, ще мога.

— Добре, ще ти дам. Можеш да гледаш телевизия... Не, по това време няма нищо. Ммм, ти не можеш да четеш. Или пък можеш?

— О, не, господарю! Никога не бих се осмелила да подам молба.

— Хм... — Хю знаеше, че дори Мемток не би могъл да даде разрешение за обучение по четене; можеше да го направи само Тяхна милост и разрешение се даваше само след щателно проучване дали е необходимо. Освен това всяко необичайно искане от негова страна щеше да намали и без това слабите шансове да се събере с Барбара.

Но... По дяволите, мъжът трябва да се държи като мъж!

— Тук има свитъци, има и четец. *Искаш ли* да се научиш да четеш?

— Чичо да ни пази!

— Недей да кълнеш. Ако искаш — и ако си държиш красивата малка уста затворена, — аз ще те науча. Недей да се плашиш толкова.

Не искам веднага да решавам. Можеш да ми кажеш по-късно. Само недей да разговарям за това с никого.

И Котето не каза на никого. Беше я страх и да мълчи, но инстинктът за самосъхранение ѝ подсказваше, че ако докладва за това, с безоблачното ѝ щастие ще е свършено.

За Хю Котето се превърна в нещо като семейство. Тя го изпращаше на работа усмихната, вечер го посрещаше радостна, разговаряше с него, ако той искаше да разговарят, и не си отваряше устата, ако не беше попитана нещо. Повечето вечери прекарваше пред телевизора — по-скоро Хю го наричаше така, но и в действителност си беше телевизор, цветен, триизмерен, без обичайните смущения, работещ на принцип, който му беше непознат.

Предаванията започваха всяка вечер след вечерната молитва и продължаваха, докато угаснат лампите. Голям екран беше разположен в хола, където се събираха слугите, а няколко по-малки се намираха в стаите на старшите прислужници. Хю го бе гледал няколко вечери, като се надяваше да вникне в обичаите на това странно общество, в което трябваше да се научи да живее.

След като няколко пъти погледа предаванията, той реши, че със същия успех би могъл да се опитва да изучи Съединените щати, като гледа „Гънсмоук“^[1]. Предаването се оказа една креслива мелодрама със стилизирано действие като в китайски театър, а изглежда любимият им сюжет беше как верният слуга загива, за да може господарят му да оцелее.

Но за живота под стълбите телевизията беше втора по значимост след „Щастието“. Котето я обожаваше.

Тя можеше да я гледа, докато Хю четеше, и да дъвче дъвката си, като от време на време развълнувано пропищяваше. След края на програмата въздъхваше щастливо, изпиваше малката си чашка „Щастие“ с изражение на огромна благодарност, докосваше челото си с ръка и отиваше да спи. Понякога Хю оставаше да почете още малко.

Той четеше много — всяка вечер (освен ако Мемток не се отбиеше на посещение) и почти половината от деня. С неохота отделяше време за преводите на Тяхна милост, но никога не ги пренебрегваше; те бяха ключът към по-добрите дни. Смяташе, че ако иска да преведе както трябва древната история, трябва да изучи и съвременната култура. Летният палат разполагаше с добра библиотека;

той имаше достъп до всичко, което бе необходимо за работата му. Мемток го беше уредил.

Но основната му цел не бяха преводите, а да се опита да разбере какво се е случило в *неговия* свят, което е довело до създаването на *този*.

Затова в четеца му, в кабинета му, в дневната му винаги имаше по някой свитък. Според него принципът за отпечатване на свитъците бе възхитителен. Той механизираше старата книжна система и я превръщаше в нещо далеч по-ефективно от свързан сноп листове. За да се чете, беше достатъчно само да пуснеш в устройството за четене двойния цилиндър, да го включиш и да гледаш екрана. Буквите бягаха пред очите с определена скорост, до края на свитъка. След това цилиндрите се преобръщаха и започваха да се въртят на обратно, като на екрана излизаха редовете, които бяха напечатани на гърба отдолу нагоре.

Очите не губеха време да шарят напред-назад по редовете. Лек натиск ускоряваше уреда до скорост, приемлива за човешкия мозък. Щом Хю свикна с фонетиката, той започна да чете по-бързо, отколкото някога бе успявал да чете на английски.

Но така и не откри онова, което търсеше.

Някъде в миналото границите между факти, измислица, история и религиозни писания бяха започнали да се размиват. Дори след като разбра, че годината, в която беше започнала войната между Изтока и Запада, запратила го тук, сега се определяше като година 703 пр. ГП (преди Голямата промяна), на него все още му беше трудно да открие прилики между света, който бе познавал, и историята, описана в тези свитъци.

Лесно можеше да повярва на описанията за войната. Самият той беше свидетел само на първите ѝ часове, но свитъците му даваха възможност да разбере как се бяха развили събитията по-нататък: ракетно-бомбеният холокост, който още в първите минути е ескалирал в „блестящ първи удар“ и „мощен ответен удар“, е унищожил градовете от Пекин до Чикаго, от Торонто до Смоленск; последвалите огнени бури са нанесли десет пъти повече щети от бомбите; невропаралитичен газ и други отрови са довършили онова, което е останало след пожарите; чумни болести, чийто инкубационен период е свършил точно тогава, когато шепата оцелели са започнали да се

съвземат и да си възвръщат надеждата — епидемии, които продължили да вилнеят дълго време, след като радиоактивният прах вече не бил смъртоносен.

Да, Хю вярваше, че всичко това се е случило. Умните момчета го бяха направили възможно, а глупавите момчета, за които те работеха, не само че не го бяха предотвратили, ами дори не бяха проумели какво ще се случи, когато умните момчета им доставили поръчаното.

Не, припомни си той, не че беше вярвал в лозунга „по-добре червен, отколкото мъртъв“ или сега му вярваше. Атаката беше сто процента едностранна — и той не съжаляваше за нито един мегатон от „мощабния отговор“.

Но ето, че се беше случило. Свितъците разказваха, че целият северен свят е бил унищожен.

А останалата част? Тук пишеше, че по време на войната черното население на Съединените щати е било държано в робство. Някой бе пропуснал цял век. Дали беше направено умишлено? Или бе просто резултат от объркване и липсата на сведения? Доколкото му беше известно, през Смутните времена в продължение на близо две столетия из целия свят са горели книжни клади. Изгарянето на книги продължило дори известно време след Проманата.

Дали историята е била изгубена, както се е случило с Крит? Или може би на свещениците им е било по-изгодно така?

И откога китайците се определят като „бели“, а индусите като „черни“? Погледнато реално, цветът на кожата на китайците и японците е почти толкова светъл, колкото на белите по негово време, а индусите определено са тъмни като повечето африканци. Но по негово време антропологичното разделение на народите беше съвсем различно.

Ако, разбира се, имаха предвид само оттенъка на кожата — което очевидно беше така, — той не би спорил с тях. Историята поддържаше версията, че белите, с техния ужасен начин на живот, се избили един друг почти до последния човек... като оставили невинната, милостива, щедра черна раса — обикната от Всемогъщия Чичо — да наследи Земята.

Неколцината оцелели бели, останали живи по милостта на Чичо, били гледани и пазени грижливо като деца и сега броят им отново

разцъфваше под доброжелателното управление на Избраните. Поне така пишеше в книгите.

Хю можеше да си представи, че войната, която бе заличила Северна Америка, Европа и цяла Азия без Индия, беше унищожила повечето бели и почти всички китайци. Но какво се бе случило с бялото малцинство в Южна Америка, белите в Южна Африка, австралийците и новозеландците?

Въпреки че прегледа всичко, до което успя да се добере, Хю не успя да открие никакви сведения. Единственото, което се оказа сигурно, беше, че всичките Избрани бяха тъмнокожи, а слугите бяха с бели лица и обикновено по-дребни на ръст. Хю и синът му бяха по-високи от всички останали прислужници. А всички Избрани, които бе видял, бяха много високи мъже.

Дали всичките днешни бели произхождаха от австралийците? Не, не беше възможно, те бяха едри хора. А тези „Експедиции на милосърдието“ — дали не бяха походи за събиране на роби? Или погроми? Или пък наистина бяха, както пишеше в свитъците, спасителни мисии за оцелели?

Вината за всички тези противоречия се криеше в книжните кладии. Хю нямаше как да разбере дали книгите са били горени наред, или техническата литература е била пощадена — защото беше ясно, че Избраните притежават технология, която бе много по-развита, отколкото онази по негово време. Струваше му се твърде невероятно да са започнали всичко от нулата.

Дали пък не беше точно така? Та науката и техниката от неговото време се бяха развили за последните петстотин години, при това повечето неща бяха открити през последното столетие, а най-удивителните открития бяха направени по-малко от петдесет години преди началото на войната. Възможно ли беше светът да се е върнал към тъмните векове, а след това, за две хилядолетия, отново да се е извисил? Разбира се, че бе възможно!

Така или иначе, Коранът беше единствената книга, която официално бе избегнала кладите. Но Хю таеше съмнения дали това е онзи същият Коран. Той притежаваше негов превод и го беше препрочитал няколко пъти.

Сега съжеляваше, че не го бе взел в убежището, защото Коранът, който беше прочел на „Езика“, не съответстваше много на онова, което

си спомняше от оригиналната книга. Едно от нещата, които си спомняше, беше, че Мохамед е червенокос арабин; в този Коран непрекъснато се повтаряше, че цветът на кожата му е черен. Той беше убеден, че в Корана нямаше никакви расистки забележки. В тази „подобрена“ версия беше пълно с такива.

Освен това в този Коран бе включен един Нов завет с убит мъченически Месия. Той проповядвал своето учение и бил обесен заради това — всички религиозни свитъци бяха маркирани с бесилки. Хю нямаше никакви възражения към Новия завет; през изминалите векове може да са се появили нови откровения, а във всяка една религия те се появяват с лекотата, с която се раждат котетата. Но беше против това, че някои от думите на пророка бяха претърпели корекции очевидно за да станат подходящи за новата книга. Това не беше честно, това беше измама.

Обществената структура също му се струваше много объркана. Той бе започнал да си съставя представа за една комплексна култура, стабилна, дори неизменна. Високи технологии, малко нововъведения, гладка, ефективна — и упадъчна. Църквата и държавата бяха едно — „Един език, един крал, един народ, един Бог“. Лорд Притежателят беше глава на държавата и църквата, по волята на Чичо всичко беше негово, а лорд Протекторите, като Понс, бяха неговите епископи и притежаваха само феодални владения. И все пак имаше много свободни граждани (Избрани, разбира се — белите не се смятаха за личности) — магазинери, земевладелци, хора с различни професии. Абсолютен тоталитарен комунизъм с наченки на частно предприемачество... По дяволите, ако разбираше правилно онова, което четеше, тук съществуваша дори корпорации.

Най-голям интерес за Хю (като не се броеше това, че съгласно закона неговият статут се равняваше на нула) представляваше системата за наследяване. Семейството беше всичко, но бракът нямаше никаква стойност — съществуваше, но не бе нещо важно. Наследството се предаваше по женска линия, но властта се упражняваше от мъжете.

Всичко това смущаваше Хю, докато в един прекрасен ден нещата не си дойдоха на мястото. Понс беше станал лорд Протектор, защото бе най-големият син на най-голямата дъщеря — чийто най-голям брат е бил лорд Протектор преди Понс. Така наследник на Понс ставаше

най-големият син на най-голямата му сестра — титлата се предаваше от майка на дъщеря, като властта се съсредоточаваше в ръцете на най-големия брат на всяка от жените наследници. Нямаше никакво значение какъв е бил бащата на Понс. Още по-малко значение имаше колко синове има той, тъй като нито един от тях нямаше правото да го наследи. Понс беше приемник на брата на своята майка, негов наследник трябваше да стане синът на сестра му.

Така Хю разбра, че при тази система бракът нямаше абсолютно никакво значение — представата за незаконородени деца бе абстрактно понятие, дори почти непознато. Но *семейството* беше по-важно от всякога. Жените (от Избраните) не можеха да бъдат понижени; те бяха много по-важни от мъжете, дори управляваха чрез своите братя — и Религията проповядваше това. Единственият Бог, Всемогъщият Чичо, имаше по-голяма сестра, Вечната Мамалой... която бе толкова свещена, че никой не се осмеляваше да отправя молитви към нея и името ѝ никога не се споменаващо напразно. Тя просто си съществуваше *някъде там* — вечното превъплъщение на жената, дала живот на всички.

Хю имаше усещането, че е чел някъде за подобна система за наследяване — от чичо към племенник по женска линия, затова реши да провери в „Британика“. С удивление установи, че тази система е доминирала ту в една, ту в друга култура в различни времена, на различни континенти.

Голямата промяна настъпила, след като Мамалой най-сетне успяла — действайки подмолно, както винаги, — да събере всички свои деца под един покрив и да постави Чичо начело. После вече можела да си отдъхне.

Коментарът на Хю беше:

— И Бог помогна на човешката раса!

Той продължаваше да се надява, че Тяхна милост ще го повика при себе си. Но изминаха два месеца, а това не стана. Хю започна да се тревожи, че никога няма да има възможността да помоли за среща с Барбара — очевидно щом започна редовно да го снабдява с преводи, Понс бе изгубил интерес към него. Преводът на „Енциклопедия Британика“ щеше да му осигури работа до края на живота му; Хю реши да ускори събитията и в един прекрасен ден изпрати писмо на Тяхна милост.

Една седмица по-късно лорд Протекторът изпрати да го повикат. Мемток дойде да вземе Хю, като подскачаше от нетърпение, но въпреки това настоя, че преди аудиенцията Хю трябва да се измие под мишниците, да се натърка с дезодорант и да си облече чиста роба.

Лорд Протекторът изглежда въобще не се интересуваше как мирише Хю; остави го сам в стаята, докато свърши някаква друга работа. Хю чакаше, без да промълви нито дума... въпреки че Грейс беше в стаята. Тя се излежаваше на дивана, играеше си с котките и дъвчеше дъвка. Погледна само веднъж към Хю и повече не му обърна капка внимание, като запази онова потайно изражение на лицето си, което Хю познаваше много добре... Той го наричаше „канарчето, което изяде котката“.

Доктор-Ливингстън-предполагам поздрави Хю, като скочи от дивана, приближи се до него и се потърка в краката му. Хю знаеше, че не трябва да му обръща внимание и да изчака лордът да покаже, че го е забелязал — но тази котка му беше приятелче от дълги години; не можеше просто да я пренебрегне. Той се наведе и я погали по гръбчето.

Небесата не се продъниха, Тяхна милост не обърна внимание на нарушението.

Малко по-късно лорд Протекторът каза:

— Момче, ела тук. Какви са тези приказки за печалби от твоите преводи? Защо, за Чичо, реши, че имам нужда от пари?

Хю беше останал с такова впечатление от Мемток. Главният прислужник непрекъснато се оплакваше колко е трудно да се поддържа домакинството, след като всяка година средствата намаляват все повече и повече.

— Ако Тяхна милост позволи, мнението на този човек не е от значение, така е, но...

— По дяволите, зарежи този префърцунен говор!

— Понс, там откъдето идвам, имаше един също толкова богат човек, но той винаги имаше нужда от повече пари. Обикновено колкото по-богат е един човек, толкова повече се нуждае от пари.

Лордът се усмихна.

— *'Plus ça change, plus c'est la même chose.* Хю, а аз си мислех, че само се наливаш с „Щастие“. Тук нещата не са по-различни. И така, какво си намислил? Давай, сподели.

— Струва ми се, че в твоята енциклопедия има неща, от които може да се печели добре. Технологии, които са били изгубени през последните две хилядолетия — но които сега могат да ти донесат добри доходи.

— Отлично, захващай се с това. Онова, което си ми изпратил досега и за което имах време да почета, напълно ме удовлетворява. Но някои неща са твърде тривиални. Например: „Смит, Джон, роден и умрял“ — някакъв политик, който не е направил кой знае какво и на всичкото отгоре го е направил некачествено. Следиш ли ми мисълта?

— Така мисля, Понс.

— Добре, зарежи тези глупости и ми изкопай някоя и друга доходна идея, от която мога да натрупам пари.

Хю се поколеба. Понс попита:

— Какво има? Не разбра ли какво искам?

— Мисля, че ще ми трябва помощ. Разбираш ли, аз си нямам понятие от това, което се случва зад стените на този замък. Знам само какво става под стълбите. Мисля, че Джо може много да ми помогне.

— В какъв смисъл?

— Разбрах, че е пътувал доста и много е видял. Предполагам, че той по-лесно би могъл да определи кое си заслужава да бъде проучено. Може да избере статиите, аз ще ги превода, а ти ще решиш дали в тях има нещо, което може да се използва. Мога да ги резюмирам, за да не губиш време в четене на всички подробности, ако материалът се окаже без значение.

— Много добра идея. Сигурен съм, че Джо ще ти помогне с удоволствие. Добре, пращай енциклопедията. Свободен си.

Хю беше освободен толкова бързо, че нямаше време да спомене Барбара. Но и без това реши, че не би рискувал да го направи в присъствието на Грейс.

Смяташе първо да открие Дюк и да му каже, че е видял майка му да лежи на дивана, разплута и оцастливена — и двете в буквалния смисъл, — но после размисли. Не беше сигурен как ще реагира Дюк на правдивия разказ за срещата с нея. Не се бяха видели насаме — и туй то.

[1] „Гънсмоук“ (Сипзтоке) — американски уестърн сериал от 50-те години на XX век. — Бел.прев. ↑

ГЛАВА 15

Много дни наред Джо изпращаше по един том на ден, като отбелязваше нужните страници; Хю се стараяше да не изостава и да прави преводи на полезните неща. След две седмици отново бе повикан.

Той очакваше да присъства на конференция за някоя полезна идея. Но в стаята откри само Понс, Джо и някакъв Избран, когото не беше виждал досега. Хю веднага се приготви да използва нисшия протоколен език.

Лорд Протекторът каза:

— Ела, Хю. Разцепи картите. И не ми започвай с ония уморителни формалности, тук сме само свои, от семейството.

Хю се приближи колебливо. Другият Избран, висок тъмен мъж с вечно намръщено лице, изобщо не изглеждаше доволен. Той носеше камшик със себе си и го въртеше в ръце. Но Джо вдигна поглед и се усмихна.

— Учех ги как да играят бридж, Хю, но ни е нужен четвърти. Непрекъснато повтарям на Понс, че ти си сред най-добрите играчи, които някога съм виждал. Нали няма да ме разочароваш?

— Ще се опитам. — Хю разпозна в едното тесте своите стари карти. Картите в другата колода изглежда бяха рисувани на ръка и бяха много красиви. Масата за игра не беше взета от убежището, а също представляваше истинско произведение на изкуството от дърво, щедро украсено с резба.

След като цени картите, Хю се оказа партньор на непознатия Избран. Той се стараяше да не показва колко го изнервя фактът, че партньорът му очевидно не хареса жребия. Но Избраният изгрухтя нещо и се съгласи.

Партньорът му обяви три пики — имаха добри карти и направиха четири. Избраният изръмжа:

— Момче, защо остави по-ниския анонс, провали ни играта. Втори път да не се повтаря.

Хю си замълча и отново раздаде.

Този път Джо и Понс реализираха пет спатии. Партньорът на Хю му беше бесен.

— Ако беше качил на кари, щяхме да ги бием! А ти пропиля шанса ни. Предупредих те! Сега ще...

— Мрика! — изрече остро Понс. — Това е бридж. Не се вживявай. И остави тоя камшик. Слугата изигра картите си правилно.

— Не е вярно! Проклет да съм, ако продължа да играя с него! Непрекъснато усещам, че играя със смрадлив слуга, колкото и хубаво да са го изтъркали. А според мен този изобщо не се е къпал!

Хю усети как се изпотява под мишниците и потрепери. Но Понс каза равнодушно:

— Много добре, извинен си. Можеш да си вървиш.

— Това ме устройва идеално! — Избраният се изправи. — Само още нещо, преди да си тръгна... Ако не престанеш да увеличаваш персонала, Тяхна благодат ще позволи на протектората Северна звезда...

— Смяташ ли да заложиш на това? — попита остро Тяхна милост.

— Аз ли? Това са семейни дела. Във всеки случай не бих изпуснал удобния случай! Четирийсет милиона хектара, по-голямата част от които са засадени с първокласен дървен материал? Разбира се, че бих заложил! Но нямам пукнат булок^[1] по джобовите си — и ти сам знаеш защо.

— Разбира се, че знам. Защото залагаш на хазартни игри.

— О, я стига. Бизнесменът трябва да поема рискове. Едва ли може да се нарече хазарт това...

— Ние смятаме, че са хазартни игри. Ние не сме против риска, но загубите изобщо не ни допадат. Ако възнамеряваш да губиш, разчитай само на своите средства.

— Но това не е хазарт, а съвсем сигурен бизнес — все едно се сродяваме с Тяхна благодат. Семейството...

— Ние решихме, че е за доброто на семейството. Скоро ще дойде и твоят ред. А ние желаем да доставим удоволствие на лорд Притежателя не по-малко от теб. Но не и с пари, с които семейството не разполага.

— Можеш да вземеш назаем. Лихвата ще бъде само...

— Нали искаше да си тръгваш, Мрика? Видяхме те, че си тръгваш. — Понс вдигна тестето карти и започна да ги разбърква.

По-младият Избран изсумтя и напусна.

Понс започна да реди пасианс. След известно време рече на Джо:

— Понякога този младеж толкова ме дразни, че с удоволствие бих променил завещанието си.

Джо го погледна озадачено.

— Мислех, че не можеш да го обезнаследиш.

— О, не! — Тяхна милост изглеждаше шокиран. — Дори селяните не могат да го направят. Докъде щяхме да я докараме, ако на Земята лисваше стабилност? Дори не бих си го и помислил, даже и законът да разрешаваше; той е мой наследник. Просто си мислех за слугите.

— Не те разбирам — рече Джо.

— Ами, нали знаеш... Не, може би не знаеш. Непрекъснато забравям, че не си израснал сред нас. В завещанието ми аз се разпореждам с вещите, които са лично мое притежание. Те не са чак толкова много... украшения, свитъци и други подобни. Стойността им е примерно около милион. Дребна работа. Ако не се броят домашните слуги. Само домашните. Не говоря за слугите на щат или във фермите, или в другите предприятия. Нашият обичай изисква всичките слуги да се упоменат поименно в завещанието. В противен случай те са длъжни да последват в задгробния живот своя Чичо — в случая мен — след неговата смърт. — Той се ухили. — Страхотен майтап ще бъде, когато след смъртта ми Мрика открие, че тепърва ще трябва да събира пари, за да си наеме хиляда и петстотин — две хиляди слуги, или ще трябва да затвори дома и да се изнесе на палатка. Направо си го представям! Този младеж не може дори да се изпикае без четирима слуги да му държат инструмента. Съмнява ме дали изобщо може сам да си обуе обувките. Хю, ако сега ми кажеш да поставя черната дама върху червения поп, ще те ударя с камшика. Изобщо не съм в добро настроение.

— Нима си пропуснал някой ход? — изрече бързо Хю. — Не съм забелязал.

— Тогава защо си се втренчил в картите? — Хю наистина се беше вторачил в масата, опитвайки се да остане незабелязан.

Караницата между Понс и неговия племенник го бе изнервила. Но той беше попил всяка дума, намираше я за изключително интересна.

Понс продължи:

— Кое би предпочел, Хю? Да ме последваш в Рая? Или да останеш тук и да служиш на Мрика? Не бързай да ми отговаряш. Но те предупреждавам, че до година след моята смърт ще бъдеш принуден да си гризеш пръстите на краката, за да не умреш от глад... докато Раят е много хубаво място, поне така казва Светият свитък.

— Труден избор.

— Е, на теб няма да ти се наложи да избираш. Никога няма да разбереш какво те очаква. На слугата не му се полага да знае много, за да служи добре на своя господар. Онзи негодник Мемток непрекъснато ми върви по петите и ме моли за честта да ме съпроводи в Рая. Ако смятах, че е искрен, щях да го уволня за некадърност. — Понс събра картите. — Да върви по дяволите това хлапе! Изобщо не става за компания, но така ми се искаше да поиграя бридж! Джо, трябва да научим повече хора да го играят. Да не можем да си намерим четвърти е много неприятна работа.

— Разбира се — съгласи се Джо. — Веднага ли?

— Не, не. Искам да играя, не да гледам как някакъв начинаещ се обърква на всеки ход. Започвам да се пристрастявам. Помага ми да забравя за тревогите.

Внезапно Хю беше осенен от една мисъл.

— Понс, ако нямаш нищо против още един слуга да се включи в играта...

Лицето на Джо просветна.

— Но да, разбира се! Той...

— Барбара — прекъсна го бързо Хю, преди Джо да успее да спомене името на Дюк.

Джо примигна. След това веднага възприе идеята.

— Той — имах предвид Хю — щеше да предложи слугинята на име Барбара. Добър играч на бридж.

— Я виж ти! Да не си преподавал бридж под стълбите, а? — Понс се поколеба и добави: — Барбара? Това име не ми е познато. Не е някой от висшите прислужници.

— Помниш я — каза Джо. — Тя беше с нас, когато ни прибра. Онази, високата.

— А, да. Разбира се! Джо, да не би да искаш да ми кажеш, че една *самка* може да играе тази игра?

— Тя е много добър играч — увери го Джо. — Играе по-добре от мен. Господи, Понс, тя ще те бие с лекота, не съм ли прав, Хю?

— Барбара е отличен играч.

— Това трябва да го видя, за да го повярвам.

Няколко минути по-късно Барбара, изкъпана и изплашена, беше въведена в стаята. Тя погледна към Хю, изненада се много, отвори уста да каже нещо, после я затвори и остана там, без да промълви нито дума.

Понс се приближи до нея.

— Значи това е самката, която би трябвало да може да играе бридж. Недей да трепериш, малка моя; никой няма да те изяде. — После добродушно я увери, че са я извикали само за да поиграят бридж и че може да се отпусне и да се държи неофициално. — Дръж се така, сякаш си на долния етаж и се забавляваш с другите слуги. Разбра ли ме?

— Да, сър.

— Само още нещо. — Той я потупа по бузата. — Когато играеш с мен, аз няма да се ядосвам, ако бъркаш — все пак ти си само една *самка* и аз съм твърде изненадан, че изобщо можеш да играеш такава интелектуална игра. Но — той направи пауза, — ако играеш срещу мен и не се бориш за всяка взятка, ако само заподозра, че ме оставяш да спечеля, ти гарантирам, че ще усетиш камшика. Ясно ли е?

— Точно така — съгласи се Джо. — Тяхна милост наистина очаква това от теб. Просто играй по книгата и дай най-доброто от себе си.

— По книгата — повтори Понс. — Никога не съм виждал тази книга, а Джо твърди, че точно по нея ме е учил да играя. Така че действай. Добре, да цепим картите.

Хю почти не го чуваше, той се опияняваше от близостта на Барбара. Тя изглеждаше в добро здраве, въпреки че Хю беше изумен, че отново я вижда слаба... почти слаба, коригира се той. Бюстът и задните ѝ части бяха доста наедрекли. Кожата ѝ бе поизгубила тена си и тя беше облечена в безформена къса роба, каквато носеха всички слугини под стълбите. Той забеляза с удоволствие, че не бе позволила да ѝ обръснат косата. Бяха я отрязали, но тя пак щеше да порасне.

Хю забеляза още, че появата му я беше стреснала, и се сети защо. Каза ѝ с усмивка:

— Сега се реша с кесе, Барби. Има ли някакво значение? И без това не ми беше останала много коса, че да ми прави впечатление. Даже така повече ми харесва.

— Изглеждаш много изискано, Хю.

— Той е страшен като смъртен грях — каза Понс. — Но ние какво — да си приказваме ли сме се събрали, или да играем бридж? Твой ред е, Барба.

Играха с часове. С напредването на играта Барбара, изглежда, се успокои и започна да ѝ се наслаждава. Усмиваше се често, обикновено на Хю, но също така и на Джо, и дори на Тяхна милост. Тя играеше по книгата и Понс нито веднъж не я улови в грешка. Хю реши, че техният домакин е добър играч, не отличен, разбира се, но броеше картите и внимателно разиграваше ръцете си. Беше задоволителен партньор и приличен противник; получи се добра игра.

При едно раздаване, в което Барбара беше партньорка на Понс и тя трябваше да направи окончателния анонс, Хю забеляза, че Понс бе обявил твърде много ръце. Тогава той се осмели да приложи един номер, който щеше да позволи на Барбара да спечели играта и робера.

Това му донесе безизразен поглед от Барбара, а Джо се подсмихна, но си замълча. Понс не забеляза нищо. Той нададе басов рев, пресегна се и потупа Барбара по главата.

— Чудесно! Чудесно! Малка моя, ти *умееш* да играеш добре. Признавам, че аз самият едва ли бих могъл да играя така.

При следващия робер Понс не се оплака, когато Барбара и Хю ги натупаха двамата с Джо. Хю реши, че Понс притежава онази вродена честност, наречена „спортсменство“, плюс добър усет за карти.

Едно от малките глухонеми момичета доприпка и сервира на Тяхна милост и на Джо по чаша с някакво студено питие. Понс отпи една глътка, избърса си устата и рече:

— Ах, точно навреме!

Джо му прошепна нещо на ухото. Понс го погледна изненадано и каза:

— О, да, разбира се. Защо не?

Тогава донесоха питиета и на Хю и Барбара. Хю с удоволствие откри, че това е ябълков сок; той не беше сигурен дали ще успее да

играе бридж както трябва, ако му бяха поднесли „Щастие“.

По време на този ровер Хю забеляза, че Барбара се върти на мястото си и не може да се концентрира. Когато играта приключи, той я попита:

— Проблем ли има, скъпа?

Тя погледна към Понс и прошепна:

— Малко. Тъкмо щях да кърмя момчетата, когато изпратиха да ме повикат.

— О! — Хю се обърна към домакина си. — Понс, Барбара трябва да спре...

Понс отмести поглед от картите, които разбъркваше.

— Ще ходи по нужда? Някое от момичетата ще ѝ покаже пътя. Сигурно са отишли някъде.

— Не, не е това. Е, може би и това също. Искях само да ти кажа, че Барбара има близнаци.

— И какво? Самките обикновено имат близнаци, те имат две гърди.

— Нямам предвид това, тя ги кърми и часът за хранене отдавна е минал. Трябва да отиде при тях.

Понс изглеждаше раздразнен. Той се поколеба и после каза:

— О, проклетие. Млякото няма да се вкисне, ако закъснее малко. Цепи картите.

Хю не ги докосна. Понс попита:

— Не ме ли чу?

Хю се изправи. Сърцето му биеше силно и той усети тръпките на страха.

— Понс, Барбара усеща божя. Трябва веднага да нахрани близнаците. Не мога да те накарам да я пуснеш, но ако мислиш, че ще играя карти, докато не ѝ позволиш да си тръгне — значи си изгубил ума си.

Известно време големият мъж го гледаше безизразно. След това внезапно се ухили.

— Хю, харесвам те. Ти направи нещо подобно и преди, нали? Предполагам, че тази самка е твоя сестра.

— Не е.

— Тогава значи ти си този, който си е изгубил ума. Знаеш ли, че се размина на косъм със смъртта?

— Сигурно.

— Съмнява ме. Изобщо не ми изглеждаш разтревожен. Харесвам куражлиите, дори и да са слуги. Много добре, ще кажа да донесат момчетата. Те могат да сучат, докато играем.

Донесоха близнаците и Хю веднага разбра, че това са най-хубавите, най-здравите и най-сладките бебета, които някога се бяха раждали; той го каза на Барбара. Не можа да се добере до тях, тъй като Понс взе по едно във всяка ръка, посмя се малко е тях, духна им в лицата и ги погъделичка.

— Хубави момчета! — из боботи той. — Хубави момчета, Барба. Същински малки дяволчета! Давай, малкия, свий юмруче! Хайде, удари още веднъж Чичо в носа. Как си ги кръстила, Барба? Имат ли си имена?

— Този се казва Хю...

— А? Хю има ли нещо общо с тях? Или просто той така си мисли?

— Той им е баща.

— Я виж ти! Хю, може и да си грозен, но явно имаш и други качества. Ако Барба знае какво говори. Как се казва другият?

— Това е малкият Джо. Карл Джоузеф.

Понс погледна Джо и вдигна вежда.

— Значи разни самки си кръщават децата на теб, а, Джо? Трябва да те наблюдавам внимателно. Какво даде на Барба?

— Моля?

— Подарък по случай раждането, глупак такъв. Дай й този пръстен, който носиш на ръката си. Толкова много деца са кръстени на мен, че се наляга да поръчвам по цели кошове с дрънкулки; те знаят, че това ме задължава да им правя подаръци. Хю е голям късметлия, той няма какво да даде. Хей, Хюи има зъбче!

Хю трябваше да подържи бебетата, докато те се настаняваха за комбиниран с кърмене бридж. Барбара ги взимаше едно по едно и играеше със свободната си ръка. Край детето, което не се хранеше, се суетяха глухонемите прислужници, а когато храненето приключи, ги отнесоха обратно. Въпреки сложната ситуация Барбара не играеше зле, даже се представи много добре. Когато дългата игра завърши, най-много точки събра Понс, на второ място беше Барбара, а Джо и Хю бяха на последните две места. За да се получи този резултат, Хю беше

мамил съвсем леко — на Понс и Барбара просто им идваха добри карти, когато бяха партньори; бяха направили два малки шлема.

Понс беше в отлично настроение.

— Барба, ела тук, малка моя. Кажу ми на своята началничка, че съм наредил да намери дойка за твоите близнаци и че искам ветеринарят да ти спре млякото. Искам колкото се може по-скоро да станеш мой редовен партньор на бридж — или противник. Ти играеш като истински мъж.

— Да, сър. Може ли тази жена да попита нещо?

— Може.

— Предпочитам сама да ги кърмя. Само те са ми останали.

— Е, какво да кажа... — Той сви рамене. — Явно днес ми е ден за упорити слуги. Страхувам се, че и двамата сте още диваци. Малко бой с камшика ще ти е от полза, самке. Добре, но ще ти се налага да играеш с една ръка понякога; няма да позволя децата да ми спират играта. — Той се ухили. — Освен това ми се иска от време на време да виждам малките разбойници, особено онзи, който хапе. Можеш да си вървиш. Свободна си.

Барбара беше освободена толкова внезапно, че двамата с Хю едва успяха да си разменят усмивки. Той се надяваше, че ще може да я изпрати, да си уреди частна визита. Но Тяхна милост не го освободи, така че той остана — с топлина в сърцето; това беше най-щастливият момент от доста време насам.

Понс обсъди с него материалите, които беше превел, и че нито един от тях не дава възможност за някакви нови бизнес начинания.

— Но ти не се притеснявай, Хю. Продължавай да ровиш и все някога ще открием руда.

Разговорът премина към други теми, като Хю продължаваше да стои в стаята. Той установи, че Понс е интелигентен събеседник, който се интересува от всичко и е готов да слуша, не само да говори. За Хю той беше превъплъщение на идеалния джентълмен декадент — изтънчен, космополитен, циничен и обезверен, дилетант в изкуствата и науките; нито милостив, нито жесток; не се впечатляваше от собствения си ранг и не беше расист — той се отнасяше към Хю като към интелектуално равен нему.

Докато си говореха, малките слугини сервираха вечеря на Понс и на Джо. На Хю не беше предложено нищо, но той и не очакваше, нито

пък го искаше. Винаги можеше да нареди да му бъде донесена храна в неговия кабинет, ако не успееше да отиде в столовата за старшите прислужници. Отдавна бе разбрал, че Мемток е бил прав, когато казваше, че слугите се хранят по-добре от господарите. Но когато Понс свърши, той подаде своята чиния на Хю.

— Яж.

Хю се поколеба няколко секунди. Той прекрасно разбираше, че му е оказана велика чест — за слуга, разбира се. В чинията имаше още много храна — три пъти повече от количеството, което бе изял Понс. Хю не можеше да се сети дали някога му се беше налагало да яде нечий остатък, и то с използвана лъжица. Но той започна да се храни.

Както обикновено, менюто на Тяхна милост не се понрави особено на Хю — беше мазно, а той не обичаше особено свинското месо. На долния етаж рядко сервираха свинско, но Хю бе забелязал, че то беше често включвано в менюто, което Мемток съставяше. Това го изненада, тъй като ревизирият Коран все още включваше закони за храната и Избраните спазваха някои от оригиналните мюсюлмански обичаи. Те практикуваха обрязване, не пиеха друг алкохол освен слаба бира и спазваха Рамазан донякъде или поне така го наричаха. Мохамед сигурно би се шокирал, ако видеше поправките в неговите праволинейни монотеистични учения, но сигурно щеше да познае някои от детайлите.

Ала хлябът беше вкусен, плодовете бяха превъзходни, имаше сладолед и много други неща. Не бе задължително да се храни само с месо и Хю гледаше да не се ограничава единствено с него.

Понс се интересува какъв е бил климатът по тези места по времето на Хю.

— Джо ми каза, че понякога тук е замръзвало. Имало дори сняг!

— О, да, всяка зима.

— Фантастично! Колко студено ставаше?

Наложи се Хю да се замисли. Досега не му се бе налагало да разбере как тези хора отбелязват температурите.

— Ако вземем диапазона на температурата от замръзването на водата до кипването ѝ, не беше необичайно температурите да спадат до една трета от този диапазон под точката на замръзване.

Понс изглеждаше изненадан.

— Сигурен ли си? Ние определяме този диапазон от точката на замръзване до точката на кипене на 100 градуса. Следователно ти твърдиш, че температурата е падала до трийсет градуса под нулата?

Хю с интерес установи, че стоградусовата температурна скала е преживяла две хилядолетия. Впрочем, защо пък не — нали те ползваха десетичната система в аритметиката и в монетната система. Пресметна го наум.

— Да, точно това имам предвид. Достатъчно студено, за да замръзне живакът — дотолкова падаха температурите в тези планини. — Хю посочи през прозореца.

— Достатъчно студено, за да ти измръзнат зъбите — съгласи се Джо. — Единственото нещо, което ме караше да копнея за Мисисипи.

— Къде се намира Мисисипи? — попита Понс.

— Вече я няма — въздъхна Джо. — Там всичко е потънало под водата.

Това доведе до дискусии защо се е променил климатът и Тяжна милост изпрати слуга да донесе последния том на „Енциклопедия Британика“, който съдържаеше древни карти и няколко рула съвременни карти. Заедно се наведоха над тях. Там, където някога се бе намирала долината на Мисисипи, сега имаше залив, простиращ се далеч на север. Флорида и Юкатан ги нямаше, а Куба представляваше групичка малки островчета. Калифорния имаше свое собствено вътрешно море, а голяма част от Канада беше изчезнала.

Такива промени имаше навсякъде. Скандинавският полуостров бе станал остров, Британските острови се бяха превърнали в групичка островчета, водата беше потопила и по-голямата част от Сахара. Всички ниски места бяха залети е вода — Холандия, Белгия и Северна Германия бяха изчезнали. Дания също не съществуваше — Балтика се бе превърнала в залив на Атлантическия океан.

Когато Хю видя всичко това, го заля силна мъка и той беше обзет от носталгия по дома. От книгите бе разбрал какво се е случило, но сега за пръв път го видя на карта.

— Въпросът е — рече Понс — дали топенето на леда е резултат от голямото количество прах, който се е появил в атмосферата в резултат от войната между Изтока и Запада, или е природно явление, което е било изкуствено ускорено само в малка степен? Някои от моите учени се придържат към първата версия, други — към втората.

— А самият ти какво мислиш? — попита Хю.

Лордът сви рамене.

— Не съм чак толкова глупав да си правя изводи, когато нямам достатъчно данни; оставям това изцяло на учените. Просто съм доволен, че Чичо е сметнал, че съм заслужил да живея във време, когато мога да излизам навън, без да се страхувам, че ще ми замръзнат краката. Веднъж посетих Южния полюс — там имам няколко мини. Лед по земята. Ужасно. Мястото на леда е в питието.

Понс отиде до прозореца и известно време постоя там, като се взираше в силуета на планините на фона на залеза.

— Но пък ако сега горе захладнее, много бързичко ще ги изкараме оттам, нали, Джо?

— Ще притичат обратно с подвити опашки — съгласи се Джо. Хю ги погледна изненадано.

— Понс има предвид бегълците — обясни Джо, — които се крият в планините. Когато ни намериха, те сметнаха и нас за бегълци.

— Бегълци и няколко аборигени — допълни Понс. — Диваци. Горките същества, те никога не са се докосвали до цивилизацията. Трудно е да ги спасим, Хю. Те не стоят като теб на открито, в очакване да ги приберем. Хитри са като вълци. Щом зърнат някаква сянка в небето, веднага замръзват на място и никак не можем да ги забележим от въздуха. Освен това избиват дивеча. Естествено, ние бихме могли да ги подпалим и с лекота да ги измъкнем оттам, но така ще измре и дивечът, а това не е желателно. Хю, та ти сам си живял там, би трябвало да си разбрал как стоят нещата. Как можем да ги изловим, без да застрашим дивеча?

Господин Хю Фарнъм се поколеба само колкото да формулира правилно отговора си.

— Тяхна милост знае, че този човек е просто слуга. Той никога не би се осмелил да предположи, че незначителните му предложения биха могли да спомогнат за гениалното решение на проблема, който, без съмнение, отдавна занимава ума на Тяхна милост.

— Какво ти става, дявол те взел! Престани, Хю. Наистина искам да чуя твоето мнение.

— Това беше моето мнение, Понс. Аз съм просто слуга. Симпатизирам на бегълците. И на диваците. Не съм дошъл тук по своя воля. Бях доведен насила.

— Така е, но нали не съжаляваш за това? Естествено, че те заловихме, дори Джо беше заловен. Но имаше проблеми в комуникациите. Сега вече виждаш разликата. *Знаеш.*

— Да, знам.

— Тогава разбираш колко се е подобрило положението ти. Сега не спиш ли в по-добро легло? Не се ли храниш по-добре? Чичо! Когато те прибрахме, ти беше полумъртъв от глад и пълен с паразити. Преживявахте от непосилен труд, сам го видях. Аз не съм сляп, не съм и глупав; в моето семейство дори най-нисшият слуга не работи и наполовина толкова много, колкото ви се налагаше на вас, и спи в похубава постеля — да не говорим за вонята. Едва издържах на онази смрад, която изчезна чак след дезинфекцията, а що се отнася до храната, ако изобщо може да се нарече така, всеки слуга в тази къща би отвърнал глава при вида на онова, с което се хранехте. Не е ли истина?

— Истина е.

— Тогава?

— Предпочитам свободата.

— Свобода! — изсумтя Тяжна милост. — Понятие, също толкова въображаемо, колкото и „призрак“. Безсмислица. Хю, трябва да се позанимаваш малко със семантика. Съвременна семантика, разбира се. Съмнява ме, че по твое време е съществувала такава наука. Ние всички сме свободни — да следваме указанияте ни пътеки. Също както камъкът е свободен да падне, след като го хвърлиш във въздуха. Никой не е свободен в абстрактния смисъл на думата, който ти използваш. Смяташ ли, че аз съм свободен? Свободен да си разменя мястото с теб, да речем? А и да можех, дали щях да го направя? На бас, че щях! Ти нямаш никаква представа за моите тревоги, за моята работа. Понякога лежа през нощта, без да мога да заспя, чудейки се по какъв път да поема — в отделението на слугите няма да откриеш такива тревоги. Те са щастливи, те няма за какво да се тревожат. Но аз съм длъжен търпеливо да нося своето бреме.

Хю го погледна с упорито изражение на лицето. Понс се приближи към него и прехвърли ръка през раменете му.

— Ела, да обсъдим това като две цивилизовани същества. Аз не съм от онези суеверни личности, които вярват, че слугите не могат да

мислят, защото цветът на кожата им е бял. Предполагам, че вече си го разбрал. Нима не съм показвал винаги уважение към твоя интелект?

— Ами... показвал си.

— Така е по-добре. Нека ти обясня някои неща — Джо знае кои, — а после ще можеш да ми задаваш въпроси и ще постигнем взаимно разбирателство. Първо — Джо, ти си виждал тук-там Избрани, които са „свободни“, както би ги описал нашият приятел Хю. Кажи му.

Джо изсумтя.

— Хю, трябва да ги видиш... И после ще благодариш, че ти е позволено да живееш в семейството на Понс. Сещам се само за една фраза, с която мога да ги опиша. Бедните черни отрепки. Също като белите отрепки, които живееха на брега на Мисисипи. Бедните черни отрепки, които не знаят какво ще ядат следващия път.

— Разбирам.

— И аз мисля, че разбирам — съгласи се Тяхна милост. — Много изразителна фраза. С нетърпение очаквам деня, в който всеки човек ще има слуги. Това няма как да се случи за един ден, ще трябва да мине доста време, за да се осъществи. Но моят идеал е всеки Избран да има слуги и за тях ще се грижат така, както в моето имение. Това е моят идеал. А междувременно правя всичко, което е по силите ми. Грижа се за добруването им от деня, в който се родят, до деня, в който Чичо ги повика у дома. Те няма от какво да се страхуват, те живеят в пълна безопасност — която няма да получат, ако живеят в онези планини; нещо, което според мен ти знаеш много добре. Те са щастливи, никога не се преработват — докато аз го правя непрекъснато — и се забавляват, което аз не мога да кажа за себе си. Тази игра бридж днес — така не съм се забавлявал от месец! Освен това никога не са наказвани, освен когато не трябва да им се покаже, че грешат. Налага се да го правя, сам видя колко глупави са някои от тях. И не си помисляй даже, че те отнасям към тази категория... Не, мога честно да заявя, че си напълно способен да ръководиш другите слуги, независимо от цвета на кожата ти. Говоря за обикновените слуги. Честно, Хю, ти наистина ли смяташ, че те ще могат сами да се грижат за себе си толкова добре, колкото аз се грижа за тях?

— Най-вероятно не. — Хю беше чул същата тирада предишната вечер, като бяха използвани почти същите думи — от Мемток.

С тази разлика, че Понс изглеждаше наистина доволен от слугите си и загрижен за тяхното добруване, докато Главният прислужник ги презираше открито, дори повече, отколкото тайно презираше Избраните. — Не, не биха могли, поне повечето от тях.

— А! Значи си съгласен с мен!

— Не.

Понс изглеждаше огорчен.

— Хю, как можем да поведем един рационален спор, когато ти казваш едно нещо, а след това веднага си противоречиш?

— Аз не си противореча. Съгласен съм, че се грижиш за своите слуги. Но не съм съгласен, че бих предпочел това пред свободата.

— Но защо, Хю? Дай ми поне една причина, а не някакви философски абстракции. Ако не си щастлив, искам да знам защо. За да мога да го поправя.

— Мога да ти дам една причина. Не ми е позволено да живея с жена ми и децата ми.

— А?

— С Барбара. И близнаците.

— О. Толкова ли е важно това? Нали има кой да ти топли постелята? Мемток ми съобщи и аз го поздравих за инициативата. Много малко неща могат да убягнат на тая хитра стара лисица. Имаш си момиче, което със сигурност е по-способно в своята специалност от редовата самка за разплод. Колкото до децата, няма причина да не можеш да ги виждаш — просто заповядвай да ти ги носят всеки път, когато поискаш. Но кой би искал да *живее* заедно с децата? Или пък с жена си? Аз не живея с моите жена и деца, можеш да се обзаложиш на това. Виждам ги в подходящите моменти. Но кой би искал да *живее* с тях?

— Аз бих искал.

— Ами... Чичо! Искам да си щастлив. Това може да се уреди.

— Наистина ли?

— Разбира се. Ако не беше вдигнал такава врява, когато искаха да те укротят, щяха да живеят с теб през цялото време, въпреки че си признавам, че не мога да разбера защо. Искаш ли да отидеш при ветеринаря?

— Тъъ... Не.

— Добре, има и друг вариант. Ще заповядам да стерилизират самката.

— *Не!*

Понс въздъхна.

— Човек трудно може да ти угоди. Мисли практично, Хю. Не мога да променя научната размножителна програма, само за да угодя на един слуга. Знаеш ли колко слуги има в това семейство? Тук и в Палата? Около хиляда и осемстотин според мен. Знаеш ли какво ще се случи, ако позволя неограниченото размножаване? След десет години броят им ще се удвои. И какво ще стане тогава? Те ще гладуват. Няма да мога да ги издържам, ако започнат да се размножават неконтролирано. Ако можех, щях да го направя, но това е неосъществимо като полета към Луната. Даже по-зле, защото можем да отлетим до Луната веднага щом решим, че от това има полза, но никой няма да може да се справи с неконтролираното размножаване на слугите. Така че, кое е по-добре? Да го контролираме? Или да ги оставим да гладуват?

Тяхна милост въздъхна.

— Ще ми се да беше една глава по-нисък, тогава можехме да измислим нещо. Бил ли си в отделението на жребците?

— Веднъж отидохме там заедно с Мемток.

— Обърна ли внимание на вратата? На теб ти се наложи да се наведеш, а Мемток премина без проблем — някога и той беше жребец. Във всички бараки за жребци по целия свят вратите имат една и съща височина. И никой слуга, който е по-висок от определения ръст, не може да стане жребец. И твоята самка също е прекалено висока. Това е много мъдър закон, Хю. Не аз съм го измислил; бил е измислен много отдавна, от Тяхна милост в ония години. Ако им позволим да се раждат по-високи, ще се наложи по-често да ги наказваме, а това не е добре както за слугите, така и за господаря. Не, Хю. За всичко си има причина. Но не искай от мен невъзможното. — Той се надигна от дивана, на който седеше и разговаряше с Хю, и седна до масата за игра на карти. Взе колодата и рече: — Дай да не говорим повече за това. Знаеш ли как се реди двоен пасианс?

— Да.

— Да видим тогава дали ще можеш да ме победиш. И нека не се сърдим, човек се разстройва, когато усилията му не се оценяват както

трябва.

Хю млъкна. Той навъсено мислеше, че всъщност Понс в никакъв случай не е злонамерен. Просто се явяваше представител на управляващата класа, а историята показваше, че те навсякъде са еднакви... искрено вярваха в благородните си намерения и се чувстваха наранени, когато някой се опитваше да ги разубеди.

Изираха една партия. Хю я загуби, защото мислите му витаеха надалече. Започнаха да играят втора и внезапно Тяхна милост рече:

— Трябва да заповядам да нарисуват други карти. Тези взеха да се изтъркат.

— Няма ли да стане по-бързо, ако използваме принтера, както правим със свитъците? — попита Хю.

— А? Никога не се бях замислял за това. — Понс потърка една от картите от двайсети век. — Във всеки случай тази не ми прилича много на напечатана. Наистина ли са ги печатали?

— Разбира се. С хиляди. Даже може да се каже с милиони, като се има предвид, че се продаваха в огромни количества.

— Така ли? Никога не бих предположил, че бриджът, който се играе от умни хора, е бил толкова популярен сред народа.

Хю внезапно остави картите си на масата.

— Понс? Нали искаше да печелиш пари?

— Разбира се.

— Държиш ги в ръката си. Джо! Ела тук да поговорим за това. Колко тестета карти са били продадени миналата година в Съединените щати?

— Боже, Хю, не знам. Милиони може би.

— И аз така мисля. Чистата печалба е около деветдесет процента. Ммм... Понс, бриджът и пасиансите не са единствените игри, които могат да се играят с тези карти. Възможностите са неограничени. Има игри, които са елементарни като пасиансите, но се играят от двама, трима или повече играчи. Има игри, в които могат едновременно да се включат по дванайсет играчи. Има трудни, има и лесни игри. Има дори една разновидност на бриджа, която е още по-сложна от тази, която ние играем. Понс, всяко семейство — малко семейство — винаги притежаваше по едно, две, дванайсет тестета. Рядко се срещаха домове, в които да няма карти. Не мога да предположа колко много са били продадени. Може би само в Щатите е

имало около сто милиона тестета. Ето ти един неработен пазар. Трябва само да заинтересуваме хората.

— Понс, Хю е прав — потвърди Джо. — Възможностите са безгранични.

Понс сви устни.

— Ако ги продаваме по един булок за тесте, значи ще имаме... ммм...

— Много е скъпо — възрази Джо. — Ще убиеш пазара още преди да си започнал продажбите.

Хю се обади:

— Джо, помниш ли формулата за определяне на цените за постигане на максимална печалба, която не зависи от продажбите?

— Тя работи само при монополите.

— Ами да! Какво ще имаме тук? Патенти, права и други такива. В свитъците, които съм чел, никъде не се споменават подобни неща.

— Хю, Избраните нямат такава система, тя не им е нужна — изтъкна Джо. — Всичко върви идеално, рядко се правят промени.

— Лоша работа — въздъхна Хю. — Две седмици, след като започнем, пазарът ще бъде зает от имитации.

— За какво говорите вие двамата? — попита Понс. — Говорете на Езика.

Хю беше задал въпроса на английски; Джо му бе отговорил по същия начин.

— Извинявай, Понс — каза Джо и му обясни какво се разбира под патент, авторски права и монопол.

Понс се усмихна облекчено.

— О, това е много просто. Когато човек получи вдъхновение от Небесата, лорд Притежателят забранява на всички останали да се възползват от идеята му без негово разрешение. Това не се случва често, аз лично си спомням само два случая. Но определено се е случвало.

Хю не беше изненадан, когато научи колко рядко се раждаха нови изобретения. Културата им бе статична. Голяма част от онова, което тук наричаха наука, се намираше в ръцете на скопени слуги. И щом патентоването на нова идея беше толкова трудно, то и инициативата в това направление щеше да бъде съвсем слаба.

— Значи просто ще обявиш, че си получил небесно вдъхновение?

Понс се замисли и отговори:

— Вдъхновение е онова, което Тяхна милост разпознае като вдъхновение в Своята мъдрост. — Внезапно той се ухили. — Според мен всичко, което може да донесе булоци в семейството, се смята за вдъхновение. Проблемът е да накараме Притежателя да го разбере. Но ще намерим някакъв начин. Продължавайте да говорите.

Джо рече:

— Хю, защитата трябва да покрива не само самите карти, но и игрите.

— Разбира се. Ако не купуват картите на Тяхна милост, те няма да имат право да играят играта. Това трудно може да се постигне, защото всеки може да фалшифицира едно тесте карти. Но монополът трябва да го обяви за незаконно действие.

— И не само карти като тези, а всякакъв вид карти. Бридж може да се играе и ако на картите са написани само цифри.

— Да. — Хю се замисли. — Джо, в убежището имаше една кутийка за скрабъл.

— Все още е тук. Учените на Понс спасиха всичко. Хю, разбирам какво целиш, но никой тук не би могъл да научи скрабъл. За това трябва да се знае английски.

— Че какво ни пречи да преоткрием скрабъла — този път на *Езика*? Ще накарам слугите ми да преброят с каква честота се използват отделните букви в азбуката и още утре ще направя нов скрабъл, е дъска и плочки, и правила, които да са съобразени с *Езика*.

— Какво, в името на Чичо, е скрабъл?

— Това е друга игра, Понс. Доста интересна. Хубавото е, че нея можем да продаваме по-скъпо, отколкото тесте карти.

— Това не е всичко — каза Хю. Той започна да брой с пръсти. — Не се сърди човече, Монопол, табла, Черен Петър, домино, анаграми, покер и пъзели — виждал ли си нещо такова тук?

— Не.

— Те се играят от хора на всякаква възраст и са с най-различни нива на трудност. Конструктори. Зарове — хиляди игри със зарове. Джо, тук има ли казина?

— Има нещо такова. Има места за хазартни игри и мнозина играят вкъщи.

— Рулетка?

— Не вярвам.

— Направо не ми се мисли, докъде можем да стигнем. Понс, ще трябва по цяла нощ да си броиш парите.

— За това имам слуги. Ще ми се да разбере за какво говорите. Ще ми бъде ли позволено да попитам?

— Извинявай. Двамата с Джо говорим за разни древни игри... не само за игри, но и за всякакъв вид забавления, които сме имали някога и са били загубени. Поне така си мисля. Джо?

— Единственото познато нещо, което съм виждал, е шахът.

— Нищо чудно, че се е запазил. Понс, работата е там, че всяка една от тези игри може да ти донесе пари. Разбира се, вие също имате игри. Но тези ще са нещо съвсем ново! Пинг-понг... Стрелба с лък! Джо, тук има ли такива неща?

— Не.

— Билярд. Хайде, стига вече. И без това изброихме достатъчно. Понс, сега най-важното е да си осигурим покровителството на Тяхна благодат над всичко това — и мисля, че се сещам как да го определим за вдъхновение свише. Било е чудо.

— Какво? Глупости! Не вярвам в чудеса.

— Никой не иска от теб да вярваш. Виж сега, ние бяхме открити на земята на Притежателя — и човекът, който ни откри, си ти. Това не изглежда ли така, сякаш Чичо е поискал нашето съществуване да стане известно на Притежателя? И че ти, като лорд Протектор, си го пазил за него?

Понс се усмихна.

— Тази теория може да бъде оспорена. Може да ни излезе много скъпо. Но водата не може да се кипне, ако не се поддържа огъня, както обичаше да казва моята леля. — Той се изправи. — Хю, искам да видя тази игра на скрабъл. Скоро. Джо, ще намерим време и за теб, да ми обясниш другите неща. Това е. Свободни сте и двамата.

Котето вече спеше, когато Хю се върна в покоите си, но беше оставила бележка за него:

„О, скъпи, толкова съм щастлива, че те видях!!! С нетърпение чакам следващия път, когато Тяхна милост ще ни повика да играем отново бридж! Каква душица е той! Дори и да е толкова недосетлив за някои неща. Но той поправи грешката си, а това е присъщо на истинските джентълмени.

Срещата с теб ме развълнува толкова силно, че едва мога да пиша, а Котето чака, за да отнесе отговора ми при теб.

Близнаците ти пращат целувки, много лигави целувки. Обичам те, обичам те, обичам те!

Единствено твоя Б.“

Хю прочете бележката на Барбара със смесени чувства. Той споделяше нейната радост от повторното им събиране, колкото и кратко да беше то, и също очакваше с нетърпение момента, когато Понс ще си направи удоволствието да им позволи да бъдат заедно. А що се касае до останалото... По-добре да се опита да я измъкне оттук, преди да придобие робски манталитет! Да, Понс беше джентълмен в общоприетия смисъл. Той осъзнаваше своите задължения, бе великодушен и щедър по отношение на своите поданици. Истински джентълмен.

Но той беше и проклет кучи син! И Барбара не трябваше да забравя този факт. Да го игнорира, да — просто нямаше как. Но не и да го забравя.

Той трябваше да я освободи.

Но как?

Хю се мушна в леглото.

След като цял час се въртя, без да може да заспи, той стана, отиде в дневната и застана до прозореца. На фона на нощната тъмнина виждаше още по-тъмните очертания на Скалистите планини.

Някъде там живееха свободни хора.

Той можеше да счупи прозореца, да се отправи към планините и да се изгуби из тях още преди разсъмване — трябваше просто да се промъкне край дремещия портиер или да се възползва от дадената му власт, олицетворявана от камшика, и просто да премине, без да се

съобразява с пазача. Не се вземаха никакви особени мерки, които да задържат слугите вътре. Стражата се поставяше по-скоро за да пречи на външни хора да влязат. Повечето слуги бяха като кучетата, дори не помисляха за бягство.

Кучета... Едно от задълженията на началника на жребците беше да се занимава с хрътките.

Ако се наложеше, можеше да убие куче с голи ръце. *Но как щеше да избяга с две бебета в ръце?*

Той отиде до шкафа, наля си чаша „Щастие“, изпи я и се върна в леглото.

[1] В оригинала — bullock (скопен бик). — Бел.прев. ↑

ГЛАВА 16

През последвалите дни Хю беше изключително зает с преработването на играта скрабъл и с превеждането на „Пълен сборник от игри“ на Едмънд Хойл, диктуваше правилата и описанията на игри и развлечения, които не бяха споменати в книгата на Хойл (като пинг-понг, голф, водни ски), и често се срещаше с Понс и Джо, за да играят бридж.

Последното беше най-приятното. С помощта на Джо той научи неколцина Избрани на играта, но най-често играеха четиримата: с Джо, Понс и винаги с Барбара. Понс се отдаваше на играта с ентусиазма на новопокръстен; когато беше в резиденцията, той играеше бридж във всяка свободна минута и винаги с едни и същи партньори — най-добрите възможни играчи.

На Хю му се струваше, че Понс наистина харесва Барбара, както и котката, която винаги наричаше „Докливстнипсум“ и никога „Док“. Понс се отнасяше с котките като с равни, така че Док, както и всяка друга котка, можеше по всяко време да скочи в скута му, дори в момент на анонсиране. След като постепенно опозна Барбара, той започна да показва същото внимание и привързаност и към нея, като винаги я наричаше „Барба“ или „дете“ и никога не говореше за нея като за „то“. Барбара се обръщаше към него с „Понс“ или „Чичо“ и очевидно се чувстваше отлично в неговата компания.

Понякога Понс оставяше Хю и Барбара насаме, веднъж дори за цели двадесет минути. Тези минути бяха истинско съкровище, чиято стойност не можеше да се изчисли; те не се осмеляваха да рискуват загубата на тази привилегия и се задоволяваха само с това да се държат за ръце.

Когато настъпваше време да се кърмят момчетата, Барбара съобщаваше на Понс и той заповядваше да ги донесат. Веднъж заповяда да ги донесат, когато не беше необходимо; каза, че не ги бил виждал от седмица и иска да разбере колко са пораснали. Така че

играта трябваше да почака, докато „чичо“ Понс се въргаляше край тях на килима и издаваше разни странни звуци.

След това заповяда да ги отнесат; пет минути с бебетата бяха достатъчни. Но каза на Барбара:

— Дете, те растат като захарна тръстика. Надявам се, че ще доживея да ги видя напълно пораснали.

— Ти ще живееш още дълго, Чичо!

— Може би. Надживял съм дванайсетина дегустатори на храната, но това не променя нещата. А от нашите момчета ще станат прекрасни лакеи. Представям си ги как сервират на банкетите в двореца — главната резиденция имам предвид, не тази колиба. Кой е наред да раздава?

На няколко пъти Хю видя Грейс, но само за броени секунди.

Ако той се появяваше в покоите на Понс в нейно присъствие, тя веднага напускаше стаята с изражение на крайно неудоволствие на лицето. Ако Барбара се появяваше по-рано от Хю, Грейс никаква не се забелязваше. Беше очевидно, че в покоите на Понс тя се чувства като у дома си. Освен това бе пределно ясно, че както и преди, тя не може да търпи Барбара и мрази Хю. Но никога не каза нищо — явно се беше научила, че не трябва да противоречи на Тяхна милост.

Грейс вече официално топлеше леглото на Тяхна милост. Хю научи това от Котето. Самките винаги разбираха кога лордът се намира в резиденцията по това дали Грейс е долу или в покоите му. Тя нямаше никакви други задължения и даже Мемток нямаше право да я наказва. Освен това всеки път, когато Хю я виждаше, беше облечена в разкошни дрехи и обсипана с бижута.

Също така бе станала ужасно дебела. Толкова беше затлъстяла, че Хю изпита облекчение, че вече не е длъжен да дели леглото си с нея. Вярно, че всички жени, които топлеха леглата, бяха дебели по стандартите на Хю. Дори Котето беше доста пищна според възгледите от двайсети век. Всяко американско момиче с нейните размери щеше поне да се опита да мине на диета. Но Котето ужасно се притесняваше от това, че не може да напълнее повече и непрекъснато питаше Хю дали я харесва такава.

Котето бе още много млада, пълнотата ѝ беше някак приятна, както са приятни пухкавите дечица. Но затлъстятата Грейс бе нещо съвсем различно — нейде в тази трясяща се маса се криеше

прекрасното момиче, за което той някога се беше оженил. Хю се опита да не мисли за това и не можеше да разбере какво ѝ харесва Понс — ако наистина я харесваше. Всъщност той приемаше, че задължението тя да топли леглото на Понс не означава нищо. Все пак се предполагаше, че той е на повече от сто години. Дали имаше нужда от жена повече, отколкото Мемток? Хю не бе съвсем сигурен, нито пък го интересуваше особено. Понс имаше вид на шейсет и пет годишен мъж, все още силен и жизнен. Но Хю беше склонен да мисли, че ролята на Грейс в живота му бе на камериерка, а не на съблазнителка.

Докато Хю съвсем не се интересуваше от съдбата на Грейс, това не се отнасяше до Дюк. Един ден синът му се втурна в кабинета му и настоя да говорят насаме. Хю го заведе в покоите си. Не беше виждал Дюк от цял месец. Той редовно изпращаше преводи; нямаше никаква причина да го посещава.

Хю се опита да направи срещата приятна.

— Седни, Дюк. Мога ли да ти предложа чаша „Щастие“?

— Не, благодаря! Какви са тия работи, които чувам за майка?

— Какво си чул, Дюк? (О, Боже! Започва се...)

— Знаеш много добре какво имам предвид!

— Боя се, че не знам.

Хю го накара да го изрече на глас. Дюк беше узнал и за голяма изненада на Хю го бе научил едва тази сутрин. Тъй като повече от четиристотин слуги бяха отлично осведомени, че една от самките дивачки — не онази, високата и слабата, а другата — прекарваше в покоите на Тяхна милост повече време, отколкото в помещенията за прислугата, беше наистина невероятно, че бе минало толкова много време, преди Дюк да разбере. Впрочем той не общуваше много с останалите слуги и не се ползваше с голяма популярност. Мемток го наричаше „нарушител на спокойствието“.

Хю нито потвърди, нито отрече историята на Дюк.

— Е? — попита Дюк със заповеднически тон. — Какво смяташ да направиш по въпроса?

— За кое, Дюк? Да не би да очакваш от мен да сложа край на сплетните сред слугите?

— Не говоря за това! Нима просто ще седиш тук, без да направиш нищо, докато изнасилват жена ти?

— Най-вероятно. Ти идваш при мен с някаква история, която най-вероятно си чул от втория помощник на мияча на чинии, и очакваш от мен да направя нещо? Първо, бих искал да знам защо си мислиш, че този слух е верен? Второ, какво от онова, което ми разправи, подсказва, че става въпрос за изнасилване? Трето, какво очакваш да направя? Четвърто, какво смяташ, че мога да направя? А сега добре помисли над въпросите ми. След това можем да поговорим какво ще направя.

— Стига си извъртал нещата!

— Нищо не извъртам. Дюк, ти получи скъпоплатено образование на юрист — това го знам, защото нали аз го плащах. Много пъти си ми повтарял изрази „силата на доказателствата“. Сега използвай това образование. Обмисли въпросите ми. Защо си мислиш, че този слух е истина?

— Ами... Чух го и поразпитах наоколо. Всички го знаят.

— И какво? Едно време всички са знаели, че Земята е плоска. Какво точно твърдят? Бъди по-точен.

— Ами нали ти казах. Майка е назначена да топли леглото на онова копеле.

— Кой ти каза това?

— Ами всички!

— Ти попита ли началника на самките?

— Да не мислиш, че съм полудял?

— Ще приема това за риторичен въпрос. Ще обобща накратко онова, което „всички знаят“, както сам се изрази. Грейс е взета да прислужва на горния етаж. Това може да бъде потвърдено, ако е истина. Задълженията ѝ могат да бъдат най-различни — да прислужва на Тяхна милост, да прислужва на знатните дами от семейството и какво ли още не. Искаш ли да ти уредя среща с началника на самките, за да го попиташ какви са задълженията на майка ти? Защото аз не знам какви са.

— А, ти го попитай.

— Няма да го направя. Сигурен сам, че Грейс ще реши, че я дебна. Да предположим, че *ти* си го питал и той ти е отговорил, че тя е назначена да топли леглото на Тяхна милост, точно както подозираш от слуховете. Да го допуснем като предположение, защото засега ти не можеш да докажеш нищо. Какво общо има това с изнасилване?

Дюк го погледна изненадано.

— Това дори от теб не бих го очаквал. Нима просто си седиш тук и смело ми казваш в лицето, че според теб майка ще направи нещо такова *доброволно*?

— Отдавна съм се отказал да мисля на какво е способна майка ти. Но не съм казал, че е направила нещо. Ти го каза. На мен нищо не ми е известно за това, че е назначена да топли леглото на Тяхна милост, от теб го научавам. А ти просто си чул слух, без да имаш доказателства. Но дори да е вярно, аз не знам дали тя наистина спи в леглото му — *доброволно* или не. Никога не съм виждал леглото му, нито пък съм чувал никакви слухове по този въпрос... Само твоите грозни помисли. Но дори те да са верни до някаква степен, аз все още не мога да бъда сигурен дали правят нещо друго, освен че спят в едно легло. Споделял съм легло с жени, без да се е случвало нищо друго, освен да спим. Стават и такива неща. Но дори и да имат сексуални отношения — което е твое предложение, не мое, — аз силно се съмнявам, че през живота си Тяхна милост е изнасилил *дори една* жена. Особено пък на тази възраст.

— Дрън-дрън. Нито едно черно копеле не би изпуснало възможността да изнасили бяла жена.

— Дюк! Това са пълни глупости! Почти ме убеди, че си полудял.

— Аз...

— *Млъквай!* Знаеш много добре, че в продължение на девет дълги месеца Джоузеф например е имал много пъти възможността да изнасили която и да е от трите бели жени. Освен това знаеш, че поведението му беше безупречно.

— Ами... Просто не е имал възможност.

— Вече ти казах да спреш да изливаш тая отрова. Имал е безброй шансове. Докато ти беше на лов, всеки ден. Той оставаше насаме с всяка една от тях много пъти. Така че престани. Имам предвид да спреш да обиждаш Джоузеф дори и с намеци. Срамувам се от теб.

— А аз се срамувам от теб. Превърнал си се в дебелия котарак на негърския крал.

— Много добре. Срамът е взаимен. Като говорим за дебели котараци, аз всъщност нямам нужда от теб. Ако вече не искаш да

бъдеш дебел котарак, можеш да идеш да миеш чинии или там където те назначат.

— За мен няма никакво значение.

— Извести ме, когато пожелаеш да бъдеш освободен. Вярно, ще се наложи да се лишиш от собствената си стая, тя е привилегия на дебелите котараци. Както и да е. Мисля, че виждам само един начин да разбереш дали е истина онова, което се крие под тези гадни слухове. Трябва да се попита самия лорд Протектор.

— О, действай! Най-накрая да чуя нещо умно от теб.

— О, не аз, Дюк. Аз не го подозирам в изнасилване. Но ти можеш да го попиташ. Срещни се с Главния прислужник. Той изслушва всеки от слугите, които искат да се видят с него. На твоя собствена отговорност, но се съмнявам, че той ще накаже без причина който и да е от моя отдел; аз притежавам част от привилегиите на дебелите котараци. Кажи му, че искаш аудиенция с лорд Протектора. Мисля, че това ще бъде достатъчно, въпреки че ще се наложи да изчакаш седмица-две. Ако Мемток ти откаже — съобщи ми. Мисля, че ще успея да го накарам да уреди тази аудиенция. А след това, когато се изправиш пред лорд Протектора, просто го попитай, без заобикалки.

— И ще бъда излъган. Ако някога се окажа близо до тази черна маймуна, ще го убия!

Господин Фарнъм въздъхна.

— Дюк, не мога да разбера как може един човек да се заблуждава толкова много. Ако получиш аудиенция, Мемток ще бъде до теб. И ще си носи камшика. Лорд Протекторът ще се намира на около петнайсет метра от теб. А камшикът, който носи той, не е някаква играчка, а смъртоносно оръжие. Старецът е живял доста дълго, няма да е лесно да го убиеш.

— Поне мога да опитам!

— Така е. Ако един скакалец реши да се опълчи на косачката, мога да се възхищавам на смелостта му, но не и на решението му. Обаче ти грешиш и за това, че Тяжна милост ще те излъже. Ако той наистина е направил онова, което предполагаш — тоест, че е изнасилил майка ти, че насила я е накарал да му се отдаде, — изобщо няма да чувства срам и няма да се поколебае да ти даде честен отговор. Дюк, разбери, той няма да си направи труда да те лъже, както

например няма да се сети да ти направи път, ако се срещнете в коридора. А на майка си ще повярваш ли?

— Разбира се.

— Тогава му кажи, че искаш да я видиш. Почти съм убеден, че ще ти разреши. За няколко минути в негово присъствие. Ако реши, може да пренебрегне правилата на харема. Ако имаш смелостта да му кажеш, че искаш да чуеш потвърждение на думите му от нейната уста, мисля, че той ще остане удивен. Но смятам, че ще се засмее и ще ти даде разрешение. Ако искаш да видиш майка си и сам да се убедиш, че е добре и в безопасност, това е единственото, което мога да ти предложа. Няма друг начин, по който да я видиш. Единственият ти шанс е да се видиш с него, лице в лице.

Дюк изглеждаше озадачен.

— Защо не искаш сам да поговориш с него? Доколкото разбирам, сте заедно всеки ден.

— *Аз ли?* Да, виждаме се доста често. Но да го питам за изнасилването? Това ли имаш предвид?

— Да, щом предпочиташ този израз.

— Ти твърдиш, че точно „изнасилването“ те притеснява. Но аз не го подозирам в изнасилване. И не възнамерявам да бъда изразител на извратените ти подозрения. Ако това трябва да се направи, поне намери куража сам да го извършиш. — Хю се надигна. — И без това изгубихме страшно много време. Така че или се залавяй за работа, или върви при Мемток.

— Още не съм свършил.

— Не, свършил си. Това е заповед, а не предложение.

— Ако мислиш, че се страхувам от камшика ти...

— За Бога, Дюк, аз няма да те наказвам. Ако се наложи, ще помоля Мемток да го направи. Казват, че е експерт в това. А сега се махай оттук. Изгуби ми половината сутрин.

Дюк си тръгна. Хю остана, за да си събере мислите. Срещите с Дюк винаги го изкарваха от кожата му, още по времето, когато момчето беше на дванайсет години. Но го тревожеше и още нещо. Той беше направил всичко, за да откаже сина си от безнадеждната му кауза. Това не го притесняваше, нито пък споделяше страховете на Дюк. Каквото и да се бе случило с Грейс, той беше убеден, че не става въпрос за изнасилване. Но със съжаление отбеляза, че очевидно Дюк не

осъзнаваше нещо — според древния Закон на победените техните жени обикновено се подчиняваха на победителя, и то по своя воля.

Дали бившата му жена се бе подчинила или не, беше академичен въпрос. Той подозираше, че не ѝ беше дадена възможност да избира. Във всеки случай тя очевидно бе доволна от съдбата си. Но него това изобщо не го вълнуваше. Той честно се бе опитал да изпълнява дълга си към нея, тя сама се беше отдръпнала от него. Само че Хю не искаше Барбара да изпита някога онази унищожителна безнадеждност, която бе способна да превръща през цялата човешка история всички победени жени в доброволни наложници. Въпреки че я обичаше, той не таеше илюзии, че тя е ангел или светица. Дори сабинянките се бяха предали на римляните, какво остава за нея. „По-добре смърт, отколкото безчестие“ винаги е бил не особено популярен лозунг. С времето той беше заменен от доброволното сътрудничество.

Той измъкна бутилката „Щастие“, погледна я... и я върна на мястото ѝ. Така никога нямаше да реши проблемите си.

Хю изобщо не се опита да разбере дали Дюк е отишъл при Мемток. Той се върна към своето безкрайно задължение да угажда на Тяхна милост по всеки възможен начин — добра игра бридж, идеи за печелене на пари или просто превеждане. Той беше изгубил всякаква надежда, че шефът ще позволи на Барбара и близнаците да се преместят в неговия апартамент. Стариият Понс твърдо държеше на това. Но да бъдеш фаворит бе полезно, даже необходимо, независимо какво щеше да се случи, освен това му позволяваше да вижда Барбара от време на време.

Хю нито за миг не забравяше за бягството. Краят на лятото приближаваше и той осъзна, че бягството и на четиримата, с близнаците, през тази година беше невъзможно.

Скоро семейството щеше да се премести в града, а той разбираше, че единственият им шанс за бягство е в планините. Нищо. Година, две, дори повече — можеше и да изчакат момчетата да проходим. Даже тогава щеше да е трудно, но сега, с бебета на ръце, беше невъзможно. Той трябваше да побърза да прошепне това на Барбара следващия път, когато останат сами дори за минутка, за да може тя да чака и да не се отчайва.

Не посмя да ѝ напише писмо. Някой можеше да го преведе на Понс — даже и Джо да не го издадеше, някои от другите учени

разбираха английски. А Грейс? Надяваше се, че не, но нямаше как да знае. Може би Понс знаеше за всички бележки, превеждаха му ги всеки ден, смееше се над тях и не им обръщаше никакво внимание.

Можеше да измисли някакъв код — нещо просто като първата дума на първия ред, втората дума от втория и така нататък. Може би си струваше да опита.

Освен това се сети за още едно преимущество, което можеше да компенсира липсата на познания за това общество. Бегълците рядко достигаха своята цел, просто защото ги издаваше външността им. Бялата кожа можеше да се скрие, но слугите винаги бяха доста по-ниски и даже няколко килограма по-леки от Избраните.

И Барбара, и Хю имаха висок ръст. В това отношение с лекота можеха да минат за Избрани. Чертите на лицето? Лицата на Избраните също се отличаваха със значително разнообразие. Индуските черти се смесваха с негроидните и разни други. Проблем представляваше плешивостта му. Значи трябваше да си открадне перука. Или да си направи една. Но ако разполагаха с откраднати дрехи, храна, някакво оръжие (дори това да са двете му ръце!) и *грим*, те спокойно можеха да минат за „бедни черни отрепки“ и да тръгнат на път.

Стига пътят да не се окаже много дълъг. Стига хрътките да не ги надушат. Стига да не допуснат някоя глупава грешка от незнание. Но слугите, които щяха веднага да бъдат издадени от телосложението си, нямаша право да излизат извън пределите на имението, фермата, ранчото или изобщо работното си място без пропуск от своя повелител.

Дали можеше да разбере как изглежда този пропуск и да го фалшифицира? Не, двамата с Барбара *не можеха* да пътуват като слуги по същата причина, която им даваше възможност да пътуват като Избрани — и двамата бяха високи на ръст и щяха да привличат вниманието.

Колкото повече мислеше Хю за това, толкова по-голяма му изглеждаше вероятността да чакат до следващото лято.

Ако се окажеха сред слугите, които предстоеше да бъдат избрани за Летния дворец на следващата година... Ако и *двамата* бъдеха... Ако и *четиримата* бъдеха избрани! Той не беше мислил за това. Мили Боже! Малкото им семейство можеше никога повече да не се събере заедно под този покрив! Може би трябваше да избягат сега, преди да

напуснат двореца, въпреки хрътките, мечките и онези малки гадни леопардчета... с две бебета сукалчета на ръце. Боже! Нима някога е имало мъж с толкова малки шансове да спаси семейството си?

Да. Самият той... Когато строеше убежището.

Да подготви всичко, което може... и да се надява на чудо. Започна да заделя припаси от храната, която носеха в стаята му — от онова, което можеше да издържи дълго време. Започна да се оглежда откъде може да открадне нож — или нещо, което може да се приспособи за нож. И внимателно скриваше всичките приготовления от Котето.

Успя да се сдобие с грим много по-рано, отколкото очакваше. Празниците винаги означаваха оргия е „Щастие“ в залата на слугите; скоро настъпи един празник, на който слугите си разиграваха аматьорски театрални представления. На Хю му се падна да играе ролята на лорд Протектора в комична пародия.

Той не се поколеба да приеме, самият Мемток бе посочил, че ръстът му го прави идеален за ролята. Хю изрева репликите си, като размахваше камшик, два пъти по-голям от онзи, който носеше Тяхна милост.

Имаше невероятен успех. Видя Понс да го гледа от балкона, откъдето Хю за пръв път беше наблюдавал раздаването на „Щастие“ на слугите. Понс гледаше и се смееше. Тогава Хю реши да импровизира и викна:

— Хей, там горе на балкона, я по-тихо! Мемток! Перни с камшика това създание!

Тяхна милост избухна в още по-силен смях, слугите бяха докарани почти до истерия, а на следващия ден, когато се събраха да играят бридж, Понс го потупа и му каза, че досега не бил виждал толкова добър Лорд на Глупостите.

Резултат: един откраднат пакет с боя, за който беше достатъчно да се смеси с най-обикновен ароматен крем, за да се получи точно нюансът на кожата на лорд Протектора; една перука, която идеално скриваше голия му череп с черна къдрава коса. Това не беше перуката, която бе носил в пиесата — нея я беше върнал на главния иконом под зоркото око на Мемток и даже на шега го бе накарал да я пробва. Не, тази перука той си беше избрал измежду няколко други, използвани в предишни представления, и тя идеално му подходеше. Той я пробва,

изпусна я на земята, скрита я в ъгъла и после отиде да си я прибере, когато наоколо нямаше никой. Криеше я под робата си няколко дни, докато не се убеди, че никой не е забелязал изчезването ѝ. Накрая, една нощ, когато реши да остане да поработи, след като служителите му си тръгнаха, я пъхна под един шкаф с документи в кабинета си.

Продължаваше да търси нещо, което можеше да наточи и превърне в нож.

След последната му среща с Дюк бяха изминали три седмици и той изобщо не го бе виждал оттогава. Понякога Дюк изпращаше преводи, понякога в продължение на два-три дни не идваше нищо. Хю му прощаваше тези малки прекъсвания. Но когато мина цяла седмица, а Дюк не беше изпратил нито един превод, Хю реши да провери какво става.

Той отиде в стаята, която беше една от привилегиите на Дюк като „изследовател на историята“. Почука на вратата, но не получи отговор.

Почука още веднъж и реши, че Дюк или спи, или е отишъл някъде. Тогава отвори вратата и надникна вътре.

Дюк не спеше, но витаеше в един съвсем различен свят. Беше се проснал на леглото си чисто гол, натъпкан до ушите с „Щастие“. Хю никога не бе виждал толкова дрогиран човек. Когато вратата се отвори, Дюк надигна глава, изхили се глуповато и рече:

— Здравсти, дърт мошенико! Как я караш?

Баща му се приближи до него, за да огледа добре онова, за което беше решил, че просто му се е сторило. Но когато разбра, че очите не го лъжат, усети, че му се повдига.

— Синко, синко!

— Виси ли още старият маркуч, Хюи? Хю, старият глупак, пръдливият измамник!

Едва сдържайки се да не повърне, Хю започна да отстъпва към изхода и за малко да се сблъска с Главния ветеринар. Хирургът се усмихна и каза:

— Посещавате пациента ми? Едва ли има нужда от това.

Той промърмори някакво извинение, мина край Хю и се наведе над Дюк. Повдигна клепача му, прегледа го набързо и му рече приветливо:

— Всичко е наред, братовчеде. Трябва само да ти приложи още една мъничка процедура и после ще ти пратя вкусен обяд. Как ти се

струва?

— Супер, док! Прекрасно! Ти си ми дружка! Най-добрият ми приятел!

Ветеринарят настрои някакъв малък уред, притисна го към бедрото на Дюк, поддържа го там известно време и го махна. Докато си тръгваше, се усмихна на Хю:

— Практически вече е здрав. Сега ще поспи няколко часа, ще се събуди гладен и няма да знае колко време е минало. Тогава ще го нахраним и ще му дадем още една доза. Той е отличен пациент, не ни създаде никакви проблеми. Даже не разбра какво се е случило. А когато разбере, вече няма да има нищо против.

— *Кой нареди това?*

Хирургът го погледна е изненада.

— Главният прислужник, разбира се. Защо?

— Защо не ми е било съобщено?

— Не знам, по-добре питайте него. За мен това е най-обикновена поръчка, изпълнихме я както винаги. Сънотворни във вечерята и операция още същата вечер. После — следоперационни грижи и обичайните големи дози успокоителни. Някои много нервничат в първите дни. Затова понякога постъпваме по друг начин. Но нали виждате, той прие всичко много спокойно, сякаш просто сме му извадили зъб. Между другото, онзи мост, който поставих в устата ви, доволен ли сте от него?

— Какво? Да. Но това няма значение! Искам да знам...

— С ваше позволение, поговорете с Главния прислужник. А сега този човек моли да бъде извинен, чака го спешен случай. Просто се отбих да видя дали с пациента ми всичко е наред.

Хю се върна в покоите си и повърна. След това отиде да търси Мемток.

Мемток веднага го прие в кабинета си, покани го да седне. Хю беше започнал да цени Главния прислужник като приятел или поне като най-близкото до приятел същество. Мемток си беше създавал навика да се отбива понякога вечер на гости при Хю и въпреки язвителния му поглед към живота и голямата разлика в произхода им Хю го намираше за доста умен и ободряващ, както и за доста добре образован за положението си. Хю остана с впечатлението, че Мемток

страда от самота като на капитаните на кораби и че му е приятно да се отпусне и да се наслади на приятелския разговор.

Тъй като другите висши слуги се държаха подчертано вежливо е Главния изследовател, Хю, който сам чувстваше самота, приемаше с радост общуването с Мемток и го смяташе за свой приятел. До този момент... Хю попита Мемток направо, без да спазва протокола:

— Защо направи това?

Мемток изглеждаше изненадан.

— Какъв въпрос! Що за неподходящ въпрос! Защото лорд Протекторът ми заповяда!

— *Така ли?*

— Мой скъпи братовчеде. Укротяването винаги става по заповед на лорда. Разбира се, понякога аз му давам своите препоръки. Но заповедта за непосредственото изпълнение излиза от него. Ако за теб е толкова важно, мога да ти кажа, че в този случай не съм му давал препоръка. Той просто ми заповяда и аз изпълних заповедта. Това е.

— Мисля, че аз също трябваше да знам. Все пак той работи за мен.

— О! Но той вече беше прехвърлен в друг отдел, преди да се направи операцията. Иначе щях да те уведомя предварително. Коректност, братовчеде, коректността е най-важното нещо. Винаги контролирам своите подчинени, но никога не ги подвеждам. Домакинството не може да се ръководи по друг начин. Всичко трябва да е съвсем честно.

— Но *на мен* не ми беше съобщено, че е бил преместен. Не смяташ ли, че съм бил подведен?

— О, не, беше ти съобщено. — Главният прислужник се вторачи в множеството рафтове с мънички отделения на гърба на бюрото му и извади една бележка. — Ето.

Хю прочете: „СЛУЖЕБНИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ, ПРОМЯНА — ЕДИН СЛУГА, МЪЖ (дивак, спасен и осиновен), известен под името Дюк, описание...“ — Хю пропусна тази част. — „Освободен от всички задължения в Отдела по древна история и зачислен към личната прислуга на Тяхна милост. Прехвърлянето влиза в сила веднага. МЕСТОПРЕБИВАВАНЕ И ХРАНЕНЕ: без изменение до следващи...“

— Никога не съм виждал това!

— Защото е моето копие. Оригиналът е в теб. — Мемток посочи към долния ляв ъгъл. — Ето подписа на твоя заместник. Винаги е приятно, когато подчинените могат да четат и пишат. Безпорядъкът е по-малък. С разни невежи като Главния пазител можеш да разговаряш до прегракване, а после глупакът ще ти каже, че изобщо не е чувал това. Дори камшикът прояснява паметта му само за един ден. Наистина отчайващо. Много е неприятно непрекъснато да наказваш някой от висшите слуги. — Мемток въздъхна. — Бих предложил да го сменят, но помощникът му е още по-глупав.

— Мемток, аз никога не съм виждал тази бележка.

— Възможно е. Но тя е била изпратена при теб в отдела и твоят помощник се е разписал, че я е получил. Потърси я в кабинета си. Обзалагам се, че ще я намериш. Може би искаш да накажа заместника ти? С удоволствие ще го направя.

— Не, не. — Мемток със сигурност беше прав, заповедта вероятно лежеше на бюрото му, без да я е прочел. Отделът на Хю се бе разраснал до повече от трийсет души и като че ли всеки ден идваха нови. Повечето от тях му се струваха абсолютно ненужни и всички отнемаха от скъпоценното му време. Хю отдавна се беше разпоредил никой да не го безпокои. Отдавна бе съобщил на своя заместник, честен, изключително образован чиновник, че не иска никой да го притеснява — иначе Хю нямаше да има никакво време да се занимава с преводи. Тук влезе в действие Законът на Паркинсън. Чиновникът се подчини и се зае с всички рутинни дела. Веднъж в седмицата Хю преглеждаше всичките документи, после ги връщаше на заместника си, за да ги подреди в папки или да ги изгори, или каквото там правеха с безполезните хартии.

Най-вероятно заповедта за прехвърлянето на Дюк се намираше сред все още непрочетените документи. Само ако го беше видял порано... Но сега е късно, твърде късно! Той подпря лакти на коленете си и покри лицето си с ръце. Твърде късно! Сине мой!

Мемток докосна рамото му почти нежно.

— Братовчеде, взemi се в ръце. Твоите привилегии не са нарушени. Нали разбираш това?

— Да, да, разбирам го — промърмори Хю през пръсти.

— Защо тогава така го преживяваш?

— Той беше... той е мой син.

— Така ли? Защо тогава се държиш така, все едно ти е племенник? — Мемток използва специфичния термин, който означаваше „най-големия син на най-голямата сестра“ и беше искрено изненадан от странната реакция на дивака. Можеше да разбере, ако майката се интересуваеше толкова за сина си — или поне за най-големия си син. Но бащата? Чичо! Мемток беше сигурен, че има много синове сред прислугата. Бившата началничка на самките дори го наричаше „Мемток непропускация“. Но той не ги познаваше и не можеше да си представи, че някой ден ще поиска да ги види. Или да се грижи за тях.

— Защото... — започна Хю. — Остави, няма значение. Ти си изпълнил задълженията си. Всичко е наред.

— Да, но въпреки това ти си разстроен. Ще поръчам да донесат една бутилка „Щастие“. Ще я изпием двамата.

— Не. Не, благодаря ти.

— О, хайде стига! Ти имаш нужда от това. „Щастието“ ободрява, подходящо е за случая. Просто не трябва да се злоупотребява с него.

— Благодаря, Мемток, но не искам. Сега трябва да съм максимално съсредоточен. Искам да се срещна с Тяхна милост. Веднага, ако е възможно. Ще ми уредиш ли аудиенция?

— Не мога.

— По дяволите, знам, че *можеш*. И знам, че ако му кажеш, той ще ме приеме.

— Братовчеде, не съм ти казал, че не искам; казах, че *не мога*. Тяхна милост не е в двореца.

— А, така ли. — Тогава Хю помоли да се срещне с Джо. Но Главният прислужник му каза, че младият Избран е заминал с лорд Протектора. Обеща да му съобщи, когато се върне някой от тях.

— Веднага, братовчеде.

Хю пропусна вечерята, отиде в стаята си и изпадна в горчив размисъл. Не можеше да се отърве от мисълта, че вината за всичко това, поне отчасти, беше негова. Не, не защото не успяваше да прочете навреме всяко безполезно парче хартия, което пристигаше в покоите му. Не, *това* си беше просто лош късмет. Дори да проверяваше всяка сутрин всичкия този боклук, сигурно пак щеше да попадне на конкретното писмо твърде късно; възможно е двете заповеди да са били издадени едновременно.

Онова, което измъчваше душата му, беше страхът, че той бе поставил началото на веригата от събития с онази кавга с Дюк. Можеше да излъже момчето, да му каже, че майка му, доколкото му е известно, е придворна дама или нещо подобно на сестрата на лорд Протектора, че се намира на безопасно място в харема и никой мъж не може да я види. Че е доволна, че живее спокоен и безопасен живот и че другата версия е просто клюка, с която слугите запълват свободното си време.

Дюк щеше да му повярва, защото много искаше да вярва в това.

А какво се бе случило... Сигурно Дюк е отишъл да се срещне с Тяхна милост. Може би Мемток е уредил аудиенцията, а може би Дюк просто се е опитал да си пробие път до покоите му и слухът за сбиването е стигнал до ушите на Понс. Това беше повече от вероятно. Сега му стана ясно, че съветът му към Дюк да се срещне с върховния владетел може да е завършил със сцена, която да е накарала Понс да заповяда укротяването му със същата небрежност, с която заповядва да му подготвят въздушната каляска. Бе твърде вероятно...

Опита се да си напомни, че *никой* не е отговорен за действията на другите хора. Вярваше в това и се опитваше да го приложи на практика. Но установи, че студеният разум не му носи успокоение.

В края на краищата той се отърси от тези тъжни мисли, взе принадлежностите си за писане и седна да пише писмо на Барбара. Досега не беше намерил време да ѝ разкаже за своите планове за бягство, нито да седне и да измисли шифър. Но тя трябваше да бъде нащрек и той непременно трябваше да я предупреди.

Барбара говореше немски. Той имаше някакви познания по езика, който бе изучавал една година в училище. Знаеше руски достатъчно, за да води елементарен разговор. Барбара бе научила някоя и друга дума от него, докато живееха в пустошта — игра, която двамата можеха да играят, без да дават на Грейс повод за ревност.

Той нахвърля черновата, а след това с неимоверни усилия успя да преведе писмото на смесица от немски, руски, разговорен английски, битнически жаргон, литературни аналогии, примитивен латински и няколко специални идиома. Накрая разполагаше със съобщение, за което беше убеден, че Барбара ще успее да разшифрова. Той обаче бе сигурен, че нито един студент по древни езици нямаше да

успее да го преведе на Езика, дори ако съществуваше рядката възможност някой учен да владее английски, немски и руски.

Не се страхуваше, че някой друг ще може да го преведе. Ако Грейс го видеше, щеше да го определи като безсмислица; тя не владееше нито немски, нито руски. Дюк се бе отнесъл в наркотично забвение. Джо можеше и да се досети за смисъла, но Хю вярваше, че той няма да го издаде. Въпреки това се опита да завоалира смисъла му така, че дори Джо да не го разбере, като промени синтаксиса и правописа на някои думи.

Посланието гласеше следното:

СКЪПА МОЯ,

От известно време планирам нашето бягство. Не знам как ще успея да го постигна, но искам денонощно да бъдеш готова да грабнеш близнаците и просто да тръгнеш с мен. Ако можеш, открадни малко храна, здрави обувки и се опитай да задигнеш и някой нож. Отиваме в планините. Смятах да изчакаме до следващото лято, докато момчетата пораснат. Но се случи нещо, което промени намеренията ми: Дюк беше укротен. Не знам защо стана така и се чувствам твърде зле, за да говоря за това. Но може аз да съм следващият. Възможно е да се случи и нещо още по-лошо... Помниш ли, когато Понс каза, че си представя синовете ни как прислужват на банкета? Скъпа, жребците никога не прислужват на банкетите. Тях ги очаква само една съдба; и двамата обещават да са доста високи. Това не трябва да се случва!

Не можем да чакаме повече. Столицата на Протектората се намира някъде в близост до бившия Сейнт Луис. Просто няма как да пробягаме целия път от там до Скалистите планини, като носим и двете момчета с нас. Няма начин да разберем, нито пък можем да очакваме, че и четиримата ще бъдем изпратени следващата година в Летния дворец.

Бъди смела. Отсега нататък не се докосвай до наркотика „Щастие“ под никаква форма; възможно е единствената ни надежда да е в това в решителния момент да бъдем готови за действие.

Обичам те,
Хю.

Котето влезе в стаята; Хю ѝ каза да седне да гледа телевизия и да не го занимава. Детето се подчини.

Котето беше заспала отдавна, когато Хю приключи със съставянето на жаргона. Той скъса черновата на дребни късчета и ги пусна в тоалетната, после отиде да си легне. След като дълго време не можа да заспи, спохождан от глупавото хихикане на Дюк и безумно ухиленото му лице, стана и в нарушение на собствените си указания към Барбара утеши мъката и страховете си с бутилка „Щастие“.

ГЛАВА 17

Отговорът на Барбара гласеше:

СКЪПИ,

Когато обявиш три без коз, аз, без да се колебая, ще вдигна на седем без коз. Тогава ще имаме голям шлем... или ще загубим, но няма да плачем. А щом събереш за четири, ще бъдем готови за игра.

Вечна любов... Б.

Нищо друго не се случи този ден. Нито на следващия, нито на по-следващия. Хю продължаваше да диктува преводите си, въпреки че мислите му бяха на съвсем друго място. Внимаваше какво яде или пие, защото вече беше запознат с хуманния способ, чрез който хирургът се добираше до жертвите си. Ядеше само от блюдата, от които преди това бе опитвал Мемток, стараяше се ловко да отбягва плодовете или сладките, поставяни пред него от слугите, не пиеше нищо, което беше оставено на масата, а само вода, която сам си бе налял от чешмата. Продължаваше да закусва в стаята си, но отдаваше предпочитанията си на необелените плодове и яйца.

Осъзнаваше, че тези предпазни мерки нямаше да го спасят — нито един от Борджиите не би срещнал трудности при преодоляването им. Във всеки случай, ако пристигнеше заповед за кастрирането му и не успееш да го упоят, достатъчно беше да го сграбчат, след като предварително го зашеметят с камшика. Но тогава можеше да има време да протестира и да поиска да бъде отведен при лорд Протектора.

Що се отнася до камшиците... Той поднови заниманията си с карате, когато беше сам в стаята си. Ударът от карате, нанесен достатъчно бързо, щеше да накара дори притежателя на камшик да

изгуби интерес. Всъщност той не таеше особени надежди, просто бе решил да не се даде без бой. Дюк беше прав; по-добре да се бяха борили и загинали.

Повече не направи никакви опити да види Дюк.

Продължи да крие храна от подноса със закуската — захар, сол, сухари. Предполагаше, че тази храна едва ли е отровена, защото, въпреки че самият той не я ядеше, тя не се отразяваше по никакъв начин на Котето.

Обикновено ходеше бос, а когато излизаше да се поразходи в градината на слугите, си обуваше плъстени чехли. Оплака се на Мемток, че чакълът наранява краката му през тези глупави чехли — не можеше ли домакинството да си позволи нещо по-добро?

Дадоха му чифт тежки кожени сандали и вече ходеше в градината е тях, за да ги разтъпче.

Сприятели се с главния инженер, като му каза, че когато е бил по-млад, отговарял за проектирането при бившия си господар. Инженерът беше поласкан, защото като част от нисшия ръководен персонал обикновено получаваше повече оплаквания, отколкото приятелски интерес. Хю седна при него веднъж след обяд и успя да покаже широки познания, като просто го слушаше внимателно.

Получи покана да разгледа неговите съоръжения и прекара една изморителна сутрин в пълзене по тръби и оглеждане на агрегати. Инженерът не умееше да пише, но можеше малко да чете и разбираше чертежите. Ако Хю нямаше толкова тревоги на главата си, това сигурно щеше да бъде един интересен ден. Но той се опита да запомни всеки чертеж, който му беше показан, и да ги съпостави с входовете и стаите, през които бе минавал. Целите и намеренията му бяха повече от сериозни: въпреки че по-голямата част от лятото беше прекарал в двореца, той познаваше само нищожна част от вътрешността му и малката градинка за отдых на прислугата. Трябваше да опознае целия дворец; трябваше да проучи всеки възможен изход от помещенията на слугите, който водеше отвъд охранявания портал към помещенията на самките, и най-вече в района, където живееха Барбара и близнаците.

Успя да стигне до вратата, която водеше до женските отделения. Инженерът се поколеба, когато стражът изведнъж застана нащрек, и каза:

— Братовчеде Хю, сигурно няма да има проблем да влезеш вътре заедно с мен, но може би ще е по-добре да идем горе, в кабинета на Главния дворецов прислужник, и да го накараме да ти напише пропуск.

— Както кажеш, братовчеде.

— Всъщност тук няма кой знае какво да се гледа. Стандартното оборудване за казармите — вода, осветление, вентилация, канализация, бани, такива работи. Интересните неща — електростанцията, инсинераторът, управлението на вентилацията и така нататък, се намират на друго място. Нали знаеш какъв е началникът ни — изобщо не му допада идеята някой да допусне дори и най-малкото нарушение на правилата. Така че, ако не възразяваш, аз ще се върна по-късно сам, за да си проведе инспекцията.

— Както на теб ти е удобно — каза Хю е изражение на оскърбено достойнство.

— Е... всички знаем, че не си от онези отвратителни млади жребци. — Инженерът изглеждаше разстроен. — Знаеш ли какво, кажи ми направо, че искаш да разгледаш всичко в моя департамент и аз ще изтичам до Мемток, за да му предам желанието ти. Той знае... Чичо! Ние всички знаем, че се ползваш с благоволенieto на Тяхна милост. Разбираш ли ме? Не искам да злоупотребявам. Мемток ще напише пропуск и аз ще съм спокоен, както и охраната, и началникът на пазачите. Почакай ме тук, разположи се удобно. Няма да се бавя.

— Не си прави труда. Тук няма нищо, което да искам да видя — излъга Хю. — Както винаги съм казвал, видиш ли една баня, все едно си ги видял всичките.

Инженерът се усмихна с облекчение.

— Много добре казано, ще го запомня. Видиш ли една баня, все едно си ги видял всичките. Ха-ха! Е, остава ни да разгледаме дърводелската работилница и леярната.

Хю го хвана под ръка и продължи да се разхожда с него, но вътрешно кипеше от яд. Беше на косъм! Но последното нещо, което искаше, бе да даде на Мемток повод да заподозре, че се интересува от отделението на самките.

Все пак сутринта бе прекарана по полезен начин. Хю не само успя да определи като един истински крадец слабите места на сградата (като онази врата, през която се вкарваха докарваните стоки; ако

нощем само я заключваха, без да я охраняват, сигурно нямаше да е трудно да я разбие), но и успя да се сдобие с два ценни предмета.

Първият беше парче стоманена пружина, дълга около дваайсет сантиметра. Хю я взе от някаква купчина отпадъци до леярната и веднага се извини, че му се ходи до тоалетната, където здраво я привърза към ръката си. Той беше тръгнал подготвен за кражби.

Вторият бе още по-ценен: чертеж на най-долния етаж, в която бяха обозначени всички инженерни инсталации, както и всички проходи и врати — включително и на отделението на самките.

Хю се възхити на чертежа.

— Чичо! Но това е великолепно! Сам ли го направи?

Инженерът срамежливо призна, че е негово творение. Бил създаден въз основа на архитектурния план, разбира се, но се наложило да вкара доста изменения и допълнения.

— Великолепно! — повтори Хю. — Колко жалко, че е направен само в един екземпляр.

— О, не! Екземпляри има колкото си искаш, толкова бързо се износват. Искаш ли едно копие?

— С най-голямо удоволствие. Особено ако е подписано от автора. — Когато мъжът се поколеба, той бързо добави: — Може ли да ти предложи текст? Ей тук ще го нахвърлям, а ти ще го препишеш.

И Хю си тръгна с копие, на което пишеше: *„На моя братовчед Хю, събрат по професия, който умее да цени красивите творения.“*

Вечерта го показа на Котето. Детето беше изпълнено с благоговение. Тя нямаше представа какво е това карта и бе очарована от идеята, че на парче хартия могат да се изобразят дългите коридори и преплетените преходи в нейния свят. Тогава Хю ѝ показа пътя от неговия апартамент до столовата на старшите слуги, местоположението на столовата на обикновените слуги и как може да се стигне до градината. Тя забавено потвърди маршрута, като се мръщеше от необичайните умствени усилия.

— Ти сигурно живееш някъде тук, Коте. Това е отделението на самките.

— Така ли?

— Да. Виждаш ли, можеш да намериш къде живееш. Аз няма да ти показвам, ти знаеш как. Аз просто ще си седя до теб.

— Ох. Чичо да ми е на помощ! Да видим. Първо трябва да сляза по този коридор... — Тя млъкна, за да помисли, докато Хю запази каменно изражение на лицето си. Котето потвърди онова, което той почти бе престанал да подозира: беше изпратена при него, за да го шпионира. — После... Това ли е вратата?

— Точно така.

— После тръгвам право напред покрай кабинета на началника на самките, стигам до края и се обръщам, и... Трябва да живея точно *тук*! — Тя плесна с ръце и се засмя.

— Твоята стая се намира точно срещу столовата?

— Да.

— Значи го улучи още първия път. Чудесно! Да видим какво още ще можеш да откриеш.

През следващите петнайсет минути тя го заведе на обиколка из отделението на самките — общите стаи на младшите и старшите самки, столовата, общата спалня на девствениците, спалнята на онези, които топлеха леглата, детската стая, родилния дом, служебните помещения, баните, вратата към площадката за игра, вратата към градината, кабинетите, апартамента на главната надзирателка, всичко — и Хю разбра, че Барбара вече не е в родилния дом. Котето сама му каза за това.

— Барбара — сещате се, онази дивачка, на която пишете, — досега тя лежеше там, а сега е *тук*.

— Откъде знаеш? Всичките стаи си приличат.

— *Знам*. Това е втората от четирите стаи за майки от тази страна, ако тръгнете от банята.

Хю забеляза с дълбок интерес, че тунелът за поддръжката минава под баните и има люк за излизане точно в коридора, където се намираше стаята на Барбара. С още по-голям интерес установи, че този тунел се съединява с друг, който минава под цялото здание на двореца. Нима съществува широк и неохраняван път, който съединява всичките помещения за слуги? Сигурно не, защото тогава всеки жребец, който проявяваше поне малко инициатива, трябваше просто да пропълзи стотина метра и щеше да се озове в отделението на самките.

И все пак можеше и да е така. Как би могъл един жребец да знае накъде води този тунел?

А и дори да знаеше, защо би рискувал? При условие че имаше възможността да се наслаждава на жените колкото си иска, както в стадо с крави. И как биха могли ръце без палци да се справят с ключалките?

Интересно дали тези люкове могат да се отворят отдолу?

— Ти учиш много бързо, Коте. Сега да опитаме с една част, която не познаваш толкова добре. Като гледаш картината, се опитай да намериш пътя от нашите стаи тук до кабинета ми. Ако решиш и тази задача, ще ти дам една по-трудна. Накъде ще завиеш и по кои коридори ще се изкачиш, ако ти наредя да отнесеш съобщение до Главния прислужник?

След известно чудене тя разреши първата задача, а втората изпълни, без да се поколебае.

По време на обяда на следващия ден, докато седеше до Мемток, Хю извика на инженера:

— Пайпс, братовчеде! Онази красива картина, която ми подари вчера — мислиш ли, че някой от твоите дърводелци ще може да ми я сложи в рамка? Искам да я закача над бюрото си, за да могат хората да ѝ се възхищават.

Инженерът се изчерви и се усмихна широко.

— Разбира се, братовчеде Хю! Какво ще кажете за една чудесна махагонова рамка?

— Идеално! — Хю се обърна наляво. — Братовчеде Мемток, нашият братовчед направо си губи времето с тези тръби и канализацията; той е истински художник. Веднага щом ми направят рамката, трябва да дойдеш, за да видиш какво имам предвид.

— С удоволствие, братовчеде. Когато намеря време. Ако намеря време.

Измина повече от седмица, а от Тяхна милост и от Джо нямаше ни вест, ни кост. Цяла седмица без бридж и без Барбара. Най-последен ден на обяд Мемток спомена:

— Между другото, щях да ти казвам, че младият братовчед Джоузеф се е върнал. Все още ли искаш да го видиш?

— Разбира се. Тяхна милост също ли е в резиденцията?

— Не. Тяхната милостива сестра смята, че той ще се върне чак след като се приберем у дома. О, трябва да го видите, братовчеде. Какъв дворец! Не къщурка като тази. Денонощна суетня — и твоят

покорен слуга ще се радва, ако за цялата зима успее поне три пъти да си хапне на спокойствие. Тичане, тичане, тревоги, тревоги, проблеми ваят отляво и отдясно — каза той с едва прикрито задоволство. — Трябва да се радваш, че си учен.

След два часа Хю получи съобщение, че Джо го очаква. Той знаеше пътя, вече няколко пъти беше ходил в гостните стаи на Джо, за да му помага да обучава Избраните на бридж, затова тръгна сам.

Джо го поздрави с ентузиазъм.

— Влез, Хю! Седни. И никакъв протокол, тук сме само приятели. Само чуй какво съм направил. Леле, колко бях зает! Едната работилница вече е готова и ще започне производство веднага щом Тяхна милост изкопчи покровителството. Всичко е организирано на висше ниво. И е организирано така, че да започнем производство в мига, в който получим покровителството. При това условията му изобщо не са лоши. Тяхна благодат получава половината, Тяхна милост другата половина и изцяло финансира предприятието, а от половината на Тяхна милост аз получавам десет процента и управлявам компанията. Разбира се, когато задвижим и другите производства — между другото цялото предприятие се нарича „Божествени игри“ и разрешителното е съставено така, че да покрива всяко развлечение, което може да ти хрумне, — та когато се разширим по другите направления, тогава ще имам нужда от помощ и това е проблемът; боя се, че Понс ще поиска да назначи някой от тъпите си роднини. Все пак се надявам да не постъпи така, защото роднинските чувства нямат място там, където се опитваш да намалиш разходите. Възможно най-добрият вариант е да се обучат специално подбрани слуги, което ще излезе по-евтино в дългосрочен план, особено ако се окажат подходящи. Какво ще кажеш, Хю? Смяташ ли, че ще се справиш с управлението на една фабрика? Това е отговорна работа; вече имам сто и седем работници.

— Не виждам защо не. Аз съм ръководил три пъти повече и не съм пропуснал нито една заплата — а в строителни войски командвах две хиляди души. Но, Джо, аз дойдох тук по друг въпрос.

— Да, добре, казвай. След това искам да ти покажа плановете.

— Джо, ти знаеш ли за Дюк?

— Какво за него?

— Той е укротен. Знаеше ли?

— А, да, знам. Случи се точно като тръгвах. С него всичко ли е наред? Нали няма усложнения?

— Наред ли? Джо, той е *скопен*, а ти реагираш така, все едно са му извадили зъб. Знаел си и не си се опитал да ги спреш?

— Не.

— За Бога, *защо не го направи*?

— Ще ме оставиш ли да довърша? Не си спомням и ти да си се опитал да ги спреш.

— Не ми дадоха тази възможност. Не знаех.

— Нито пък аз. Това се опитвах да ти обясня, но ти продължи да се нахвърляш върху мен. Научих, след като вече беше свършило.

— О, извинявай. Аз реших, че просто си стоял отстрани и си позволил това да се случи.

— Е, не беше така. Не знам какво щях да направя, ако бях разбрал навреме. Сигурно първо щях да поискам Понс да те повика. Но никой не знае как щеше да завърши този разговор. Така че може би е по-добре, че останахме встрани. Може да е за добро. А сега за нашите планове... Ако погледнеш тези схеми, ще видиш...

— Джо!

— Какво?

— Не разбираш ли, че изобщо не ми се занимава с тези фабрики за игрални карти? Та Дюк ми е *син*!

Джо нави плановете на руло.

— Съжалявам, Хю. Нека да поговорим, ако смяташ, че от това ще ти олекне. Предполагам, че сега ти е много тежко.

Джо слушаше, Хю говореше. Накрая Джо поклати глава.

— Хю, за едно нещо можеш да бъдеш напълно спокоен. Дюк никога не се е срещал с лорд Протектора. Така че съветът, който си дал на сина си — и който според мен си е много добър, — няма нищо общо с това, че са го укротили.

— Надявам се, че си прав. Ако бях уверен, че вината е моя, досега да съм си прерязал гърлото.

— Вината не е твоя, така че стига си се тормозил.

— Ще се опитам. Джо, какво е накарало Понс да постъпи така? Та той отлично знаеше какво е отношението ни към това от онзи момент, когато по погрешка едва не ни кастрираха. Защо го е направил? Аз си мислех, че ми е приятел.

Джо го погледна смутено.

— Наистина ли искаш да знаеш?

— Трябва да знам.

— Ами... така или иначе ще разбереш. Грейс е виновна за това.

— *Какво?* Джо, сигурно грешиш. Вярно е, че Грейс има своите недостатъци. Но тя никога не би причинила умишлено подобно нещо на собствения си син.

— Да, не се изразих точно. Възможно е дори да е разбрала какво се е случило чак след това. Но въпреки това тя беше инициаторът. Още откакто пристигнахме тук, тя непрекъснато мрънкаше на Понс, че си иска нейния Дюки. Че е самотна. „Понси, самотна съм. Понси, ти си много лош с Грейси. Понси, ще те гъделичкам, докато не кажеш «да». Понси, защо не искаш?“ И всичко с един такъв бебешки, хленчещ говор. Хю, предполагам, че не си ставал свидетел на това...

— Изобщо не съм го виждал.

— Може би трябваше да й извия врата. Понс просто не й обръщаше внимание, освен тогава, когато го гъделичкаше. Тогава той избухваше в смях, двамата се търкулваха на пода, а той й казваше да млъкне и известно време тя седеше тихо. Понс се държеше с нея точно както с някое от котетата. Честно, не мисля, че той... Искам да кажа, че от това, което съм виждал, едва ли се е интересувал от нея като...

— Това не ме интересува. Някой предупреди ли я какво трябва да се направи, за да бъде синът й при нея?

— Едва ли, Хю. На Понс никога нямаше да му мине през ума, че трябва да дава обяснения... а и аз никога не съм обсъждал това с нея. Тя не ме харесва, аз отнемам голяма част от времето на нейния Понси.

— Джо сбърчи вежди. — Така че се съмнявам да е знаела. Разбира се, можела е сама да се сети; всеки би го направил. Така че, моля за извинение, тъй като е твоя жена, но тя не е особено умна.

— Освен това непрекъснато се налива с „Щастие“ — поне аз нито веднъж не съм я виждал трезва. Естествено, че не е кой знае колко умна. Обаче вече не ми е жена. Барбара е моята жена.

— Е... от законова гледна точка слугата няма право на жена.

— Не говорех от законова гледна точка, аз ти казвам истината. Но въпреки че Грейс вече не ми е жена, донякъде се чувствам успокоен, че тя може и да не е знаела какво ще коства това на Дюк.

Джо се замисли.

— Хю, едва ли е знаела, но честно да ти кажа, не я интересува особено... Освен това не мисля, че е правилно да кажеш, че му е коствало нещо.

— Не разбирам. Обясни ми, може да съм изглупял.

— Ами, ако Грейс е огорчена от това, че Дюк е скопен, не го показва по никакъв начин. Тя е безкрайно доволна. Изглежда, че и той няма нищо против.

— Нима си ги виждал след това?

— О, да. Вчера сутринта закусах с Тяхна милост. Те бяха там.

— Мислех, че Понс не е тук.

— Върна се за малко и пак замина за Западния бряг. По работа. Здравно сме се захванали с тоя бизнес. Беше си дошъл само за два дни. И бе приготвил подарък за рождения ден на Грейс. Имам предвид Дюк. Да, знам, че рожденият ѝ ден не е сега, а и в тия времена рождените дни не означават нищо. Важни са именните дни. Но тя каза на Понс, че ще има рожден ден и продължила да му мрънка... А ти знаеш какъв е Понс към животните и децата. Затова го уредил като изненада за нея. Веднага щом се върнал, той ѝ подарил Дюк. Дявол го взел, дори им беше отделена стая в личните покои на Понс. Сега изобщо не слизат да спят долу, живеят си тук.

— Добре, не ме интересува къде спят. Ти ми разказваше какво е мнението на Грейс по въпроса. И на Дюк.

— А, да. Не мога да ти кажа със сигурност кога Грейс разбра какво са сторили с Дюк, мога само да кажа, че тя беше толкова щастлива, че започна да се държи сърдечно дори с мен — разправяше ми колко било мило от страна на Понси да го уреди и питаше: не изглежда ли Дюки *страхотно*? В новите си дрехи? Такива работи. Тя го бе облякла в една от натруфените ливреи, които носят слугите тук, горе, а не с роба като твоята. Дори му закачи разни бижута. Понс нямаше нищо против. Той е подарък, слуга на слугата. Не мисля, че изобщо пипва някаква работа, Дюк просто е нейното домашно животно. И на нея това страшно ѝ харесва.

— А Дюк?

— Нали това се опитвам да ти кажа, Хю. Дюк няма нищо против това, което са сторили с него. Настанил се е уютно там, непоклатим е и го знае. Дори се държи снисходително с мен. Може да си помислиш, че всъщност аз нося ливреята. С такава защитничка като Грейс, която

според него здраво е омотала големия шеф, Дюк е решил, че добре се е уредил. И наистина е така, Хю. И аз нямам нищо против маниерите му; доколкото разбирам, той се е пристрастил към онзи транквилизатор, който употребяват слугите.

— И според теб един мъж, който е бил упоен и скопен, а след това дрогиран до такава степен, че да не му пука, се е уредил добре? Джо, аз съм шокиран.

— Разбира се, че е така! Хю, зарежи предразсъдъците си и погледни трезво на нещата. Дюк е щастлив. Ако не ми вярваш, мога да те изпратя при него, за да поговорите. И с двамата. Ако поискаш.

— Не, мисля, че няма да мога да го преглътна. Ще приема, че Дюк е щастлив. Знам много добре, че ако човек се натъпче здраво с това „Щастие“, той ще бъде щастлив, дори ако му отрежеш ръцете и краката и започнеш да режеш главата му. Морфинът осигурява същия вид щастие. Или пък хероинът. Или опиумът. Кое то не означава, че са нещо полезно. Това е трагедия.

— О, стига с тия мелодрами, Хю. Всичко е твърде относително. Рано или късно Дюк щеше да бъде кастриран. Да се държи слуга с такъв ръст като жребец е противозаконно, сам знаеш. Така че има ли някакво значение дали е направено миналата седмица, или следващия месец, или когато Понс умре? Единственото нещо, което има значение, е, че той е щастлив и живее в лукс, вместо да се пребива от работа в мините или в оризовите блата, или някъде другаде. Той няма никакви полезни умения, няма никакви шансове да се издигне. В йерархията на слугите, имам предвид.

— А ти, Джо, знаеш ли как си започнал да говориш? Като някой агитатор, проповядващ превъзходството на белите, който разсъждава колко добре си живеят черничките: седят си пред колибите, подрънкват на банджото и си пеят спиричуъли^[1].

Джо примигна.

— Не е вярно.

Хю Фарнъм почувства как гневът му расте и продължи безмилостно:

— Добре, отречи го. Не мога да те спра! Ти си Избран. Аз съм слуга. Мога ли да ви донеса белия чаршаф, гус'ине? Кога е срещата на Клана?

— Млъкни!

Хю Фарнъм замълча. Джо продължи да говори тихо:

— Няма да споря с теб. Предполагам, че така възприемаш нещата. Тогава да не би да очакваш да заплача? Просто всичко радикално се е променило — и то точно навреме. Преди аз бях слуга, сега съм уважаван бизнесмен, който благодарение на брака има големи шансове да стане племенник в някое благородно семейство. Мислиш ли, че бих се върнал към предишния си живот, дори и да имах тази възможност? И то заради Дюк? Не бих го сторил заради когото и да било, няма да се лъжем. Преди аз бях слуга, сега слугата си ти. Какво се оплакваш тогава?

— Джо, ти беше работник, с когото се отнасят добре. Не беше роб.

Очите на младия човек изведнъж заблестяха, а лицето му придоби такова напрегнато изражение, каквото Хю не беше виждал преди.

— Хю — каза меко той, — някога опитвал ли си да пътуваш с автобус през Алабама? Като „чернилка“?

— Не.

— Тогава си затваряй устата. Изобщо не знаеш какво приказваш. — Той продължи: — Приключваме с темата и се връщаме към бизнеса. Искам да видиш какво съм направил и какво смятам да направя. Тази идея с игрите е най-доброто нещо, което някога ми е хрумвало.

Хю се отказа да спори чия всъщност е идеята; той просто слушаше, докато младият мъж му обясняваше с нарастващ ентусиазъм. Накрая Джо остави писалката и се облегна назад.

— И така, какво мислиш? Някакви предложения? Помня, че когато дадох идеята на Понс, ти подхвърли някои добри предложения. Ако продължиш да бъдеш полезен, за теб винаги ще има едно топло местенце.

Хю се поколеба. Плановете на Джо му се сториха твърде амбициозни за един пазар, който тепърва щеше да се развива, и за търсене, което тепърва щеше да се създава. Но накрая каза само:

— Няма да е зле с всяко тесте да се предлага безплатна книжка с правила.

— А, не. Те ще се продават отделно. И от тях ще се печели.

— Нямах предвид пълната книга на Хойл. Само брошурка с най-простите игри. Крибидж. Някой друг пасианс. Една-две от другите.

Ако го направиш, клиентите веднага ще се запалят по игрите. Това ще доведе до увеличение на продажбите.

— Хм... Ще си помисля. — Джо сгъна плановете и ги остави настрана. — Хю, преди малко ти беше толкова ядосан, че не можах да ти кажа едно нещо, което съм си наумил.

— Какво е то?

— Понс е велик човек, но той няма да живее вечно. Смятам да задвижа моите неща отделно от неговите, за да може, когато настъпи тоя ден, аз да бъда финансово независим. Ще опитам да вложа доходите си тук-там. Няма смисъл да ти казвам, че не умирам от желание Мрика да ми стане шеф — не съм ти го казал, затова не го разправяй навсякъде. Но аз ще измисля нещо и ще стана номер едно. — Той се ухили. — И когато Мрика стане лорд Протектор, мен няма да ме има. Ще разполагам със свое собствено имение, скромно, разбира се — и ще се нуждая от слуги. Познай кого смятам да осиновя, щом го постигна.

— Не мога.

— Не теб — въпреки че от теб може да излезе отличен бизнес слуга, ако се окаже, че наистина успяваш да се справиш с работата. Не, мисля си да осиновя Грейс и Дюк.

— А?

— Изненадан ли си? Мрика няма да ги иска, това е сигурно. Той мрази Грейс заради влиянието, което има над чичо му, освен това съм убеден, че няма да хареса и Дюк. Никой от двамата не е обучен и затова няма да е много скъпо да ги осиновя, стига да не се покажа твърде нетърпелив. Но на мен те могат да ми свършат работа. Първо, тъй като и двамата говорят английски, аз ще мога да разговарям с тях на език, който никой друг не разбира, а това може да е голямо предимство, особено ако наоколо има и други слуги. Но най-хубавото от всичко... Ами храната тук е добра, но понякога започвам да изпитвам копнеж за добрата стара американска кухня, а Грейс е добър готвач, когато го поиска. Затова ще я направя готвачка. Дюк не може да готви, но може да се научи да сервира, да отваря вратата и други такива. С една дума лакей. Как ти се струва идеята ми?

Хю бавно каза:

— Джо, ти не ги искаш, защото Грейс може да готви.

Джо безсрамно се ухили.

— Всъщност не съвсем. Според мен Дюк ще изглежда страхотно като мой лакей. А Грейс като готвачка. Каквото повикало, такова се обадило. О, аз ще се държа добре с тях, Хю, не се тревожи. Ако работят здраво и се държат както трябва, няма да усещат камшика. И все пак мисля, че няма да им се размине в началото, докато не схванат къде им е мястото. — Той поклати камшика си. — Не мога да кажа, че няма да ми е приятно да ги понауча на някои неща. Донякъде съм им длъжник. Три години, Хю. Три години с безкрайните искания на Грейс, която никога от нищо не беше доволна... и три години с презрително-покровителственото отношение от страна на Дюк всеки път, когато се окажеше наблизно.

Хю не отвърна нищо. Джо продължи:

— Е? Как ти се струва планът ми?

— Имах по-добро мнение за теб, Джо. Мислех, че си джентълмен. Изглежда съм грешал.

— Така ли? — Джо леко докосна камшика си. — Момче, освобождаваме те. Можеш да си вървиш.

[1] Spiritual (англ.) — негърска религиозна песен. — Бел.прев. ↑

ГЛАВА 18

Хю излезе от покоите на Джо напълно обезкуражен. Знаеше, че е постъпил глупаво, даже с престъпна небрежност! Как може да позволи на Джо да го ядоса! Той се нуждаеше от Джо. Докато не отведеше Барбара и близнаците на безопасно място в планините, щеше да има нужда от всякаква подкрепа. От Джо, Мемток, Понс, от всеки, който може да намери — и най-вече от Джо. Той беше Избран, можеше да отиде навсякъде, да му каже неща, които не знаеше, да му осигури нещата, които не можеше да открадне. Хю дори бе обмислял в краен случай да помоли Джо да им помогне при бягството.

Но това вече беше невъзможно! Идиот! Пълен глупак! Да рискува живота на Барбара и момчетата само защото не може да си удържи нервите.

Струваше му се, че нещата не могат да станат по-лоши — и то най-вече заради собствената му глупост.

Но сега не биваше просто да седи със скръстени ръце; трябваше да потърси Мемток. Възможно най-бързо трябваше да намери някакъв начин тайно да се свърже с Барбара. Това означаваше да успее да говори с нея, което пък изискваше поне една игра бридж в покоите на лорд Протектора, където да могат да приказват на английски дори в присъствието на Понс. Налагаше се да ускори нещата.

Хю видя, че Главният прислужник излиза от кабинета си.

— Братовчеде Мемток, може ли да поговорим?

Винаги начумереното лице на Мемток се проясни.

— Разбира се, братовчеде. Ще повървиш ли с мен? Проблеми, проблеми, проблеми — човек може да предположи, че един началник на отдел е в състояние сам да управлява хората си, без някой да му бърше носа, нали? Нищо подобно! Хладилният работник се оплаква на главния месар, а той се оплаква на готвача, а всичко това е заради един чисто технически въпрос. Човек би си помислил, че Гноу веднага се е свързал с техническия отдел и въпросът е бил решен. О, не! И двамата

дойдоха при мен със своите проблеми. Ти разбираш от строителство, нали?

— Да — отговори Хю, — но вече съм малко поизостанал. Мина доста време. (Две хиляди години, приятелю! Но да не говорим за това.)

— Строителството си е строителство. Ела с мен, позволи ми да се възползвам от твоя съвет.

(И да разбереш, че съм те лъгал? Няма да стане. Ще се постарая да те баламосам с приказки, както си му е редът.)

— Разбира се, да вървим. Стига мнението на този нищожен слуга да има някакво значение.

— Проклетата хладилна стая. Всяко лято си имам главоболия с нея. Радвам се, че скоро ще се приберем в Двореца.

— Този човек може ли да попита дали датата за тръгване вече е определена?

— Може да попита. Една седмица след утрешния ден. Време да започнеш да опаковаш нещата в отдела ти и да се подготвяш за тръгване.

Хю се опита да запази спокойно изражение на лицето си и гласът му да не трепери:

— Толкова скоро?

— А ти защо се тревожиш? Няма кой знае какво за опаковане — архива, малко мебели. Имаш ли представа колко хиляди предмети имам аз в инвентаризационния списък? И каква част от тях бива открадната, изгубена или повредена просто защото човек не може да се довери на никой от тези идиоти? Чичо!

— Да, сигурно е ужасно — съгласи се Хю. — Което ме подсети за нещо. Помолих те да ми съобщиш, когато Тяхна милост се върне в резиденцията. Младият Избран Джоузеф ми съобщи, че Тяхна милост е бил тук преди ден-два и после отново си е тръгнал.

— Да не би да ме критикуваш?

— Чичо опази! Просто питам.

— Тяхна милост наистина беше в резиденцията за кратко. Но официално не е идвал тук. Не беше в цветущо здраве, Чичо да го пази.

— Чичо да го пази! — възкликна искрено Хю. — Напълно разбираемо е, че при тези обстоятелства не си го молил да ми даде аудиенция. Но мога ли да те помоля за нещо, следващия път...

— Ще говорим по-късно. Да видим какво са направили онези две безпомощни същества.

Главният готвач Гноу и Главният инженер ги посрещнаха на входа към владенията на Гноу. Те продължиха през кухнята, месарницата и влязоха в хладилното помещение. Позадържаха се малко повече в месарницата, докато не им дадоха връхни дрехи, наподобяващи анораци, като Главният прислужник отказа да приеме своята, защото беше мръсна.

Месарницата бе претърпана с живи хора и мъртви животни — птици, говеда, риба, всичко. Хю установи, че трийсет и осем Избрани и четиристотин и петдесет слуги ядат много месо. Помещението му се стори леко тягостно, въпреки че в своя живот той сам беше убил и одрал доста дивеч.

Но само присъщото му самообладание му позволи да запази контрол в присъствието на Мемток и неговите „братовчеди“ и да не покаже колко е шокиран от нещо, което видя на пода, до разсечен на две животински труп.

Това беше една нежна, закръглена, много женствена ръка.

Хю усети, че му се вие свят, в ушите му забуча. Примигна. Ръката бе все още там. Много приличаше на мъничката ръчичка на Котето...

Той внимателно си пое въздух, опита се да потисне гаденето си и остана обърнат с гръб към ръката, докато не успя изцяло да дойде на себе си. Внезапно беше връхлетян от разбирането на някои несъответствия, идиоми и безсмислени шег.

Междувременно Гноу спореше с някого, а Мемток стоеше до него и чакаше. След това се отправи към кланицата, като без да иска подритна фината малка ръка под купчина отпадъци и каза:

— Ето това няма да ви се наложи да опитвате, Главен прислужнико, стига старецът да не се върне неочаквано.

— Винаги всичко опитвам — хладно му отговори Мемток. — Тяхна милост очаква трапезата му винаги да е в идеално състояние, независимо дали той е в резиденцията или не.

— О, да, така е — съгласи се Гноу. — Тъкмо това повтарям винаги на готвачите ми. Но... Ами, точно това печено отразява един от моите проблеми. Много е тлъсто. Сам ще установите, че е мазно. Такова се получава, когато използваме самки. По мое мнение най-

вкусните късчета, прошарени със сланинка и крехки, се получават от момченца, скопени в шестата си година и не по-големи от дванайсет години.

— Никой не пита за твоето мнение — отговори Мемток. — Единствено значение има мнението на Тяхна милост. А той смята, че самките са по-крехки.

— О, да, съгласен съм! Нищо не съм казал!

— И нищо не съм чул да казваш. По принцип съм съгласен с теб. Просто подчертах факта, че твоето мнение, както и моето всъщност, в случая нямат никакво значение. Виждам, че вече са ги донесли. Надявам се, че няма да започнат веднага с новите.

Цялата група, облечена в тежки анораци, влезе вътре. До този момент инженерът не бе казал нито дума, а само беше кимнал и се бе усмихнал на Хю. Сега той обясни какъв е проблемът с хладилника. Хю се стараеше да не отмества очи от него, вместо да гледа съдържанието на склада за месо.

По-голямата част от месото беше говеждо и птиче. Но на една дълга поредица от куки висеше онова, което той очакваше да открие тук — дълга редица от човешки трупове, изкормени, изчистени и замразени. Разбра, че това са млади самки и момченца, но вече нямаше как да се разбере дали момченцата са скопени или не. Той се задави и благодари на нещастната си звезда, че онази малка ръчичка го бе предупредила и поне му беше спестила припадъка.

— Е, братовчеде Хю, какво мислиш?

— Съгласен съм с Пайпс.

— Че проблемът не може да бъде разрешен?

— Не, не. — Хю изобщо не ги беше слушал. — Разсъжденията му са правилни и той предложи решение. Както сам твърди, проблемът не може да се реши сега. Не се опитвайте да го закърпвате още днес. Изчакайте една седмица. Демонтирайте го и го подменете.

Лицето на Мемток придоби кисело изражение.

— Много скъпо.

— Но с времето ще се изплати. Доброто оборудване не се постига, като се спестят няколко булока. Нали така, Пайпс?

Инженерът започна яростно да кима с глава.

— Винаги съм го казвал това, братовчеде Хю! Ти си абсолютно прав!

Мемток продължи да се мръщи.

— Добре... Подгответе разчетите. Преди да ми ги донесете, ги покажете на братовчеда Хю.

— Да, сър!

Докато вървяха към изхода, Мемток се приближи до един момчешки труп, потупа го по бедрата и каза:

— Ей това, според мен, е хубаво месо, нали, Хю?

— Прекрасно е — съгласи се Хю с каменно лице. — Дали не е вашият племенник? Или може би някой от синовете ви?

Настъпи ледено мълчание. Никой не смееше да помръдне, само Мемток сякаш се издължи на ръст. Той леко повдигна камшика си, даже не толкова го повдигна, колкото го стисна с всичка сила.

После на лицето му се появи крива усмивка и от устата му излезе неприятен смях.

— Братовчеде Хю, някой път ще ме накараш да умра от смях. Тази шега беше много добра. Гноу, напомни ми да я разкажа довечера.

Готвачът се съгласи и се закикоти, инженерът се разсмя гръмогласно. Мемток отново се изхили.

— Страхувам се, че не мога да претендирам за тази висока чест, Хю. Всички тези същества са от стадата на ранчото, никой от тях не е ничий братовчед. Да, знам, че в някои семейства това е прието, но Тяхна милост смята за изключително грубо да сервира някой слуга от домакинството, дори и в случай на внезапна смърт. Пък и това кара слугите да се чувстват неспокойни.

— Достойно за похвала.

— Да. И е значително по-приятно да сервираш на човек, който е образец за коректност. Но стига толкова, да не губим време. Хю, ела с мен.

Когато се отърваха от останалите, Мемток попита:

— Та какво искаше?

— Моля?

— Хайде де, днес си много разсеян. Нещо за Тяхна милост, че не е в резиденцията.

— А, да. Мемток, ще ми направиш ли специалната услуга да ми съобщиш за Тяхна милост веднага щом пристигне в резиденцията? Независимо дали е официално или неофициално тук. Не искам да го молиш за нещо, а просто да ми съобщиш.

По дяволите, при положение че времето безвъзвратно изтичаше като кръв от пробита артерия, единственото, което му оставаше да направи, беше да пълзи на пода пред Джо и да му се извини, а след това да го накара да ходатайства за него.

— Не — каза Мемток. — Мисля, че няма да мога.

— Моля? Ти да не би да се обиди?

— От шегичката ти ли? О, не! На някого може и да се стори вулгарна, а ако я разкажеш в отделението на самките, някоя от тях може да припадне. Но едно от нещата, с които се гордея, Хю, е моето чувство за хумор — и в деня, когато не успея да оценя някоя шегга само защото се отнася за мен, веднага ще подам молба за оставка. Не, сега е мой ред да се пошегувам с теб. Казах ти: „Мисля, че няма да мога.“ В тази фраза е заключен двоен смисъл — двусмислица, бих казал, шегичка, разбираш ли? Казах, че няма да мога да ти съобщя, когато дойде Тяхна милост, защото той ме уведоми, че повече няма да се връща тук. Така че ще можеш да го видиш чак в Двореца... А там вече ти обещавам, че ще те известя щом се появи. — Главният прислужник го сръга леко в ребрата. — Жалко, че не можеш да видиш изражението на лицето си. Шегата ми далеч не беше толкова остроумна, колкото твоята. Но ченето ти направо увисна! Много смешно.

Хю се извини и се прибра в покоите си, изкъпа се още веднъж, много старателно, а после просто седна и размишлява чак до обяд. Преди обяда леко се поободри с една малка доза „Щастие“ — недостатъчна, за да го опияни, но напълно достатъчна, за да му даде възможността да издържи обяда, след като вече знаеше защо „свинското“ се появяваше толкова често в менюто на Избраните. Той подозираше, че свинското, което се сервираше на слугите, е истинско свинско. Но въпреки това реши повече да не докосва бекона. Нито шунката, нито свинските пържоли, нито саламите. Всъщност може би щеше да стане вегетарианец — поне докато не се окажеха на свобода в планината. Тогава или трябваше да ядат дивеч, или да умрат от глад.

Но дозата „Щастие“ му позволи дори да се усмихне, когато Мемток опита печеното за горния етаж, и да го попита:

— Много ли е мазно?

— По-зле от обичайното. Опитай го.

— Не, благодаря. Очаквах да бъде такова. Предполагам, че аз щях да съм много по-постен — разбира се, щях да бъда ужасно жилав.

И твърд. Макар че може би братовчедът Гноу щеше да успее да ме направи крехък.

Мемток се смя до припадък.

— О, Хю, никога не казвай толкова смешни шеги, докато се храня. Ще ме умориш от смях!

— Този човек се надява това да не стане. — Хю си поигра с телешкото в чинията си, побутна я настрана и изяде няколко ядки.

Вечерта беше много зает. Остана да пише дълго, след като Котето заспа. Ситуацията изискваше колкото се може по-бързо да се свърже тайно с Барбара, а засега това можеше да стане единствено чрез Котето. Проблемът беше, че той трябваше да кодира писмата с шифър, който само тя можеше да разбере и който щеше да разпознае, без да се налага да я предупреждава и да ѝ го обяснява — и който щеше да бъде съвсем неразгадаем за останалите. Но смесицата от езици, която ѝ бе изпратил предишния път, нямаше да свърши работа; сега щеше да ѝ изпрати подробни инструкции, които бяха наистина важни, и ако тя изпуснеше дори една дума, нямаше да разбере целия смисъл на съобщението.

Черновата му гласеше:

„СКЪПА,

Ако беше тук, щяхме да си говорим до припадък. Ти си спомняш за Едгар Алън По например. Можеш ли да се сетиш как твърдах, че По е най-добрият писател на криминални истории? Да вземем например «Златният бръмбар» или онзи малък бисер «Убийствата на улица Морг», или което и да е негово произведение. Прочитай и препрочитай всяко едно — те са истинско удоволствие и извор на отговори. Това важи за цялото му творчество. Отговори например на въпросите, които възникват, докато четеш «Златният бръмбар», «Убийствата на улица Морг» или «Изчезналото писмо». По е много забавен и си заслужава да бъде изучен. Също толкова забавен е и Марк Твен. Начин да продължим литературните си обсъждания е

следващото да бъде за Марк Твен, как мислиш? Край на разговора, изморих се и ще си лягам.

С любов...”

Тъй като Хю никога не беше обсъждал Едгар Алън По с Барбара, бе убеден, че тя щеше да проучи бележката за някое скрито съобщение. Въпросът беше дали щеше да го открие. Той искаше от нея да прочете следното тайно послание:

„Ако
 Ти
 Можеш
 Да
 Прочетеш
 Това
 Отговори
 По
 Същия
 Начин
 Край”

След като бе дал най-доброто от себе си, той побърза да се избави от черновата, а после се подготви да извърши нещо много по-рисковано. В този момент беше готов да продаде безсмъртието на душата си в замяна на едно фенерче, но накрая се примири и със свещ. Стаите му се осветяваха според желанията му с ярко или меко осветление от лампи-полусфери, които бяха разположени в горните ъгли на стаите. Хю нямаше понятие как работят, знаеше само едно нещо — че са единственото познато му осветление. Те не излъчваха топлина, изглежда, нямаша нужда и от кабели и се регулираха с помощта на мънички ръчки.

Подобна лампа, само че с размера на топка за голф, беше монтирана върху неговия четец на свитъци. Силата на светлината се регулираше чрез въртенето на самата топка. Хю реши, че въртенето на тези сфери по някакъв начин ги поляризира.

Той се опита да измъкне сферичката от устройството за четене.

В края на краищата успя, но счупи горния панел. В ръцете му се оказа ярко светеща топка, чиято сила вече не можеше да се регулира. А това беше също толкова зле, колкото и пълната липса на осветление.

В края на краищата се сети, че може да я скрие под мишницата си. Тя продължаваше да свети, но вече не чак толкова силно.

Хю се убеди, че Котето спи, угаси всички лампи, отвори вратата към коридора и се огледа навън. Коридорът се осветяваше единствено от една лампа на стойка на около четирийсет и пет метра по-надолу. За съжаление Хю трябваше да тръгне точно натам. Не очакваше, че осветлението все още ще работи в този късен час.

Той усети „ножа“, здраво завързан за лявата му ръка — някакво подобие на острие, което беше наточил с помощта на камък, взет от пътеката в градината. За да го държи здраво, трябваше да го завърже. Налагаше се да поработи още доста над него, а това можеше да го прави само след като Котето заспи или в минутите, които успееше да открадне от работата си. Ала наличието му го караше да се чувства добре и то бе единствените нож, длето, отвертка и лост, които имаше.

Люкът, който водеше към тунела за техническа поддръжка, се намираше вдясно от осветената пресечка. Всеки люк щеше да свърши работа, но този се намираше на пътя към стаята на ветеринаря; в случай че го откриеха, винаги можеше да се оправдае, че го боли корем и отива при лекаря.

Люкът се отвори много леко. Достатъчно беше да завърти заключалката му, за да го отключи. Дъното на тунела, осветено от блестящата му сфера, се намираше на метър и двацет под пода на коридора. Хю тръгна да се спуска надолу и там се натъкна на първия проблем.

Тези люкове и тунели бяха предназначени за мъже, които бяха с около трийсет сантиметра по-ниски от него и с около двацет и пет килограма по-леки. Съответно рамената и ханшовете им бяха по-тесни, ръцете и краката им по-къси и така нататък.

Но той трябваше да преодолее тунела. Беше длъжен да го направи.

Чудеше се как ще успее да премине през него, като носи поне едно бебе в ръка. Но с това трябваше също да се справи. И непременно щеше да се справи.

Едва не попадна в капан, който сам си постави. Буквално в последния момент установи, че вътрешната страна на стоманената врата е гладка, без никаква дръжка, и че заключалката се придръпва със стоманена пружина и автоматично се заключва.

Това обясняваше защо никой не се тревожи, че жребците могат да получат непланиран достъп до самките. Но то представляваше и значително преимущество. Хю веднага го оцени. Ако на другия край на тунела всичко е спокойно, той щеше да събуди Барбара, четиримата щяха да се спуснат в тунела, след това да се измъкнат навън и да избягат през който и да е от многото неохранявани изходи. Щяха да побягнат към планините, да ги достигнат преди разсъмване, да си намерят някой поток и да изминат във водата достатъчно дълго разстояние, за да объркат хрътките. Напред, напред, напред! Без почти никаква храна, само с едно подобие на нож, без каквото и да е оборудване, облечени само с по една „нощница“ и без каквото и да е надежда за нещо по-добро. Напред! Или щеше да спаси семейството си, или щеше да загине с него. Но да загине свободен!

Може би някой ден неговите синове близнаци, които вероятно щяха да бъдат много по-мъдри от него и закалени в борбата с природата, щяха да вдигнат въстание срещу цялата тази гадост. Но сега всичко, което смяташе да направи, на което можеше да се надява, беше да ги освободи, да ги отгледа на свобода, живи и свободни, и нескопени, докато не пораснат и не заякнат.

Или не умрат.

Такъв беше планът му. Не загуби нито минутка във вайкане заради тази пружина. Това просто означаваше, че трябва да се свърже с Барбара и да съгласуват точното време, защото тя щеше да отвори люка от другия край. Тази вечер Хю можеше само да разузнава.

Оказа се, че лентата, с която бе привързал ножа си, идеално задържа пружинената заключалка. Той го изпробва отгоре; сега капакът можеше да се отвори, без да се пипа заключалката.

Но неговите диви инстинкти го предупредиха. Лентата можеше и да не издържи до завръщането му. Можеше да се окаже заключен вътре.

През следващия половин час той, с пот на челото, работи върху заключалката, като използваше ножа и пръстите си и държеше светещата топка със зъби.

Накрая успя да счупи пружината и премахна изцяло заключалката. Сега затвореният люк изглеждаше нормално, но можеше да бъде отворен отдолу е лек натиск.

Чак тогава Хю се осмели да слезе долу и да затвори люка над главата си.

Започна да пълзи на лакти и колене, като държеше лампата в уста, но почти веднага се спря. Проклетата роба му пречеше да пълзи! Опита се да я увие около кръста си. Тя се свлече.

Той се върна в шахтата под люка, съблече досадната дреха, остави я на пода и започна да пълзи съвсем гол, само с ножа, привързан към ръката му, и с лампата в устата му. Така успя да напредне доста, въпреки че не можеше съвсем да се изправи на четири крака. Трябваше да свива ръце в лактите, не можеше да повдигне задницата си, а на места разни клапи и фитинги го караха да пълзи направо по корем.

Нямаше как да прецени какво разстояние е изминал. Струваше му се, че на всеки десет метра в стените на тунела имаше разклонения; той ги преброи и се опита да отбележи наум мястото им в чертежните планове. Премина под два люка... остър ляв завой в друг тунел при следващия люк... пропълзяване на около петдесет метра и достигане под друг люк... Някъде около час по-късно беше стигнал под люка, който трябваше да се намира най-близо до Барбара.

Ако не се бе изгубил в недрата на двореца... Ако беше запомнил правилно сложния чертеж... Ако чертежът бе актуален... (Дали и след две хиляди години закъсняваха да актуализират инженерните промени в новите чертежи?) Ако Котето беше описала точно местонахождението на Барбара, използвайки метод, който ѝ бе съвсем непознат... Ако Барбара все още се намирала там...

Той се сви в неудобна поза и се опита да прилепи ухо към люка.

Чу плач на бебе.

След около десет минути долови приглушени женски гласове. Те се приближиха, минаха над него и някой застана върху капака.

Хю се изпъна и се подготви за връщане. Мястото беше толкова тясно, че очевидно трябваше да се движи със задницата напред и той се опита да пълзи заднешком в тунела.

Това се оказа толкова неудобно, че се върна в шахтата и с цената на невероятни усилия и одрана кожа се обърна с главата на обратно.

Стори му се, че са минали няколко часа, когато осъзна, че се е изгубил. Дори започна да се чуди кое е по-вероятното: дали щеше да

умре от глад или от жажда? Или може би някой техник щеше да получи нервен срыв, когато го откриеше тук?

Но Хю продължи да пълзи.

Ръцете му напипаха робата му, преди очите му да я съзрат. Пет минути по-късно вече я беше облякъл; седем минути по-късно бе излязъл от тунела, бе затворил капака и спря да се послуша. Насили се да върви спокойно към стаята си.

Котето беше будна.

Той не подозираше това, докато тя не го последва в банята. Момичето ококори очи и с ужас произнесе:

— О, скъпи мой! Горките ти колене! Горките ти лакти!

— Спънах се и паднах.

Тя не понечи да спори, просто настоя да го изкъпе, да намаже с мехлем наранените места и да им сложи лепенки. Когато тръгна да прибира мръсната му роба, той остро ѝ заповяда да си ляга. Нямаше нищо против да пипа робата му, но беше оставил ножа си върху нея и му се наложи да извърши доста маневри, за да го прикрие е част от плата.

Котето мълчаливо отиде да спи. Хю прибра ножа на обичайното му място (което беше твърде високо за Котето), след това отиде в дневната и откри момичето да плаче. Той я утеши, успокои я, каза, че не е искал да бъде толкова груб, и ѝ даде допълнителна доза „Щастие“. Поседя до нея, докато тя я изпи, а после я погледа как се унася щастливо.

След това дори не се и опита да си легне без наркотика. Котето бе заспала с ръка върху завивката. Ръка, която напомни на Хю за онази, която беше видял по-рано на пода в месарницата.

Той бе изтощен и напътката го приспа. Но в съня Хю не можа да намери покой. Присъни му се, че е на официална вечеря, с черна вратовръзка и костюм. Но менюто не му хареса. Унгарски гулаш... Пържени картофи... Китайска юфка... сандвич с момчешко... гърди от селянин... печен ескимос — обаче всичко беше направено от свинско. Домакинът му настояваше да опита всяко блюдо от храната. „Хайде де, хайде — гълчеше го той с неприветлива усмивка на уста. — Как иначе ще разбереш дали ти харесва? Обзалагам се, че ще се влюбиш в нея.“

Хю изстена насън, но не можеше да се събуди.

На закуска Котето не обели нито дума, което го устройваше идеално. Двата часа кошмарен сън бяха абсолютно недостатъчни, но той отиде в кабинета си и си даде вид, че работи. Общо взето, просто седеше и се взираше в окачения над бюрото му и поставен в рамка чертеж, без да обръща внимание на цъкащия четец. След обяда се промъкна в стаята си и се опита да подремне. Но на вратата му почука инженерът и след множество извинения го помоли да погледне сметките му за преоборудването на хладилното помещение. Хю наля на госта си щедра доза „Щастие“ и си даде вид, че внимателно изучава цифрите, които не му говореха нищо. След достатъчно дълго време той поздрави човека, след което написа бележка до Мемток, в която препоръчваше да се утвърди сметката.

Вечерта получи писмо от Барбара, която приветстваше идеята за литературен клуб по пощата и дискусията за Марк Твен. Единственото, което интересуваеше Хю, бяха първите думи в изреченията:

„Правилно
Ли
Те
Разбрах
Скъпи
Въпросителен
Знак“

ГЛАВА 19

„Скъпа
Ние
Трябва
Да
Избягаме
През
Следващите
Шест
Дни,
Възможно
Най-рано
Бъди
Готова
В
Нощта
След
Писмото
Съдържащо
Фразата
Свободата
Е
Самотно
Занимание...”

През следващите три дни писмата на Хю до Барбара бяха дълги и обстоятелствени и в тях се обсъждаше всичко от използването на разговорни идиоми от Марк Твен до влиянието на модерното обучение по време на отдых върху граматиката. Нейните отговори бяха дълги, не по-малко „литературни“ и тя съобщаваше, че ще е готова да отвори люка, потвърждаваше, че е разбрала, че има малък запас от храна, няма нож, няма обувки — но стъпалата й са много загрубели — и че единственото, което я притеснява, е близнаците да не се разплачат или съжителстващите с нея в стаята да не се събудят, особено двете, които

още кърмят децата си нощем. Но тя молеше Хю да не се безпокои и го уверяваше, че ще се справи.

Хю взе бутилка с прясно приготвено „Щастие“, скри я близо до капака, водещ към стаята на Барбара, и я инструктира да каже на съжителките си, че е откраднала бутилката и така да ги напие, че или да не се събудят, или, ако все пак се събудят, да са в такова състояние, че да не могат да правят друго, освен да се смеят. И, ако може, да даде на близнаците толкова, че да не плачат по време на пътя, каквото и да се случи с тях.

Допълнителното пътешествие през тунелите, за да остави бутилката, беше риск, който на Хю не му се щеше да поема. Но той извлече полза от него. Не само засече времето с часовника в кабинета си и запомни всички завои в лабиринта до най-малката подробност, но и взе със себе си пълен със свитъци вързоп, който със сигурност беше по-тежък от единия от близнаците. Закачи вързоп за гърдите си с ремък, направен от откраднатото покривало на принтера в кабинета му. Направи два такива вързоп — един за Барбара и един за него самия, като ги приспособи така, че завързаното дете да може да се премести на гръб и да се носи по папуаски.

Установи, че е доста трудно, но не и невъзможно да се носи едно от децата по този начин през тунелите, и си отбеляза местата, където трябваше да е особено предпазлив и да се придвижва много бавно напред, за да не притисне „скъпоценния си товар“ и за да не се закачи някъде ремъка на гръба му.

След като установи, че всичко това е възможно да се направи, той се върна в покоите си, без да буди Котето — този ден ѝ беше дал по-голямо количество „Щастие“. Сложи свитъците на мястото им, скри ножа и сферичната лампа, изми колената и лактите си и ги намаза с мехлем, после седна и добави дълъг постскриптум към писмото, което бе написал по-рано през деня на Барбара, за да ѝ обясни как да намери бутилката. Изказа също някои съображения за философията на Хемингуей и отбеляза, че, колкото и да е странно, в едно от произведенията си писателят твърди, че „свободата е самотно занимание“, а в друго твърди... и така нататък.

Следващата вечер той отново даде на Котето увеличена доза „Щастие“, като ѝ каза, че в бутилката е останало малко и трябва да я допие, а на следващия ден той ще донесе нова.

— О, но аз ще стана ужасно глупава. Вече няма да ме харесваш.

— Давай, изпий го. Забавлявай се, не ме мисли мен. За какво да живеем, ако не се забавляваме?

След половин час Котето не можеше дори да се добере до леглото без чужда помощ. Хю постоя с нея, докато тя не започна да похърква. После зави ръцете ѝ, стана, погледа я известно време и изведнъж приклепна и я целуна за довиждане.

След минута вече се провираше през първия люк.

Когато се озова в тунела, първо свали робата си и сложи в нея всичко, което бе успял да събере и което щеше да им помогне за оцеляването им: храната, сандалите, перуката и двете кутии от ароматизиращ крем, в които беше забъркал кафявия пигмент. Той не разчиташе много на грима и не вярваше в него, но в случай че изгревът настъпеше, преди да са стигнали до планините, смяташе да гримира всички тях, да направи от робите нещо като панталони и като платовете, с които беше дочул, че се увиват свободните селяни Избрани — „бедните черни отрепки“, както ги наричаше Джо — и в този си вид да се опитат да издържат, докато мръкне.

Привързва единия от вързопите за бебетата към себе си, мушна другия вътре в него и тръгна. Бързаше, защото сега всичко зависеше от времето. Дори и Барбара да бе успяла да напие съжителките си, дори и без проблеми да успееше да се спусне в тунела, дори и прекосяването на тунелите да им отнемеше по-малко от час — което беше доста съмнително, при положение че щяха да носят децата, — пак нямаше да излязат от имението преди полунощ. Тогава щяха да разполагат само с пет часа тъмнина, за да се доберат до планините. Интересно, щяха ли да успеят да поддържат скорост от четири-пет километра в час? Едва ли, тъй като Барбара нямаше обувки, двамата щяха да носят по едно дете, щяха да вървят през непозната местност, в мрак. А планините, които се виждаха през прозореца, изглеждаха поне на двайсет километра разстояние. Щеше да им е страшно трудно, дори и всичко да върви като по вода.

Запълзя към помещенията на самките, без да жали колената и лактите си.

Бутилката я нямаше там, където я беше оставил — той опипа внимателно мястото. Така че се настани възможно най-удобно и се

опита да успокои бясно тупкащото си сърце и дишането си и да се отпусне. Пробва да не мисли за нищо.

Задряма, но веднага дойде на себе си, когато усети как се вдига капакът.

Барбара беше безшумна. Подаде му единия от синовете им и той го положи колкото можеше по-надалеч в тунела. Тя му подаде и втория близък и той го сложи до първия, а после пое и малкото й вързопче.

Но я целуна няколко секунди след като тя вече бе долу и бяха затворили капака над главите им с леко изтропване.

Хлипайки, Барбара се притисна към него; той сурово й прошепна да не вдига шум и й даде инструкции. Тя веднага млъкна — предстоеше им работа.

Беше мъчително трудно да се подготвят за тръгване в толкова тясно пространство. Нямаше място да се обърне дори един човек, какво остава за двама. Но те се справиха, защото бяха длъжни да се справят. Първо той й помогна да свали късата униформа на самка, после тя легна в тунела и той привърза към нея бебешкия вързоп, след което сложи по едно дете в нейния и своя и затегна ремъците колкото се може по-здраво. После Хю направи малък вързоп от дрехата й и го завърза с помощта на ръкавите около левия си крак така, че при движение да може да се влачи след него. Първоначално бе решил да го завърже около кръста си, но ръкавите се оказаха прекалено къси.

След като всичко беше готово (стори му се, че са минали дълги часове), Барбара изпълзя по-надалеч в тунела и той с огромни усилия се обърна в тясната шахта и накрая успя да се озове в нужното положение, без да нарани черепа на малкия Хюи. Или това беше Карл Джоузеф? Бе забравил да попита. Във всеки случай, когато усети мъничкото топло телце на детето, притиснато към собственото му тяло, и лекото му сънено дишане, Хю почувства прилив на смелост. С Божията помощ щяха да се справят! Който и да застанеше на пътя им, щеше да загине.

Той тръгна напред, стиснал лампата в устата си, като се придвижваше колкото може по-бързо. Не изчакваше Барбара — специално я беше предупредил, че няма да се спира, освен ако тя не го повика.

Тя не се обади нито веднъж. По едно време вързопът, прикрепен за крака му, се развърза. Спряха се и Барбара отново го завърза. Това

бе и единствената им почивка. Скоростта им на придвижване беше доста добра, но на него отново му се стори, че е минала цяла вечност, докато достигнат вързопчето е припасите, което той бе оставил предварително при люка, откъдето щяха да излязат.

Двамата свалиха децата и си отдъхнаха малко.

После Хю помогна на Барбара да прикрепи отново едното дете към гърба си и обедини припасите на двамата в един вързоп. Единственото, което остави в ръцете си, бяха ножът, робата и лампата. Показа ѝ как да стиска сферичната лампа в устата си, после нагласи устните ѝ така, че навън да излиза само тънък лъч светлина. Тя опита да го направи сама.

— Изглеждаш страховито — прошепна той. — Като на празника Вси светии. А сега слушай внимателно. Ще изляза. Бъди готова да ми подадеш робата незабавно. Трябва да разузная обстановката.

— Мога да ти помогна да се облечеш направо тук.

— Не. Ако ме заварят как излизам през люка, ще стане бой и робата само ще забави движенията ми. А и тя няма да ми трябва, докато не стигнем до продоволствения склад, където ще е следващата ни почивка. Ако сега горе всичко е спокойно, трябва да ми подадеш всичко бързо, включително и бебето, което не е на гърба ти. Имай предвид, че ще се наложи да носиш и него, и вещите ни, и робата ми — ръцете ми трябва да са свободни. Скъпа, не искам да убивам никого, но ако някой ни се изпречи на пътя, ще го убия. Разбираш ли?

Тя кимна.

— Значи аз ще нося всичко? Мога да го направя, съпруге мой.

— Върви след мен и не изоставай. До склада има около две пресечки и най-вероятно няма да срещнем никого по пътя си. През деня залепих ключалката му с дъвката на Котето. Веднага щом се озовем навън, ще преразпределим багажа и ще проверим дали сандалите ми ти стават.

— Краката ми са наред. Виж как са загрубели.

— Тогава може да обуваме сандалите поред. После ще се наложи да счупя ключалката на вратата за доставки, но преди седмица оставих там метални прътове, които би трябвало още да са си на мястото. Така или иначе, ще я счупя. После ще тръгнем колкото се може по-бързо. Ще открият липсата ни чак по време на закуска и ще мине известно

време, докато се уверят, че сме избягали, а после — още толкова, докато организират преследване. Така че времето трябва да ни стигне.

— Ще ни стигне.

— И още нещо... Ако си взема робата и после затворя капака и не се върна, стой там. Не издавай нито звук и не се опитвай да надникнеш.

— Добре.

— Може и да ме няма цял час. Може да се наложи да симулирам болка в корема и да отида до ветеринаря — в такъв случай ще се върна, когато мога.

— Добре.

— Барбара, може да ти се наложи да чакаш двацет и четири часа, ако нещо се обърка. Можеш ли да стоиш тук толкова дълго и да не позволяваш на близнаците да плачат? Ако се наложи?

— Ще направя каквото трябва, Хю.

Той я целуна.

— А сега сложи лампата в устата си и долепи устни една към друга. Ще надникна навън.

Той откряхна леко капака и го затвори.

— Много добре — прошепна. — Даже са угасили нощното осветление. Тръгвам. Бъди готова да ми предадеш вещите. Но първо Джо. И не бива да се вижда светлина.

Хю вдигна капака и беззвучно го спусна на пода, качи се, излезе в коридора и се изправи.

В очите го удари лъч светлина.

— Достатъчно — изрече сух глас. — Не мърдай.

Хю ритна толкова бързо ръката, стиснала камшика, че собственикът му не успя да се възползва от него. Последва удар, и още един — и това беше достатъчно. Вратът на мъжа беше счупен точно като по книгите.

Хю веднага се наведе над отвора:

— Давай всичко. Бързо!

Барбара му подаде детето, после и багажа. След това той й подаде ръка и тя се качи горе при него.

— Светни ми — прошепна той. — Трябва да се отърва от тялото. Тя му светна.

Мемток...

Хю поклати смаяно глава, избута тялото в люка и затвори капака. Барбара беше готова, едното дете бе на гърба ѝ, а другото — в лявата ѝ ръка, в дясната държеше вещите.

— Да тръгваме! Не изоставай от мен!

Той стигна до пресечката, като опипваше стената с ръка в мрака. Не видя как камшикът го удари. Само изпита божа.

ГЛАВА 20

Доста дълго време господин Хю Фарнъм не чувстваше нищо друго освен болка. Когато тя отмина, той установи, че се намира в затворническа клетка като онази, в която беше живял в първите дни след като попадна в протектората.

Остана там три дни. Той реши, че са толкова, защото получи храна шест пъти. Винаги разбираше кога идва моментът за хранене и за изхвърляне на гърнето му, защото изобщо не го извеждаха навън. Усещаше как го обвива нещо като невидима мрежа, после някой влизаше вътре, оставяше храната, подменяше гърнето и си излизаше. Нямахше начин да накара слугата, който правеше това, да говори с него.

След може би около три дни внезапно се оказа уловен в затворническо поле (тъкмо го бяха нахранили) и в клетката влезе неговият бивш колега и „братовчед“ Главният ветеринар. Хю беше повече от сигурен защо е дошъл; после предчувствието му прерасна в убеждение и той започна да умолява и да настоява да бъде отведен при лорд Протектора, а накрая закрещя.

Хирургът не му обърна никакво внимание. Той направи нещо на бедрото му и си тръгна.

Хю видя, че не изпада в безсъзнание и донякъде се успокои. Но когато затворническото поле изчезна, установи, че изобщо не може да се движи и чувства сънливост. Скоро влязоха двама прислужници, взеха го и го сложиха в сандък, който приличаше на ковчег.

Той усети, че го носят. Сандъкът се движеше сравнително плавно; веднъж усети как го вдигат, а след това как спират — оставиха го някъде. Няколко минути, часове или дни по-късно отново усети размърдване; накрая се озова в друга затворническа килия. Знаеше, че не е същата — стените бяха боядисани в светложелто, вместо в бяло. По времето, когато дойдоха да го нахранят, вече се беше възстановил и отново трябваше да го омотаят с невидимата мрежа, докато внасят храната вътре.

Това продължи сто двайсет и пет хранения. Хю отбелязваше всяко от тях върху вътрешната страна на лявата си ръка е помощта на късче отхапан нокът. Тази дейност му отнемаше по-малко от пет минути всеки ден; през останалото време се тревожеше или спеше. Спането беше по-лошо от тревоженето, защото винаги преживяваше отново опита си за бягство, който винаги завършваше неуспешно, въпреки че невинаги го залавяха на едно и също място. Хю невинаги убиваше своя приятел Главния прислужник и поне два пъти успяваха да стигнат до планините, преди да ги заловят. Но независимо дали беше дълъг или кратък, пътят на бягството им винаги завършваше по един и същи начин и той се събуждаше, плачейки, и зовеше Барбара.

Тревожеше се най-вече за Барбара и за близнаците, въпреки че момчетата не му се струваха съвсем реални. Никога не беше чувал за някоя самка, която да е била жестоко наказана за нещо. Но пък и никога не бе чувал за някоя самка, която да е участвала в опит за бягство и в убийство; просто не знаеше. Но затова пък знаеше много добре, че лорд Протекторът предпочиташе месо от самки за трапезата си.

Опита се да убеди себе си, че старият Понс не би сторил нищо на самка, която все още кърми бебетата си — а тя щеше да ги кърми още дълго време. Според Котето майките сред слугите кърмеха своите бебета поне две години.

Хю се тревожеше и за Котето. Дали ще накажат детето за нещо, с което няма нищо общо? Съвсем невинен наблюдател? Отново не знаеше. Тук имаше „правосъдие“; то беше важна част от религиозните писания. Но то имаше толкова малка прилика с концепцията за „правосъдие“ от собствената му култура, че му се стори почти неразбираемо.

По-голямата част от времето си прекарваше в нещо, което наричаше „конструктивно безпокойство“. Тоест мисли за това какво е трябвало да стори вместо онова, което е направил.

Вече разбираше, че плановете му са били абсолютно неадекватни. Изобщо не биваше да се паникьосва и да тръгва толкова рано. Щеше да бъде много по-добре, ако бе заздравил връзката си с Джо, ако не беше спорил с него, а бе погъделичкал самочувствието му, ако беше отишъл да работи за него и постепенно го бе убедил да осинови Барбара и децата. Джо умееше да предразполага хората, а

старият Понс беше толкова щедър, че можеше просто да му подари тези трима безполезни слуги, вместо да му иска пари. Момчетата щяха дълго време да са в безопасност (и всъщност, докато Джо ги притежаваше, може би щяха да са в безопасност завинаги), а след време Хю можеше да се надява да стане уважаван бизнес прислужник, с пропуск, който да му позволява да ходи навсякъде по работа. Така щеше да се сдобие с широки познания за този свят, които никога нямаше да получи като къщен слуга.

Щом веднъж разбереше как функционира това общество, щеше да планира бягство, което щеше да има успех.

Напомни си, че каквото и общество да създаде човек, в него винаги ще съществуват подкупите, а слугата, който се грижи за парите, винаги може да намери начин да открадне още. Може би съществуваше някаква „нелегална подземна железница“, която водеше до планините. Да, беше действал твърде прибързано.

Обмисляше и други, по-широки възможности — въстание на робите например. Представяше си как онези тунели се използваха не за бягство, а за тайни срещи — за часове по четене и писане, провеждани шепнешком; клетви, също толкова силни, колкото посвещаването в Мау Мау^[1], които обвързваха конспираторите като кръвни братя с определени Избрани, срещу чиито имена се нанасяше дълъг списък от предани на обществото убийци; слуги, които търпеливо остреха парчета метал и ги превръщаха в ножове.

Тези „конструктивни“ мечти му допадаха най-много — и най-малко вярваше, че може да се сбъднат. Дали тези покорни овци изобщо щяха да се разбунтуват *някога*? Струваше му се много невероятно. Наистина, по случайност, го бяха причислили към техния вид, но най-вече заради цвета на кожата му. В действителност те бяха съвсем друга порода. Столетията селективно размножаване ги бяха направили толкова различни от него, колкото домашното куче се различава от горския вълк.

И все пак, *кой* *знае*? Той беше виждал само скопени мъже, а няколкото жребци, които бе срещал, бяха непрекъснато дрогирани от щедрите дози „Щастие“. Освен това все още не знаеше как влияе на бойния дух на мъжете това, че в най-ранна възраст ги лишаваха от палците на ръцете им и това, че непрекъснато ги наказваха с камшиците, които не бяха просто камшици.

Въпросът за расовите различия или обратното — абсурдната идея за „расовото равенство“, никога не бяха разглеждани от научна гледна точка. И двете страни бяха вложили в това прекалено много емоции. Никой *не се нуждаеше* от обективни данни.

Хю си припомни района на Пернамбуко, който бе посетил, докато служеше във флота. Това беше място, където богатите собственици на плантации, преизпълнени с усещането за собствено достойнство, изискани, получили образование във Франция, бяха черни, а техните слуги и работници на полето — вечно хихикащи, шикалкавеци, мързеливи, очевидно неспособни на повече — бяха предимно бели хора. Той се бе отказал да разказва този анекдот в Щатите; така и не му повярваха и почти винаги се възмущаваха от него — дори онези бели, които твърдяха, че подкрепят идеята за самоусъвършенстване на американските негри. Хю беше стигнал до извода, че всички тези кървящи сърца желаеха самоусъвършенстването на негрите *почти* до тяхното ниво, за да не се налага повече да мислят за тях, но самата идея за смяна на местата беше нещо, което категорично отхвърляха.

Хю знаеше, че това е напълно възможно. Веднъж вече го бе видял, а сега го беше и преживял.

Но той съзнаваше, че ситуацията все още е крайно обърквана. Много римски граждани били „черни като смола“, а много роби били точно такива блондини, за каквито е мечтал Хитлер. Така че всеки човек, в когото тече европейска кръв, сигурно има и негърски примеси. Понякога повече от примеси. Онзи южняшки сенатор, как му беше името? Онзи, който бе изградил кариера върху „превъзходството на белите“. Хю беше открил два забавни факта: този човек бе умрял от рак и беше претърпял множество кръвопреливания. А неговата кръвна група предполагаше наличието не само на примеси от негърска кръв, а за цял варел от нея. Флотският хирург бе разказал за това на Хю и го беше доказал в своите медицински статии.

Но цялата тази сложна история с взаимоотношенията между расите никога нямаше да намери своето логическо решение — защото никой *не се нуждаеше* от истината.

Да вземем например пеенето. На Хю му се струваше, че негрите от неговото време са много по-добри певци от белите; и изглежда, че повечето хора мислеха така. И точно онези, които най-силно

защитаваха „равенството на расите“, независимо дали бяха бели или черни, винаги бяха особено щастливи да признаят, че точно в това негрите са най-добри. Спомни си за „Животинската ферма“ на Оруел, в която „Всички животни са равни, но някои са по-равни от другите“.

Е, той знаеше кой не е равен тук — независимо от статистически доказаната черна кръв във вените му. Наричаше се Хю Фарнъм. Сега вече беше напълно съгласен с Джо. Ако възможностите не са равни, то най-добре е да си на върха!

На шейсет и първия ден на новото място, ако наистина беше шейсет и първият, дойдоха да го вземат. Изкъпаха го, изрязаха му ноктите, натъркаха го с ароматен крем и го отведоха при лорд Протектора.

Хю разбра, че все още се чувства унижен, когато няма никакво облекло върху себе си, но справедливо заключи, че това е оправдана мярка, когато си имаш работа със затворник, извършил убийство с голи ръце. Ескортираха го двама млади Избрани в униформи, които според Хю бяха военни, а камшиците, които носеха, определено не бяха бутафорни.

Вървяха доста дълго — очевидно сградата не беше малка. Стаята, в която го отведоха, силно наподобяваше онази, в която бяха играли бридж. Големият панорамен прозорец разкриваше гледка към пълноводна тропическа река.

Хю дори не я погледна; лорд Протекторът беше в стаята. Заедно с Барбара и близнаците!

Бебетата пълзяха по пода. Но Барбара бе затънала до гърдите в онзи невидим плаващ пясък, в който попадна и самият Хю, веднага щом влезе в стаята. Тя му се усмихна, но не каза нищо. Той я огледа внимателно. Изглеждаше в добро състояние, не беше наранена, но бе отслабнала и с дълбоки кръгове под очите.

Той понечи да заговори; Барбара го възпря с очи и леко кимване на главата. Тогава Хю погледна лорд Протектора. В този момент забеляза, че Джо се е разположил до него, а Дюк и Грейс играят карти в ъгъла. И двамата дъвчеха дъвки и се правеха, че не забелязват Хю. Той отново се обърна към Тяхна милост.

Хю реши, че Понс е боледувал. Въпреки че Хю се чувстваше добре гол, Понс беше облечен в топли дрехи, skutът му бе покрит е

шал и изглеждаше доста остарял.

Но когато заговори, се оказа, че гласът му изобщо не е изгубил своята звучност и сила:

— Можеш да си вървиш, капитане. Ние те освобождаваме.

Ескортът се оттегли. Тяхна милост погледна сериозно Хю. Най-накрая каза:

— Е, момче, здраво обърка нещата, нали?

Той сведе поглед и се заигра с нещо в скута си, улови го и го постави върху шала. Хю видя, че това е бяла мишка. Внезапно изпита симпатия към нея. Изглежда изобщо не ѝ харесваше това място, но дори и да успееше да избяга, котките щяха да я хванат. Маги я гледаше с нескрит интерес.

Хю не отговори нищо, въпросът изглеждаше риторичен. Но той беше силно озадачен. Понс покри мишката с ръка и отново вдигна поглед.

— Е? Кажи нещо!

— Ти говориш английски!

— Не гледай толкова глупаво! Аз съм учен, Хю. Нима смяташ, че ще позволя да бъда обграден от хора, които говорят на език, който не разбирам? Говоря го и умея да чета въпреки глупавия му правопис. Обучавах се ежедневно от опитни преподаватели — плюс разговорна практика с ходещ речник. — Той кимна с глава към Грейс. — Нима мислеше, че няма да искам да *прочета* тези книги? Да не завися от твоите направени през пръсти преводи? Два пъти прочетох приказките на Киплинг — очарователно! — и започнах да чета Одисеята.

Той отново смени езика.

— Но не сме се събрали тук, за да обсъждаме литературата. — Тяхна милост едва помръдна с ръка. Дотичаха две самки, носещи масичка. Поставиха я пред високия мъж и я отрупаха с разни предмети. Хю веднага ги позна — ръчно изработения нож, перуката, две кутийки с ароматен крем, едно вързопче, празна бутилка „Щастие“, малка бяла сфера, която вече не светеше, чифт сандали, две роби — едната дълга, другата къса, и двете окъсани и мръсни, — и изумително дебела пачка листове, омазани и изписани от горе до долу.

Понс постави бялата мишка на масата, размести предметите и заяви мрачно:

— Аз не съм глупак, Хю. Цял живот съм притежавал слуги. Успях да те разгадая още преди ти сам да си се разгадал. Човек като теб не трябва да бъде събиран с преданите слуги, той ще ги разврати. В главите им веднага се зараждат разни порочни мисли. Възнамерявах да ти позволя да избягаш веднага щом свърша с теб. Можеше да си позволиш да изчакаш.

— Нима очакваш да ти повярвам?

— Това няма никакво значение. Не можех да си позволя да те задържа твърде дълго — една гнила ябълка разваля и останалите, както обичаше да казва моят чичо. Нито можех да те дам за осиновяване и да оставя някой нищо неподозиращ купувач да плати добри пари за слуга, който после ще разврати всички други слуги във владението му. Не, ти трябваше да избягаш.

— Дори и да е така, аз никога нямаше да избягам без Барбара и момчетата ми.

— Както вече казах, аз не съм глупак. Бъди така добър да го запомниш. Щях да използвам Барба и тези прекрасни деца, за да те накарам да избягаш. По време, което сам избира. Но ти провали всичко. Трябваше да те накажа за пример на останалите. — Той се намръщи и взе грубия нож. — Не е добре балансиран. Хю, наистина ли очакваше да си пробиеш път с подобно жалко оръжие? Ти дори не беше намерил обувки за това нещастно дете до теб. Само ако бе изчакал малко, щеше да получиш възможността да откраднеш каквото поискаш.

— Понс, ти си играеш с мен така, както си играеш с тази мишка. Планирал си да ни пуснеш да избягаме. Или поне да изглежда така. А всъщност в края на краищата щях да се окажа на трапезата ти.

— О, моля те! — Възрастният мъж направи гримаса на погнуса. — Хю, не се чувствам добре, някой отново се опита да ме отрови. Предполагам, че е племенникът ми, този път почти успя. Затова не говори гадости, това разстройва стомаха ми. — Той огледа Хю от глава до пети. — Жилав. Негоден за ядене. Старият жребец дивак става само за боклука. Много воня. Освен това истинският джентълмен не яде хората от своето семейство, независимо от обстоятелствата. Затова нека да зарежем този груб тон. Нямах никакви основания да се държиш така. Аз не съм ти ядосан, просто съм доста раздразнен. — Той погледна близнаците и каза: — Хюи, стига дърпа Маги за

опашката. — Гласът му не прозвуча нито високо, нито остро; бебето веднага се спря. — Тези двамата сигурно щяха да са доста апетитни, ако не бяха от моето семейство. Но дори и да не бяха, щях да имам по-добри планове за тях; те са толкова сладки и толкова много си приличат. В началото им бях избрал по-добро предназначение, докато не разбрах, че ще са ми необходими, за да те накарам да избягаш.

Понс въздъхна.

— Разбирам, че ти все още не вярваш на нито една моя дума. Хю, ти не разбираш системата. Но слугите никога не я разбират. Някога отглеждал ли си ябълки?

— Не.

— Така. Хубавата, вкусна ябълка, сладка и тръпчива, никога не е природен продукт. Тя е резултат от дългосрочни разработки от нещо малко и кисело, и твърдо, което не става дори за храна на добитъка. След това трябва да се приложи научен подход за размножаването ѝ и да се пази добре. От друга страна, високоразвитите растения — или животни — могат да изгубят вкуса си, твърдостта, аромата, да станат меки и безполезни. Това е проблем с две остриета. Същият непрекъснато се появява и при слугите. Размирниците трябва да се отстраняват, да не им се позволява да се размножават. От друга страна, точно тези размирници, най-лошите от тях, са безценен генетичен материал, който не трябва да се губи. Затова правим и едното, и другото. Онези размирници, чието бунтарство се проявява по-късно, ние скопяваме и запазваме. А на най-лошите — такива като теб — позволяваме да избягат. Ако оцелеят — а някои от вас успяват, — тогава ви спасяваме, или спасяваме силното ви поколение, и съзнателно вливаме вашата кръв в генетичната линия, която е станала твърде слаба и безпомощна, и толкова затъпяла, че няма смисъл повече да я поддържаме. Нашият нещастен общ приятел Мемток беше резултат от такава стимулация. Той бе една четвърт дивак. От само себе си се разбира, че не знаеше за това и беше прекрасен жребец, който добре помогна за подсилването на рода. Но бе твърде опасен и амбициозен, за да бъде задържан дълго като жребец; трябваше да бъде скопен и да открие предимствата от това. Повечето от висшите ми слуги имат дивашка кръв във вените си; някои от тях са синове на Мемток. Моят инженер например. Не, Хю, ти нямаше да се окажеш на ничия трапеза. Нито пък щеше да бъдеш скопен. Бих те запазил за

домашно животно с голямо удоволствие, ти си забавен и си отличен играч на бридж. Но не мога да ти позволя да контактуваш с верните ми слуги, дори като те изолирам зад някаква измислена титла. Съвсем скоро щеше да се свържеш със съпротивата.

Хю отвори и затвори уста.

— Изненадан ли си? Но навсякъде, където има управляваща и подчинена класа, има и съпротива. И то винаги. Ако такава не съществува, то тя трябва да бъде създадена. Но тъй като тук вече си имаме, ние внимателно я следим, субсидираме я — и я използваме. В столовата на висшите слуги нейната свръзка е ветеринарят, на когото всички вярват и който съвсем безсрамно е лишен от чувства. На мен лично не ми харесва. Ако му се беше доверил, щеше да получиш съвети, помощ и указания как да действаш. Щях да те използвам да оплодиш дванайсестина самки и после щях да те изпратя по живо, по здраво. Не ме гледай толкова учудено, когато се налага освежаване на генетичната линия, даже Тяхна милост използва жребци, които трябва да се понаведат малко, за да минат през входа на отделението. Винаги съществува опасността ти или тези прекрасни момчета да загинете, а това си е чиста загуба на качествен материал.

Тяхна милост вдигна купчинката писма, доставени от Котето.

— Тези неща... От моя Главен прислужник се искаше само да успее да те удържи да не направиш нещо глупаво. Той не беше уведомен за втората функция на ветеринаря. Какво да ти кажа, наложи ми се дори да попритисна малко Мемток, за да получа тези копия — и то в момент, когато всеки можеше да се сети, че жребец с твоя нрав все ще намери начин да се свърже със своята самка. Предусетих, че това ще се случи, когато настоя за нея по време на първата ни игра бридж. Спомняш ли си? Може би не. Но аз повиках Мемток и ето че вие бяхте започнали да си разменяте писма. Въпреки че той не желаше да си признае, тъй като не ми бе докладвал за това.

Хю вече почти не го слушаше. Той не можеше да се откъсне от мисълта, че подобни неща се разказват само на мъртъвците. Никой от тях четиримата нямаше да излезе жив от тази стая. Впрочем това може би не касаше близнаците. Да, нали Понс се нуждае от свежа кръв. Но той — и Барбара — нямаше да получат възможността да говорят.

Обаче Понс каза:

— Ти все още имаш възможност да поправиш грешките си. А те са много. Моите учени ме увериха, че една от бележките, които си изпратил, била пълна е безсмислици, изобщо не била написана на английски. Така че разбрах, че е тайно послание, независимо дали можем да го прочетем или не. След това всичките ти бележки бяха подложени на щателен анализ. И естествено накрая разкрихме ключа — твърде наивен, за да се нарече шифър, но доста остроумен, като се имат предвид обстоятелствата. И изключително полезен за мен. Но, проклетие, Хю, това ми струваше скъпо! Мемток подценяваше диваците, нямаше представа на какво са способни, когато са притиснати в ъгъла.

Понс се намръщи.

— Проклет да си, Хю, твоето безразсъдство ме лиши от ценна собственост. Можех да спечеля десет хиляди булока, ако бях дал Мемток за осиновяване — даже двайсет! А сега и твоят живот е заложен на карта. Можеше и да си затворим очите за опита за бягство — публично наказание пред останалите слуги щеше да бъде достатъчно за такова провинение. Унищожаването на господарската собственост можем да скрием, ако никой не е бил свидетел на това. Между другото, ти знаеше ли, че момичето, което изпратих да ти топли леглото, е било в течение на планове ти? Знаело е повечето от тях. А самките обичат да клюкарят.

— Разказала ти е всичко?

— Не, проклета да е, не ни разказа и половината от онова, което знаеше. Наложил се да измъкнем останалото с помощта на камшика. И тогава осъзнахме, че не можем да й позволим да говори, защото останалите слуги щяха да съберат едното с другото. Затова тя трябваше да си отиде.

— Убили сте я. — Хю изпита прилив на отвращение и изрече това със съзнанието, че вече всичко, казано от него, няма значение.

— Какво те засяга теб? Животът ѝ е изгубен, защото е изменила на господаря си. Но аз не съм злобен човек, малкото същество няма усет за морал и не е знаело какво прави. Сигурно си я хипнотизирал, Хю. Аз не съм разточителен човек, не обичам да похабявам собствеността си. Дадох я за осиновяване толкова надалеч, че ще ѝ бъде трудно да разбира тамошния акцент, да не говорим, че никой няма да повярва на басните, които разказва.

Хю въздъхна.

— Много се радвам.

— Какво толкова й хареса на тази самка? Толкова ли е добра?

— Тя беше невинно дете. Не исках да бъде наранена.

— Всичко може да се случи. И така, Хю, можеш да оправиш цялата тази скъпоструваща бъркотия. Заплати ми щетите и същевременно ще успееш да изкараш и нещо за себе си.

— Но как?

— Много просто. Ти ме лиши от най-скъпоценния ми слуга. Аз не разполагам с друг от неговия калибър, за да го заменя. Затова ти ще заемеш мястото му. Никакви скандали, никакъв шум, никакви вълнения на долния етаж — всичките слуги, които може би са били свидетели на случилото се, вече са осиновени надалеч. Така че можеш да разкажеш каквато история искаш за изчезването на Мемток. Или дори да заявиш, че нямаш никаква представа. Барба, можеш ли да се съдържиш и да не клюкарстваш?

— Разбира се, щом от това зависи благополучието на Хю.

— Какво добро дете. Изобщо нямаше да ми е приятно да те лиша от глас. Това ще оцети игрите ни по бридж. Въпреки че Хю ще бъде доста зает, за да намира време за игри. Хю, това е онзи същият мед, заради който мечката попаднала в капана. Ти започваш да изпълняваш задълженията на Главен прислужник, работа, с която ще можеш да се справиш щом навлезеш в детайлите, а Барба и близнаците ще живеят с теб. Нали винаги си го искал. Това е твоят избор. Или оглавяваш слугите ми и получаващ семейството си, или губите живота си. Какво ще кажеш?

Хю Фарнъм беше така изумен, че се задави, докато се опитваше да преглътне казаното. Тогава Тяхна милост добави:

— Само още едно нещо. Няма да можеш веднага да ги вземеш при себе си.

— Така ли?

— Да. Ще ми се да получа твое потомство от няколко самки, преди да те скопя. Като те гледам колко си чевръст, явно няма да отнеме много време.

— Не — каза Барбара.

Но Хю Фарнъм беше готов да вземе ужасното решение.

— Почакай, Барбара. Понс, а момчетата? И тях ли ще скопиш?

— Ами... — Понс се замисли. — Това е тежка сделка, Хю. Да речем, че няма да ги пипам. Да речем, че известно време ще мога да ги използвам като жребци, без да им взимам палците; очертава се да станат много високи, тъй че това си е рисковано начинание. На четиринайсет или петнайсет години ще им позволя да избягат.

Това устройва ли те? — Старецът се закашля; тялото му се сви в спазъм. — Проклятие, така ме изморяваш!

Хю се замисли.

— Понс, ти може да не си жив след четиринайсет или петнайсет години.

— Така е, но беше много неучтиво от твоя стана да го кажеш.

— Можеш ли да обвържеш своя наследник с тази сделка? Говоря за Мрика.

Понс поглади косата си и се ухили.

— Ти си костелив орех, Хю. Какъв Главен прислужник ще стане от теб! Разбира се, че не мога. Точно затова искам да те използвам, без да се налага да чакам близнаците да пораснат. Но винаги има избор, както ти имаш сега. Мога да се погрижа да ме съпроводиш в последния ми път — всички вие, дори и момчетата. Или мога да ви запазя живи и да се опитате да сключите друга сделка, ако ви се удаде случай. *„Кралят умря, да живее кралят“* — както са обичали да казват древните. Когато един протектор си отиде, винаги ще има нов протектор. Ти само ми кажи, ще постъпя както пожелаеш.

Докато Хю обмисляше мрачните перспективи, Барбара отново се обади:

— Тяхна милост...

— Да, дете мое?

— По-добре да ми отрежеш езика. Още сега, преди да напусна тази стая. Не искам да имам нищо общо с тази зловеща схема. И не възнамерявам да си мълча. *Не!*

— Барба, Барба, добрите момичета не правят така.

— Аз не съм момиче. Аз съм жена и съпруга, и майка! Никога повече няма да те нарека „чичо“ — ти си подлец! И повече няма да играя бридж с теб, независимо дали ще имам език или не. Ние сме безпомощни... Но ти няма да получиш *нищо* от мен. Какво ни предлагаш? Искаш от съпруга ми да извърши това ужасно дело в замяна на няколко години живот за мен и синовете ни — толкова,

колкото Бог позволи на тялото ти да живее. А после какво? Дори в това го мамиш. Ние ще умрем. Или ще бъдем оставени на милостта на племенник, който е по-лош и от теб. О, аз знам! Всичките жени, които му топлят леглото, го мразят, те плачат, когато ги повика да го обслужат — и плачат още по-силно, когато се върнат. Но аз няма да позволя на Хю да направи този избор, дори и да ни обещаеш цял живот в разкош. *Не!* Няма. Няма! Ако се опиташ да го принудиш, аз ще убия децата си! А след това и себе си. А тогава и Хю ще се самоубие, сигурна съм. Няма значение какво ще му причиниш. — Тя замълча, изплю се с пълна сила в посока на стареца и се разплака.

Тяхна милост заговори:

— Хюи, казах ти да спреш да дразниш котката. Ще те одраска. — Той се изправи бавно и продължи: — Убеди ги, Джо — после излезе от стаята.

Джо въздъхна и се приближи до тях.

— Барбара — започна нежно той, — вземи се в ръце. Това, което правиш, не помага на Хю, въпреки че ти мислиш така. Би трябвало да го посъветваш да приеме. Все пак човек на неговата възраст няма какво чак толкова да губи.

Барбара го погледна така, сякаш го виждаше за пръв път. После отново се изплю. Джо беше наблизил и тя го улучи в лицето. Той скочи и вдигна ръка. Хю остро изрече:

— Джо, ако я удариш и някога се окажа на свобода, ще ти счупя ръката!

— Изобщо не възнамерявах да я удрям — бавно отговори Джо. — Просто исках да си избърша лицето. Не бих могъл да ударя Барбара, Хю; аз ѝ се възхищавам. Просто не мисля, че разсъждава правилно. — Той взе една кърпичка, за да изтрие слюнката. — Изглежда няма смисъл да спорим.

— Никакъв, Джо. Извинявай, че те наплюх.

— Няма нищо, Барбара. Ти си разстроена... и никога не си се отнасяла е мен като е чернилка. И така, какво реши, Хю?

— Барбара вече взе решението. А тя винаги държи на думата си. Не мога да кажа, че съжалявам. За никой от нас няма смисъл просто да останем живи. Дори и да не бъда скопен.

— Жалко, че мислиш така, Хю. Въпреки всичко ние се разбирахме много добре. Е, щом това е окончателното ви решение, по-

добре да отида да съобщя на Тяхна милост. Нали?

— Да.

— Да, Джо.

— Ами... Сбогом, Барбара. Сбогом, Хю. — Той излезе от стаята.

Лорд Протекторът се върна сам, като се движеше с бавната походка на стар и болен човек.

— Значи това е вашето решение — каза той, като седна и се покри с шала. Пресегна се и взе мишката, която все още беше на масата; появиха се слуги, които събраха всичко останало. После старецът продължи: — Не мога да кажа, че съм изненадан... Нали и с двама ви съм играл бридж. Добре, тогава има още една възможност. Животът ви е проигран и аз не мога да ви позволя да останете тук при други условия. Затова сега ще ви върнем обратно.

— Обратно къде, Понс?

— Ами обратно във вашето време, разбира се. Ако успеете, естествено. Може и да успеете. — Той погали мишката. — Този малък приятел успя. Изпратихме го две седмици назад в миналото. И той изобщо не пострада. Въпреки че никой не знае какво ще стане, когато ви върнем с две хиляди години назад.

Слугите бяха влезли отново и слагаха на масата един мъжки часовник, канадски цент, чифт силно износени кубинки, ловен нож, чифт грубо направени мокасини, два чифта дънки „Ливайс“, няколко съдрани дънкови панталонки с много широка талия, автоматичен пистолет 45-и калибър с колан, две скъсани и избелели ризи, едната от които беше прекроена, половин кутийка кибритени клечки и малка тетрадка е молив.

Понс погледна към купчината.

— Имаше ли още нещо? — Той извади пълнителя на пистолета и го задържа в ръката си. — Ако няма, обличайте се.

Невидимото поле ги освободи.

[1] Движението Мау Мау — революционното движение в Кения, което се бори за премахването на английското господство в страната и чиито борци, за да постигнат тази цел, избиват по най-жесток и варварски начин цели британски семейства — мъже, жени, деца. — Бел.прев. ↑

ГЛАВА 21

— Не разбирам защо сте толкова изненадани — поклати глава Понс. — Хю, не си ли спомняш, когато казах на моите учени, че искам да знам как сте се озовали тук? Без чудеса. Говорех напълно сериозно. Те разбраха, че ще бъда много нещастен — и огорчен, — ако не разрешат този проблем при такова изобилие от данни. И успяха да го направят. Може би. Поне успяха да преместят този малък приятел. Той пристигна днес, затова изпратих да ви доведат. Сега ще разберем дали системата работи така добре и назад във времето, както напред, в бъдещето, и дали големият апарат ще работи също толкова добре, колкото настолният модел. Доколкото разбирам, количеството енергия не е от особено значение — няма нужда от никакви атомни бомби, важно е точното приложение на енергията. Но скоро ще разберем.

— Как ще разбереш? — попита Хю. — *Ние* ще разберем, ако проработи. Но *ти* как ще узнаеш?

— А, това ли? Моите учени стават много умни, когато имат стимул. Един от тях ще ти обясни.

Повикаха учените, двама Избрани и петима слуги. Не бяха представени едни на други; Хю почувства, че е него се държат също толкова безлично, както с мишката, която продължаваше да се опитва да слезе на пода, където я чакаше смъртта. Накараха го да си свали ризата и единият от слугите-учени залепи един малък пакет на дясното рамо на Хю.

— Какво е това? — Беше изненадващо тежко за размера си.

Слугите не отговориха; водачът Избран каза:

— Ще ти бъде обяснено. Ела тук. Виж това.

„Това“ се оказа подробна геодезическа карта на Джеймс Каунти, бивша собственост на Хю.

— Можеш ли да го разчетеш, или трябва да ти се обяснява?

— Разбирам го. — Хю използва Езика на равните. Избраният не му обърна внимание и продължи да се обръща към него като към нисшестоящ.

— Значи разбираш, че тук сте пристигнали.

Хю потвърди и мъжът посочи с показалец мястото, където някога се издигаше домът на Хю. Избраният кимна замислено и добави:

— Разбираш ли значението на тези знаци? — той посочи малък знак „х“ с дребнички цифри край него.

— Определено. Ние го наричаме „репер“. Точно местоположение и надморско равнище. Базисна точка за всичко останало на картата.

— Отлично. — Избраният посочи една подобна точка на билото на планината Джеймс. — А сега ни кажи, ако знаеш, но не лъжи; няма да имаш полза от това. Колко голямо е отклонението между тези точки по вертикала и хоризонтала?

Хю се замисли, след това показва е палец и показалец разстояние от около два сантиметра. Избраният примигна.

— Не може да сте били толкова точни в онези примитивни времена. Предполагаме, че ни излъга. Опитай отново. Или признай, че не знаеш.

— А аз предполагам, че вие не знаете какво говорите. Отклонението може и да е по-малко. — Хю мислеше да им каже, че беше ръководил измерванията в батальона за строеж и охрана на морски бази и сам се бе занимавал с геодезически измервания, когато се захвана със строителен бизнес. И че дори и да не е знаел колко са точни геодезическите измервания, той беше наясно, че при определянето на тези реperi са били използвани много по-точни методи от тези в обикновените измервания.

После реши, че е безсмислено да им го разказва.

Избраният го погледна, после се обърна към Тяхна милост. Старецът ги беше слушал, но лицето му не изразяваше нищо.

— Много добре. Да приемем, че маркерите са точни. Кое е чудесно, защото този липсва — той посочи първия, който се намирал близо до дома на Хю, — докато този — посочи билото на планината Джеймс — все още е на мястото си, в солидна скала. Сега се опитай да си спомниш и не ме лъжи, защото това е от значение за *теб*... и за Тяхна милост, тъй като глупавата ти лъжа може да провали толкова усилия и Тяхна милост ще бъде ужасно разочарован, бъди сигурен. Къде в близост до този репер, на същата височина, не по-високо, има... всъщност е имало, в онези примитивни времена, плоска, равна повърхност?

Хю се замисли. Той знаеше точно къде се е намирал този маркер: в крайъгълния камък на основата на Саутпортската банка. Там имаше, по-скоро бе имало, малка месингова пластина, вградена в камъка зад една мемориална табела на около пет сантиметра над тротоара на североизточния ъгъл на сградата. Бяха я поставили малко след като беше построен Саутпортския търговски център. Когато минаваше оттам, Хю често я поглеждаше; това винаги му бе действало успокояващо и му вдъхваше усещане за стабилност.

До едната страна на банката се намираше паркинг, който обслужваше и супермаркета „Сейфуей“, и още два магазина.

— Той е плосък и равен и покрива площ от... — Хю пресметна ширината на древния паркинг във футове, които след това обърна в съвременни мерни единици и съобщи резултата. — Или малко по-широк. Това са приблизителни изчисления, не са съвсем точни.

— Но е равно и плоско? И не се намира на по-високо място от маркера?

— Малко по-ниско е и е леко наклонено. За да се оттича водата.

— Много добре. Сега обърни внимание на тази конфигурация. — Отново му беше показано нещо, което му бе принадлежало. Този път беше карта на щата. — Можеш да смяташ предмета в теб за часовник. Не можем да ти го обясним, няма да го разбереш. Достатъчно е да ти кажем, че с помощта на радиоактивния разпад той измерва времето. Затова е и толкова тежък. Корпусът му е направен от олово, за да бъде защитен от радиацията. Ти ще го отнесеш *тук*. — Избраният посочи към един град на картата; Хю забеляза, че това е мястото на щатския университет.

С едно движение на ръката Избраният подаде на Хю лист хартия и го попита:

— Можеш ли да го прочетеш? Ига трябва да ти го обяснявам?

— Тук пише „Държавна университетска банка“ — отвърна Хю. — Спомням си, че имаше такава институция в града. Не съм съвсем сигурен, мисля, че не съм имал работа с нея.

— Наистина е имало — увери го Избраният, — руините ѝ бяха открити наскоро. Ти ще отидеш при тях. Там е имало, и все още има, една укрепена стая, трезор, на най-долния етаж. Ще оставиш часовника в този трезор. Разбираш ли ни?

— Разбирам те.

— По волята на Тяхна милост този трезор още не е бил отворен. Ще го отворим, след като си тръгнеш. Ще намерим часовника и ще прочетем данните му. Разбираш ли защо това е изключително важно за експеримента? То ще ни покаже не само, че си извършил благополучно скока във времето, но и точно ще определи промеждутъка от време, който разделя нашите епохи. Въз основа на получените данни ще можем да направим много поточни прибори. — Избраният гледаше свирепо. — Изпълни всичко точно или ще бъдеш жестоко наказан.

При тези думи Хю улови погледа на Понс. Старецът не се смееше, но в очите му блесяха весели пламъчета.

— Направи го, Хю — каза му тихо. — Той е добър човек.

Хю се обърна към учения Избран.

— Ще го направя. Всичко разбрах.

Избраният заяви:

— С разрешението на Тяхна милост този човек е готов да ги претегли и след това да тръгне към мястото.

— Ние променихме решението си — обяви Понс. — Искаме да наблюдаваме. — После добави: — Нервите ти в ред ли са, Хю?

— Напълно.

— На всички, които пристигнахте тук, ви е предложено да се върнете, казах ли ви? Джо веднага отказа. — Старецът погледна през рамо. — Грейс, ти не размисли ли, мъничката ми?

Грейс вдигна поглед.

— Понси — каза тя укорително. — Нали *знаеш*, че никога няма да те изоставя.

— Дюк?

Скопеният слуга дори не го погледна. Само поклати глава.

Понс се обърна към учения:

— Да ги претеглим по-бързо. Смятаме довечера да спим у дома.

Претеглиха ги на друго място в двореца. Точно преди да ги качат на кантара, лорд Протекторът извади пълнителя, който беше измъкнал от пистолета на Хю.

— Хю, обещаваш ли да не правиш глупости с това нещо? Или да заповядам да извадят барута от куршумите?

— Не, обещавам.

— Какво обещаваш? Ако си достатъчно бърз, може и да успееш да ме убиеш. Но помисли какво може да се случи с Барба и малките.

(Вече си го помислих, дърт негоднико. Но въпреки това ще постъпя както намеря за добре.)

— Понс, защо не дадеш пълнителя на Барбара да го прибере в джоба си? Това ще ми попречи да заредя пистолета и да стрелям бързо, ако изобщо ми хрумне нещо такова.

— Много добра идея. Ето го, Барба.

Главният учен изглежда не беше особено доволен от общата тежест на експерименталния товар.

— Ако Тяхна милост позволи, този човек смята, че след като са били направени изчисленията, теглото на двамата възрастни силно е намаляло.

— И какво искаш от нас?

— О, нищо, нищо, с позволението на Тяхна милост. Само леко забавяне. Теглото трябва да е точно. — Избраният бързо започна да трупя метални дискове на платформата.

Това подсети Хю за нещо.

— Понс, ти наистина ли очакваш прехвърлянето да се осъществи?

— Ако знаех отговора на този въпрос, нямаше нужда да си правя опити. Надявам се да проработи.

— Ако стане, ще имаме нужда от пари. Особено ако трябва да прекося половината щат, за да заровя този часовник.

— В това има смисъл. Използвали сте злато, нали? Или беше сребро? Мисля, че те разбирам. — Старецът махна с ръка. — Спрете да товарите.

— Понякога използваме и двете, но те трябва да имат печата на нашия протекторат. Понс, когато ти отнесе нашия дом, в него трябва да е имало доста голямо количество сребърни американски долари. Те съществуват ли още?

Съществуваха и се намираха в Двореца. Старецът нямаше нищо против да се използват за достигането на необходимото тегло. Главният учен се притесняваше от закъснението — той обясни на своя лорд, че изчисленията са направени за определен период от време и за точно определена маса с цел да се пренесат образците в момент *преди* началото на войната между Изтока и Запада, плюс-минус известна времева разлика. Но запасът от време се изчерпваше и ако изпращането не се извършеше скоро, щеше да се наложи да правят

преизчисления и дълго и болезнено пренастройване на прибора. Хю не можа да разбере техническите данни.

Изглежда Понс също не ги разбра. Той рязко прекъсна учения.

— Ако се наложи, направете преизчисленията. Свободни сте. Мина повече от час, докато намерят човека, който знаеше къде е човекът, който знаеше къде точно се намират предметите, иззети от диваците, а после и да ги извадят и да ги донесат. Понс седеше намръщен и галеше мишката. Барбара накърми близнаците и с помощта на няколко слугини самки им смени пелените. Хю помоли на всички да им бъде разрешено да посетят тоалетната. Молбата беше удовлетворена под охрана и това отново промени теглото им, така че изчисленията започнаха отначало.

Сребърните долари все още бяха пакетирани във фишеци, по сто долара във всеки, както Хю ги бе опаковал. Те тежаха доста и (при положение че скокът във времето наистина се осъществеше) Хю беше доволен, че през последните си дни като затворник бе изгубил по-голямата част от теглото, което беше натрупал през щастливите дни като Главен изследовател. И все пак за достигането на необходимото тегло бяха използвани по-малко от триста сребърни долара, плюс куршуми и няколко листа ламарина.

— Ако е угодно на лорд Протектора, този човек смята, че образците трябва да бъдат натоварени в контейнера без забавяне.

— Тогава го направете! Не губете повече време.

Донесоха контейнера. Той представляваше метална кутия, гладка, празна, без каквото и да било обзавеждане, висока колкото Хю да може да стои изправен, и широка колкото да ги побере и четиримата. Хю скочи в нея, помогна на Барбара да влезе, след това им подадоха бебетата. Хюи започна да плаче и да блъска брат си.

Понс изглеждаше разстроен.

— Самките ми изглежда са разглезили тези деца. Хю, реших да не гледам, изморих се. Сбогом и на двама ви и щастливо пътуване. Никой от вас нямаше да стане лоялен слуга. Но ще ми липсват игрите ни на бридж. Барба, трябва да вкараш в пътя тези деца. Но гледай да не ги лишиш от кураж; те са страхотни момчета.

Той се обърна рязко и си тръгна.

Затвориха и заключиха люка. Четиримата останаха сами. Хю веднага се възползва от това и целуна жена си. Малко непохватно,

защото и двамата държаха по едно бебе.

— Вече ми е все едно какво ще стане — каза Барбара веднага щом устата ѝ беше свободна. — Отдавна копнея за това. О, скъпи, Джоуи отново се е подмокрил. Как е Хюи?

— И той така. Не каза ли току-що, че вече ти е все едно какво ще стане?

— Да. Но се опитай да обясниш това на едно бебе. С удоволствие бих разменила едно руло от тези долари за десет пелени.

— Скъпа моя, не осъзнаваш ли, че човешката раса е живяла близо един милион години, без въобще да използва пелени? Докато ние може да не оцелеем дори един час. Така че нека да не губим време в разговори за пелени.

— Просто имах предвид... Опа, преместват ни!

— Седни на пода и подпри краката си в стената, преди да сме смачкали бебетата. Та какво казваше?

— Просто исках да кажа, скъпи мой, че не ми пука за пелените, не ми пука за нищо, след като отново си с мен. Но ако не умрем, ако прехвърлянето се осъществи, трябва да мисля практично. А можеш ли да се сетиш за нещо по-практично от пелените?

— Да. Целувките. Правенето на любов.

— Е, да. Но те водят до пелени. Скъпи, ще подържиш ли Хюи с другата си ръка, за да ме прегърнеш с тази? О, отново ни местят. Хю, дали ще се получи? Или внезапно ще умрем? Мога да си представя пътуването в бъдещето — нали ние го направихме? Но не мога да си представя да се върна *назад*. Та миналото вече се е случило. Край. Не е ли така?

— Ами да. Но не се изрази правилно. Така, както аз го разбирам, пътуването във времето не поражда парадокси, няма как да ги има. Ако направим този скок във времето, значи вече сме го правили. Това вече се е случило. А ако не се получи, значи никога не се е случвало.

— Но то не се е случило все още. Следователно ти твърдиш, че тъй като не се е случило, значи не може да се случи. Нали и аз казах същото.

— Не, не! Ние не знаем дали това вече се е случило или не. Ако се е случило, значи пак ще се случи. Ако не е, няма.

— Скъпи, объркваш ме.

— Не се тревожи. „Пръстите, които държат перото, изписват буква и чак след като я завършат, продължават напред“^[1], а какъв е резултатът, разбираме накрая. Мисля, че вече пътуваме; контейнерът е стабилен, усещам съвсем леки вибрации. Ако са ни изпратили натам, накъдето мисля, тоест в Джеймс Каунти, то ние разполагаме поне с един час, преди да започнем да се тревожим. — Той я хвана здраво за ръката. — Затова нека през този час да бъдем щастливи.

Тя се сгуши в него.

— Нали това ти казвах. Любими, двамата с теб преживяхме толкова много, че смятам повече за нищо да не се тревожа. Ако ни остава само час, аз ще се наслаждавам на всяка една секунда.

Ако са четирийсет години — ще се наслаждавам на всяка секунда от тях. Стига да сме заедно. Ако няма да сме, не ги искам. Но и в двата случая ще продължим напред. До последния ни ден.

— Да. До последния ни ден.

Тя въздъхна щастливо, смени пелената на подмокреното спящо дете, облегна се на рамото му и каза:

— Чувствам се като в първия ни ден. В убежището, имам предвид. Беше почти толкова тясно и дори още по-топло — но никога не съм била толкова щастлива. Не знаехме дали ще доживеем до края на деня. На нощта.

— Поне не се надявахме. Иначе сега нямаше да имаме близнаците.

— Тогава се радвам, че си мислехме, че ще умрем. Хю? Нали тук мястото не е по-малко, отколкото тогава, в убежището?

— Жено, ти си ненаситна в своята похот. Ще шокираш момчетата.

— Не мисля, че един път в годината се определя като ненаситност. А момчетата са твърде малки, за да се шокират. Хайде де! Нали сам каза, че след час може и да сме мъртви!

— Да, може би и ти си права, и теоретически аз подкрепям предложението. Но момчетата наистина ни пречат, а тук няма чак толкова много място, и дори да не бяхме претрупани с мокри бебета, пак нямаше да имаме физическата възможност. Ще трябва да се сгънем на четири.

— Да, мисля, че си прав. Наистина няма къде да се разположим. Може би ще ги смачкаме. Но ако ще умираме, ще е наистина жалко.

— Отказвам да приема, че ще умрем. Дори няма да си го помислям. Всичките ми сметки се базират на презумпцията, че ще оживеем. Ще продължим напред. Независимо от това, което ще се случи — ние ще продължим.

— Добре. Седем без коз.

— Така вече е по-добре.

— Удвоявам. И още веднъж. Хю? Веднага щом момчетата пораснат достатъчно, че да могат да държат тринайсет карти в дундестите си ръчички, ще започнем да ги учим да играят бридж. Така ще си имаме семейна четворка.

— Устройва ме. А ако не могат да се научат да играят, ще ги скопим и ще опитае отново.

— Изобщо не искам да чувам тази дума!

— Извинявай.

— Не искам и да чувам повече този език, скъпи. Момчетата трябва да израснат с английския.

— Отново извинявай. Права си. Но понякога може да ми се изплъзне от езика. Дори започнах да мисля на Езика, с всичките тези преводи. Така че не се сърди, ако изпускам по някоя дума.

— За изпусканията няма да ти се сърдя. Като говорим за пускания... Ти пускал ли си се на Котето?

— Не.

— Защо не? Нямаше да имам нищо против. Почти нищо. Тя беше много сладка. Беше готова да се занимава с бебетата винаги, когато й позволях. Много обичаше момчетата.

— Барбара, не искам да мисля за Котето. Това ме натъжава. Надявам се този, при когото е сега, да се държи добре с нея. Тя беше абсолютно беззащитна — като коте, което още не си е отворило очичките. Безпомощна. За мен Котето беше олицетворение на всичко, което не понасям в робството.

Барбара стисна ръката му.

— И аз се надявам, че ще се отнасят добре с нея. Но, скъпи, не се измъчвай и без това не можеш да й помогнеш.

— Знам и точно заради това не искам да говорим за нея. Но тя ми липсва. Като дъщеря. Тя ми беше като дъщеря. Никога не ми е топлила леглото.

— Не съм се и съмнявала, скъпи. Но... Тук, разбира се, може и да е тесничко. Но нищо, животът продължава. Тъй че изобщо не ми се иска да се държиш с мен като с дъщеря. Възнамерявам непрекъснато да поддържам леглото ти топло.

— Ммм... Не забравяй, че съм един стар човек.

— Стар човек друг път! За всички практически цели ние сме на една и съща възраст — някъде около четири хиляди години, ако се брои отиването и връщането. А аз преследвам изцяло практически цели. Разбра ли ме?

— Напълно. Четири хиляди години — предполагам, че и така може да се погледне на нещата. Макар и не „за практически цели“.

— Няма да ти позволя да се измъкнеш толкова лесно — мрачно каза тя. — При мен това няма да мине.

— Жено, при теб мислите текат само в една посока. Добре, ще се постарая. Ще си почивам през цялото време и ще те оставя да вършиш цялата работа. Хей, мисля, че стигнахме.

Кутията помръдна няколко пъти, после за известно време остана неподвижна, след това неочаквано се стрелна нагоре така, че чак им прилоша, после внезапно спря, сякаш се поколеба малко и после окончателно се закрепил.

— Намирате се в експерименталната камера — чу се глас, идващ отникъде. — Предупреждаваме ви, че може да последва падане от малка височина. Съветваме ви да станете, да вземете по едно дете и да се пригответе за падането. Разбрахте ли?

— Да — отговори Хю, докато помагаше на Барбара да се изправи. — От каква височина?

Отговор не последва. Хю рече:

— Скъпа, не знам какво са имали предвид. Падането от малка височина може да бъде двацет сантиметра или двацет метра. Прегърни Джо, за да не се нарани, и леко свий крака в коленете. Ако паднем от високо, не си изпъвай краката, а леко се отпусни. Не се опитвай да посрещнеш земята с изпънати крака. Тези шегоджии изобщо не се интересуват какво ще се случи с нас.

— Свити колене. Да предпазя Джоуи. Добре.

Паднаха.

[1] Цитатът е от стихотворение на Омар Хаям. — Бел.прев. ↑

ГЛАВА 22

Хю не можа да разбере от каква височина са паднали, но в края на краищата реши, че едва ли е било по-високо от метър и нещо. В един момент те седяха в добре осветения тесен контейнер; в следващия вече бяха навън и падаха в тъмната нощ.

След като ботушите му се удариха в земята, той падна върху дясната си страна, като си удари бедрото и в тялото му се впиха двата много твърди фишека от сребърни долари, които беше пхнал в джоба си. После Хю се претърколи, за да предпази бебето, което държеше в ръце.

След това седна на земята. Барбара лежеше на една страна и не помръдваше.

— Барбара! Добре ли си?

— Да — отговори тихо тя — Мисля, че не съм ранена. Просто от удара останах без дъх.

— Джоуи добре ли е? Хюи е наред, но мисля, че сега е още по-мокър.

— Джоуи е добре.

И сякаш за да потвърди това, Джоуи се разплака; брат му веднага се присъедини към него.

— Мисля, че той също беше останал без дъх. Млъкни, Джоуи. Мама е заета. Хю, къде се намираме?

Той се огледа.

— На паркинга до търговския център — обяви той, — който се намира само на четири пресечки от дома ми. Очевидно сме попаднали съвсем близко до нашето време. Поне това, върху което едва не паднахме, е форд от 61-ва година.

Паркингът беше пуст, като се изключи тази кола. Хрумна му, че пристигането им нямаше да бъде просто падане, а експлозия, ако се бяха приземили само на два метра вдясно. Но той веднага прогони тази мисъл. Бяха преживели толкова много, че една избегната опасност вече не означаваше нищо.

Хю се изправи и помогна на Барбара да стане. Тя присви очи и той успя да забележи това на слабата светлина, която струеше от вътрешността на банката.

— Проблем ли има?

— Навехнах си глезена, когато се ударих в земята.

— Можеш ли да ходиш?

— Мога.

— Аз ще нося и двете момчета. Не е много далеч.

— Хю, къде отиваме?

— Ами у дома, разбира се. — Той надникна през прозореца на банката и се опита да открие календар. Забеляза някакъв на стената, но светлината не достигаше до него; изобщо не можеше да го разчете. — Интересно каква дата е днес. Скъпа, колкото и да не ми се иска да го призная, изглежда, че пътуването през времето е свързано с някои парадокси — и според мен скоро ще причиним истински шок на някои хора.

— На кого?

— Ами на мен, може би. В моето по-ранно превъплъщение. Може би трябва първо да му позвъня по телефона, за да не го стресна. Не, той — имам предвид аз — няма да повярва. Сигурна ли си, че можеш да ходиш?

— Сигурна съм.

— Добре. Поддръж тези малки чудовища за малко, за да си сверя часовника. — Той отново надникна в банката. Часовникът на стената се виждаше добре, въпреки че календарът беше в сянка. — Добре. Върни ми ги. И се обади, когато имаш нужда от почивка.

И те потеглиха. Барбара накуцваше, но се стараяше да не изостава. На него не му се разговаряше, защото все още не си беше подредил мислите. Да види отново града, който смяташе за унищожен, толкова тих и спокоен в топлата лятна вечер, го разтърси повече, отколкото се осмеляваше да признае. Старателно избягваше да мисли за това, което може да открие в дома си, освен една мимолетна мисъл — ако се окажеше, че още не е построил убежището и никога няма да го построи, щеше да се опита да промени историята.

Но той прогони и тази мисъл, като се концентрира върху това колко е щастлив, че Барбара е жена, която никога не говори, когато нейният мъж иска от нея да мълчи.

Накрая свиха по алеята към къщата му. Барбара накуцваше, а ръцете на Хю бяха започнали да изтръпват, тъй като нямаше къде да премести двойния си товар. На алеята бяха паркирани две коли; той спря до едната, отвори вратата и каза:

— Влез вътре и седни — така ще облекчиш тежестта върху крака си. Аз ще оставя момчетата при теб и ще отида да поразузная наоколо.

Къщата беше ярко осветена.

— Хю! Недей!

— Защо не?

— Това е моята кола. *Това е онази нощ!*

Той впери поглед в нея. После каза тихо:

— Въпреки това ще отида на разузнаване. Ти стой тук.

Върна се след по-малко от две минути, отвори вратата със замах, стовари се на седалката и шумно си пое въздух.

— Мили! Мили! — възкликна Барбара.

— О, Господи! — Хю се закашля и се опита да си поеме дъх. — Тя е вътре! Грейс! А също и аз. — Той облегна чело на волана и изхълца.

— Хю.

— Какво? О, Господи!

— Престани, Хю. Докато те нямаше, запалих двигателя. Ключовете бяха на таблото, оставих ги, за да може Дюк да премести колата. Така че да тръгваме. В състояние ли си да караш?

Той постепенно се успокояваше.

— В състояние съм.

Достатъчни му бяха десет секунди, за да провери таблото, да дръпне седалката си назад, да включи на скорост, да излезе от алеята и да свие вдясно. Четири минути по-късно зави на запад по магистралата към планината, като внимаваше за знаци „стоп“. Сети се, че тази нощ не беше особено подходяща да бъде спрял от полицията за шофиране без документи. Докато завиваше, някъде в далечината един часовник отбеляза половинката на часа. Хю погледна ръчния си часовник и установи, че закъснява с една минутка. — Включи радиото, скъпа.

— Хю, съжалявам. Проклетото нещо се счупи, а аз не можех да си позволя да го занеса на ремонт.

— О, добре. Няма значение. Искам да кажа, че новините нямат значение. Опитвам се да преценя колко далеч можем да стигнем за

един час. За час и няколко минути. Помниш ли кога ни удари първата ракета?

— Мисля, че каза единайсет и четирийсет и седем.

— И аз така си спомням. Просто ми се искаше и ти да го потвърдиш. Но всичко съвпада. Ти направи палачинки „Креп Сюзет“, двете е Карън ги донесохте точно навреме, за да хванете края на новините в десет часа. Аз ги изядох много бързо — бяха превъзходни — и онзи стар чудак позвъни на вратата. Тоест аз. И аз отворих. Някъде към десет и двацет или малко по-късно. Сега чухме как бие десет и половина и ръчният ми часовник го потвърди. Разполагаме с около седемдесет и пет минути, за да се отдалечим колкото се може повече от кота нула.

Барбара не каза нищо. След няколко минути излязоха извън границите на града; Хю натисна педала на газта и увеличи скоростта от предпазливите седемдесет километра в час на точно сто.

След около десет минути тя продума:

— Скъпи? Съжалявам. За Карън, имам предвид, няма за какво друго да съжалявам.

— А аз не съжалявам за нищо. Дори и за Карън. Наистина бях разтърсен, когато чух отново веселия й смях, да. Но сега ще го запазя завинаги в себе си. Барбара, за пръв път в живота си повярвах в безсмъртието. Карън е жива там, някъде зад нас — и въпреки това ние я видяхме как умира. Така че в един такъв безвременен смисъл Карън ще живее вечно, някъде в неизвестността. Не ме карай да ти го обяснявам, но така стоят нещата.

— Винаги съм го знаела, Хю. Но не се осмелявах да го споделя.

— Винаги можеш да говориш каквото поискаш, по дяволите! Бях ти го казал, доста отдавна. А аз вече не тъгувам за Карън. И, честно да си кажа, не мога да тъгувам за Грейс. Някои хора успяват да постигнат успех, като се опитват да се наложат; тя е такъв човек. Колкото до Дюк, направо не ми се мисли за него. Таях големи надежди за сина си. Моят голям син. Но никога не взех участие във възпитанието му, нито взех участие в това, което го направи такъв, какъвто е сега. Както отбеляза Джо, Дюк не се чувства чак толкова зле — ако се смята, че благополучието, сигурността и „Щастието“ са достатъчен критерий. — Хю сви рамене, без да сваля ръцете си от волана. — Затова ще го

забравя. От този момент ще се постарая никога повече да не помисля за него.

Скоро той отново заговори.

— Скъпа, въпреки че си затрупана с бебета, ще успееш ли да свалиш това нещо от рамото ми?

— Сигурна съм, че ще мога.

— Тогава го свали и го метни в канавката. Предпочитам да го захвърля в епицентъра на взрива, освен ако вече не сме се измъкнали от него. — Той се намръщи. — Искане ми се тези хора *никога* да не се сдобият с възможността да пътуват във времето. Особено Понс.

Известно време тя се занимаваше мълчаливо с уреда на рамото му, като работеше само с една ръка. Най-накрая освободи радиационния часовник и го захвърли в тъмното. Тогава каза:

— Хю, мисля, че Понс никога не е очаквал от нас да приемем предложението му. Според мен той го направи със съзнанието, че аз ще откажа, въпреки че ти беше решил да се жертваш.

— Но, разбира се! Той ни използваше като морски свинчета — или като своята бяла мишка — и ни изнуди да се „съгласим“. Барбара, в състояние съм да понеса — и донякъде да разбера, но не и да простя — поведението на някои кучи синове. Но според мен Понс беше много по-лош. Той нямаше никакви добри намерения. Винаги можеше да докаже, че наказанието, което ти налага, е за твое добро. Презирам го.

Барбара продължи упорито:

— Хю, на колко от съвременните бели може да се даде такава власт, с каквато разполагаше Понс, и те да я използват толкова умерено, както постъпваше той?

— А? На няколко. Дори на твоя покорен слуга. А това с „белите“ беше удар под кръста. Тук цветът на кожата няма нищо общо.

— Добре, оттеглям думата „бял“. И съм сигурна, че ти ще се справиш добре. Но други не познавам.

— Дори и аз не бих се справил. *Никой* не трябва да разполага с такава власт. Единствения път, когато имах такава възможност, аз се възползвах от нея по същия отвратителен начин, както Понс. Имам предвид онзи момент, когато заповядах да заплашат Дюк с оръжие. Трябваше просто да използвам каратето и да го просна на пода, дори да го убия. Но не и да го унижавам по този начин. *Никой*, Барбара. Но Понс беше от най-лошите. Да вземем Мемток например. Наистина

съжалявам, че се наложи да го убия. Той беше човек, който се държеше по-добре, отколкото позволяваше характерът му. У Мемток имаше много злоба и даже садизъм. Но той държеше тази своя страна под контрол, за да може да изпълнява задълженията си колкото се може по-добре. Но Понс... Барби, скъпа, може би по-този въпрос никога няма да постигнем съгласие. Ти чувстваш симпатия към него, защото през по-голямата част от времето той се държеше добре с теб и винаги беше мил е нашите момчета. Но аз го презирам *точно заради това* — защото обичаше да проявява своята „кралска милост“, да е по-малко жесток, отколкото би могъл да бъде. Но той никога не забравяше да напомни на жертвата си колко жесток би могъл да бъде, ако не е толкова сладък старец и такъв милостив владетел. Презирам го заради това. Започнах да изпитвам презрение много преди да разбера, че на трапезата му поднасят сготвени млади девойки.

— *Какво?*

— Ти не знаеше ли? О, не може да не си разбрала. Двамата с Понс обсъдихме това по време на последния ни разговор. Не ни ли слушаше?

— Помислих си, че тогава просто и двамата сте ужасно саркастични.

— Не, Понс е канибал. Може би не в истинския смисъл, защото той не ни смята за хора. Но той се храни с нас — всичките го правят. Понс винаги предпочита момичета. Разбрах, че на семейната трапеза се сервира по едно на ден. Момичета горе-долу на възрастта и с телосложението на Котето.

— Но... Но... Хю, аз много пъти ядях същата храна като него. Сигурно съм... Сигурно...

— Разбира се. Аз също. Но само до момента, в който научих истината. Ти също.

— Скъпи... по-добре спри колата. Мисля, че ще повърна.

— Ако трябва, повърни върху близнаците. Нищо не може да ме накара да спра тази кола.

Тя успя да отвори прозореца и се наведе навън. След малко той нежно попита:

— По-добре ли се чувстваш?

— Донякъде.

— Скъпа, по принцип онова, което човекът ядеше, в никакъв случай не говори против него. Той просто не виждаше в това нищо лошо. Сигурно кравите щяха да се чувстват по-същия начин, ако можеха да мислят. Но всичко останало... Понс прекрасно разбираше какво прави. Винаги се опитваше да се оправдае. Той даде рационално обяснение за робството, за тиранията и винаги искаше жертвата да е съгласна с него и да му благодари. Палачът очакваше да получи бакшиш.

— Не искам да говорим за него, скъпи. В главата ми всичко е объркано.

— Извинявай. Полупиян съм, въпреки че не съм близвал алкохол и сам не знам какви ги говоря. Провери дали няма някой зад нас, смятам да завия наляво.

Тя се огледа и след като свиха по едно шосе, по-тясно и не толкова равно, Хю каза:

— Мисля, че се сетих къде да отидем. Първо ще се отдалечим колкото се може повече. Сега вече имаме цел. И може би това място е напълно безопасно.

— Къде, Хю?

— В затворената мина. Някога вложих пари в нея и ги загубих. Може би сега ще успее да се изплати. Нарича се „Хевли Лоуд“. Има чудесни големи тунели и до нея най-лесно се стига по този път. Стига да я намеря в тъмното. И ако успеем да я открием, преди да започнат проблемите.

Той се съсредоточи върху пътя, превключваше скоростите при изкачванията и спусканията, рязко натискаше спирачката на завоите и след това ги взимаше остро, с мръсна газ.

След един особено опасен завой, от който косата на Барбара се изправи от ужас, тя му каза:

— Виж какво, скъпи, знам, че правиш това, за да ни спасиш. Но след катастрофа човек умира също толкова окончателно, колкото и след атомна бомба.

Той се усмихна, без да намали.

— Преди карах джипове по тъмно, без фарове. Барби, няма да ни убия. Малко хора разбират възможностите на автомобила и аз се зарадвах, че имаш ръчна скоростна кутия. Тя е идеална за планински пробези. Не бих се осмелил да карам така, ако колата беше автоматик.

Тя млъкна и започна мълчаливо да се моли.

Добраха се до малка площадка на върха на планината. Тук пътят се срещаше с друг път. На пресечката имаше светлина. Когато я видя, Хю рече:

— Кажи ми колко е часът.

— Единайсет и двајсет и пет.

— Добре. Намираме се почти на около осемдесет километра от кота нула. От моята къща, имам предвид. А „Хевли Лоуд“ се намира само на пет минути път оттук, вече знам как да я открия. Виждам, че „Кьошето на Шмид“ работи, а на нас горивото ни свършва. Ще си накупим и малко бакалски стоки. Да, помня, че в колата има и от двете. Ще си купим още и пак ще успеем да стигнем навреме.

Той натисна спирачките и заора в чакъла. Спря пред бензиновата колонка и изскочи от колата.

— Тичай вътре и започвай да трупаш продукти. Сложи близнаците на пода в колата и затвори вратата. Нищо няма да им стане.

— Междувременно той пхна маркуча в резервоара на автомобила и започна да натиска старомодната помпа.

След малко тя излезе.

— Тук няма никой.

— Натисни клаксона. Холандецът сигурно е отзад, в къщата. Барбара натисна клаксона няколко пъти, а бебетата се заплакаха. Хю окачи маркуча.

— Дължим му пари за четиринайсет галона. Да влезем вътре. След десет минути трябва да потеглим, за да стигнем навреме.

„Кьошето на Шмид“ включваше бензиностанция, малка закувалня и бакалия едновременно. Тук се намираше всичко, което можеше да потрѣбва на хората, които се намираха в района — рибари, ловци и туристи, които обичаха да се разхождат из пустошта. Хю не загуби време в търсене на собственика; обстановката говореше сама за себе си. Осветлението беше включено, кепенците вдигнати, на горещия котлон вреше кафе, един стол бе катурнат на земята, а радиото беше включено на аварийната честота. При влизането му то внезапно се включи:

„Предупреждение за бомбено нападение. Трето предупреждение. Това не е учение. Веднага слезте в убежищата. Скрийте се някъде, дявол да го вземе, в следващите няколко минути

над вас ще падне атомна бомба. Мамка му, и аз ще зарежа моя проклет микрофон и ще се скатая в мазето, когато до удара останат пет минути! Смотани глупаци, зарежете радиото и се махайте оттук! **СКРИЙТЕ СЕ В УБЕЖИЩАТА!**“

— Взимай тези празни кашони и започвай да ги пълниш. Не ги подреждай, просто хвърляй вътре. Аз ще ги изнасям. Ще напълним задната седалка и пода. — Хю започна да изпълнява собствените си заповеди и се зае да трупа стоки в един кашон. После хукна с него навън и бързо се върна; Барбара вече бе приготвила следващия, а третият беше почти пълен.

— Хю, спри се за малко. Погледни тук.

Последният кашон не беше празен. В него лежеше една котка, която явно бе свикнала с непознатите. Тя ги гледаше сериозно, докато четири шарени космати топчици сучеха от нея. Хю също я погледна.

Внезапно затвори капака на кашона.

— Добре — каза той. — Сложи в другия нещо не чак толкова тежко, колкото да го придържа в колата, за да не се търкулне, докато шофирам.

Той хукна към колата, носейки малкото семейство, а майката с мяукане изразяваше недоволството си.

Барбара го последва с натоварен до половината кашон, който сложи върху котешкия. И двамата се втурнаха обратно.

— Вземи всичкото консервирано мляко. — Хю спря за секунда, колкото да остави единия фишек сребърни долари върху касовия апарат. — Вземи и всичката тоалетна хартия и хартиени салфетки. Остават ни три минути.

Тръгнаха след пет минути, но с много кашони; задната седалка на колата беше претъпкана догоре.

— Успях да взема пакет мокри кърпички — ликуващо извика Барбара, — и шест големи пакета „Чъкс“.

— А?

— Памперси, скъпи, памперси. Може да ни стигнат за дълго. Надявам се. Освен това взех и две тестета карти. Може би не трябваше.

— Няма защо да лицемерничиш, любов моя. Дръж децата и гледай да заключиш вратата. — Той измина няколкостотин метра, като през цялото време се оглеждаше. — Ето я!

Пътят беше труден. Хю караше на ниска предавка, много бавно и внимателно.

След един от завоите те забелязаха черната дупка, която зееше в склона.

— Чудесно, стигнахме! Направо ще влезем вътре. — Той потегли, но после внезапно скочи на спирачката. — Мили Боже! Крава.

— И теле — добави Барбара, като подаде глава през нейния прозорец.

— Трябва да върна назад.

— Хю. Крава. С теле.

— Тъъ... Как, по дяволите, ще я храним?

— Хю, тук може и нищо да не изгори. А това си е истинска, жива крава.

— Ами... Добре де, добре. Ако трябва, ще ги изядем в края на краищата.

Във вътрешността на мината, на десет метра от входа, имаше дървена стена със здрава врата. Хю леко подкара колата, като принуди упоритата крава да върви пред него. Накрая доближи своята страна на колата към каменната стена, за да може да се отвори другата врата.

Кравата веднага се опита да се измъкне; Барбара отвори своята врата и ѝ препречи пътя. Телето измуча и близнаците му отговориха.

Хю се измъкна покрай Барбара и бебетата, подмина кравата и отвори дървената врата. Тя се придържаше от промушен през две халки катинар, който не беше заключен. Наложил му се леко да побутне задницата на кравата, за да отвори вратата докрай.

— Включи дългите светлини. Нека осветят вътрешността. Барбара ги включи и настоя първо да вкарат вътре кравата и телето. Хю промърмори нещо за проклетия Ноев ковчег, но се съгласи, най-вече защото кравата им бе застанала на пътя. Вратата, въпреки че беше широка, бе около два сантиметра по-тясна от дебеланката; тя не искаше да мине през нея. Но Хю насочи главата ѝ към входа и категорично я срита отзад. Тя премина. Телето последва майка си.

В този момент Хю разбра защо телето и кравата се бяха оказали тук. Някой — сигурно от местните жители — беше приспособил мината за обор. Вътре бяха складирани около двайсет бали сено. Щом се озова в близост до това съкровище, кравата не показва повече никакво желание да си тръгва.

Те внесоха кашоните вътре. Изпразниха два и сложиха вътре по едно бебе. До тях поставиха кашона с котетата. Трите кашона бяха закрепени така, че от тях да не може да се измъкне никой.

Докато разтоварваха от багажника пакета за първа помощ на Барбара, изведнъж стана светло като в ден. Барбара изпъшка:

— Господи! Няма да успеем.

— Продължаваме да разтоварваме. Остават около десет минути до звуковата вълна. Не знам за ударната. Ето, вземи пушката.

Вече бяха разтоварили от джипа контейнерите с вода и бензин, но още не бяха успели да ги вкарат вътре, когато земята започна да се тресе и да издава звуци като от гигантска подземна железница. Хю вкара контейнерите вътре и извика:

— Ще пренеса и тези!

— Хю, идвай тук!

— Ей сега. — Точно зад колата имаше сено, което беше довялкъл дотук. Той го събра, хвърли го през вратата, после се върна и събра остатъците — не за да спаси сеното, а за да намали опасността от пожар за бензина в резервоара на колата. Отначало дори помисли да изкара колата навън и да я пусне по наклона, но после реши да не рискува. Ако станеше толкова горещо, че да подпали бензина в резервоара, долу, дълбоко в мината, имаше и странични тунели.

— Барбара, запали ли фенерите?

— Да. Моля те, влизай вече. *Моля те!*

Той влезе и залости вратата.

— А сега нека да преместим балите със сено отзад, по-далеч от входа. Ти ще носиш фенера, аз ще нося сеното. И си гледай в краката. Отзад става доста мокро. Затова затворихме мината. Помпането ни излизаше твърде скъпо.

Те преместиха бакалските стоки, живите душици (човешки, котешки и телешки) и предметите от първа необходимост в един страничен тунел, на сто метра във вътрешността. Трябваше да газят през няколко сантиметра вода, но страничният тунел се намираше по-нависоко и беше сух. Веднъж Барбара изгуби мокасината си.

— Извинявай — каза Хю. — Тази планина е същинска гъба. От почти всяка цепка блика вода.

— Аз — отвърна Барбара — съм жена, която високо цени водата. И си имам напълно сериозна причина за това.

Хю не отговори нищо, защото всичко наоколо, дори на тази дълбочина, се освети от взрива на втората бомба. Той погледна часовника си.

— Точно навреме. Присъстваме на втора прожекция на един и същи филм, Барбара. Надявам се този път да е по-хладно в залата.

— Чудя се.

— Дали ще е хладно? Разбира се, че ще бъде доста по-хладно. Дори ако навън избухне пожар. Мисля, че знам едно място надолу, където ще можем да се скрием и да се спасим, да спасим дори и котките, но не и кравата с телето, ако вътре влезе пушек.

— Хю, нямах предвид това.

— А какво имаше предвид?

— Хю, не ти го казах веднага. Бях твърде разстроена, не исках и ти да се почувстваш така. Но моята кола не беше с ръчна скоростна кутия.

— А? Тогава чия е тази кола отвън?

— Моята. Тоест моите ключове бяха вътре — и определено вещите в багажника бяха мои. Но моята кола беше автоматик.

— Скъпа — каза бавно той, — мисля, че нещо са ти избили балансите.

— Знаех си, че така ще кажеш, затова си замълчах, докато не се озовахме на безопасно място. Но, Хю, скъпи, чуй ме! Аз никога не съм притежавала кола с ръчни скорости. Така и не се научих да карам такава. Не знам как се кара подобна кола.

Той се взря замислено в нея.

— Не разбирам.

— Нито пък аз. Скъпи, когато излезе от твоята къща, ти каза: „Тя е там. Грейс.“ Искаш да кажеш, че я видя?

— Ами да. Клюмаше пред телевизора, почти изпаднала в безсъзнание от алкохола.

— Но, скъпи мой, Грейс *наистина* клюмаше пред телевизора. Но ти я отнесе в леглото, докато аз правех палачинките „Креп съюзет“. Не си ли спомняш? Когато беше обявена тревогата, ти се качи горе и я свали в убежището. Тя беше по нощница.

Няколко минути Хю остана напълно неподвижен.

— Вярно — съгласи се той. — Така беше. Добре, дай да пренесем останалите вещи. След около час и половина ще дойде

големият удар.

— Но дали ще удари?

— Какво имаш предвид?

— Хю, не знам какво се е случило. Може би това е един различен свят. Или може би е нашият, но се е променил съвсем мъничко от... ами може би от нашето завръщане.

— Не знам. Но точно сега ще продължим да пренасяме тези вещи.

Големият взрив удари точно навреме. Той ги разтърси здраво, но не ги нарани. Когато ги застигна въздушната вълна, тя отново ги разтърси. Но нямаше никакви нещастни случаи, освен това, че не издържаха нервите на някои животни — но близнаците изглежда бяха започнали да харесват суровия живот.

Хю погледна часовника си и заговори замислено:

— Ако това е друг свят, той не се различава особено от нашия. И въпреки това...

— Какво, скъпи?

— Наистина е *някак* по-различен. Ти не би объркала своята кола. И аз наистина си спомням, че сложих Грейс да си легне по-рано; след това иммахме разговор с Дюк. Значи наистина е по-различен. — Внезапно той се ухили. — Тази разлика може да е важна. Щом бъдещето може да промени миналото или там каквото е, то може би миналото може да промени бъдещето. Може би Съединените щати няма да бъдат унищожени напълно. Може би страните няма да използват чумните бомби. Може би... По дяволите, може би Понс никога няма да получи възможността да похапва тийнейджърки за обяд! — После добави: — Аз ще направя всичко възможно, за да се погрижа да не успее.

— Ние ще се опитаме! И нашите момчета ще се опитат.

— Да. Но за това ще мислим утре. Надявам се, че за тази вечер фойерверките приключиха. Мадам, смятате ли, че бихте могли да спите върху купчина сено?

— Само да спя ли?

— Много си нетърпелива. Денят ми беше дълъг и изморителен.

— И предишния път беше дълъг и изморителен.

— Ще видим.

ГЛАВА 23

Те оцеляха след ракетите, оцеляха след бомбите, преживяха пожарите и епидемиите — които не бяха смъртоносни и може би изобщо не бяха оръжия; и двете страни отрекоха да имат нещо общо с тях. Успяха да оцелеят след дълъг период на размирици, докато гражданското правителство се гърчеше като змия с пречупен гръбнак. Те оцеляха. И продължиха да живеят. На табелата пред дома им пишеше:

СВОБОДНО ИМЕНИЕ НА ФАРНЪМ

ТЪРГОВСКИ ПУНКТ И РЕСТОРАНТ

Американска водка
Царевичен ликьор
Ябълкова ракия
Чиста изворна вода
Първокласно мляко
Осолено говеждо с картофи
Пържола с пържени картофи
Масло и хляб (в някои дни)
Пушено филе от мечо месо
Сушено патешко
Палачинки „Креп сюзет“

!!!!Приемаме всякакви КНИГИ вместо пари в брой!!!!

ДНЕВНА ДЕТСКА ГРАДИНА

!!БЕЗПЛАТНИ КОТЕТА!!

Ковачница, работилница, производство на ламарина
— с метал на клиента

УЧИЛИЩЕ НА ФАРНЪМ ПО СПОРТЕН БРИДЖ

УРОЦИ ПО СПОРАЗУМЕНИЕ

ВСЯКА СРЯДА — ВЕЧЕРИНКА

ВНИМАНИЕ!!!

Натиснете звънеца. Изчакайте. Продължете напред с *вдигнати* ръце. Не се отклонявайте от пътеката, за да не попаднете на мини. Миналата седмица изгубихме трима клиенти. Не можем да си позволим да изгубим ВАС. Без данък върху продажбите.

Хю и Барбара Фарнъм и семейство Свободни
собственици

Високо над табелката се вее самоделно направеният звезден флаг
— и животът продължава.

Издание:

Робърт Хайнлайн. Имението на Фарнъм
Сиела софт енд павлишинг, София, 2008

Отговорен редактор: Наталия Петрова

Редактор: Вихра Манова

Коректор: Кремена Бойнова

Технически редактор: Божидар Стоянов

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.